II VATIKANO SUSIRINKIMO DOKUMENTAI

2 DALIS

DEKRETAI IR PAREIŠKIMAI

KRIKŠČIONIS GYVENIME

KNYGŲ SERIJA

1. II Vatikano Susirinkimo Dokumentai, 1 dalis. Konstitucijos.
2. II Vatikano Susirinkimo Dokumentai, 2 dalis. Dekretai ir Pareiškimai.

NIHIL OBSTAT:

V. Cukuras, Censor deputatus

IMPRIMATUR:

†Vincentius Brizgys, Episcopus tit. Bosanensis
die 16 Februarii 1968

Vertė prel. Vytautas Balčiūnas ir
Anicetas Tamošaitis, S.J.

Kalbą tikrino Vladas Kulbokas

Iliustravo dail. Telesforas Valius

Išleido KRIKŠČIONIS GYVENIME 1968

Spaudė Lietuvių Enciklopedijos spaustuvė
361 W. Broadway, So. Boston, Mass. 02127

Kaina $ 3,50

TURINYS

VISUOMENINIO BENDRAVIMO PRIEMONĖS

DEKRETAS

Įvadas 11
I skyrius 12
II skyrius 17
Baigiamasis žodis 22

EKUMENIZMAS

DEKRETAS

Įvadas 23
I skyrius: Katalikiškieji ekumenizmo principai 25
II skyrius: Ekumeninio uždavinio vykdymas 32
III skyrius: Bažnyčios ir bažnytinės bendruomenės, atsiskyrusios nuo Romos Apaštališkojo Sosto 37
I. Rytų bažnyčios 37
II. Atsiskyrusios bažnyčios ir bažnytinės bendruomenės vakarucse 42

KATALIKIŠKOSIOS RYTŲ BAŽNYČIOS

DEKRETAS

Įvadas 47
Skirtingos bažnyčios arba apeigos 48
Dvasinio Rytų bažnyčių palikimo saugojimas 50
Rytų patriarchai 51
Sakramentų nuostatai 53
Liturgija 56
Santykiai su atsiskyrusiųjų bažnyčių broliais 57
Baigiamasis žodis 59

GANYTOJINĖS VYSKUPŲ PAREIGOS BAŽNYČIOJE

DEKRETAS

Įvadas 61
I skyrius: Vyskupai ir visuotinė Bažnyčia 63
I. Vyskupų vaidmuo visuotinėje Bažnyčioje 63
II. Vyskupai ir Apaštalų Sostas 65
II skyrius: Vyskupai ir dalinės bažnyčios, arba diecezijos.. 67
I. Diecezinіai vyskupai 67
II. Diecezijų ribos 76
III. Diecezinių vyskupų bendradarbiai 78
1) Koadjutoriai ir augziliarai 78
2) Diecezijos kurija ir tarybos 80
3) Diecezinіai kunigai 81
4) Vienuoliai 85
III skyrius: Vyskupų bendradarbiavimas daugelio bažnyčių gerovei 88
I. Sinodai, susirinkimai, ypač vyskupų konferencijos.. 88
II. Bažnytinių provincijų ribos ir bažnytinių sričių sudarymas 91
III. Vyskupai, atlieką tarpdiecezines pareigas 92
Bendrasis potvarkis 93

KUNIGŲ PARUOŠIMAS

DEKRETAS

Įvadas 95
I. Kunigų paruošimo programa atskiruose kraštuose.... 96
II. Stropesnis kunigystės pašaukimų ugdymas 97
III. Didžiųjų seminarijų tvarkymas 99
IV. Dvasinio paruošimo gilinimas 102
V. Bažnytinių studijų peržiūrėjimas 107
VI. Ruošimas pastoracijai griežtąja prasme 111
VII. Pasiruošimo tęsimas po studijų 113
Baigiamasis žodis 114

TINKAMAS VIENUOLINIO GYVENIMO ATSINAUJINIMAS

DEKRETAS

115

PASAULIEČIŲ APAŠTALAVIMAS

DEKRETAS

Įvadas 132
I skyrius: Pasauliečių pašaukimas apaštalauti 134
II skyrius: Apaštalavimo tikslai 139
III skyrius: Apaštalavimo sritys 144
IV skyrius: Apaštalavimo būdai 152
V skyrius: Apaštalavimo tvarkymas 158
VI skyrius: Ruošimas apaštalavimui 163
Baigiamasis raginimas 168

KUNIGŲ TARNYBA IR GYVENIMAS

DEKRETAS

Įvadas 169
I skyrius: Kunigystės ir Bažnyčios uždavinys........... 170
II skyrius: Kunigų tarnyba 174
I. Kunigų pareigos 174
II. Kunigų santykiai su kitais 182
III. Kunigų paskirstymas ir pašaukimai 189
III skyrius: Kunigų gyvenimas 193
I. Kunigų pašaukimas tobulybėn 193
II. Ypatingi kunigo dvasiniam gyvenimui statomi reikalavimai 198
III. Kunigų gyvenimo priemonės 205
Baigiamasis raginimas 210

MISIJINĖ BAŽNYČIOS VEIKLA

DEKRETAS

Įvadas 212

I skyrius: Doktrinos principai 213
II skyrius: Misijų darbas 226
I. Krikščioniškojo gyvenimo liudijimas 227
II. Evangelijos skelbimas ir Dievo tautos telkimas 230
III. Krikščionių bendruomenės formavimas 232
III skyrius: Dalinės bažnyčios 239
IV skyrius: Misininkai 246
V skyrius: Misijų veiklos tvarkymas 252
VI skyrius: Pagalba misijoms 257
Baigiamasis žodis 265

KRIKŠČIONIŠKASIS AUKLĖJIMAS

PAREIŠKIMAS

266

BAŽNYČIOS SANTYKIAI SU NEKRIKŠČIONIŲ RELIGIJOMIS

PAREIŠKIMAS

282

TIKĖJIMO LAISVĖ

PAREIŠKIMAS

Asmens ir sambūrių visuomeninės ir pilietinės tikėjimo laisvės teisė 288
I. Bendrieji tikėjimo laisvės principai 290
II. Apreiškimo žvilgsnis į tikėjimo laisvę 296

SUSIRINKIMO DOKUMENTŲ IŠNAŠOSE DAŽNIAU NURODOMI POPIEŽIŲ RAŠTAI:

Leonas XIII:

Rerum novarum, 1891 m. gegužės 15 d.: ASS 23 (1890–91);
Satis cognitum, 1896 m. birželio 29 d.: ASS 28 (1895–96).

Šv. Pijus X:

Haerent animo, 1908 m. rugpiūčio 4 d.: S. Pii X Acta, IV t.

Benediktas XV:

Maximum illud, 1919 m. lapkričio 30 d.: AAS 11 (1919).

Pijus XI:

Ad catholici sacerdotii, 1935 m. gruodžio 20 d.: ASS 28 (1936);
Casti connubii, 1930 m. gruodžio 31 d.: ASS 22 (1930);
Divini illius Magistri, 1929 m. gruodžio 31 d.: AAS 22 (1930);
Quadregesimo anno, 1931 m. gegužės 15 d.: AAS 23 (1931);
Rerum Ecclesiae, 1926 m. vasario 28 d.: ASS 18 (1926);

Pijus XII:

Annus sacer, 1950 m. gruodžio 8 d.: AAS 43 (1951);
Evangelii praecones, 1951 m. birželio 2 d.: AAS 43 (1951);
Fidei donum, 1957 m. balandžio 21 d.: AAS 49 (1957);
Humani generis, 1950 m. rugpiūčio 12 d.: AAS 42 (1950);
Mediator Dei, 1947 m. lapkričio 20 d.: AAS 39 (1947);
Menti nostrae, 1950 m. rugsėjo 23 d.: AAS 42 (1950);
Mystici Corporis, 1943 m. birželio 29 d.: AAS 35 (1943);

Jonas XXIII:

Mater et Magistra, 1961 m. gegužės 15 d.: AAS 53 (1961);
Pacem in terris, 1963 m. balandžio 11 d.: AAS 55 (1963);
Sacerdotii nostri primordia, 1959 m. rugpiūčio 1 d.: AAS 51 (1959).

Paulius VI:

Ecclesiam suam, 1964 m. rugpiūčio 6 d.: AAS 56 (1964);
Summi Dei Verbum, 1963 m. lapkričio 4 d.: AAS 55 (1963).

Vertime yra pateikiamas tik šių raštų puslapis, nekartojant kiekvieną kartą datos ir leidimo tomo.

ORIGINALO IŠNAŠOSE VARTOJAMOS SANTRUMPOS:

AAS = Acta Apostolicae Sedis, Roma 1909 tt.;

ASS = Acta Sanctae Sedis, Roma 1865–1908;

CSEL = Corpus scriptorum ecclesiasticorum latinorum, Wien 1886 tt.;

EB = Enchiridion Biblicum;

Denz. = Denzinger, Enchiridion symbolorum;

Funk (nepažymint veikalo) = Funk, Patres apostolici, Tübingen, 1901;

GCS = Die griechischen christlichen Schriftsteller der ersten drei Jahrhunderte, Leipzig 1897 tt.;

PG = Migne, Patrologia Graeca;

PL = Migne, Patrologia Latina.

Visos poskyrių antraštės mažosiomis kursyvo raidėmis yra vertėjų.

VISUOMENINIO BENDRAVIMO PRIEMONĖS

DEKRETAS

ĮVADAS

Dievo ir kūrinių padedamas, žmogus savo sugebėjimu, ypač mūsų laikais, padarė nuostabių technikos išradimų. Bažnyčia su ypatingu rūpestingumu sutinka juos ir domisi ypač tais, kurie liečia daugiau žmogaus dvasią ir kurie atvėrė naujus kelius nepaprastai lengvai perduoti bet kurias žinias, mintis bei direktyvas. Gi iš jų ypatingai išsiskiria tie, kurie pačia savo prigimtimi gali pasiekti ir pa-

veikti ne tik atskirus žmones, bet ištisas minias, net visą žmoniją. Tai spauda, kinas, radijas, televizija ir panašūs kiti. Todėl pagrįstai juos galima vadinti visuomeninio bendravimo priemonėmis.

2. Bažnyčia žino, kad, tinkamai panaudotos, šios priemonės teikia žmonijai didžios naudos, nes labai padeda dvasios poilsiui bei jos ugdymui ir Dievo karalystės plėtimui bei stiprinimui. Ji taip pat žino, kad žmonės gali jas panaudoti prieš dieviškojo Kūrėjo planą ir pakenkti sau patiems. Dar daugiau, kaip motinai jai skaudu, matant žalą, kurią taip dažnai yra atnešęs blogas jų panaudojimas.

Šventasis Susirinkimas, sekdamas popiežiais ir vyskupais, kurie šiuo didžios svarbos reikalu yra labai susirūpinę, laiko savo pareiga tarti žodį pagrindiniais tų visuomeninio bendravimo priemonių klausimais. Jis tikisi, kad čia išdėstytais savo įsitikinimais bei drausmės nuostatais patarnaus ne vien krikščionių išganymui, bet ir visos žmonių bendruomenės pažangai.

I SKYRIUS

Bažnyčios uždavinys

3. Katalikų Bažnyčia yra Viešpaties Kristaus įsteigta nešti visiems žmonėms išganymą ir tuo pačiu griežtai įpareigota skelbti Evangeliją. Todėl ji laiko savo uždaviniu taip pat ir visuomeninio bendravimo priemonėmis skelbti išganymo tiesas bei mokyti žmones, kaip deramai jomis naudotis.

Bažnyčia turi įgimtą teisę naudoti ir turėti savo žinioje bet kurią iš šių priemonių, kiek ji yra reikalinga ar naudinga krikščioniškajam auklėjimui ir bet kuriam

kitam sielų išganymo darbui. O ganytojų pareiga yra taip mokyti ir vesti tikinčiuosius, kad jie siektų savo ir visos žmonijos išganymo bei tobulumo, pasinaudodami taip pat ir šiomis priemonėmis.

Pastebėtina, jog ypač pasauliečiai turi šias priemones gaivinti žmogiška ir krikščioniška dvasia, kad jos pilnai atitiktų didžias žmonijos viltis ir Dievo planą.

Dorovės normos

4. Tinkamam kalbamųjų priemonių naudojimui būtina, kad visi, kurie turi su jomis reikalo, žinotų dorovės reikalavimus ir ištikimai juos taikytų šioje srityje. Teapsvarsto medžiagą, kuri yra perteikiama kiekvienai priemonei savu būdu. Drauge teatsižvelgia į visas sąlygas bei aplinkybes, kuriose toji medžiaga perteikiama ir kurios gali pakeisti arba visiškai iškreipti jos dorinę kokybę: į tikslą, asmenis, vietą, laiką ir kitką. Atkreiptinas dėmesys ir į kiekvienai priemonei savą poveikį, tai yra įtaką, kuri gali būti tokia stipri, kad žmonės, ypač nepatyrę, vargiai teįstengia ją sąmoningai pastebėti, kontroliuoti arba reikale jai nepasiduoti.

Informacija

5. Labai svarbu, kad visi, kurie tomis priemonėmis naudojasi, gerai suformuotų savo sąžinę, ypač kai kuriais mūsų metu smarkiai diskutuojamais klausimais, ir žinotų, kaip su jomis elgtis.

Pirmasis tų klausimų — tai vadinamoji informacija, arba žinių rinkimas ir perteikimas. Aišku, kad dėl dabartinio žmonių bendruomenės išsivystymo ir glaudesnio tarpusavio jos narių ryšio informacija yra labai naudinga, dažnai net būtina. Juk greitas faktų ir įvykių pa-

skelbimas viešumon padeda visiems žmonėms visados pilniau apie viską sužinoti. Tai įgalina visus sėkmingai prisidėti prie bendrosios gerovės ir našiau darbuotis visos visuomenės pažangai.

Juk visuomenė turi teisę būti informuojama apie viską, kas paskiriems žmonėms arba jų grupėms, žiūrint kiekvieno padėties, yra naudinga žinoti. Norint tinkamai šią teisę panaudoti, reikia žiūrėti, kad turinio atžvilgiu informavimas visuomet atitiktų tikrovę ir, kiek teisingumas ir meilė leidžia, būtų pilnas. O formos atžvilgiu — kad būtų deramai moralus, tai yra, kad, renkant žinias ir jas skelbiant, būtų laikomasi dorovės įstatymų ir pagerbiamos žmogaus teisės bei jo orumas. Juk ne kiekvienas žinojimas padeda, „o meilė stato" (1 Kor. 8, 1).

Menas ir dorovė

6. Antrasis klausimas — tai santykiai tarp vadinamųjų meno teisių ir dorovės įstatymo normų. Augą šiuo klausimu nesutarimai dažnai kyla iš klaidingų pažiūrų į dorovę ir estetiką. Todėl Susirinkimas skelbia, kad visi privalo absoliučiai pripažinti pirmenybę objektyviai dorovei. Tik ji viena pralenkia ir atitinkamai derina visas kitas, nors didžiavertes, žmogaus veiklos sritis, neišskiriant nė meno. Tik dorinė sritis apima visą protaujančio Dievo kūrinio bei pašaukto į antgamtį žmogaus prigimtį ir, jeigu kas jos reikalavimų pilnai ir ištikimai laikosi, tas žengia į savo tobulybės ir laimės pilnatvę.

Blogio pristatymas

7. Pagaliau dorinio blogio nupasakojimas, apibūdinimas arba pavaizdavimas, panaudojant tam tikslui ir visuomeninio bendravimo priemones, gali padėti pilniau pažinti ir atskleisti žmogų, parodyti ir iškelti tiesos bei

gėrio kilnumą, pasiekiant didesnio dramatiško poveikio. Tačiau, kad neatneštų daugiau žalos, negu naudos, čia turi būti griežtai laikomasi dorovės įstatymų. Tai ypač svarbu, kai eina kalba apie dalykus, kurie reikalauja deramos pagarbos arba kurie gimtosios nuodėmės sužeistame žmoguje lengvai sukelia nesveikus troškimus.

Viešoji nuomonė

8. Šiandien visų piliečių privačiam bei viešam gyvenimui daro nepaprastai didelės įtakos viešoji nuomonė. Todėl taip pat ir šioje srityje visi bendruomenės nariai turi vykdyti teisingumo ir meilės jiems uždedamas pareigas. Tad, ir panaudodami kalbamąsias priemones, tesistengia sudaryti ir skleisti teisingą viešąją nuomonę.

Priėmėjų pareigos

9. Visi priėmėjai, tai yra skaitytojai, žiūrovai ir klausytojai, kurie patys laisvai naudojasi tuo, kas tomis priemonėmis perteikiama turi savo pareigų. Pirmiausia jie privalo rinktis, kas yra doriškai, moksliškai ir meniškai vertinga, ir vengti, kas būtų dvasinės žalos priežastis arba proga jiems patiems, arba blogas pavyzdys, galįs pastūmėti pavojun kitus, arba kas kliudytų gerų dalykų ir skatintų netikusių skleidimą. O taip dažniausiai esti, kai savo pinigais remiame žmones, kurie tas priemones naudoja vien pelno tikslams.

Kad įvykdytų dorovės įstatymus, besinaudojantieji anomis priemonėmis teneapleidžia savo pareigos laiku sužinoti, ką apie pateikiamus dalykus sprendžia kompetentingi vyresnieji, ir tesistengia tuo sprendimu vadovautis pagal tinkamai suformuotos sąžinės reikalavimus. O kad lengviau galėtų atsispirti menkesnės vertės įtaigomis ir pilniau pritarti geroms, tesistengia tinkamomis priemonėmis kreipti geran ir ugdyti savo sąžinę.

10. Visi, ypač jaunieji, teįpranta tvardytis ir naudotis tomis priemonėmis saikingai. Be to, tesistengia matytus, girdėtus ir skaitytus dalykus geriau suprasti. Teaptaria juos su auklėtojais bei žinovais ir tesimoko teisingai spręsti. O tėvai teatsimena savo pareigą stropiai budėti, kad nebūtų įsileista į namus priešingų tikėjimui ir dorovei programų, žurnalų bei kitų panašių dalykų ir kad vaikai nematytų jų kitur.

Perteikėjų pareigos

11. Ypatinga atsakomybė už gerą visuomeninio bendravimo priemonių panaudojimą tenka žurnalistams, rašytojams, aktoriams, režisieriams, gamintojams, finansuotojams, paskirstytojams, nuomotojams, pardavėjams, kritikams ir kitiems, kurie kokiu nors būdu prisideda prie visų anų dalykų paruošimo arba perteikimo. Tos atsakomybės didumas dabartinėse visuomenės sąlygose yra labai aiškus. Juk savo gaminiais ir įtaiga jie gali vesti žmoniją palaimos arba pražūties keliu.

Tad visų jų uždavinys yra taip tvarkyti tų priemonių ūkinę, politinę bei meninę pusę, kad niekuomet neprieštarautų bendrajai gerovei. Kad galėtų lengviau to pasiekti, patartina dėtis prie savo srities profesinių draugijų, kurios savo narius įpareigoja gerbti dorovės įstatymus atliekant savo darbą bei einant pareigas, kartais net reikalaudamos pažadėti, jog laikysis tam tikrų dorinių nuostatų.

Tegul jie visuomet atsimena, kad didelė skaitytojų ir žiūrovų dalis yra jaunuoliai, kuriems reikia skaitybos ir programų, teikiančių doro džiaugsmo ir keliančių dvasią. Be to, jie težiūri, kad religinės srities dalykai būtų pavedami atlikti vertiems ir patyrusiems asmenims ir perteikiami su derama pagarba.

Pasaulinės vyriausybės pareigos

12. Vyriausybei šioje srityje uždeda pareigų bendroji gerovė, kuriai šios priemonės yra skirtos. Ji yra įpareigota, ypač spaudos srityje, ginti ir saugoti tikrą bei teisėtą informacijos laisvę, būtinai reikalingą šiandieninės visuomenės pažangai. Ji privalo puoselėti religines, kultūrines bei tikrąsias menines vertybes ir žiūrėti, kad visuomenė galėtų laisvai naudotis jai priklausančiomis teisėmis. Be to, vyriausybė turi teikti paramą užsimojimams, kurių šiaip nebūtų galima įgyvendinti, nors jie yra labai naudingi, ypač jaunimui.

Pagaliau vyriausybė, kuri teisėtai rūpinasi piliečių gerove, turi pareigą bešališkai ir stropiai budėti, kad blogas tų priemonių panaudojimas neatneštų didelės žalos viešajai dorovei ir visuomenės pažangai. Tam tikslui turi būti leidžiami atitinkami įstatymai ir uoliai žiūrima jų vykdymo. Šitoks rūpinimasis jokiu būdu nereiškia paskirų asmenų arba grupių laisvės varžymo, ypač jei tas priemones naudojantieji neduoda rimto užtikrinimo.

Itin stropiai tebūnie saugomi jaunuoliai nuo jų amžiui kenksmingų leidinių ir vaizdų.

II SKYRIUS

Bendrosios vyskupų ir tikinčiųjų pareigos

13. Visi Bažnyčios vaikai, nieko negaišdami, tegul stengiasi uoliai, vieningai, planingai ir sėkmingai naudoti visuomeninio bendravimo priemones įvairiems apaštalavimo darbams, kaip to reikalauja esamos aplinkybės, kad būtų užbėgta už akių praigaištingiems užsimojimams, ypač tose šalyse, kur dorinis ir religinis vystymasis verčia sparčiau veikti.

Ganytojai neatidėliodami tevykdo savo pareigas šioje srityje, kuri yra glaudžiai susijusi su jų uždaviniu skelbti tikėjimą. Taip pat ir pasauliečiai, kurie susiduria su šių priemonių naudojimu, tesistengia būti Kristaus liudininkais, pirmiausia gerai ir su apaštališka drąsa atlikdami sau tenkančias pareigas, o toliau ir kiekvienas tiesiogiai padėdami pastoracinei Bažnyčios veiklai savo turimais techniniais, ūkiniais, kultūriniais ir meniniais sugebėjimais.

Rūpinimasis įvairiomis priemonėmis

14. Visų pirma tebūnie puoselėjama gera spauda. O kad skaitytojai pilnai pasisavintų krikščioniškąją dvasią, tebūnie kuriama ir platinama katalikiškoji spauda. Tiesiogiai bažnytinės vyriausybės ar tik šiaip katalikų leidžiama ir tvarkoma, ji aiškiai skiriama formuoti, stiprinti ir skleisti viešajai nuomonei, atitinkančiai prigimties teisę ir katalikų mokslą bei įstatymus, ir taip pat skleisti bei tinkamai aiškinti Bažnyčios gyvenimo žinias. O tikintiesiems tebūnie nurodomas reikalas katalikiškąją spaudą skaityti ir platinti, kad galėtų apie visus įvykius susidaryti krikščionišką nuomonę.

Visais galimais būdais reikia skatinti ir remti gaminimas ir rodymas filmų, ypač skiriamų jaunimui, kurie teikia dvasiai sveiko poilsio, skleidžia kultūros ir meno turtus. Tai darytina remiant ir jungiant draugėn sąžiningų gamintojų ir paskirstytojų darbą bei iniciatyvą, kritikų įvertinimu ir premijomis rekomenduojant vertingus filmus, lankant ir apjungiant katalikų bei kitų patikimų žmonių laikomus kino teatrus.

Tokia pat veiksminga pagalba tebūnie teikiama geroms radijo ir televizijos programoms, ypač toms, kurios tinka šeimoms. Tebūnie sumaniai rūpinamasi katalikiš-

komis programomis, kurios klausytojus bei žiūrovus įjungtų į Bažnyčios gyvenimą ir perteiktų jiems religines tiesas. Kur tai naudinga, tebūnie rūpestingai steigiamos katalikų radijo ir televizijos stotys; tačiau žiūrėtina, kad jų programos būtų tikrai geros ir įspūdingos.

Be to, tebūnie rūpinamasi, kad garsus ir senas scenos menas, visuomeninio bendravimo priemonių nūdien plačiai paskleistas, prisidėtų prie žiūrovų kultūrinimo ir dorinimo.

Perteikėjų paruošimas

15. Minėtiems uždaviniams vykdyti tebūnie laiku paruošiami kunigai, vienuoliai ir pasauliečiai, kurie sugebėtų vykusiai panaudoti tas priemones apaštalavimo tikslams.

Pirmoje eilėje tebūnie pasirūpinta techniniu, teoriniu ir doriniu pasauliečių išsilavinimu. Tam tikslui reikia išplėsti mokyklų, fakultetų ir institutų tinklą, kad žurnalistams, kinematografijos, radijo bei televizijos programų kūrėjams ir kitiems tuo besidomintiems asmenims būtų prieinamas visapusiškas išsilavinimas, pilnas krikščioniškosios dvasios, ypač visuomeninio Bažnyčios mokslo srityje. Taip pat reikia teikti žinių ir padėti aktoriams, kad savo vaidybos menu jie galėtų tinkamai tarnauti visuomenei. Pagaliau privalu uoliai ruošti literatūros, filmų, radijo, televizijos ir kitų šakų kritikus, gerai pažįstančius savo sritį. Tebūnie jie mokomi bei skatinami savo vertinimuose visuomet tiksliai nušviesti ir dorinę pusę.

Priėmėjų paruošimas

16. Visuomeninio bendravimo priemonės pasiekia įvairaus amžiaus ir išsilavinimo žmones. Todėl tinkamam jų naudojimui yra reikalingas teorinis ir praktinis pa-

čios visuomenės paruošimas, pritaikytas kiekvienai jos grupei. Tam tikslui tarnauja atitinkamos programos, ypač skirtos jauniesiems, visose katalikų mokyklose, seminarijose ir pasauliečių apaštalavimo organizacijose. Tebūnie jos remiamos ir grindžiamos krikščioniškosios dorovės principais. Kad tai būtų lengviau pasiekta, katalikų doktrinos ir drausmės reikalavimai šiuo klausimu tebūnie pateikti ir paaiškinti katekizme.

Parama religiją skleidžiančioms priemonėms

17. Visuomeninio bendravimo priemonės reikalauja milžiniškų išlaidų. Tačiau būtų labai negarbinga, jei Bažnyčios vaikai nesiimtų žygių, matydami kaip išganymo žodį pančioja ir trukdo techninės kliūtys arba lėšų stoka. Todėl šis šventasis Susirinkimas primena jiems tenkančią pareigą palaikyti ir remti katalikiškuosius laikraščius, žurnalus, filmų gaminimą, radijo ir televizijos stotis bei programas, kurių pagrindinis tikslas yra skleisti ir ginti tiesą bei rūpintis krikščioniškuoju visuomenės auklėjimu. Jis taip pat primygtinai kviečia ūkio arba technikos srityje pajėgesniuosius sambūrius ir paskirus asmenis su noru ir didžiadvasiškai paremti pinigu ir patirtimi šias priemones, kiek jos tarnauja tikrajai kultūrai ir apaštalavimui.

Metinė diena

18. Įvairiopą Bažnyčios apaštalavimą visuomeninio bendravimo priemonėmis privalu stiprinti. Kad tai būtų vis sėkmingiau daroma, visose pasaulio diecezijose vyskupų nutarimu kasmet tam tikslui tebūnie paskirta viena šventės diena. Jos metu tikintieji tebūnie supažindinami su jų šios srities pareigomis ir kviečiami melstis šia intencija bei paremti šį reikalą pinigine auka. Surinktos aukos

tebus skiriamos palaikyti ir plėsti Bažnyčios įkurtoms šios srities įstaigoms bei jos užsimotiems darbams, atsižvelgiant į viso katalikiškojo pasaulio reikalus.

Šv. Sosto įstaiga

19. Kad popiežius galėtų atlikti vyriausiojo ganytojo pareigas visuomeninio bendravimo priemonių srityje, turėtų būti tam speciali įstaiga prie Šventojo Sosto.[1]

Vyskupų uždaviniai

20. Vyskupų pareiga savo diecezijose šios srities veiklą bei iniciatyvą prižiūrėti bei skatinti ir, kur ji siejasi su viešuoju apaštalavimu, tvarkyti, neišskiriant nei tų dalykų, kurie yra pavesti vyskupų jurisdikcijai nepriklausantiems vienuoliams.

Centrinės krašto įstaigos

21. Kad apaštalavimas visoje šalyje būtų sėkmingas, reikia visiems veikti pagal vieną planą. Todėl šis šventasis Susirinkimas nutaria ir įsako visuose kraštuose įkurti centrines įstaigas spaudos, kinematografijos, radijo bei televizijos reikalams ir visomis išgalėmis joms padėti. Svarbiausias šių įstaigų uždavinys bus rūpintis tinkamai suformuoti tikinčiųjų sąžinę, kad jie žinotų, kaip šiomis priemonėmis naudotis, ir remti bei derinti visus šios srities katalikų darbus.

Minėtų įstaigų tvarkymas kiekviename krašte tebūnie pavestas specialiai vyskupų komisijai arba kuriam nors

---

1 Susirinkimo Tėvai, mielai pritardami siūlomam „spaudos ir vaizdinių programų" sekretoriatui, pagarbiai prašo Šventąjį Tėvą išplėsti šios įstaigos uždavinius ir galią į visas visuomeninio bendravimo priemones, įskaičiuojant spaudą, ir pakviesti į ją iš įvairių kraštų žinovų, taip pat ir pasauliečių.

įgaliotam vyskupui. Tose pareigose tesidarbuoja ir pasauliečiai, gerai pažįstą katalikų doktriną ir šių priemonių techniką.

Tarptautiniai įstaigų ryšiai

22. Šių priemonių įtaka peržengia atskirų kraštų ribas ir paskirus žmones padaro tarsi vienos žmonių bendruomenės piliečiais. Todėl tevyksta ir tarptautinis įvairių šalių bendradarbiavimas šios srities veikloje. 21 nr. minimos krašto įstaigos uoliai teveikia išvien su atitinkamos srities tarptautine katalikų sąjunga. Tas tarptautines katalikų sąjungas teisėtai patvirtina tik Šventasis Sostas, kuriam jos ir priklauso.

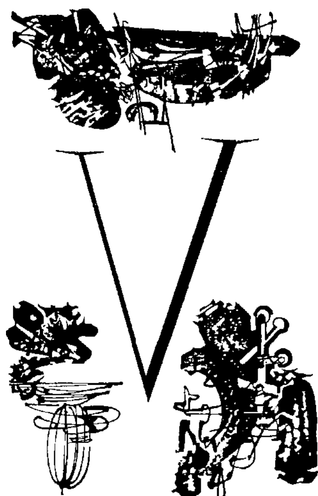
BAIGIAMASIS ŽODIS

23. Susirinkimas įsakmiai paveda 19 nr. minimai Šventojo Sosto įstaigai, pasitelkus iš įvairių kraštų dalyko žinovus, išleisti pastoracinę instrukciją, kad visi šio šventojo Sinodo dėsniai ir nurodymai apie visuomeninio bendravimo priemones būtų įgyvendinti.

24. Šventasis Susirinkimas tikisi, kad šiuos jo nuostatus bei direktyvas visi Bažnyčios vaikai mielai priims ir sąžiningai jų laikysis. Tuomet, naudodamiesi minėtomis priemonėmis, jie ne tik išvengs žalos, bet, tarsi druska ir šviesa, saugos žemę nuo sugedimo ir švies pasauliui. Be to, Susirinkimas kviečia visus geros valios žmones, ypač tuos, kurių žiniai šios priemonės yra pavestos, žiūrėti, kad iš jų sklistų vien gėris. Juk žmonių bendruomenės likimas kasdien vis labiau priklauso nuo tinkamo tų priemonių panaudojimo. Tokiu būdu, kaip klasinio meno šedevrais, taip ir šiais naujais išradimais bus garbinamas Viešpaties vardas. Įvyks apaštalo žodžiai: „Jėzus Kristus vakar ir šiandien tas pats ir per amžius“ (Žyd. 13, 8).

E K U M E N I Z M A S

D E K R E T A S

ĮVADAS

Vienas pagrindinių visuotinio II Vatikano susirinkimo tikslų yra atstatyti vienybę tarp visų krikščionių. Juk Viešpats Kristus įsteigė tik vieną vienintelę Bažnyčią, bet daugelis krikščionių bendruomenių skelbiasi žmonėms, kad jos esančios tikrasis Jėzaus Kristaus palikimas. Visos jos laiko save Viešpaties mokinėmis, bet yra skirtingai įsitikinusios ir eina skirtingais keliais, tarsi pats Kristus būtų

pasidalijęs (plg. 1 Kor. 1, 13). Aišku, jog šis pasidalijimas ir atvirai prieštarauja Kristaus valiai, ir yra papiktinimas pasauliui, ir kenkia šventam uždaviniui — skelbti Evangeliją visai kūrinijai.

Tačiau amžių Viešpats išmintingai ir kantriai vykdo mumyse, nusidėjėliuose, savo malonės planą. Paskutiniuoju metu jis ėmė vis gausiau skleisti tarp savęs pasidalijusiuose krikščionyse apgailestavimą ir vienybės troškimą. Ši malonė yra visur paveikusi labai daug žmonių. Šventajai Dvasiai veikiant, ir nuo mūsų atsiskyrusiųjų brolių tarpe vis labiau plečiasi sąjūdis visų krikščionių vienybei atstatyti.

Šiame vienybės sąjūdyje, kuris vadinamas ekumeniniu, dalyvauja visi garbinantieji triasmenį Dievą ir išpažįstantieji Jėzų Viešpačiu bei Išganytoju. Dalyvauja ne vien paskirai, bet ir susibūrę į bendruomenes, kuriose išgirdo Evangeliją ir kurias vadina savo ir Dievo Bažnyčia. Kone visi, nors skirtingu būdu, jie trokšta vienos ir regimos Dievo Bažnyčios, kuri būtų tikrai visuotinė ir pasiųsta į visą pasaulį, kad jis atsiverstų į Evangeliją ir būtų Dievo garbei išganytas.

Šis šventasis Sinodas į visa tai žvelgia su džiaugsmu. Doktriną apie Bažnyčią jis jau nušvietė. Dabar, trokšdamas, kad būtų atstatyta vienybė tarp visų Kristaus mokinių, nori visiems katalikams nurodyti priemones, kelius ir būdus, kaip jie gali į šį Dievo kvietimą bei malonę atsiliepti.

I SKYRIUS

KATALIKIŠKIEJI EKUMENIZMO PRINCIPAI

Bažnyčios vienybė

2. Sušvito mums Dievo meilė, kai vienatinis Tėvo Sūnus buvo pasiųstas į pasaulį, kad, tapęs žmogumi, visą žmoniją atpirkimu atgimdytų ir sujungtų į viena (plg. 1 Jn. 4, 9; Kol. 1, 18–20; Jn. 11, 52). Prieš pasiaukodamas kaip tyra auka ant kryžiaus altoriaus, jis meldė Tėvą už tikinčiuosius: „Kad visi būtų viena, kaip tu, Tėve, esi manyje, ir aš tavyje; kad ir jie būtų mumyse viena, kad pasaulis įtikėtų, jog tu esi mane siuntęs" (Jn. 17, 21). Jis įsteigė nuostabų Eucharistijos sakramentą, kuris ir ženklina ir kuria Bažnyčios vienybę. Jis davė savo mokiniams naują meilės įsakymą (plg. Jn. 13, 34). Jis pažadėjo atsiųsti ramybės davėją Dvasią (plg. Jn. 16, 7), gaivinančią Valdovę, kad pasiliktų su jais per amžius.

Pakeltas ant kryžiaus ir išaukštintas danguje, Viešpats Jėzus pažadėtąją Dvasią atsiuntė. Jai veikiant, jis pašaukė ir subūrė Naujojo Testamento tautą, kuri yra Bažnyčia, kad būtų viena tikėjimu, viltimi ir meile, kaip apaštalas sako: „Vienas kūnas ir viena dvasia, taip kaip jūs ir esate pašaukti į vieną jūsų pašaukimo viltį. Vienas Viešpats, vienas tikėjimas, vienas krikštas" (Efez. 4, 4–5). Juk „kurie tik esate pakrikštyti Kristuje, tie apsivilkote Kristumi... jūs visi esate vienas Kristuje Jėzuje" (Gal. 3, 27–28).

Gyvenanti tikinčiuosiuose, pripildanti ir valdanti visą Bažnyčią, Šventoji Dvasia kuria tą nuostabų tikinčiųjų bendravimą ir taip glaudžiai sujungia visus Kristuje, jog yra Bažnyčios vienybės pagrindas. Ji paskirsto malones ir tarnybas (plg. 1 Kor. 12, 4–11), turtindama Jėzaus Kristaus Bažnyčią įvairiomis dovanomis, „daryti šven-

tuosius tobulus, tarnystės darbui, Kristaus kūnui statyti“ (Efez. 4, 12).

Kad ši šventoji Bažnyčia iki pasaulio pabaigos išplistų visur, Kristus Dvylikos kolegijai pavedė galią mokyti, valdyti ir pašvęsti.[1] Jis išsirinko iš jų Petrą ir, šiam išpažinus tikėjimą, nusprendė ant jo pastatyti savo Bažnyčią. Jam pažadėjo dangaus karalystės raktus[2] ir, išpažinus meilę, pavedė ganyti visas avis (plg. Jn. 21, 15–17), stiprinti jų tikėjimą (plg. Lk. 22, 32) ir išlaikyti tobulą vienybę. Pats Jėzus Kristus amžinai pasilieka vyriausias kertinis akmuo (plg. Efez. 2, 20) ir mūsų sielų ganytojas.[3]

Jėzus Kristus nori, kad jo tauta augtų. Tam jis panaudojo ir panaudoja apaštalus ir jų darbo tęsėjus vyskupus su jų galva, Petro įpėdiniu, kurie, Šventosios Dvasios veikiami, ištikimai skelbia Evangeliją, teikia sakramentus ir su meile valdo. Jis tobulina tos tautos bendravimą, jungdamas ją draugėn to paties tikėjimo išpažinimu, bendruomeniniu Dievo garbinimu ir brolišku Dievo šeimos sutarimu.

Taip Bažnyčia, vienintelė Dievo kaimenė, tarsi virš visų tautų iškelta vėliava (plg. Iz. 11, 10–12), tarnaudama visai žmonių giminei taikos Evangelija,[4] viltingai keliauja į savo tikslą — dangiškąją tėvynę (plg. 1 Petr. 1, 3–9).

Tokia yra palaiminta Bažnyčios vienybės Kristuje ir per Kristų paslaptis, kur Šventoji Dvasia teikia skirtingas dovanas. Aukščiausias šios paslapties pavyzdys ir šaltinis yra asmenų vienybė Trejybėje — vienas Dievas, Tėvas ir Sūnus, Šventojoje Dvasioje.

---

1 Plg. Mt. 28, 18–20 drauge su Jn. 20, 21–23.

2 Plg. Mt. 16, 19 drauge su Mt. 18, 18.

3 Plg. 1 Petr. 2, 25 — I Vatikano susirinkimo, 4 sesijos, dogm. konst. **Pastor aeternus**: Coll. Lac. 7, 482 a.

4 Plg. Efez. 2, 17–18 drauge su Mk. 16, 15.

3. Šioje vienoje ir vieninteléje Dievo Bažnyčioje jau nuo pat pradžių buvo skilimų (plg. 1 Kor. 11, 18–19; Gal. 1, 6–9; 1 Jn. 2, 18–19); apaštalas laiko juos smerktinais ir griežtai peikia (plg. 1 Kor. 1, 11 tt.; 11, 22). O vėlesniais šimtmečiais kilo didesnių nesutarimų, ir gana nemažos bendruomenės nutraukė pilnos vienybės ryšius su Katalikų Bažnyčia, kartais ne be abiejų pusių žmonių kaltės.

Tų, kurie dabar gimsta tose bendruomenėse ir pasisavina jose esantį Kristaus tikėjimą, atsiskyrimo nuodėme kaltinti negalima; į juos Katalikų Bažnyčia žiūri su broliška pagarba ir meile. Juk tie iš jų, kurie tiki Kristų ir tikrai yra priėmę krikštą, tam tikru būdu, nors ir netobulai, bendrauja su Katalikų Bažnyčia. Žinoma, dėl įvairių — doktrinos, o kartais ir drausmės arba dėl Bažnyčios santvarkos — skirtumų, esančių tarp jų ir Katalikų Bažnyčios, pilnam bažnytiniam bendravimui pastoja kelią daug, kartais ir gana didelių kliūčių. Ekumeninis sąjūdis kaip tik stengiasi tas kliūtis šalinti. Vis dėlto, per krikštą išteisinti tikėjimu, jie yra įjungti į Kristų;[5] todėl teisėtai juos puošia krikščionių vardas, o Katalikų Bažnyčios sūnūs pagrįstai laiko juos savo broliais Viešpatyje.[6]

Be to, ir už regimosios Katalikų Bažnyčios sienų gali būti kai kurių, ir tai net daug ir vertingų, dalykų bei gėrybių, kuriais visais yra statoma ir gaivinama pati Bažnyčia: rašytasis Dievo žodis, malonės gyvenimas, tikėjimas, viltis ir meilė bei kitos vidinės Šventosios Dvasios dovanos ir kiti regimieji dalykai. Visa tai kyla iš

---

[5] Plg. Florencijos susirinkimo, 8. sesijos, dekr. **Exultate Deo:** Mansi 31, 1055 A.

[6] Plg. šv. Augustino **Enarr. in Ps.** 32, II, 29: PL 36, 299.

Kristaus ir į jį veda ir teisėtai priklauso vienai Kristaus Bažnyčiai.

Atsiskyrusieji nuo mūsų broliai taip pat atlieka nemaža šventųjų krikščionių tikėjimo apeigų. Nėra abejonės, kad jos įvairiais būdais, priklausomai nuo skirtingo kiekvienos bažnyčios arba bendruomenės pobūdžio, tikrai gali teikti malonę ir turi būti laikomos tinkamomis priemonėmis tam pačiam išganymui pasiekti.

Todėl, nors mes ir tikime, kad tos atsiskyrusios bažnyčios[7] ir bendruomenės turi trūkumų, jokiu būdu jos nėra beprasmės ir bereikšmės išganymo paslaptyje. Kristaus Dvasia neatsisako panaudoti jų kaip išganymo priemonių, kurių galia kyla iš pačios malonės ir tiesos pilnatvės, patikėtos Katalikų Bažnyčiai.

Tačiau nei pavieniai nuo mūsų atsiskyrusieji broliai, nei jų bendruomenės ir bažnyčios nesidžiaugia tąja vienybe, kurią Jėzus Kristus norėjo suteikti visiems savo atgimdytiems ir atnaujintiems žmonėms, skirtiems tapti vienu kūnu ir pulsuoti nauju gyvenimu, vienybe, kurią skelbia Šventasis Raštas ir garbingoji Bažnyčios Tradicija.

Tik Katalikų Bažnyčioje, kuri yra bendroji pagalba išganymui, galima rasti visą išsigelbėjimo priemonių pilnybę. Mat, tikime, kad tik vienai Petro vadovaujamai apaštalų kolegijai Viešpats pavedė visus Naujojo Testamento turtus sudaryti žemėje vienam Kristaus kūnui, į kurį turėtų pilnai įsijungti visi, kurie kokiu nors būdu jau priklauso Dievo tautai. Nors tos tautos nariai savo žemiškosios kelionės metu gali nusidėti, tačiau ji auga Kristuje ir yra švelniai Dievo vedama, kaip numatyta

---

7 Plg. IV Laterano susirinkimo 4. konst.: Mansi 22, 990 — II Lijono susirinkimo, Mykolo Paleologo tikėjimo išpažinimą: Mansi 24, 71 E — Florencijos susirinkimo, 4. sesijos, apibrėžimą **Laetentur caeli:** Mansi 31, 1026 E.

paslaptinguose jo planuose, kol džiaugsmingai pasieks visą amžinosios garbės pilnatvę dangaus Jeruzalėje.

Ekumenizmas

4. Šventosios Dvasios malonei veikiant, daug kur pasaulyje šiandien labai stengiamasi, meldžiamasi, kalbama ir veikiama tai Jėzaus Kristaus norimai vienybės pilnatvei pasiekti. Ir šis šventasis Susirinkimas ragina visus katalikus įžvelgti laiko ženklus ir uoliai dėtis prie ekumeninio sąjūdžio.

„Ekumeniniu sąjūdžiu“ yra laikomi darbai ir užsimojimai, suplanuojami ir organizuojami krikščionių vienybei ugdyti, žiūrint įvairių Bažnyčios reikalų ir laiko aplinkybių. Pirmiausia čia priklauso visos pastangos vengti žodžių, sprendimų ir veiksmų, kuriais netiksliai ir neteisingai vertinami atsiskyrusieji broliai ir kurie dėl to pasunkina tarpusavio santykiavimą. Toliau eina „pokalbis“. Vadovaudamiesi tikėjimo dvasia, susieina rinktiniai skirtingų krikščioniškų bažnyčių arba bendruomenių atstovai, tikri dalyko žinovai, ir kiekvienas išsamiau paaiškina savo grupės doktriną bei išryškina jos būdingus bruožus. Šitoks pokalbis padeda visiems tiksliau pažinti ir teisingiau įvertinti kitų bendruomenių mokslą bei gyvenimą. Jo poveikyje tos bendruomenės taip pat ima glaudžiau bendradarbiauti kai kuriose bendrosios gerovės srityse, kuriose dirbti reikalauja kiekvieno krikščionio sąžinė, ir, kur tai leidžiama, susirenka bendrai melstis. Pagaliau čia visi patikrina savo ištikimybę Kristaus valiai, kurią jis turėjo, steigdamas Bažnyčią, ir labai uoliai, kaip ir privalu, metasi į atnaujinimo ir reformavimo darbą.

Kuomet, ganytojų stebimi, katalikai sumaningai ir ištvermingai visa tai vykdo, jie padeda įsigalėti bešališkumui ir tiesai, sutarimui ir bendradarbiavimui, broliškai

meilei ir vienybei. Tuo keliu einant, pamažu bus nugalėtos tobulo bažnytinio bendradarbiavimo kliūtys ir visi krikščionys, švęsdami vieną Eucharistiją, pasieks vienos ir vienintelės Bažnyčios vienybę, kurią Viešpats Kristus nuo pat pradžių jai suteikė. Tikime, kad ta vienybė neprarandamai yra Katalikų Bažnyčioje, ir viliamės, kad ji vis didės iki pasaulio pabaigos.

Aišku, darbas, kuriuo yra paruošiami ir priimami Katalikų Bažnyčion asmenys, norintieji pilnos su ja vienybės, savo prigimtimi skiriasi nuo ekumeninio veikimo. Tačiau tarp jų nėra jokios priešybės, nes abu kyla iš nuostabaus Dievo patvarkymo.

Be abejo, veikdami ekumeniškai, katalikai privalo rūpintis atsiskyrusiaisiais broliais: už juos melstis, supažindinti juos su Bažnyčia, žengti į juos pirmuosius žingsnius. Tačiau visų pirma jie turi nuoširdžiai ir gerai apsvarstyti, ką reikia atnaujinti ir ką padaryti pačioje katalikų šeimoje, kad jos gyvenimas tiksliau ir ryškiau rodytų doktriną ir santvarką, kurias Kristus perdavė per apašatalus.

Nors Katalikų Bažnyčioje yra visa Dievo apreikštoji tiesa ir visos malonės priemonės, bet jos nariai nesinaudoja jomis taip uoliai, kaip privalėtų. Dėl to Bažnyčios veidas ne taip ryškiai šviečia nuo mūsų atsiskyrusiesiems broliams ir visam pasauliui, ir tai sulėtina Dievo karalystės augimą. Todėl visi katalikai privalo siekti krikščioniškojo tobulumo (plg. Jok. 1, 4; Rom. 12, 1–2) ir kiekvienas pagal savo pašaukimą veikti, kad Bažnyčia, nešiodama savo kūne Jėzaus nusižeminimą ir apsimarinimą (plg. 2 Kor. 4, 10; Pil. 2, 5–8), kasdien apsivalytų ir atsinaujintų, iki Kristus paruoš ją sau pilną garbės, be dėmės ar raukšlės (plg. Efez. 5, 27).

Būtinuose dalykuose išsaugodami vienybę, Bažnyčioje visi, pagal savo einamas pareigas, tesilaiko deramos lais-

vės, rinkdamiesi tą ar kitą dvasinio gyvenimo bei jo drausminimo formą, tas ar kitas liturgines apeigas, net ir imdamiesi teologinių apreikštosios tiesos studijų. Tačiau visur visi težiūri meilės. Taip elgdamiesi, jie vis pilniau parodys tikrąjį Bažnyčios katalikiškumą ir apaštališkumą.

Antra vertus, katalikai privalo džiaugsmingai pripažinti ir įvertinti atsiskyrusiuose broliuose sutinkamas vertybes, kylančias iš bendro paveldėjimo. Teisinga ir išganinga pripažinti Kristaus turtus ir galią žmonėse, kurie jį liudija, kartais net praliedami kraują: Dievas visuomet yra nuostabus ir garbintinas savo darbuose.

Taip pat nereikia pamiršti, kad visa, ką Šventosios Dvasios malone atsiskyrusieji broliai nuveikia, gali prisidėti ir prie mūsų sukilninimo. Kas yra tikrai krikščioniška, niekada neprieštarauja tikrojo tikėjimo klestėjimui; dargi daugiau, tai visuomet gali padėti tobuliau įžvelgti pačią Kristaus ir Bažnyčios paslaptį.

Tačiau krikščionių susiskaldymas kliudo Bažnyčiai įgyvendinti savo katalikiškumo pilnatvę tuose savo vaikuose, kurie jai priklauso krikštu, bet su ja pilnai nebendrauja. Netgi pačiai Bažnyčiai dėl to yra sunkiau tą katalikiškumo pilnatvę visais atžvilgiais išreikšti gyvenimo tikrovėje.

Šis šventasis Sinodas su džiaugsmu mato, kaip katalikai vis labiau įsijungia į ekumeninę veiklą, ir skatina viso pasaulio vyskupus ją sumaniai puoselėti ir išmintingai jai vadovauti.

II SKYRIUS

EKUMENINIO UŽDAVINIO VYKDYMAS

5. Vienybės atstatymas yra visos Bažnyčios rūpestis — tikinčiųjų ir ganytojų. Kiekvienas pagal savo išgales turėtų jo siekti čia kasdieniniu krikščionišku gyvenimu, čia teologinėmis ir istorinėmis studijomis. Jau pats šis rūpestis savo būdu atskleidžia visus krikščionis jungiantį ryšį ir veda į pilną, tobulą, maloningojo Dievo norimą vienybę.

Bažnyčios atsinaujinimas

6. Kiekvieno Bažnyčios atsinaujinimo[8] esmė yra didesnė ištikimybė jos pašaukimui. Toji ištikimybė neabejotinai yra vienybės siekimo pagrindas. Keliaujanti Bažnyčia yra Kristaus šaukiama imtis šio nuolatinio atsinaujinimo, kuris jai, kaip žmogiškai ir žemiškai institucijai, yra visuomet reikalingas. Tad jeigu, žiūrint esamų aplinkybių, doriniame gyvenime, bažnytinėje drausmėje arba net mokslo perteikimo būde, kurį reikia griežtai skirti nuo pačių tikėjimo tiesų, kai ko nebe taip tiksliai laikomasi, tai tebūnie savu laiku tinkamai bei reikiamai atnaujinta.

Šis atsinaujinimas turi svarbią ekumeninę reikšmę. Įvairias Bažnyčios gyvenimo apraiškas, kuriomis jau atsinaujinama — biblinį ir liturginį sąjūdį, Dievo žodžio skelbimą ir katekizaciją, pasauliečių apaštalavimą, naujas vienuolinio gyvenimo formas, vedybinio gyvenimo sudvasinimą, Bažnyčios mokslą ir veiklą visuomeninėje srityje — reikia laikyti daug žadančiu būsimos ekumenizmo pažangos laidu ir ženklu.

---

[8] Plg. V Laterano susirinkimo, 12. sesijos, konst. **Constituti:** Mansi 32, 988 B–C.

Vidinis pakitimas

7. Nėra tikro ekumenizmo be vidinio pakitimo. Juk vienybės troškimas gimsta ir auga iš dvasinio atsinaujinimo (plg. Efez. 4, 23), savęs išsižadėjimo ir iš didelės, veiklios meilės. Todėl reikia melsti dieviškąją Dvąsią nuoširdaus savęs išsižadėjimo, nuolankaus ir romaus tarnavimo, didžio broliškumo kitiems malonės. „Taigi aš, kalinys Viešpatyje", sako tautų apaštalas, „maldauju jus elgtis, kaip verta to pašaukimo, į kurį jūs esate pašaukti, visu nuolankumu ir romumu, kantrybe, meile pakenčiant vienam kitą, rūpestingai palaikant ramybės ryšiu dvasios vienybę" (Efez. 4, 1–3). Šis raginimas skiriamas ypač tiems, kurie yra gavę šventimus būti Kristaus misijos tęsėjais. Juk Kristus pas mus „atėjo ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti" (Mt. 20, 28).

Šv. Jonas liudija: „Jei sakytumėm: nenusidėjome, mes darome iš jo (Dievo) melagį, ir jo žodžio nėra mumyse" (1 Jn. 1, 10). Tai pasakytina ir apie nusikaltimus prieš vienybę. Todėl nuolankiai prašome Dievą ir atsiskyrusiuosius brolius atleisti mums, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.

Teatsimena visi krikščionys, kad juo labiau jie stensis gyventi Evangelija, juo sėkmingiau jie ugdys krikščionių vienybę ir net ja gyvens. Juo glaudžiau jie bendraus su Tėvu, Žodžiu ir Dvasia, juo nuoširdžiau ir lengviau įstengs didinti tarpusavio broliškumą.

Bendra malda

8. Tą širdies atsivertimą ir gyvenimo šventumą, lydimą privačių ir viešų maldų už krikščionių vienybę, reikia laikyti tarsi viso ekumeninio sąjūdžio siela ir pagrįstai jį galima vadinti dvasiniu ekumenizmu.

Katalikų tarpe yra įsigalėjęs paprotys dažnai rinktis ir melstis už Bažnyčios vienybę tąja malda, kuria pats Išganytojas mirties išvakarėse prašė Tėvą: „Kad visi būtų viena“ (Jn. 17, 21). Kai kuriais ypatingais atvejais, pavyzdžiui, ruošiant maldas „už vienybę“ ir ekumeniniuose suvažiavimuose, katalikams yra leista melstis išvien su atsiskyrusiaisiais broliais. Dar daugiau, tai net pageidaujama. Tokios bendros maldos iš tikrųjų yra labai sėkminga priemonė vienybės malonei išmelsti. Jos taip pat parodo tikruosius ryšius, kurie ir šiandien tebejungia katalikus su atsiskyrusiaisiais broliais: „Nes kur du ar trys susirinkę mano vardu, ten aš esu jų tarpe“ (Mt. 18, 20).

Tačiau bendravimo kulto apeigose (communicatio in sacris) negalima laikyti be atodairos vartotina priemone krikščionių vienybei atstatyti. Šios rūšies bendravimą ypatingai nulemia du principai: Bažnyčios vienybės išreiškimas ir naudojimasis malonės priemonėmis. Vienybės išraiška dažniausiai šitaip bendrauti draudžia, o siekiama malonė kai kada tai skatina. Kaip čia konkrečiai elgtinasi, išmintingai tenuspręs vietos vyskupas, atsižvelgdamas į visas laiko ir vietos aplinkybes bei asmenis, nebent, laikydamasi savo statutų, vyskupų konferencija arba Šventasis Sostas kaip kitaip patvarkytų.

Abipusė broliška pažintis

9. Reikia pažinti atsiskyrusiųjų brolių nusiteikimą. Tam yra būtinos studijos, pagrįstos tiesa ir palankumu. Tinkamai tam paruošti katalikai turi geriau pažinti šių brolių doktriną ir istoriją, jų dvasinį ir liturginį gyvenimą, jų religinę psichologiją ir kultūrą. Tam tikslui daug padeda abiejų pusių susitikimai, ypač teologiniams klausimams svarstyti, kur kiekvienas kalba su kitu kaip lygus

su lygiu, žinoma, jeigu asmenys, kurie su vyskupų žinia tuose susirinkimuose dalyvauja, yra tikri specialistai. Iš tokio pokalbio taip pat geriau paaiškėja tikroji Katalikų Bažnyčios padėtis. Tuo būdu mums labiau išryškėja atsiskyrusiųjų brolių galvosena, o jiems yra tinkamiau pristatomas mūsų tikėjimas.

Ekumeninis paruošimas

10. Šventoji teologija bei kiti, ypač istoriniai, dalykai turi būti dėstomi žiūrint ir ekumeniškumo, kad labiau atitiktų tikrovę. Labai svarbu, kad būsimieji ganytojai ir kunigai būtų gerai pasisavinę šitaip, o ne polemiškai išdėstytą teologiją, ypač atsiskyrusiųjų brolių santykių su Katalikų Bažnyčia srities klausimus. Juk nuo kunigų paruošimo nepaprastai daug priklauso, kaip bus šviečiami ir auklėjami pasauliečiai ir vienuoliai.

Katalikai, atlieką misijų darbą tose pačiose šalyse kaip ir kiti krikščionys, ypač šiandien turi būti susipažinę su klausimais ir vaisiais, kurie kyla iš ekumenizmo jų apaštalavimo darbe.

Savojo tikėjimo pristatymas

11. Katalikų tikėjimo atskleidimas jokiu būdu neturi tapti kliūtimi pokalbiui su broliais. Būtinai reikia aiškiai išdėstyti visą doktriną. Ekumenizmui nieko nėra svetimiau, kaip anas klaidingas irenizmas, nuo kurio nukenčia katalikybės grynumas ir kuris aptemdo jos tikrąją nekintančią prasmę.

Katalikų tikėjimą reikia išaiškinti kaip galima geriau ir tiksliau, tokiu būdu ir tokiais žodžiais, kuriuos ir atsiskyrusieji broliai galėtų tikrai suprasti.

Be to, vesdami ekumeninį pokalbį, katalikų teologai privalo laikytis Bažnyčios mokslo; drauge su atsiskyrusiaisiais broliais nagrinėdami dieviškąsias paslaptis, jie

turi vadovautis tiesos troškimu, meile ir nuolankumu. Lygindami doktrinas, jie teatsimena, jog esama katalikybės tiesų laipsniškumo arba „hierarchijos“, nes nevienodas yra jų ryšys su krikščionių tikėjimo pamatu. Taip bus paruoštas kelias, kuriuo eidami, broliško lenktyniavimo visi bus skatinami geriau pažinti bei aiškiau išreikšti neišmatuojamus Kristaus turtus (plg. Efez. 3, 8).

Bendravimas su atsiskyrusiaisiais broliais

12. Visi krikščionys prieš visus žmones teišpažįsta tikį vieną triasmenį Dievą ir įsikūnijusį Dievo Sūnų, mūsų Atpirkėją bei Viešpatį. Gerbdami vieni kitus, bendromis pastangomis teliudija savo viltį, kuri niekados neapvilia. Kadangi dabartiniu metu ypatingai plečiasi bendradarbiavimas visuomeninėje srityje visų, visi žmonės yra kviečiami veikti kartu. Juo labiau bendrai veikti yra kviečiami tikintieji Dievą, o ypač pažymėtieji Kristaus vardu, visi krikščionys. Visų krikščionių bendradarbiavimas gyvai atskleidžia tą tarpusavio ryšį, kuriuo jau dabar jie yra siejami, ir leidžia pilniau suspindėti tarnaujančio Kristaus veidui.

Šį daugelyje kraštų jau pradėtą bendradarbiavimą reikia vis labiau tobulinti, ypač visuomeniškai ir techniškai besivystančiose šalyse, čia deramu žmogaus asmens kilnumo vertinimu, čia taikos skleidimu, čia Evangelijos pritaikymu visuomeninio gyvenimo reikalams, čia krikščioniškąja dvasia švitinčiu mokslo bei meno skleidimu, čia panaudojimu visokiausių priemonių šalinti mūsų meto vargams — badui ir nelaimėms, analfabetizmui ir skurdui, butų trūkumui ir neteisingam gėrybių padalijimui. Šis bendradarbiavimas lengvai išmoko visus tikinčiuosius geriau pažinti Kristų bei labiau įvertinti vienas kitą ir tiesia kelią krikščionių vienybei.

BAŽNYČIOS IR BAŽNYTINĖS BENDRUOMENĖS, ATSISKYRUSIOS NUO ROMOS APAŠTALIŠKOJO SOSTO

13. Žvelkime į dvi pagrindines skilimų rūšis nertiniame Kristaus drabužyje.

Pirmoji įvyko rytuose, čia nesutinkant su Efezo ir Kalchedono susirinkimų dogminėmis formulėmis, čia vėliau, nutrūkus bažnytiniam bendravimui tarp rytuose esančiųjų patriarchatų ir Romos Sosto.

Antroji, praėjus po to daugiau negu keturiems šimtmečiams, kilo vakaruose iš įvykių, kurie paprastai vadinami reformacijos vardu. Reformacijai plečiantis, nuo Romos Sosto atsiskyrė daugelis tautinių ir konfesinių bendruomenių. Iš tų, kuriose iš dalies yra išlikę katalikiškosios tradicijos ir santvarka, ypatingą vietą užima Anglikonų Bažnyčia.

Tačiau šie įvairūs pasidalijimai labai vieni nuo kitų skiriasi ne vien kilme, vieta bei laiku, bet ypač tikėjimą ir bažnytinę santvarką palietusiųjų klausimų prigimtimi bei svarbumu.

Neišleisdamas iš akių nei įvairių krikščionių grupių skirtingumo, nei ryšių, kurie tebejungia jas, nors ir pasidalijusias, šis šventasis Sinodas nusprendė pateikti šias pastabas sumaningai ekumeninei veiklai plėsti.

I. Rytų bažnyčios

Rytų bažnyčių dvasia ir istorija

14. Rytų ir Vakarų bažnyčios ištisus šimtmečius ėjo kiekviena savo keliu, tačiau susijungusios broliškais ti-

kėjimo ir sakramentinio gyvenimo ryšiais. Iškilus tarp jų tikėjimo arba drausmės srities nesutarimams, abipusiu sutikimu tarpininkaudavo Romos Sostas. Tarp kitų svarbių dalykų šventasis Sinodas su džiaugsmu visiems primena, kad rytuose klesti daug atskirų arba vietinių bažnyčių, tarp kurių pirmąją vietą užima patriarchalinės. Ne viena jų didžiuojasi tuo, kad yra pačių apaštalų įsteigta. Be to, rytiečiai stropiai rūpinosi ir tebesirūpina palaikyti glaudžius tikėjimo ir meilės ryšius, kurie turi jungti vietines bažnyčias, kaip seseris.

Taip pat negalima nepaminėti, kad Rytų bažnyčios nuo pat pradžios turėjo tą turtą, iš kurio Vakarų Bažnyčia yra paėmusi daugelį dalykų savo liturgijai, dvasinei tradicijai ir teisinei santvarkai. Nenuvertintina ir tai, kad pagrindines krikščionių tikėjimo dogmas apie Trejybę ir apie priėmusį kūną iš Mergelės Marijos Dievo Žodį paskelbė rytuose sušaukti ekumeniniai susirinkimai. Už šio tikėjimo laikymąsi tos bažnyčios yra daug iškentėjusios ir tebekenčia.

Taigi apaštalų perteiktasis paveldėjimas buvo priimtas skirtingu pavidalu ir būdu. Todėl nuo pat pirmųjų Bažnyčios dienų įvairiose vietose jis įvairiai buvo aiškinamas dėl prigimties dovanų bei gyvenimo sąlygų skirtingumo. Visa tai, kartu su tarpusavio supratimo ir meilės stoka, nekalbant jau apie išorines priežastis, vedė į išsiskyrimą.

Šventasis Sinodas ragina deramai atsižvelgti į šias ypatingas Rytų bažnyčių gimimo bei augimo aplinkybes ir į tai, kaip jos santykiavo su Romos Sostu prieš atsiskirdamos. Atsižvelgti į šiuos faktus ir teisingai juos įvertinti Sinodas ragina visus, bet ypatingai besiruošiančius darbuotis, kad būtų atstatytas trokštamasis pilnas Rytų bažnyčių ir katalikiškosios bendravimas. Tikslus

šio raginimo laikymasis labai daug padės norimam pokalbiui.

Liturginė ir dvasinė tradicija

15. Visiems yra žinoma, su kokia meile rytų krikščionys atlieka liturgines apeigas, ypač švęsdami Eucharistiją, kuri yra Bažnyčios gyvenimo šaltinis ir būsimosios garbės laidas. Jos šventimu susijungusiems su vyskupu, Šventąja Dvasia apdovanotiems tikintiesiems atsiveria kelias į Tėvą per Sūnų, įsikūnijusį, kentėjusį ir išaukštintą Žodį. Taip tapę „dieviškosios prigimties dalininkais" (2 Petr. 1, 4), jie bendrauja su Švenčiausiąja Trejybe. Taigi Viešpaties Eucharistijos šventimu šiose atskirose bažnyčiose yra statoma ir auga visa Dievo Bažnyčia;[9] o koncelebravimu yra išreiškiama jų bendrystė.

Tose liturginėse apeigose rytiečiai gražiausiais himnais aukština amžinąją Mergelę Mariją, kurią visuotinis Efezo susirinkimas iškilmingai paskelbė švenčiausiąja Dievo Motina, kad būtų laikomasi Šventojo Rašto ir kad Kristus būtų tikra ir tiesiogine prasme pripažintas Dievo ir žmogaus Sūnumi. Tose apeigose jie taip pat gerbia daugelį šventųjų, tarp jų ir visuotinės Bažnyčios Tėvus.

Tos bažnyčios, nors atsiskyrusios, turi tikrus sakramentus, ypač kunigystę ir Eucharistiją, nes jos išlaikė nenutrūkstamą apaštalų įpėdinių grandinę. Sakramentais jos ir dabar dar tebėra nepaprastai glaudžiai su mumis susijungusios. Todėl tam tikras bendravimas kulto apeigose, kai yra palankios tam aplinkybės ir bažnytinė vadovybė leidžia, yra ne tik galimas, bet ir pageidaujamas.

Rytuose taip pat randame turtingas dvasinio gyvenimo tradicijas, kurias ypač išreiškė vienuolinis gyvenimas. Ten nuo pat garbingojo Bažnyčios Tėvų meto klestėjo

---

9 Plg. šv. Jono Auks. **in Io. Hom.** 46: PG 59, 260–262.

vienuolinio gyvenimo dvasia, paskui pasklidusi ir vakarų srityse. Iš jos, kaip iš šaltinio, kilo ir vis sėmėsi naujų jėgų lotynų vienuolijos. Todėl katalikams patariama dažniau pasinaudoti tais dvasiniais rytiečių Tėvų lobiais, kurie visą žmogų pastūmi žavėtis dieviškais dalykais.

Reikia pažinti, gerbti ir išlaikyti gausų liturginį ir dvasinį rytiečių palikimą. Težino visi, kad tai yra nepaprastai svarbu pilnutinei krikščioniškai tradicijai ištikimai išsaugoti bei rytų ir vakarų krikščionių susitaikymui įgyvendinti.

Savas tvarkymasis

16. Nuo pat pradžios Rytų bažnyčios laikėsi savų drausmės nuostatų, kurie buvo patvirtinti net visuotinių vyskupų susirinkimų. Kaip minėta, tam tikras elgesio ir papročių įvairumas neprieštarauja Bažnyčios vienybei, bet net padaro ją gražesnę ir žymiai palengvina jai vykdyti savo uždavinį. Todėl, norėdamas išblaškyti bet kokią abejonę, šventasis Susirinkimas pareiškia, kad Rytų bažnyčios, neišleisdamos iš akių visai Bažnyčiai būtinos vienybės, gali tvarkytis savais drausmės nuostatais, labiau atitinkančiais savo tikinčiųjų pobūdį ir tinkamesniais dvasinei jų gerovei. Tobulas šio tradicinio principo laikymasis, į kurį ne visuomet buvo atsižvelgta, yra viena iš būtinų paruošiamųjų sąlygų vienybei atstatyti.

Doktrinos klausimai

17. Kas pasakyta apie teisėtą įvairumą, tą pat galima pasakyti ir apie skirtingą teologinės doktrinos formulavimą. Mat, gilinantis į apreikštąją tiesą, rytuose buvo naudotasi kitokiais metodais ir keliais tiesoms apie Dievą pažinti ir išpažinti, negu vakaruose. Todėl nestebėtina, kad kai kurie apreikštosios tiesos bruožai kartais yra vie-

nų, kartais kitų geriau įžvelgiami ir ryškiau nušviečiami. Ir reikia pasakyti, kad dažnai įvairios teologinės formulės daugiau viena kitą papildo, negu viena kitai priešinasi.

Pripažintina, kad tikrosios rytiečių teologinės tradicijos savotiškai nuostabiai yra suleidusios šaknis į Šventąjį Raštą, jas puoselėja ir išreiškia liturginis gyvenimas, jos minta gyvu apaštalų paveldėjimu ir rytiečių Tėvų bei jų dvasinių autorių raštais, jos padeda prideramai gyventi ir net pilnai įžvelgti krikščioniškąją tiesą.

Šis šventasis Sinodas dėkoja Dievui, kad daugelis rytiečių Katalikų Bažnyčios vaikų, kurie šį paveldėjimą saugo ir trokšta tyriau bei pilniau juo gyventi, jau yra susieti pilnos bendrystės ryšiais su vakarų tradicijas puoselėjančiais broliais, ir dėkodamas pareiškia, kad visas šis dvasinis ir liturginis, drausminis ir teologinis paveldėjimas įvairiose savo tradicijose yra pilno Bažnyčios katalikiškumo ir apaštališkumo dalis.

Kitos pastabos

18. Visa gerai apsvarstęs, šis šventasis Sinodas pakartoja, ką yra pareiškę šventieji praeities susirinkimai ir popiežiai, būtent, kad bendravimui ir vienybei atstatyti arba išlaikyti privalu „nedėti... jokios daugiau naštos, kaip tik šituos reikiamus dalykus“ (Apd. 15, 28). Jis taip pat karštai trokšta, kad ateityje įvairiose Bažnyčios institucijose bei įvairiopoje jos veikloje būtų daroma visa tai vienybei palengva pasiekti, ypač malda ir brolišku pokalbiu apie doktriną ir opesnius mūsų meto pastoracijos reikalus. Drauge jis ragina Katalikų Bažnyčios ganytojus ir tikinčiuosius palaikyti santykius su tais, kurie gyvena nebe rytuose, o toli nuo savo tėvynės, kad būtų vengiama vaidingo pavyduliavimo ir kad augtų su jais meilės dvasios gaivinamas bendradarbiavimas. Jei šis

darbas bus visu atsidėjimu varomas pirmyn, šventasis Sinodas tikisi, kad išnyks Rytų ir Vakarų Bažnyčias skirianti siena ir jos taps viena buveine, stovinčia ant kertinio akmens, Jėzaus Kristaus, kuris iš abiejų padarys viena.[10]

II. Atsiskyrusios bažnyčios ir bažnytinės bendruomenės vakaruose

Ypatinga šių bendruomenių padėtis

19. Baigiantis viduramžiams, didžios krizės metu, arba vėlesniais laikais atsiskyrusias nuo Romos Apaštališkojo Sosto bažnyčias ir bažnytines bendruomenes su Katalikų Bažnyčia jungia ypatingas artumas ir glaudūs ryšiai. Juk krikščionys ilgus praėjusius šimtmečius praleido toje pačioje bažnytinėje bendruomenėje.

Kadangi šios bažnyčios ir bažnytinės bendruomenės savo kilme, savo doktrina ir dvasiniu gyvenimu žymiai skiriasi ne tik nuo mūsų, bet ir tarp savęs, išsamiai jas apibūdinti labai sunku; to čia nemanome imtis.

Nors ekumeninis sąjūdis ir troškimas susitaikyti su Katalikų Bažnyčia dar ne visur įsigalėjo, turime vilties, kad visuose palengva augs ekumeninė dvasia ir tarpusavio pagarba. Tačiau reikia pripažinti, kad tarp tų bažnyčių arba bendruomenių ir Katalikų Bažnyčios yra žymių skirtumų ne vien istorinio, visuomeninio, psichologinio bei kultūrinio pobūdžio, bet ypatingai, kad jos kitaip aiškina apreikštąją tiesą. Kad, nežiūrint tų skirtumų, lengviau užsimegztų ekumeninis pokalbis, norime iškelti keletą dalykų, kurie gali ir turi būti šiam dialogui pamatas ir paskata.

---

10 Plg. Florencijos susirinkimo, 6. sesijos, apibrėžimą **Laetentur caeli:** Mansi 31, 1026 E.

Tikėjimas į Kristų

20. Mūsų dėmesys visų pirma krypsta į tuos krikščionis, kurie vieno Dievo — Tėvo, ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios — garbei viešai išpažįsta, kad Jėzus Kristus yra Dievas ir Viešpats, vienintelis Dievo ir žmonių tarpininkas. Tiesa, žinome, kad tarp jų ir katalikų doktrinos esama nemažų skirtumų ir dėl Kristaus, įsikūnijusio Dievo Žodžio bei jo atpirkimo darbo, o tuo pačiu ir dėl Bažnyčios paslapties bei uždavinio ir dėl Marijos vaidmens išganymo vyksme. Tačiau džiaugiamės, matydami, jog atsiskyrusieji broliai žvelgia į Kristų kaip bažnytinio bendravimo šaltinį ir centrą. Trokšdami jungtis su Kristumi, jie vis labiau ir labiau jaučia reikalą siekti vienybės ir visur liudyti savo tikėjimą žmonėms.

Šventojo Rašto studijos

21. Šventojo Rašto meilė, pagarba ir beveik kultas ragina mūsų brolius nuolat ir sumaniai gilintis į jo tekstą: Evangelija „juk yra Dievo galybė išganymui kiekvieno tikinčiojo, visų pirma žydo, bet ir graiko (Rom. 1, 16).

Šaukdamiesi Šventosios Dvasios, Šventajame Rašte jie ieško Dievo, kalbančio mums per pranašų paskelbtąjį Kristų, dėl mūsų įsikūnijusį Dievo Žodį. Skaitydami Šventąjį Raštą, jie gilinasi į Kristaus gyvenimą ir tai, ką dieviškasis Mokytojas skelbė ir darė žmonių išganymui, ypač į jo mirties ir prisikėlimo paslaptis.

Tvirtindami, kad šventosioms Knygoms yra priskirtinas dieviškas autoritetas, nuo mūsų atsiskyrusieji broliai kitaip negu mes — įvairios grupės įvairiai — žiūri į santykius tarp Šventojo Rašto ir Bažnyčios. Pagal katalikų tikėjimą, Bažnyčioje ypatingą galią aiškinti ir skelbti rašytąjį Dievo žodį turi mokymui skirti jos vadovai. Vis

dėlto, pokalbyje Šventasis Raštas yra puikus įrankis galingoje Dievo rankoje pasiekti tai vienybei, kurią Išganytojas nori duoti visiems žmonėms.

Sakramentai

22. Viešpaties nustatytu būdu deramai suteikiamas ir reikiamu nusiteikimu priimamas Krikšto sakramentas tikrai įjungia žmogų į nukryžiuotąjį ir išaukštintąjį Kristų bei atgimdo jį dalyvauti dieviškajame gyvenime, kaip sako apaštalas: „Drauge su juo esate palaidoti krikšte, jame ir prisikėlėte tikėjimu į Dievo galybę, kursai jį prikėlė iš numirusiųjų" (Kol. 2, 12; plg. Rom. 6, 4).

Tad krikštas yra sakramentinis vienybės ryšys tarp visų, kurie juo atgimė. Tačiau iš savęs jis tereiškia tik pradžią, tik pirmąjį žingsnį į tą gyvenimo pilnybę Kristuje, kuriai pasiekti jis kaip tik yra duotas. Taigi krikštas yra skirtas pilnam tikėjimo išpažinimui, pilnam įsijungimui į išganymo instituciją, kaip pats Kristus to norėjo, ir pagaliau pilnam eucharistiniam bendravimui.

Nors nuo mūsų atsiskyrusioms bažnytinėms bendruomenėms trūksta pilnos, iš krikšto plaukiančios, vienybės su mumis ir nors jos, ypač dėl kunigystės sakramento neturėjimo, kaip mes tikime, neišlaikė tikros ir pilnos eucharistinės paslapties, tačiau, šventojoje Vakarienėje minėdamos Viešpaties mirtį ir prisikėlimą, jos išpažįsta, jog tuo yra pareiškiamas gyvybinis bendravimas su Kristumi, ir laukia jo garbingo atėjimo. Todėl pokalbis turėtų suktis apie Viešpaties Vakarienę, kitus sakramentus, liturgiją ir Bažnyčios uždavinius.

Krikščioniškasis gyvenimas

23. Krikščioniškąjį šių brolių gyvenimą ugdo tikėjimas Kristų, krikšto malonė ir girdimas Dievo žodis. Tas

gyvenimas reiškiasi privačia malda, Šventojo Rašto mąstymu, krikščionišku elgesiu šeimoje, Dievo garbei susirinkusios bendruomenės apeigomis. Pastebėtina, kad kartais žymi jų apeigų dalis yra paimta iš bendrosios senovinės liturgijos.

Tikėjimas Kristų neša vaisius — šlovę ir padėką už Dievo suteiktąsias dovanas ir gyvą teisingumo pajutimą su nuoširdžia artimo meile. Iš šio veiklaus tikėjimo yra taip pat kilusių nemaža institucijų dvasios ir kūno skurdui mažinti, jaunimui auklėti, žmoniškesnėms visuomeninio gyvenimo sąlygoms kurti, atstatyti pasaulyje taikai.

Daugelis krikščionių ne visuomet taip, kaip katalikai, supranta dorovinius Evangelijos reikalavimus ir ne vienodai sprendžia painesnius šiandieninės bendruomenės klausimus. Vis dėlto, kaip ir mes, jie nori laikytis Dievo žodžio, kaip krikščioniškųjų dorybių šaltinio, ir klausyti apaštalo įsakymo: „Visa, ką jūs darote žodžiu ar darbu, visa darykite Viešpaties Jėzaus Kristaus vardu, dėkodami per jį Dievui ir Tėvui" (Kol. 3, 17). Todėl čia ekumeninį pokalbį galima pradėti nuo Evangelijos pritaikymo dorovei.

Baigiamasis žodis

24. Trumpai nušvietę sąlygas, kuriose tenka ekumeninį darbą dirbti, ir principus, kuriais jis turi vadovautis, su pasitikėjimu kreipiame savo žvilgsnį į ateitį. Šis šventasis Sinodas ragina tikinčiuosius susilaikyti nuo bet kokio lengvapėdiškumo arba neprotingo įkarščio, kurie galėtų pakenkti tikrajai vienybės pažangai. Jų ekumeninė veikla negali būti kitokia, kaip tik pilnai ir nuoširdžiai katalikiška, tai yra ištikima tiesai, kurią perėmėme iš apaštalų bei Bažnyčios Tėvų, ir atitinkanti tikėjimą, kurį Katalikų Bažnyčia visuomet išpažino. Drauge ji privalo

siekti tos pilnatvės, kurios vis daugiau laikų būvyje Viešpats norėjo savo kūnui, Bažnyčiai.

Šventasis Sinodas karštai trokšta, kad Katalikų Bažnyčios vaikų ir atsiskyrusiųjų brolių užsimojimai eitų išvien ir kad nebūtų statoma jokių kliūčių Dievo apvaizdos keliams bei užbėgama už akių būsimoms Šventosios Dvasios paskatoms. Be to, jis pareiškia suprantąs, jog šis šventas siekimas sujungti visus krikščionis į vieną vienintelę Kristaus Bažnyčią prašoka žmogaus jėgas ir sugebėjimą. Todėl visą savo viltį jis sudeda į Kristaus maldą už Bažnyčią, į Tėvo meilę mums ir į Šventosios Dvasios galią. O „viltis neapgauna, nes Dievo meilė mūsų širdyse išlieta Šventosios Dvasios, kuri mums yra duota“ (Rom. 5, 5).

KATALIKIŠKOSIOS RYTŲ BAŽNYČIOS

DEKRETAS

Įvadas

Rytų bažnyčių institucijas, liturgines apeigas, tradicijas ir krikščioniškąjį gyvenimo būdą Katalikų Bažnyčia labai vertina. Juk tose garbingu senumu garsiose bažnyčiose šviečia iš apaštalų gautoji, Tėvų perduota Tradicija,[1] kuri yra Dievo apreikštojo ir nedalomo visuotinės Bažnyčios paveldėjimo dalis. Todėl, rūpindamasis šiomis Rytų baž-

[1] Leonas XIII, apašt. laiškas **Orientalium dignitas,** 1894 m. lapkričio 30 d.: **Leonis XIII Acta,** XIV t., 201-202 psl.

čiomis, tomis gyvomis Tradicijos liudininkėmis, ir trokšdamas, kad jos klestėtų bei nauju apaštališku ryžtu vykdytų sau pavestąjį uždavinį, šis šventasis Susirinkimas šalia to, kas skirta visai Bažnyčiai, kai ką nustatė joms, visa kita palikdamas nuspręsti Rytų sinodams ir Apaštalų Sostui.

Skirtingos bažnyčios arba apeigos

2. Šventąją ir katalikiškąją Bažnyčią, kuri yra mistinis Kristaus kūnas, sudaro tikintieji, gyvybingai susijungę Šventojoje Dvasioje tuo pačiu tikėjimu, tais pačiais sakramentais, ta pačia vadovybe. Hierarchijos vienijami, jie yra susigrupavę į skirtingas bažnyčias arba apeigas. Visas jas sieja nuostabūs bendravimo ryšiai; todėl tas įvairumas Bažnyčioje ne tik nekenkia jos vienybei, bet ją dar labiau išryškina. Katalikų Bažnyčia nori, kad visos skirtingos bažnyčios arba apeigos pilnai išlaikytų savo tradicijas. Ji taip pat nori savo būdą pritaikyti įvairiems laiko bei vietos reikalavimams.[2]

---

[2] Plg. Leono IX laišką **In terra pax**, 1053 m.: „Ut enim" — Inocento III, IV Laterano susirinkime, 1215 m., IV sk.: „Licet Graecos"; laišką **Inter quatuor**, 1206 m. rugpiūčio 2 d.: „Postulasti postmodum" — Inocento IV laišką **Cum de cetero**, 1247 m. rugpiūčio 27 d.; laišką **Sub catholicae**, 1254 m. kovo 6 d., įžangą — Mikalojaus III instrukciją **Istud est memoriale**, 1278 m. spalio 9 d. — Leono X apašt. laišką **Accepimus nuper**, 1521 m. gegužės 18 d. — Pauliaus III apašt. laišką **Dudum**, 1534 m. gruodžio 23 d. — Pijaus IV konst. **Romanus Pontifex**, 1564 m. vasario 16 d., § 5 — Klemenso VIII konst. **Magnus Dominus**, 1595 m. gruodžio 23 d., § 10 — Pauliaus V konst. **Solet circumspecta**, 1615 m. gruodžio 10 d., § 3 — Benedikto XIV encikl. **Demandatum**, 1743 m. gruodžio 24 d. § 3; encikl. **Allatae sunt**, 1755 m. birželio 26 d., §§ 3, 6–19, 32 — Pijaus VI encikl. **Catholicae communionis**, 1787 m. gegužės 24 d. — Pijaus IX laišką **In suprema**, 1848 m. sausio 6 d., § 3; apašt. laišką **Ecclesiam Christi**, 1853 m. lapkričio 26 d.; konst. **Romani Pontifices**, 1862 m. sausio 6 d. — Leono XIII apašt. laišką **Praeclara gratulationis**, 1894 m. birželio 20 d., 7 nr.; apašt. laišką **Orientalium dignitas**, 1894 m. lapkričio 30 d., įžangą. Ir t.t.

3. Tos įvairios Rytų bei Vakarų bažnyčios iš dalies viena nuo kitos skiriasi vadinamomis apeigomis, tai yra liturgija, bažnytine santvarka ir dvasiniu paveldėjimu. Tačiau visos jos yra lygiai patikėtos ganytojinei Romos vyskupo valdžiai, kuris, kaip Petro įpėdinis, dieviškąja teise turi pirmaujamą galią visoje Bažnyčioje. Tad jos visos yra lygiavertės, nė viena nestovi aukščiau už kitas savo apeigomis ir turi vienodas teises ir pareigas, popiežiaus vadovaujamos, skelbti Evangeliją visam pasauliui (plg. Mk. 16, 15).

4. Tebūnie rūpinamasi, kad visos šios skirtingos bažnyčios visur būtų saugios ir galėtų plėtotis. Todėl, kur tikinčiųjų dvasinė gerovė reikalauja, tebūnie steigiamos parapijos ir sava hierarchija. Toje pačioje teritorijoje turį jurisdikcijos galią skirtingų bažnyčių ganytojai tesirūpina veiklos vieningumu, tuo tikslu reguliariai susirinkdami pasitarimų. Sujungę jėgas, visi tesideda prie bendrų darbų, kad būtų pajėgiau keliama religinė gerovė ir veiksmingiau palaikoma dvasininkų drausmė.[3]

Visi klierikai ir besiruošiantieji aukštesniesiems šventimams tebūnie gerai supažindinami su skirtingomis apeigomis, ypač su praktinėmis normomis apeigų tarpusavio santykiams tvarkyti. Taip pat ir pasauliečiams tebūnie paaiškinamos tos apeigos ir normos, mokant juos tikėjimo tiesų. Pagaliau kiekvienas katalikas ir kiekvienas pakrikštytasis bet kurios nekatalikų bažnyčios ar bendruomenės narys, vėliau pilnai įsijungęs į katalikiškąją bendruomenę, visur telieka ištikimas savosioms apeigoms, jas tebrangina ir, kiek galėdamas, jų tesilaiko.[4] Tačiau vi-

---

[3] Plg. Pijaus XII motu proprio **Cleri sanctitati**, 1957 m. birželio 2 d., 4 kan.: AAS 49 (1957), 437 psl.

[4] T.p., 8 kan.: „be Apaštalų Sosto leidimo", sekant praėjusiųjų šimtmečių praktika. Taip pat apie nekrikštytuosius nekatalikus 11 kan. sakoma: „gali pasirinkti kokias nori apeigas". O čia pateikiamu tekstu pozityviai nustatoma, kaip visi ir visur turi apeigų laikytis.

suomet galioja teisė ypatingais asmenų, bendruomenių arba teritorijų atvejais apeliuoti į Šventąjį Sostą. O šis, kaip vyriausiasis tarpbažnytinių santykių tvarkytojas, vadovaudamasis ekumenine dvasia, pasirūpins tais reikalais pats arba per kitus vyresniuosius, išleisdamas atitinkamus nuostatus, dekretus arba reskriptus.

Dvasinio Rytų bažnyčių palikimo saugojimas

5. Istorija, tradicijos ir daugelis bažnytinių institucijų ryškiai liudija, kaip labai Rytų bažnyčios yra nusipelniusios visuotinei Bažnyčiai.[5] Dvasinį šių bažnyčių palikimą šventasis Sinodas ne tik deramai vertina ir pagrįstai aukština, bet ir nedvejodamas laiko visos Kristaus Bažnyčios palikimu. Todėl jis iškilmingai pareiškia, jog tiek Rytų, tiek Vakarų bažnyčios turi teisę ir pareigą valdytis savais nuostatais, kuriuos reikia ypatingai vertinti dėl jų garbingo senumo, kurie geriau atitinka toms bažnyčioms priklausančiųjų tikinčiųjų papročius ir atrodo naudingesni sielų gerovei.

6. Visi rytiečiai težino ir tebūnie tikri, jog jie visuomet gali ir privalo laikytis savo teisėtų liturginių apeigų bei santvarkos; pakeitimai įvestini tik dėl tikro ir gyvybinio jų vystymosi. Patys rytiečiai turi viso to ištikimiausiai laikytis; jie privalo vis geriau šiuos dalykus pažinti ir tobuliau įgyvendinti. O jei dėl laiko arba asmenų įtakos yra nederamai nuo jų nutolę, tesistengia grįžti į protėvių tradicijas.

Tie, kuriems jų einamos pareigos arba apaštalavimo darbas teikia progos susitikti su Rytų bažnyčiomis arba

---

[5] Plg. Leono XIII apašt. laišką **Orientalium dignitas,** apašt. laišką **Praeclara gratulationis** ir kt. dokumentus, pateiktus 2. išnašoje.

jų tikinčiaisiais, tegul gerai pažįsta ir išmoksta gerbti rytiečių apeigas, santvarką, doktriną, istoriją bei jų būdo savumus.[6] Juo kieno einamos pareigos aukštesnės, juo gilesnis turi būti pažinimas. Labai patariama rytuose arba tarp rytiečių besidarbuojančioms Romos apeigų vienuolijoms ir draugijoms, jeigu tik įmanoma, steigti Rytų apeigų namus arba net provincijas, kad būtų sėkmingiau apaštalaujama.[7]

Rytų patriarchai

7. Nuo seniausių laikų Bažnyčioje sutinkame patriarchato instituciją, kurią pažįsta jau pirmieji visuotiniai susirinkimai.[8]

Rytų patriarchu yra vadinamas vyskupas, turįs teisės numatytą jurisdikciją visiems savo teritorijos vyskupams su metropolitais, dvasininkams ir tikintiesiems, bet pripažįstąs popiežiaus pirmenybę.[9]

Bet kurių apeigų ganytojas, einąs pareigas už patriarchato teritorijos ribų, pagal teisės nuostatus pasilieka įjungtas į savo apeigų patriarchato hierarchiją.

---

6 Plg. Benedikto XV motu proprio **Orientis catholici**, 1917 m. spalio 15 d. — Pijaus XI encikl. **Rerum orientalium**, 1928 m. rugsėjo 8 d. ir kt.

7 Pijaus XI, Pijaus XII ir Jono XXIII metu Bažnyčioje yra ryškiai pastebima tendencija tai daryti.

8 Plg. I Nikėjos susirinkimą, 6 kan. — I Konstantinopolio susirinkimą, 2 ir 3 kan. — Kalchedono susirinkimą, 28 ir 9 kan. — IV Konstantinopolio susirinkimą, 17 ir 21 kan. — IV Laterano susirinkimą, 5 ir 30 kan. — Florencijos susirinkimo **Decr. pro Graecis** ir kt.

9 Plg. I Nikėjos susirinkimą, 6 kan. — I Konstantinopolio susirinkimą, 3 kan. — IV Konstantinopolio susirinkimą, 17 kan. — Pijaus XII motu proprio **Cleri sanctitati**, 216 kan. § 2, 11.

8. Nors vieni Rytų bažnyčių patriarchatai buvo įkurti anksčiau už kitus, tačiau patriarchai visi yra lygiai kilnūs, tik tarp jų laikomasi teisės nustatytos garbės pirmumo eilės.[10]

9. Pagal labai seną Bažnyčios tradiciją Rytų patriarchams priklauso ypatinga pagarba, nes kiekvienas vadovauja savo patriarchatui kaip tėvas ir galva. Šis šventasis Susirinkimas nutaria, jog turi būti atstatytos jų teisės ir privilegijos, laikantis senų kiekvienos bažnyčios tradicijų ir visuotinių susirinkimų dekretų.[11] Čia turima galvoje tos teisės ir privilegijos, kurios galiojo rytų ir vakarų vienybės metu, nors jas reikia šiek tiek pritaikyti dabartinėms sąlygoms.

Patriarchai su savo sinodais yra aukštesnioji instancija bet kuriems patriarchato reikalams, neišskiriant teisės steigti naujas eparchijas ir skirti savo apeigų vyskupus patriarchui priklausančioje teritorijoje. Paskirais atvejais popiežius pasilaiko savo neliečiamą sprendimo teisę.

10. Kas pasakyta apie patriarchus, tas pagal teisės nuostatus taip pat galioja ir aukštesniesiems arkivyskupams, kurie vadovauja visai kurių nors apeigų bažnyčiai.[12]

11. Patriarchato institucija Rytų bažnyčiose yra tradicinė valdymo forma. Todėl šventasis ir visuotinis Susirinkimas nori, kad reikale būtų įkuriami nauji patriar-

---

10 Visuotiniuose susirinkimuose: I Nikėjos, 6 kan.; I Konstantinopolio, 3 kan.; IV Konstantinopolio, 21 kan.; IV Laterano, 5 kan.; Florencijos, **Decr. pro Graecis,** § 9. Plg. Pijaus XII motu proprio **Cleri sanctitati,** 219 kan. ir kt.

11 Plg. 8. išnašą.

12 Plg. Efezo susirinkimą, 8 kan. — Klemenso VIII **Decet Romanum Pontificem,** 1596 m. vasario 23 d. — Pijaus VII laišką **In universalis Ecclesiae,** 1807 m. vasario 22 d. — Pijaus XII motu proprio **Cleri sanctitati,** 324–339 kan. — Kartaginos susirinkimą, 419 m., 17 kan.

chatai. Galią juos steigti turi tik visuotinis susirinkimas arba popiežius.[13]

Sakramentų nuostatai

12. Šventasis visuotinis Susirinkimas patvirtina ir pagiria Rytų bažnyčiose įsigalėjusią seną sakramentų drausmę bei jų apeigas ir teikimo būdą. Jis taip pat nori, kad jos, jei reikia, būtų atstatytos.

13. Tebūnie pilnai atstatyta nuo seniausių laikų rytiečiuose įsigalėjusi sutvirtinimo sakramento teikėjo tvarka. Taigi šį sakramentą gali teikti kunigai, vartodami patriarcho arba vyskupo pašventintą chrizmą.[14]

14. Visi rytiečiai kunigai gali šį sakramentą teikti, drauge su krikštu arba atskirai, bet kokių — ir Romos — apeigų tikintiesiems. Jis teikiamas leistinu būdu, kai laikomasi bendrosios ir ypatingosios teisės nuostatų.[15] Taip

---

[13] Plg. Kartaginos susirinkimą, 17 ir 57 kan. — Kalchedono susirinkimą, 12 kan. — šv. Inocento I laišką **Et onus et honor**, apie 415 m.: „Nam quid sciscitaris" — šv. Mikalojaus I laišką **Ad consulta vestra**, 866 m. lapkričio 13 d.: „A quo autem" — Inocento III laišką **Rex regum**, 1214 m. vasario 25 d. — Leono XII apašt. konst. **Petrus Apostolorum Princeps**, 1824 m. rugpiūčio 15 d. — Leono XIII apašt. laišką **Christi Domini**, 1895 m. — Pijaus XII motu proprio **Cleri sanctitati**, 159 kan.

[14] Plg. Inocento IV laišką **Sub catholicae**, 1254 m. kovo 6 d., § 3, 4 nr. — II Lijono susirinkimą, 1274 m. (Mykolo Paleologo tikėjimo išpažinimas Grigaliui X) — Eugenijaus IV, Florencijos susirinkime, konst. **Exsultate Deo**, 1439 m. lapkričio 22 d., § 11 — Klemenso VIII instrukciją **Sanctissimus**, 1595 m. rugpiūčio 31 d. — Benedikto XIV konst. **Etsi pastoralis**, 1742 m. gegužės 26 d., § II, 1 nr., § III, 1 nr. ir kt. — Laodikėjos susirinkimą, 347/381 m., 48 kan. — Armėnų susirinkimą Sise, 1342 m. — Maronitų susirinkimą Libane, 1763 m., II d., III sk., 2 nr. ir kt. dalinius susirinkimus.

[15] Plg. Tikėjimo Kongregacijos instrukciją (Zipso vyskupui), 1783 m. — Propagandos Kongregaciją (koptams), 1790 m. kovo 15 d.; dekr., 1863 m. spalio 6 d., C, a — Rytų Bažnyčių Kongregaciją, 1848 m. gegužės 1 d. — Tikėjimo Kongregacijos atsakymą, 1896 m. balandžio 22 d., ir laišką, 1896 m. gegužės 19 d.

pat ir Romos apeigų kunigai ta galia, kurią jie yra gavę teikti šį sakramentą saviesiems, gali teisėtai jį teikti ir Rytų bažnyčių tikintiesiems. Jį teikdami, jie privalo laikytis savo apeigų, o kad būtų teikiama leistinu būdu, privalu laikytis bendrosios ir ypatingosios teisės nuostatų.[16]

15. Tikintieji yra įpareigoti sekmadieniais ir per šventes dalyvauti dieviškoje liturgijoje arba, kaip reikalauja jų liturginiai nuostatai bei papročiai, Dievo garbinimo iškilmėse.[17] Kad tą pareigą jie galėtų lengviau atlikti, laikas šiam įsakymui įvykdyti nustatomas nuo išvakarės mišparų iki sekmadienio arba šventės pabaigos.[18] Tikintieji yra karštai raginami tomis dienomis arba ir dažniau, net ir kasdien, priimti šventąją Eucharistiją.[19]

16. Toje pačioje rytiečių srityje arba teritorijoje paprastai yra įvairioms skirtingoms bažnyčioms priklausančių tikinčiųjų. Todėl bet kurių apeigų kunigams teisėtai ir be apribojimų jų ganytojų suteiktoji galia klausyti išpažinčių išplečiama į visą ją davusiojo teritoriją ir į visas tos teritorijos vietoves bei į visų apeigų asme-

---

[16] **Kanoninis teisynas**, 782 kan., § 4. Rytų Bažnyčių Kongregacija, dekr. **De Sacramento Confirmationis administrando etiam fidelibus orientalibus a presbyteris latini ritus, qui hoc indulto gaudent pro fidelibus sui ritus**, 1948 m. gegužės 1 d.

[17] Plg. Laodikėjos susirinkimą, 347/381 m., 29 kan — Nikiforą Chart., XIV sk. — Armėnų susirinkimą Dvine, 719 m., 31 kan. — šv. Teodoro Studitos 21. pamokslą — šv. Mikalojaus I laišką **Ad consulta vestra**, 866 m. lapkričio 13 d.: „In quorum Apostolorum", „Nosse cupitis", „Quod interrogatis", „Praeterea consulitis", „Si die Dominico" ir dalinius sinodus.

[18] Naujas dalykas, bent kur yra pareiga dalyvauti šventojoje liturgijoje. Šiaip jis atitinka rytiečių liturginės dienos sampratą.

[19] Plg. Apaštalų kanonus 8 ir 9 — Antiochijos susirinkimą, 341 m., 2 kan. — Timotiejaus Aleks. 3. klausimą — Inocento III konst. **Quia divinae**, 1215 m. sausio 4 d. — daugelį vėlesniųjų dalinių susirinkimų Rytų bažnyčiose.

nis, nebent vietos ganytojas specialiai uždraustų ją naudoti jo apeigoms priklausančiose vietovėse.[20]

17. Šventasis Sinodas nori, kad Rytų bažnyčiose vėl klestėtų senoji kunigystės sakramento santvarka. Todėl jis pageidauja, kad būtų atstatytos nuolatinio diakonato pareigos, kur nuo jų nuprasta.[21] O dėl subdiakonato ir žemesniųjų šventimų bei dėl jų teisių ir pareigų tenuspręs kiekvienos skirtingos bažnyčios teisėti vyresnieji.[22]

18. Norėdamas užbėgti už akių negaliojančioms rytiečių katalikų moterystėms su pakrikštytaisiais rytų nekatalikais ir rūpindamasis vedybų pastovumu ir šventumu bei šeimos darna, šventasis Susirinkimas nustato, jog kanoninė sutuoktuvių forma yra reikalinga tik jų leistinumui. Teisėtumui užtenka šventimus turinčio dvasininko dalyvavimo, jei tik laikomasi kitų teisės reikalavimų.[23]

---

20 Išlaikydamas teritorinį jurisdikcijos pobūdį, kanonas sielų gerovei įneša kelias jurisdikcijas į vieną teritoriją.

21 Plg. I Nikėjos susirinkimą, 18 kan. — Neocezarėjos susirinkimą, 314/325 m., 12 kan. — Sardikos susirinkimą, 343 m., 8 kan. — šv. Leono Did. laišką **Omnium quidem**, 444 m. sausio 13 d. — Kalchedono susirinkimą, 6 kan. — IV Konstantinopolio susirinkimą, 23, 26 kan. ir kt.

22 Subdiakonatas daugelyje Rytų bažnyčių yra laikomas žemesniaisiais šventimais. O Pijaus XII motu proprio **Cleri sanctitati** jam priskiria aukštesniųjų šventimų pareigas. Kanonas subdiakonato pareigų srityje įpareigoja grįžti prie senosios atskirų bažnyčių santvarkos, panaikindamas bendrąją **Cleri sanctitati** teisę.

23 Plg. Pijaus XII motu proprio **Crebrae allatae**, 1949 m. vasario 22 d., 32 kan., § 2, 5° (patriarchų galia atleisti nuo formos laikymosi) — Pijaus XII motu proprio **Cleri sanctitati**, 267 kan. (patriarchų galia teikti „sanatio in radice") — Tikėjimo ir Rytų Bažnyčių Kongregacija 1957 m. suteikė galią (5 metams) atleisti nuo formos laikymosi ir teikti „Sanatio in radice" del formos trūkumo „už patriarchato ribų esantiems metropolitams ir kitiems vietos ordinarams..., kurie neturi kito vyresniojo, be Šventojo Sosto".

19. Įvesti, perkelti arba panaikinti šventes visoms Rytų bažnyčioms gali tik visuotinis susirinkimas arba Apaštalų Sostas. O pavienėms skirtingoms bažnyčioms šventes įvesti, perkelti arba panaikinti, be Apaštalų Sosto, gali patriarchatų arba arkivyskupijų susirinkimai. Tačiau šiuo atveju turi būti atsižvelgta į visą kraštą ir į kitas skirtingas bažnyčias.[24]

20. Dar nėra pasiekta trokštamo visų krikščionių susitarimo švęsti Velykas tą pačią dieną. Todėl toje pačioje srityje arba tame pačiame krašte gyvenančių krikščionių vienybei palaikyti tuo tarpu pavedama patriarchams arba aukščiausiajai vietos bažnytinei vadovybei, vienbalsiai susitarus ir išklausius suinteresuotųjų, parinkti Velykų šventimui tą patį sekmadienį.[25]

21. Už savo pareigų srities arba teritorijos ribų esą paskiri tikintieji šventųjų laikotarpių gali laikytis pilnai prisiderindami prie gyvenamosios vietos tvarkos. Šeimose, kurių nariai priklauso skirtingoms apeigoms, šioje srityje galima laikytis vienos kurios nors bažnyčios nuostatų.[26]

22. Visose Rytų bažnyčiose nuo seno buvo labai vertinamos Dievo Garbinimo maldos (Laudes Divinae). Te-

---

[24] Plg. šv. Leono Did. laišką **Quod saepissime,** 454 m. balandžio 15 d. — Nikiforą Chart., XIII sk. — Patriarcho Sergijaus sinodą, 1596 m. rugsėjo 18 d., 17 kan. — Pijaus VI apašt. laišką **Assueto paterne,** 1775 m. balandžio 8 d. ir kt.

[25] Plg. II Vatikano susirinkimo konst. **Šventoji liturgija.**

[26] Plg. Klemenso VIII instrukciją **Sanctissimus,** 1595 m. rugpiūčio 31 d., § 6: „Si ipsi graeci" — Tikėjimo Kongregacija, 1673 m. birželio 7 d., 1 ir 3; 1727 m. kovo 13 d., 1 — Propagandos Kongregacijos dekr., 1913 m. rugpiūčio 18 d., 33; dekr., 1914 m. rugpiūčio 14 d., 27; dekr. 1916 m. kovo 27 d., 14 — Rytų Bažnyčių Kongregacijos dekr., 1929 m. kovo 1 d., 18, 36; dekr., 1930 m. gegužės 4 d., 41.

atlieka jas rytiečiai kunigai ir vienuoliai, laikydamiesi savo bažnyčios nuostatų bei tradicijų.[27] Sekdami protėvių pavyzdžiu, pagal išgales pamaldžiai tesijungia į jas ir pasauliečiai.

23. Patriarchas su savo sinodu arba aukščiausias kiekvienos bažnyčios vadovas su ganytojų taryba turi teisę tvarkyti kalbos vartojimą liturginėse apeigose, taip pat ir, susisiekęs su Apaštalų Sostu, patvirtinti tekstų vertimą į gimtąsias kalbas.[28]

Santykiai su atsiskyrusiųjų bažnyčių broliais

24. Esančioms vienybėje su Apaštalų Sostu Rytų bažnyčioms yra skirtas ypatingas uždavinys — puoselėti visų krikščionių, ypač rytiečių, vienybę, laikantis šio šventojo Susirinkimo nustatytų dėsnių „Ekumenizmo" dekrete. Toji vienybė pirmoje eilėje puoselėtina malda, gyvenimo pavyzdžiu, didžia ištikimybe senoms rytiečių tradicijoms, geresniu vieni kitų pažinimu, bendradarbiavimu ir brolišku kitų išorinio reiškimosi bei vidinio nusistatymo vertinimu.[29]

25. Iš atsiskyrusiųjų rytiečių, kurie, veikiami Šventosios Dvasios malonės, jungiasi į katalikiškąją vienybę,

---

27 Plg. Laodikėjos susirinkimą, 347/381 m., 18 kan. — Mar Izaoko chaldėjų susirinkimą, 410 m., 15 kan. — Armėnų Nerses Šnorhali, 1166 m. — Inocento IV laišką **Sub catholicae**, 1254 m. kovo 6 d., § 8 — Benedikto XIV konst. **Etsi pastoralis**, 1742 m. gegužės 26 d., § 7, 5 nr.; instrukciją **Eo quamvis tempore**, 1745 m. gegužės 4 d., §§ 42 tt. — vėlesniuosius dalinius susirinkimus: armėnų (1911), koptų (1898), maronitų (1736), rumunų (1872), rutėnų (1891), sirų (1888).

28 Rytiečių tradicija.

29 Atskiroms katalikiškosioms Rytų bažnyčioms skirtųjų unijos bulių mintis.

tenebūnie reikalaujama daugiau, negu reikia paprastam katalikų tikėjimo išpažinimui. O kadangi jie yra išsaugoję teisėtą kunigystę, tai, įsijungę katalikiškon vienybėn, jų kunigai turi teisę, laikydamiesi atitinkamos vyresnybės nuostatų, naudotis savo šventimų galia.[30]

26. Dievo įstatymas draudžia tokį bendravimą kulto apeigose (communicatio in sacris), kuris pažeidžia Bažnyčios vienybę, kuris reiškia formalų klaidos laikymąsi arba kuris siejasi su tikėjimo iškrypimo, papiktinimo ar abejingumo pavojumi.[31] Tačiau pastoracinė praktika rodo, kad galima ir reikia atsižvelgti į įvairius atskirų asmenų atvejus, kuriuose nei Bažnyčios vienybė nepažeidžiama, nei yra vengtinų pavojų, bet kur išganymas ir sielų gerovė kaip tik reikalauja tokio su rytiečiais broliais bendravimo. Todėl Katalikų Bažnyčia, žiūrėdama laiko, vietos ir asmenų, dažnai elgėsi ir tebesielgia švelniau, leisdama bendrai naudotis sakramentais ir kitomis šventomis apeigomis bei pašvęstais daiktais, kad visiems būtų teikiamos išganymo priemonės ir kad tai būtų visiems krikščionių tarpusavio meilės pavyzdys. Kad „dėl per griežto sprendimo netaptume išganomiesiems kliūtimi“[32] ir kad būtų daugiau puoselėjama vienybė su atsiskyrusiomis Rytų bažnyčiomis, šventasis Sinodas, visa tai apsvarstęs, pateikia šias taisykles:

27. Turint prieš akis iškeltuosius dėsnius, rytiečiams, kurie gera valia gyvena atsiskyrę nuo Katalikų Bažnyčios, galima teikti Atgailos, Eucharistijos bei Ligonių patepimo sakramentus, jei jie patys prašo ir yra tinkamai

---

30 Šis Susirinkimo įpareigojimas galioja atsiskyrusiems rytiečiams broliams ir apima visus bet kurio laipsnio šventimus, ar jie būtų įvesti dieviškąja, ar bažnytine teise.

31 Šitai galioja ir atsiskyrusiose bažnyčiose.

32 Šv. Bazilius Did., **Epistula canonica ad Amphilochium**: PG 32, 669 B.

pasiruošę. Taip pat ir katalikams leidžiama tų pačių sakramentų prašyti iš tų nekatalikų dvasininkų, kurių bažnyčiose sakramentai yra teisėtai teikiami, visada, kai verčia reikalas arba tikra dvasinė nauda ir fiziškai ar moraliai neįmanoma nuvykti pas kataliką kunigą.[33]

28. Taip pat, turint prieš akis minėtus dėsnius, katalikams ir atsiskyrusiesiems rytiečiams broliams yra leidžiama dalyvauti tose pačiose šventose apeigose, naudotis tais pačiais pašvęstais daiktais ir pastatais, kai yra pateisinama priežastis.[34]

29. Šis sušvelnintas bendravimo būdas kulto apeigose su atsiskyrusiaisiais Rytų Bažnyčios broliais yra paliekamas vietos ganytojų priežiūrai ir tvarkymui. Jų dalykas yra, pasitarus tarp savęs, o jei reikia, išklausius ir atsiskyrusiųjų bažnyčių vadovų nuomonės, išleisti tinkamus nuostatus, sėkmingai tvarkančius krikščionių bendravimą.

Baigiamasis žodis

30. Šventasis Sinodas labai džiaugiasi gyvu ir sėkmingu katalikiškųjų Rytų ir Vakarų bažnyčių bendradarbiavimu ir kartu pareiškia, jog visi šie teisiniai nuostatai yra pateikti dabartinėms sąlygoms, iki Katalikų ir atsiskyrusiosios Rytų bažnyčios pasieks bendravimo pilnatvę.

Tuo tarpu visi krikščionys, rytiečiai ir vakariečiai, yra raginami uoliai ir dažnai, net kasdien, melsti Dievą,

---

33 Sušvelninimo pagrindas: 1) sakramentų teisėtumas; 2) gera valia ir tinkamas pasiruošimas; 3) amžinojo išganymo reikalingumas; 4) savojo kunigo nebuvimas; 5) apsisaugojimas nuo vengtinų pavojų ir formalaus pritarimo klaidai.

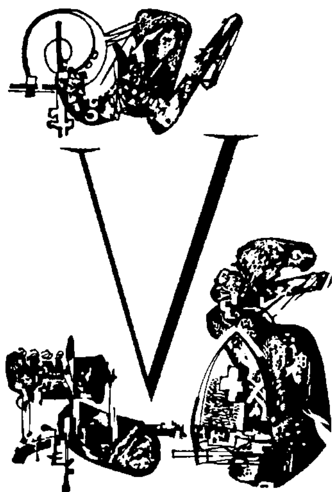
34 Čia turima galvoje vadinamas „nesakramentinis bendravimas kulto apeigose". Šį dalyką sušvelnina Susirinkimas, o viso kita, kas įsakyta, laikytinasi.

kad, šventosios Dievo Gimdytojos padedami, visi taptų viena. Taip pats tesimeldžia, kad daugybė visų bažnyčių krikščionių, kurie, drąsiai išpažindami Kristaus vardą, kenčia ir vargsta, susilauktų pakeliančio jėgas Šventosios Dvasios, Ramybės davėjos, sustiprinimo bei suraminimo.

Visi nuoširdžiai mylėkime vieni kitus kaip broliai; pralenkime vienas kitą pagarba (plg. Rom. 12, 10).

GANYTOJINĖS VYSKUPŲ PAREIGOS BAŽNYČIOJE

DEKRETAS

ĮVADAS

iešpats Kristus, gyvojo Dievo Sūnus, atėjo gelbėti iš nuodėmių savo tautos (plg. Mt. 1, 21) ir pašvęsti visų žmonių. Kaip jis pats buvo Tėvo siųstas, taip siuntė ir savo apaštalus (plg. Jn. 20, 21). Suteikdamas jiems Šventąją Dvasią, jis juos pašventė tam, kad garbintų žemėje Tėvą ir gelbėtų žmones „statyti Kristaus Kūnui“ (Efez. 4, 12), kuris yra Bažnyčia.

2. Petrui Kristus pavedė ganyti savo avis ir avinėlius. Dievas taip sutvarkė, kad, kaip Petro įpėdinis, popiežius Bažnyčioje turi aukščiausią, pilną, betarpišką ir visuotinę ganytojavimo galią. Būdamas visų tikinčiųjų ganytojas, jis yra skirtas rūpintis bendrąja visos Bažnyčios ir atskirų bažnyčių gerove. Todėl visose bažnyčiose jam priklauso paprastosios galios pirmenybė.

Vyskupai taip pat yra pastatyti Šventosios Dvasios ir yra apaštalų įpėdiniai ganyti žmonėms.[1] Drauge su popiežiumi ir jo vadovaujami, jie yra pasiųsti tęsti iki pasaulio pabaigos Kristaus, amžinojo ganytojo, darbui.[2] Juk apaštalams ir jų įpėdiniams Kristus suteikė galią ir įsakė mokyti visas tautas, apšviesti tiesa ir pašvęsti žmones bei juos ganyti. Tad vyskupai jiems duota Šventąja Dvasia yra tikri ir autentiški tikėjimo mokytojai, kunigai ir ganytojai.[3]

3. Vyskupiškoji konsekracija įpareigoja vyskupus rūpintis visomis bažnyčiomis.[4] Šį ganytojinį savo mokymo bei valdymo uždavinį visuotinėje Bažnyčioje jie atlieka kartu su popiežiumi bei jo vadovaujami, susijungę į kolegiją, arba bendruomenę (corpus). O sau skirtoje Dievo kaimenės dalyje pareigas jie atlieka kiekvienas paskirai rūpindamasis jam pavesta atskira bažnyčia, o kartais keli drauge rūpindamiesi kai kuriais bendrais įvairių bažnyčių reikalais.

---

[1] Plg. I Vatikano susirinkimo, 4 sesijos, I dogm. konst. **de Ecclesia Christi,** III sk.: Denz. 1828 (3061).

[2] Plg. I Vatikano susirinkimo, 4 sesijos, dogm. konst. **de Ecclesia Christi,** įžangą: Denz. 1821 (3050).

[3] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 21, 24, 25 nr.

[4] Plg. t.p., 21 nr.

Mūsų meto žmonių bendruomenė yra pakeliui į naują santvarką.[5] Atsižvelgdamas į tos bendruomenės sąlygas, šventasis Sinodas šiuo dekretu nori tiksliau apibrėžti ganytojines vyskupų pareigas Bažnyčioje.

I SKYRIUS

VYSKUPAI IR VISUOTINĖ BAŽNYČIA

I. Vyskupų vaidmuo visuotinėje Bažnyčioje

Kolegine galia

4. Sakramentinė konsekracija ir hierarchiniai ryšiai su kolegijos galva vyskupus sujungia į bendruomenę.[6] „Episkopatas, kuris yra apaštalų kolegijos įpėdinis mokymo ir ganytojinio valdymo pareigoms ir netgi pačios apaštalų kolegijos pratęsimas, taip pat turi aukščiausią ir pilną galią visoje Bažnyčioje, tačiau visada drauge su savo galva, popiežium, ir niekada be tos galvos. Ta galia gali būti naudojama vien popiežiui sutinkant".[7] Ji yra „iškilmingai naudojama visuotiniame Bažnyčios susirinkime".[8] Todėl šventasis Sinodas nutaria, jog visi vyskupų kolegijos nariai turi teisę dalyvauti visuotiniame susirinkime.

„Koleginė galia drauge su popiežium gali būti naudojama ir pasaulyje išsisklaidžiusių vyskupų, jei tik kolegijos galva juos pašaukia kolegiškai veikti arba bent

---

[5] Plg. Jono XXIII apašt. konst. **Humanae salutis**, 1961 m. gruodžio 25 d.: AAS 54 (1962), 6 psl.
[6] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 22 nr.
[7] Plg. t.p.
[8] Plg. t.p.

jungtinį išsiskirsčiusių vyskupų veiksmą patvirtina ar laisvai jam pritaria su mintimi, kad jis taptų tikrai koleginiu aktu".[9]

Vyskupų sinodas

5. Ypač sėkmingai padeda vyriausiajam Bažnyčios ganytojui vyskupai, parinkti iš visų pasaulio kraštų į tarybą, kuri vadinasi *vyskupų sinodas*.[10] Parinkimo būdas ir pagrindai jau yra ar dar bus nustatyti popiežiaus. Toji taryba, atstovaudama viso pasaulio vyskupams, drauge parodo, jog visi vyskupai, hierarchiškai bendraudami, rūpinasi visos Bažnyčios reikalais.[11]

Rūpinimasis visomis bažnyčiomis

6. Vyskupai težino, kad juos, kaip teisėtus apaštalų įpėdinius ir episkopato kolegijos narius, visuomet jungia savitarpio ryšys, ir tesirūpina visomis bažnyčiomis. Juk Dievas juos skyrė ir įpareigojo apaštalauti taip, kad kiekvienas drauge su kitais vyskupais yra atsakingas už visą Bažnyčią.[12] Ypač jie tesirūpina tomis pasaulio šalimis, kuriose Dievo žodis dar nėra skelbiamas arba kur, labiausiai dėl mažo kunigų skaičiaus, tikintiesiems Kristų gresia pavojus nutolti nuo krikščioniškojo gyvenimo reikalavimų ar net prarasti patį tikėjimą.

Todėl vyskupai tesistengia daryti visa, kad Evangelijos skelbimo ir apaštalavimo darbas būtų uoliai tikinčiųjų remiamas ir plėtojamas. Drauge tesirūpina paruošti

---

9 Plg. t.p.

10 Plg. Pauliaus VI motu proprio **Apostolica sollicitudo**, 1965 m. rugsėjo 15 d.: AAS 57 (1965), 775–780 psl.

11 Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 23 nr.

12 Plg. Pijaus XII encikl. **Fidei donum**, 237 psl. Plg. taip pat Benedikto XV apašt. laišką **Maximum illud**, 440 psl. — Pijaus XI encikl. **Rerum Ecclesiae**, 68 psl.

tinkamų dvasininkų bei padėti jiems skirtų vienuolių ir pasauliečių misijų kraštams bei kunigų stokojančioms sritims. Taip pat tesirūpina, kad, kiek tai įmanoma, kai kurie jų pačių kunigai vyktų į minėtas misijas arba diecezijas darbuotis ten visą laiką ar bent nustatytą laikotarpį.

Be to, tvarkydami bažnytinį turtą, vyskupai teprisimena, jog reikia žiūrėti ne vien savo diecezijos reikalų, bet ir kitų bažnyčių, kurios yra vienos Kristaus Bažnyčios dalys. Pagaliau tesistengia pagal išgales lengvinti kitų diecezijų arba krašto sričių skurdą.

Persekiojamieji vyskupai

7. Labiausiai tesijungia broliška meile su tais vyskupais, kurie dėl Kristaus kenčia šmeižtus ir priespaudą, kurie yra kalinami arba kuriems neleidžiama eiti savo pareigų. Iš širdies tesistengia jiems kuo galima padėti, kad jų brolių maldos ir darbai palengvintų ir sušvelnintų jų kančias.

II. Vyskupai ir Apaštalų Sostas

Vyskupo galia savo diecezijoje

8. a) Vyskupai, kaip apaštalų įpėdiniai, jiems pavestose diecezijose savaime turi paprastą, savą ir betarpišką galią, kurios reikia jų ganytojinėms pareigoms. Tačiau visuomet ir visais atvejais popiežius turi iš savo pareigų kylančią galią bet kurį dalyką pasilaikyti sau ar pavesti kuriam kitam vyresniajam.

b) Paskiriems diecezijų vyskupams bendraisiais Bažnyčios įstatymais yra suteikta galia atskirais atvejais dispensuoti jų valdžiai priklausančius tikinčiuosius teisės nustatytu būdu, kada tai atrodo naudinga jų dvasinei gero-

vei, nebent aukščiausioji Bažnyčios vadovybė kurį dalyką būtų specialiai rezervavusi kam kitam.

Šv. Sosto kurija

9. Vykdydamas savo aukščiausią, pilną ir betarpišką galią visoje Bažnyčioje, popiežius naudojasi Šventojo Sosto kurija. Jos įstaigos veikia popiežiaus vardu ir galia, tarnaudamos Bažnyčios gerovei bei ganytojams.

Šventojo Susirinkimo Tėvai nori, kad į šias įstaigas, kurios tikrai labai daug padėjo popiežiui ir Bažnyčios ganytojams, būtų įvesta nauja tvarka, geriau pritaikyta laiko, vietų ir apeigų reikalavimams. Pertvarkant ypač kreiptinas dėmesys į jų skaičių, vardą, galios apimtį, veikimo tvarką ir darbų pasiskirstymą.[13] Susirinkimo Tėvai taip pat nori, kad, turint prieš akis ganytojinį vyskupų uždavinį, būtų tiksliau nustatytos popiežiaus legatų pareigos.

10. Kadangi minėtos įstaigos yra skirtos visos Bažnyčios gerovei, pageidaujama, kad jų nariai, tarnautojai ir patarėjai bei popiežiaus legatai būtų kaip galint daugiau parenkami iš įvairių kraštų, kad centrinės Katalikų Bažnyčios įstaigos arba organai būtų tikrai visuotinio pobūdžio.

Taip pat pageidaujama, kad į tų įstaigų narius būtų priimami ir kai kurie vyskupai, ypač diecezininiai. Jie galėtų pilniau perduoti popiežiui visų bažnyčių mintį, pageidavimus ir reikalus.

Pagaliau Susirinkimo Tėvams atrodo, jog būtų labai naudinga, jei tos įstaigos labiau stengtųsi išgirsti nuomonę dorų, mokytų ir turinčių didelę patirtį pasauliečių, kad ir šie atitinkamai įsijungtų į Bažnyčios reikalus.

---

[13] Plg. Pauliaus VI kalbą **kardinolams, vyskupams, prelatams ir kitiems Šv. Sosto kurijos nariams**, 1963 m. rugsėjo 21 d.: AAS 55 (1963), 793 tt. psl.

II SKYRIUS

VYSKUPAI IR DALINĖS BAŽNYČIOS, ARBA DIECEZIJOS

I. Diecezinai vyskupai

Diecezija ir jos vyskupo darbas

11. Diecezija yra Dievo tautos dalis, pavedama ganyti vyskupui ir jo bendradarbiams kunigams. Laikydamasi savo ganytojo, kuris ją Evangelija ir Eucharistija jungia Šventojoje Dvasioje, diecezija sudaro dalinę bažnyčią. Joje tikrai yra ir veikia viena, šventa, katalikiškoji, apaštališkoji Kristaus Bažnyčia.

Paskiri vyskupai, kuriems pavesta rūpintis daline bažnyčia, yra tikri, paprasti ir betarpiški savo avių ganytojai. Vadovaujami popiežiaus, jie gano jas Viešpaties vardu, vykdydami jiems pavestą mokymo, pašventimo ir valdymo uždavinį. Tačiau tepripažįsta jie įstatymų numatytas patriarchų arba kitų hierarchinių vyresniųjų teises.[14]

Vyskupai teeinie savo pareigas kaip Kristaus liudininkai visiems žmonėms, rūpindamiesi ne tik tais, kurie jau seka vyriausiuoju ganytoju, bet visa širdimi atsidėdami ir tiems, kurie kokiu nors būdu nukrypo nuo tiesos kelio arba kurie visai nepažįsta Kristaus Evangelijos ir išganingo jo gailestingumo, kol visi ims reikštis „visokiu gerumu, teisybe ir tiesa“ (Efez. 5, 9).

---

[14] Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Katalikiškosios Rytų bažnyčios,** 7–11 nr.

12. Vykdydami savąją mokymo pareigą, vyskupai teskelbia žmonėms Kristaus Evangeliją. Tai viena svarbiausiųjų vyskupo pareigų.[15] Tai tedaro Šventosios Dvasios galia kviesdami žmones tikėti arba stiprindami jų tikėjimo gyvastingumą. Tepateikia jiems visą Kristaus paslaptį, tai yra tas tiesas, kurių nežinoti reiškia nepažinti Kristaus. Taip pat tenurodo jiems Viešpaties apreikštą kelią garbinti Dievui ir tuo pačiu pasiekti amžinajai laimei.[16]

Be to, teišaiškina, jog pagal kūrėjo Dievo planą patys žemiškieji dalykai bei žmogiškieji darbai gali būti nukreipti žmonių išganymui ir tuo būdu žymiai prisidėti prie Kristaus kūno plėtotės.

Todėl teišdėsto, kaip, laikantis Bažnyčios mokymo, reikia labai vertinti žmogaus asmenį, jo laisvę, net patį kūniškąjį gyvenimą; šeimą, jos vienybę ir pastovumą, vaikų gimdymą ir auklėjimą; valstybinę bendruomenę, jos įstatymus ir įvairias pareigas; darbą ir poilsį, meną ir technikos išradimus, neturtą ir perteklių. Pagaliau tenušviečia dėsnius, kuriais turi būti vadovaujamasi sprendžiant nepaprastai svarbius medžiaginių turtų nuosavybės, jų didinimo ir tinkamo padalijimo, karo ir taikos, broliško visų tautų bendravimo klausimus.[17]

Krikščionybės skelbimas

13. Vyskupai teaiškina krikščionybės mokslą, prisitaikydami prie laiko reikalavimų, tai yra atsižvelgdami į

---

[15] Plg. Tridento susirinkimo, 5. sesijos, dekr. **de reform.**, II sk.: Mansi 33, 30; 24. sesijos dekr. **de reform.**, IV sk.: Mansi 33, 159 — II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 25 nr.

[16] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 25 nr.

[17] Plg. Jono XXIII encikl. **Pacem in terris**, ištisai.

painiavas ir klausimus, kurie labiausiai slegia ir vargina žmones. Taip pat tesaugo tą mokslą, mokydami pačius tikinčiuosius jį ginti ir skleisti. Savo mokymu teparodo, jog Bažnyčia motiniškai rūpinasi visais žmonėmis, ar jie būtų tikintieji, ar netikintieji. Ypač uoliai tesirūpina neturtingaisiais ir silpnaisiais, kuriems skelbti Evangeliją yra Viešpaties siųsti.

Bažnyčios uždavinys yra kalbėtis su žmonių bendruomene, kurioje gyvena.[18] Todėl vyskupai yra ypač įpareigoti eiti pas žmones ir užmegzti bei plėtoti su jais pokalbį. Tuose pokalbiuose apie išganymą tiesa visuomet tebūnie jungiama su meile, įrodinėjimas su nuoširdumu. Todėl pokalbiai privalo pasižymėti aiškumu, nuolankumu, švelnumu. Juos taip pat turi lydėti sumanumas, sujungtas su pasitikėjimu, kuris, ugdydamas draugystę, geba jungti žmones vienus su kitais.[19]

Skelbdami krikščioniškąjį mokslą, vyskupai tesistengia naudotis įvairiais dabartiniu metu galimais būdais. Pirmoji vieta čia visuomet tenka pamokslui ir katechezei. Po to eina religijos dėstymas visose mokyklose, akademijose, konferencijose ir sambūriuose. Kristaus Evangelijai skelbti taip pat privalu panaudoti ir viešus pareiškimus ypatingų įvykių proga bei spaudą ir visuomeninio bendravimo priemones.[20]

Katechezė

14. Katecheze siekiama, kad žmonių tikėjimas, kurio tiesos išdėstomos, būtų gyvas, sąmoningas ir veiklus. Vyskupai težiūri, kad katekizmas labai rūpestingai būtų

---

18 Plg. Pauliaus VI encikl. **Ecclesiam suam**, 639 psl.
19 Plg. t.p., 644–645 psl.
20 Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Visuomeninio bendravimo priemonės.**

aiškinamas ir vaikams, ir paaugliams, ir jaunuoliams, ir net suaugusiems ir, kad jį aiškinant būtų laikomasi tinkamo plano ir metodo, pritaikyto ne vien dėstomai medžiagai, bet ir klausytojų pobūdžiui, jų gabumams, amžiui bei visuomeninei padėčiai. Taip pat težiūri, kad aiškinimas remtųsi Šventuoju Raštu, Tradicija, liturgija ir Bažnyčios mokymu bei gyvenimu.

Be to, tesirūpina, kad katechistai būtų tinkamai savo uždaviniui paruošti: kad gerai pažintų Bažnyčios mokslą ir kad teoriškai ir praktiškai būtų susipažinę su psichologijos dėsniais ir pedagogikos reikalavimais. Taip pat tepasistengia atgaivinti arba geriau pritaikyti suaugusių katechumenų švietimą.

Pareiga pašvęsti

15. Vykdydami pašventėjo uždavinį, vyskupai teatsimena, jog jie yra paimti iš žmonių būti jų atstovais santykiaujant jiems su Dievu ir aukoti dovanas bei atnašas už nuodėmes. Vyskupai turi kunigystės sakramento pilnybę. Nuo jų priklauso kunigų pasinaudojimas savo kunigiškąja galia, kunigų, kurie yra rūpestingi vyskupų padėjėjai ir tikri Naujojo Testamento kunigystės dalininkai. Nuo jų taip pat priklauso diakonai, kurie — tam pašvęsti — kartu su vyskupu bei kunigais tarnauja Dievo tautai. Patys vyskupai yra svarbiausieji Dievo dovanų dalytojai, viso jiems pavestosios bažnyčios liturginio gyvenimo vadovai, kurstytojai ir saugotojai.[21]

Tai atsimindami, vyskupai nuolat tesistengia, kad tikintieji giliau pažintų ir išgyventų velykinę paslaptį šventąja Eucharistija, kad sudarytų vieną glaudžiausią kūną,

---

[21] Plg. II Vatikano susirinkimo konst. **Šventoji liturgija** — Pauliaus VI motu proprio **Sacram Liturgiam**, 1964 m. sausio 25 d.; AAS 56 (1964), 139 tt. psl.

jungiamą Kristaus meilės.[22] „Pasilikdami prie maldos ir žodžio tarnavimo“ (Apd. 6, 4), tesidarbuoja, kad visi jiems pavestieji vieningai melstųsi (plg. Apd. 1, 14 ir 2, 46), kad priimdami sakramentus augtų malone ir būtų ištikimi Viešpaties liudininkai.

Būdami kitų vadais tobulybėn, vyskupai tesistengia ugdyti savo kunigų, vienuolių ir pasauliečių šventumą, atsižvelgdami į savą kiekvienos grupės pašaukimą.[23] Teatsimena, jog jie yra įpareigoti meile, nuolankumu ir gyvenimo paprastumu būti kitiems šventumo pavyzdžiu. Taip tepašvenčia jie sau pavestąsias bendruomenes, kad jose pilnai atsispindėtų visuotinė Kristaus Bažnyčia. Todėl kiek galėdami teugdo kunigų ir vienuolių pašaukimus, ypač rūpindamiesi pašaukimais misijų darbui.

Pareiga valdyti

16. Vykdydami tėvo ir ganytojo uždavinį, vyskupai tebūnie saviesiems kaip tarnai (plg. Lk. 22, 26–27). Tebūnie geri ganytojai, pažįstą savo avis, ir kuriuos avys taip pat pažįsta. Tebūnie tikri tėvai, pasižymį rūpestinga meile visiems, kurių Dievo duotam vyresniškumui visi dėkingai pasiduoda. Savo ganomųjų šeimą taip tesuburia ir teišugdo, kad visi, įsisąmoninę turimas pareigas, gyventų ir veiktų kaip viena meilės bendruomenė. Kad galėtų sėkmingai to pasiekti, vyskupai, pasiruošę „kiekvienam geram darbui“ (2 Tim. 2, 21), „visa dėl išrinktųjų“ (2 Tim. 2, 10) pakeldami, turi taip tvarkyti savo gyvenimą, kad jis atitiktų laiko reikalavimus.

---

22 Plg. Pijaus XII encikl. **Mediator Dei,** 251 tt. psl. — Pauliaus VI encikl. **Mysterium Fidei,** 1965 m. rugsėjo 3 d.: AAS 57 (1965), 753–774 psl.

23 Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 44-45 nr.

Ypatingai temyli vyskupai kunigus, kurie pasiima dalį jų pareigų ir rūpesčių ir kasdien uoliai juos neša. Telaiko jie kunigus lyg sūnumis ir draugais (plg. Jn. 15, 15). Pasiruošę jų išklausyti ir palaikyti su jais pasitikėjimu grindžiamus santykius, tesistengia bendromis jėgomis plėtoti visą pastoracinę diecezijos veiklą.

Vyskupai tesirūpina dvasine, moksline ir medžiagine kunigų padėtimi, kad jie galėtų pamaldžiai ir šventai gyventi ir ištikimai bei sėkmingai atlikti savo tarnybą. Todėl tegloboja įstaigas ir teruošia specialius kursus, kur kunigai, kartkartėmis susirinkę, galėtų atnaujinti savo dvasinį gyvenimą ilgesnėmis rekolekcijomis, pagilinti bažnytinių mokslų žinias, ypač Šventojo Rašto, teologijos, svarbesniųjų visuomenės klausimų ir naujų pastoracijos metodų. Tebūnie gailestingi ir tepadeda kunigams, kuriuo nors būdu atsidūrusiems pavojuje arba kaip nors nusikaltusiems.

Kad galėtų geriau padėti tikintiesiems, kaip kiekvieno jų padėtis reikalauja, vyskupai tesistengia nuodugniai pažinti jų reikalus tose sąlygose, kuriose jie gyvena. Tepanaudoja tam tikslui tinkamas priemones, ypač visuomeninio tyrinėjimo duomenis. Tesirūpina visais be amžiaus, padėties arba tautybės skirtumo savo krašto gyventojais, svetimšaliais ir praeiviais. Ganytojiškai rūpindamiesi savo tikinčiaisiais, teleidžia jiems atlikti tą Bažnyčios reikalų dalį, kuri jiems pridera, pripažindami jų teisę ir pareigą aktyviai darbuotis mistinio Kristaus kūno plėtotei.

Temyli atsiskyrusiuosius brolius patys, ragindami ir tikinčiuosius rodyti jiems daug palankumo ir meilės. Teugdo ekumenizmą, kaip jį supranta Bažnyčia.[24] Nekrikš-

---

[24] Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Ekumenizmas.**

tytiesiems taip pat tebūnie atviraširdžiai, kad ir jiems sušvistų savo meile Jėzus Kristus, kurio liudytojai visiems žmonėms yra vyskupai.

Apaštalavimas

17. Tebūnie išvystomi įvairūs apaštalavimo būdai. Vyskupui vadovaujant, tebūnie derinama ir apjungiama glaudžion vienybėn visos diecezijos arba atskirų jos dalių apaštalavimo veikla, kad visi katekizavimo, misijų, labdaros, visuomenės, šeimos, auklėjimo ir bet kurios kitos srities darbai ir organizacijos sutartinai siektų savo pastoracinio tikslo. Iš to taip pat labiau išryškėtų diecezijos vienybė.

Tikintiesiems tebūnie primygtinai pabrėžiama, jog kiekvienas privalo apaštalauti savo padėtį ir išgales atitinkančiu būdu. Tebūnie jiems patariama dėtis prie įvairių pasauliečių apaštalavimo darbų, ypač katalikiškosios akcijos, ir juos remti. Tebūnie plėtojamos ir palaikomos draugijos, kurios tiesiogiai arba netiesiogiai yra užsibrėžusios antgamtinį tikslą — siekti tobulesnio gyvenimo, skelbti visiems Kristaus Evangeliją, skleisti krikščionybės mokslą, plėtoti viešą Dievo garbinimą, įgyvendinti visuomeninius uždavinius, vykdyti gailestingumo ir meilės darbus.

Apaštalavimo būdai tebūnie deramai pritaikyti šių dienų reikalavimams, atsižvelgiant ne vien į dvasines ir dorines, bet ir į visuomenines, demografines bei ūkines žmonių gyvenimo sąlygas. Šiam tikslui sėkmingai ir našiai siekti daug padeda pastoracinės sociologijos institutai savo visuomeniniais ir religiniais tyrinėjimais. Labai patariama jais naudotis.

Ypatingos tikinčiųjų grupės

18. Ypač uoliai tebūnie rūpinamasi tikinčiaisiais, kurie dėl gyvenimo sąlygų negali pakankamai naudotis bendrąja, įprasta parapijos kunigų pastoracija arba jos iš viso stokoja. Tokie yra emigrantai, tremtiniai ir pabėgėliai, jūreiviai ir lėktuvų personalo nariai; klajokliai ir kiti panašūs. Jų yra labai daug. Tebūnie suplanuojami tinkami aptarnavimo būdai tiems, kurie laikinai išvyksta poilsio į kitus kraštus.

Vyskpų konferencijos, ypač tautinės, rūpestingai teapsvarsto opesniąsias minėtų asmenų problemas, kad galėtų, vieningai susitarę ir sujungę jėgas, tinkamomis priemonėmis ir institucijomis rūpintis jų dvasios reikalais. Pirmoje eilėje čia kreiptinas dėmesys į Šventojo Sosto jau nustatytas[25] arba dar nustatysimas normas, žiūrint, kaip jas reikiamai pritaikyti laiko, vietos ir žmonių sąlygoms.

Vyskupų laisvė; santykiai su civiline valdžia

19. Atlikdami savo apaštališkąsias sielų išganymo pareigas, vyskupai savaime yra pilnai ir tobulai laisvi bei nepriklausomi nuo bet kokios civilinės valdžios. Todėl nevalia tiesiogiai arba netiesiogiai trukdyti jiems atlikti savo bažnytinių pareigų ar uždrausti jiems laisvai bendrauti su Apaštalų Sostu, su kitais bažnytiniais vyresniaisiais bei su savo valdiniais.

Rūpindamiesi savo kaimenės dvasiniais reikalais, pašvęstieji ganytojai iš tikrųjų patarnauja ir visuomeninei bei pilietinei pažangai ir gerovei. To pasiekia savo parei-

---

[25] Plg. Pijaus X motu proprio **Iampridem**, 1914 m. kovo 19 d.: AAS 6 (1914), 174 tt. psl. — Pijaus XII apašt. konst. **Exsul Familia**, 1952 m. rugpiūčio 1 d.: AAS 44 (1952), 649 tt. psl. — **Jūros Apaštalavimo Organizacijos** įstatus, išleistus Pijaus XII vardu, 1957 m. lapkričio 21 d.: AAS 50 (1958), 375 tt. psl.

gas atitinkančiu būdu, kaip vyskupams dera, aktyviai bendradarbiaudami su civiline valdžia ir ragindami klausyti teisingų įstatymų bei gerbti teisėtai paskirtus valdžios pareigūnus.

Bažnyčios laisvė skiriant vyskupus

20. Apaštališkosios vyskupų pareigos yra Viešpaties Kristaus įsteigtos ir skirtos dvasiniam bei antgamtiniam tikslui. Todėl šis šventasis visuotinis Sinodas pareiškia, jog vyskupų nominavimas ir skyrimas į kurią vietą yra būdinga, ypatinga ir iš savęs nesidalijama kompetentingos bažnytinės vyresnybės teisė.

Norėdamas reikiamai apsaugoti Bažnyčios laisvę, pagerinti ir palengvinti tikinčiųjų aptarnavimą, šventasis Susirinkimas pageidauja, kad ateityje civilinėms valdžioms nebebūtų teikiama jokių teisių ir privilegijų rinkti, nominuoti, pristatyti arba nurodyti asmenis vyskupo pareigoms. Kartu, dėkingai pripažindamas ir aukštai įvertindamas civilinių valdžių pagarbą Bažnyčiai, šventasis Sinodas nuolankiai jas prašo, susitarus su Apaštalų Sostu, savanoriškai atsisakyti minėtų teisių ir privilegijų, turimų sutarties arba papročio keliu.

Prašymasis atleisti iš pareigų

21. Ganytojinis vyskupų uždavinys yra nepaprastai svarbus ir atsakingas. Todėl, jeigu diecezíniai vyskupai ir kiti teisiškai jiems prilygstą asmenys dėl senyvo amžiaus ar kitokios svarbios priežasties nebepajėgia savo pareigų tinkamai atlikti, jie yra karštai raginami — savo noru arba kompetentingai vyresnybei pasiūlius — prašytis iš jų atleidžiami. Jeigu kompetentinga vyresnybė nuspręs prašymą primti, ji pasirūpins tinkamu atsisakančiųjų išlaikymu ir ypatingų teisių suteikimu.

Peržiūrėjimo reikalas

22. Norint, kad diecezijos pasiektų savo tikslą, reikia, kad joms priklausančioje Dievo tautos dalyje ryškiai atsispindėtų Bažnyčios prigimtis, kad vyskupai galėtų jose sėkmingai eiti savo pareigas ir pagaliau, kad kiek galint tobuliau būtų padedama Dievo tautai siekti savo išganymo.

Šie tikslai reikalauja tinkamai nustatyti teritorinę diecezijų apimtį ir sumaniai bei žiūrint apaštalavimo reikalavimų paskirstyti kunigus ir išteklius. Visa tai išeina į naudą ne vien tiesiogiai paliečiamiems kunigams bei tikintiesiems, bet ir visai Katalikų Bažnyčiai.

Šventasis Sinodas nusprendžia, kad kaip galint greičiau būtų su atsidėjimu peržiūrimos diecezijų teritorijos. Atsižvelgiant į sielų gerovės reikalavimus, jas reikia čia padalyti į mažesnes, čia priskirti prie kitų, čia sujungti kelias į vieną arba pakeisti jų sienas bei parinkti vyskupo būstinei tinkamesnę vietovę, arba pagaliau, ypač kur eina kalba apie didelių miestų diecezijas, duoti joms naują vidinę santvarką.

Peržiūrėjimo normos

23. Peržiūrint diecezijų ribas, visų pirma tebūnie išsaugojama jose esančių asmenų, pareigų ir institucijų organinė vienybė, būdinga sveikam, gyvam kūnui. O paskirais atvejais, tiksliai apsvarsčius visas aplinkybes, laikytinasi šių bendresnio pobūdžio normų:

1) Nustatant diecezijų ribas, kaip galint daugiau tebūnie atsižvelgiama į skirtingą Dievo tautos sudėtį. Tai gali padėti žymiai sėkmingiau atlikti pastoracinį darbą.

Taip pat tebūnie žiūrima, kad būtų kiek galint išlaikyti tikinčiųjų demografiniai junginiai, kurių valstybinės įstaigos ir visuomeninės institucijos sudaro organinį vienetą. Todėl kiekvienos diecezijos teritorija tebūnie vientisa.

Be to, reikale tebūnie atsižvelgiama į valstybines krašto vienetų ribas ir į įvairias psichologines, ūkines, geografines bei istorines asmenų ir vietų aplinkybes.

2) Diecezinės teritorijos plotas ir gyventojų skaičius, apskritai imant, tebūnie toks, kad pats vyskupas, tegul ir kitų padedamas, galėtų tinkamai atlikti savo ganytojines pareigas, lankyti įvairias vietoves, reikiamai prižiūrėti ir derinti visą diecezijos apaštalavimo veiklą, ypač gerai pažinti savuosius kunigus, o taip pat ir vienuolius bei pasauliečius, kuriuo nors būdu įsijungusius į vyskupijos darbą. Antra vertus, toji teritorija turėtų būti pakankamas ir tinkamas veiklos laukas, leidžiąs ir vyskupui ir kunigams gerai panaudoti visas savo jėgas šventajai tarnybai, turint prieš akis visuotinės Bažnyčios reikalus.

3) Pagaliau, kad diecezijoje sėkmingiau vyktų išganymo darbas, paprastai joje turėtų būti reikiamas skaičius bent pakankamai gerų kunigų Dievo tautai ganyti. Taip pat neturėtų stigti dalinei bažnyčiai būdingų įstaigų, institucijų ir organizacijų, kurios, kaip žinoma iš patirties, yra reikalingos tinkamam jos valdymuisi ir apaštalavimui. Galop reikia arba jau turėti lėšų, arba bent pagrįstai pramatyti jų šaltinius, asmenims ir institucijoms išlaikyti.

Kur yra skirtingoms apeigoms priklausančių tikinčiųjų, diecezijos vyskupas tesirūpina jų dvasios reikalais, pavesdamas juos aptarnauti arba tų apeigų kunigams bei parapijoms, arba tam skirtam savo vikarui (vicarius episcopalis), turinčiam reikalingus įgaliojimus ir, jei reikia,

net konsekruotam vyskupu, arba pats, eidamas skirtingų apeigų ordinaro pareigas. Jei Apaštalų Sostas nusprendžia, kad visa tai dėl ypatingų aplinkybių yra neįmanoma, tebūnie įsteigiama skirtingoms apeigoms sava hierarchija.[26]

Panašiai tebūnie rūpinamasi tikinčiaisiais, kurie vartoja skirtingą kalbą: arba pavedant juos tos pat kalbos kunigams bei parapijoms, arba gerai tą kalbą mokančiam savo vikarui, prireikus net konsekruotam vyskupu, arba kuriuo nors kitu tinkamesniu būdu.

Vyskupų konferencijos vaidmuo

24. Kompetentingoms vyskupų konferencijoms dera apsvarstyti savo teritorijoje įvestiną diecezijų pertvarkymą arba atnaujinimą, nurodytą 22–23 nr. Jei atrodytų naudinga, šiam tikslui gali būti sudaryta speciali vyskupų komisija, tačiau visuomet turi būti išklausyti liečiamų provincijų arba sričių vyskupai. Konferencijos planai ir siūlymai tebūnie pateikiami Apaštalų Sostui. Kas čia pasakyta, neliečia Rytų bažnyčių santvarkos.

III. Diecezinių vyskupų bendradarbiai

1) Koadjutoriai ir augziliarai

Paskyrimas

25. Aukščiausioji diecezijų valdymo norma visuomet tebūnie Viešpaties kaimenės gerovė. Ja tebūnie grindžiamas ganytojinio vyskupų darbo organizavimas. Kad tąja gerove būtų tinkamai rūpinamasi, neretai reikia diece-

---

[26] Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Katalikiškosios Rytų bažnyčios,** 4 nr.

ziniam vyskupui augziliarų. Mat, jis vienas, čia dėl perplačios teritorijos ar dėl perdidelio gyventojų skaičiaus, čia dėl ypatingų apaštalavimo sąlygų arba dėl įvairių kitų priežasčių, dažnai negali taip atlikti visų vyskupo pareigų, kaip sielų gerovė reikalauja. Kartais, susidėjus ypatingoms aplinkybėms, net būtina duoti dieceziniam vyskupui koadjutorių. Tiems vyskupams koadjutoriams ir augziliarams turi būti suteiktos atitinkamos galios, kad jie galėtų sėkmingai darbuotis ir kad būtų išsaugotas vyskupams deramas orumas. Kartu turi būti išlaikomas diecezijos valdymo vienumas ir diecezinio vyskupo autoritetas.

Koadjutoriai ir augziliarai yra skirti perimti daliai diecezinio vyskupo rūpesčių. Todėl jie taip teeina savo pareigas, kad visuose reikaluose pilnai su juo sutartų. Be to, jie teklauso diecezinio vyskupo ir tegerbia jį visuomet, o jis, savo ruožtu, temyli kaip savo brolius koadjutorius ir augziliarus ir reikiamai juos tevertina.

Augziliarų ir koadjutorių galios

26. Kai sielų gerovė reikalauja, diecezinis vyskupas teneatsisako prašyti kompetentingus vyresniuosius skirti jam vieną arba daugiau augziliarų. Augziliarai yra skiriami diecezijai be teisės būti jos vyskupo įpėdiniais.

Jei nominavimo rašte nieko nenurodoma, diecezinis vyskupas augziliarus tepaskiria generaliniais vikarais arba bent savo pavaduotojais, priklausančiais vien jo paties galiai. Teatsiklausia jų nuomonės, svarstydamas reikšmingesnius, ypač pastoracijos srities, klausimus.

Kai diecezinis vyskupas nustoja eiti savo pareigas, augziliarai nepraranda tų savo galių ir teisių, kurias yra gavę įstatymo keliu, nebent kompetentingos vyresnybės būtų kitaip nustatyta. Taip pat pageidaujama, kad, kol

paskiriamas naujas valdytojas, diecezijos valdymas būtų pavestas vyskupui augziliarui arba, jei yra keli augziliarai, vienam iš jų, nebent svarbios priežastys reikalautų ko kita.

Vyskupas koadjutorius yra tas, kuris nominuojamas su teise būti įpėdiniu. Jį diecezinis vyskupas visuomet teskiria generaliniu vikaru. Ypatingais atvejais kompetentinga vyresnybė gali jam suteikti net didesnes galias.

Kad kiek galint sėkmingiau darbuotųsi esamai ir būsimai diecezijos gerovei, diecezinis vyskupas ir vyskupas koadjutorius tenevengia visais svarbesniais reikalais vienas su antru pasitarti.

2) Diecezijos kurija ir tarybos

27. Diecezijos kurijoje svarbiausios pareigos yra generalinio vikaro. Tačiau, jei tinkamas diecezijos valdymas to reikalauja, vyskupas gali paskirti vieną ar daugiau savo vikarų. Jiems numatytoje diecezijos dalyje, kai kurių reikalų srityje arba į tam tikrų apeigų tikinčiuosius pačia teise jie turi tokią pat galią, kokią bendroji teisė suteikia generaliniam vikarui.

Prie vyskupo bendradarbių diecezijai valdyti taip pat priklauso kunigai, sudarą jo senatą, arba tarybą: katedros kapitula, patarėjai ir kiti organai, atitinką įvairių vietų sąlygas ir pobūdį. Šios institucijos, ypač katedros kapitula, pagal reikalą tebūnie naujai pertvarkomos, pritaikant jas laiko reikalavimams.

Diecezijos kurijai priklausą kunigai ir pasauliečiai tenepamiršta, kad jie yra vyskupo ganytojinės tarnybos talkininkai.

Kurija tebūnie taip suorganizuota, kad padėtų vyskupui ne tik tinkamai valdyti dieceziją, bet ir deramai plėtoti apaštalavimo veiklą.

Labai pageidaujama, kad kiekvienoje diecezijoje būtų įsteigta speciali pastoracinė taryba, kuriai pirmininkautų pats vyskupas ir priklausytų tam tikslui parinkti kunigai, vienuoliai bei pasauliečiai. Šios tarybos uždavinys bus tyrinėti bei apsvarstyti su pastoracija susijusius reikalus ir pateikti praktiškas išvadas.

3) Dieceziniai kunigai

Diecezinių kunigų vaidmuo

28. Visi kunigai, ir dieceziniai ir vienuoliai, drauge su vyskupu yra vienos Kristaus kunigystės dalyviai ir tęsėjai, ir todėl visi jie yra skirti būti uoliais episkopato bendradarbiais. Tačiau pastoracija pirmoje eilėje tenka dieceziniams kunigams, nes, inkardinuoti, arba priimti į kurią nors diecezija, jie pilnai atsideda jos tarnybai, ganydami Viešpaties kaimenės dalį. Taip jie visi sudaro vieną kunigų šeimą, kurios tėvas yra vyskupas. Kad vyskupas galėtų tinkamiau ir teisingiau paskirstyti savo kunigams šventosios tarnybos darbus, jis privalo turėti reikiamą laisvę skirti juos bet kurioms pareigoms ir beneficijoms. Todėl teisės ir privilegijos, kurios tą laisvę bet kokiu būdu siaurina, turėtų būti panaikintos.

Santykiai tarp vyskupo ir jo diecezijos kunigų privalo ypatingai remtis antgamtinės meilės ryšiais. Kai kunigų norai sutampa su vyskupo norais, jų pastoracinis darbas yra sėkmingesnis. Todėl, siekdamas vis geresnio tarnavimo kitiems tikintiesiems, vyskupas tesikviečia kunigus pasitarimų. Tie pasitarimai su pavieniais kunigais ar ir su daugeliu kartu, ypač pastoracijos klausimais, turėtų būti daromi ne vien atsitiktinėmis progomis, bet, kiek tai įmanoma, ir iš anksto nustatytais laikotarpiais.

Be to, visi dieceziniai kunigai tepalaiko tarpusavio ryšį ir tejaučia atsakomybę rūpintis visos diecezijos dva-

sine gerove. Atsimindami, jog turtas, kurio įsigyja bažnytinių patarnavimų proga, yra susijęs su šventosiomis pareigomis, pagal išgales jie taip pat dosniai teremia ir medžiaginius diecezijos reikalus vyskupo numatytu būdu.

Kunigai, atlieką tarpparapijinius darbus

29. Artimiau su vyskupu bendradarbiauja ir tie kunigai, kuriems jis paveda parapijos ribas prašokančius uždavinius arba apaštalavimo darbus, apimančius čia kurią nors nustatytą diecezijos teritorijos dalį, čia tam tikras tikinčiųjų grupes, čia ypatingą veiklos sritį.

Taip pat labai daug vyskupui padeda tie kunigai, kuriems jis paskiria įvairias apaštalavimo pareigas mokyklose arba kitokiose institucijose bei draugijose. Ir tarpdieceziniams uždaviniams atsidedą kunigai tebūnie rūpestingai globojami ypač to vyskupo, kurio teritorijoje gyvena, nes jie atlieka svarbų apaštalavimo darbą.

Klebonai

30. Tačiau pagrindiniai vyskupo bendradarbiai yra klebonai, nes jiems, kaip tiesioginiams ganytojams, pavedama rūpintis nustatytos diecezijos dalies tikinčiųjų dvasiniais reikalais paties vyskupo autoritetu.

1) Klebonai su savo pagalbininkais taip teatlieka mokymo, pašventimo ir valdymo pareigas, kad tikintieji ir parapinės bendruomenės iš tikrųjų jaustųsi tiek diecezijos, tiek visos Bažnyčios nariais. Todėl jie tebendradarbiauja su kitais klebonais ir su kunigais, kurie rūpinasi jų teritorijos tikinčiųjų pastoracija (pvz. su dekanais) arba kurie yra atsidėję parapijų ribas prašokantiems uždaviniams, kad pastoracinis diecezijos darbas būtų vieningesnis ir sėkmingesnis.

Be to, pastoracinę veiklą visuomet tegaivina misijų dvasia, kad deramai apimtų visus parapiečius. Jei klebonai patys negali kai kurių grupių pasiekti, tepasikviečia kitus, net pasauliečius, į apaštalavimo talką.

Kad pastoracija būtų sėkmingesnė, kunigams, ypač dirbantiems toje pačioje parapijoje, labai patariamas bendruomeninis gyvenimas. Jis ne vien padeda apaštalavimo veiklai, bet taip pat yra meilės ir vienybės pavyzdys tikintiesiems.

2) Kaip mokytojų, klebonų uždavinys yra skelbti Dievo žodį visiems tikintiesiems, kad šie, suleidę šaknis į tikėjimą, viltį ir meilę, augtų Kristuje, o krikščioniškoji bendruomenė šviestų tuo meilės pavyzdžiu, kurio norėjo Viešpats (plg. Jn. 13, 35). Jų uždavinys taip pat yra katechetiniu švietimu stengtis pilnai atskleisti išganymo paslaptis tikintiesiems pagal jų amžių. Šiam mokymo darbui teieško ne tik vienuolių pagalbos, bet ir pasauliečių bendradarbiavimo, be kitko įsteigdami Krikščioniškojo Švietimo broliją.

Kaip pašventėjai, klebonai tesirūpina, kad eucharistinė auka būtų viso krikščioniškojo gyvenimo centras ir viršūnė. Taip pat tesidarbuoja, kad tikintieji semtųsi savo dvasiai maisto iš pamaldžiai ir dažnai priimamų sakramentų ir iš sąmoningo bei aktyvaus dalyvavimo liturgijoje. Be to, klebonai teatsimena, kad prie krikščioniškojo gyvenimo ugdymo neparastai daug prisideda atgailos sakramentas. Todėl tebūnie pasiruošę mielai klausyti tikinčiųjų išpažinčių, jei reikia, pasikviesdami ir kitų kunigų, kurie moka įvairias kalbas.

Kaip ganytojai, klebonai tesistengia pirmoje eilėje pažinti savo kaimenę. Kadangi jie yra visų savo avių tarnai, tesirūpina, krikščioniškojo gyvenimo klestėjimu ir paskiruose tikinčiuosiuose, ir šeimose, ir draugijose, ypač

apaštalavimui skirtose, ir visoje parapijos bendruomenėje. Tad telanko namus ir mokyklas, kaip to reikalauja ganytojo pareigos, uoliai tepadeda paaugliams ir jaunuoliams, su tėviška meile težiūri vargšų ir ligonių, ypač uoliai tesirūpina darbininkais ir tedaro visa, kad tikintieji prisidėtų prie apaštalavimo darbų.

3) Parapijos vikarai, eidami savo pastoracines pareigas kaip klebono bendradarbiai, jo vadovaujami, kasdien atlieka svarbų darbą. Todėl tarp klebono ir vikarų visuomet teviešpatauja broliškumas, abipusė meilė ir pagarba. Tepadeda jie vieni kitiems patarimais, pagalba ir pavyzdžiu, sutartinai bei jungtinėmis jėgomis rūpindamiesi parapijos gerove.

Klebonų paskyrimas ir pakeitimas

31. Spręsdamas apie kunigo tinkamumą kuriai nors parapijai valdyti, vyskupas težiūri ne vien jo išsimokslinimo, bet ir pamaldumo, apaštališko uolumo ir kitų privalumų bei savybių, kurių reikia tinkamai patarnauti sieloms.

Vienintelis parapinės tarnybos tikslas yra sielų gerovė. Todėl, kad vyskupas galėtų lengviau ir tinkamiau skirti parapijoms klebonus, tebūnie panaikinamos bet kokios kitiems suteiktos pristatymo, skyrimo bei sutikimo teisės ir, jei kur galioja, konkurso įstatymas dėl klebono vietos apskritai arba dėl tos ar kitos parapijos klebono vietos. Vienuolių teisės šis potvarkis neliečia.

Parapijos klebono pareigos tebūnie tokio pastovumo, kokio reikalauja sielų gerovė. Todėl, panaikinus skirtumą tarp atstatomų ir neatstatomų klebonų, taip tebūnie peržiūrėta ir suprastinta jų perkėlimo ir atstatymo tvarka, kad vyskupas, laikydamasis prigimtinės ir kanoninės teisės, galėtų tinkamiau patarnauti sielų gerovei.

Klebonai, kuriems senyvas amžius arba kuri kita svarbi priežastis trukdo tinkamai bei sėkmingai atlikti savo pareigas, yra karštai raginami — savo noru arba vyskupui pasiūlius — iš pareigų atsistatydinti. Atsistatydinusiems vyskupas teparūpina tinkamą išlaikymą.

Parapijų steigimas ir pakeitimai

32. Pagaliau sielų gerovė tebūnie nulemiąs veiksnys, nusprendžiant kurią parapiją steigti ar panaikinti bei pripažįstant kurios parapijos steigimą ar panaikinimą ir darant kokius kitus pakeitimus. Pats vyskupas turi galią juos įvesti.

4) Vienuoliai

Vienuoliai ir apaštalavimas

33. Visi vienuoliai — kiekvienas savo pašaukimą atitinkančiu būdu — yra įpareigoti uoliai, su atsidėjimu darbuotis visam Mistiniam kūnui ugdyti ir plėtoti bei dalinių bažnyčių gerovei. Tai, kas čia bus sakoma apie vienuolius, taikoma taip pat kitų institutų nariams, pasižadantiems vykdyti evangelinius patarimus.

Minėtų tikslų siekti vienuoliai pirmoje eilėje privalo malda, atgailos darbais ir savo gyvenimo pavyzdžiu. Šventasis Sinodas juos karštai ragina vis labiau įvertinti šias priemones ir vis rūpestingiau jomis naudotis. Tačiau, išlaikydami savosios vienuolijos pobūdį, jie vis daugiau teatsideda išoriniams apaštalavimo darbams.

Vienuolių bendradarbiavimas su vyskupais

34. Vienuoliai kunigai gauna šventimus, kad ir jie galėtų būti uolūs episkopato bendradarbiai. Šiandien, didėjant pastoracijos reikalams, jie gali dar daugiau negu ankstesniais laikais padėti vyskupui. Todėl tuo atžvilgiu

ir gavusieji šventimus vienuoliai, kiek jie, priklausydami nuo vyskupo, atlieka pastoracijos ir apaštalavimo darbą, laikytini tikrais diecezijos kunigais.

Ir kiti vienuolijų nariai, vyrai ir moterys, ypatingu būdu priklauso diecezijos šeimai. Jie daug padeda šventajai hierarchijai. Didėjant apaštalavimo reikalams, jie gali ir privalo padėti vis daugiau.

Taisyklės pastoraciniam vienuolių darbui

35. Atskirų diecezijų apaštalavimo darbų darnai ir drausmės vienybei išlaikyti pateikiamos šios taisyklės:

1) Visi vienuoliai visados teklauso vyskupų ir tegerbia juos, kaip apaštalų įpėdinius. Be to, kada, laikantis teisės nuostatų, vienuoliai yra pašaukiami apaštalavimo darbams, savo pareigas jie privalo taip atlikti, kaip tikri ir klusnūs vyskupo padėjėjai.[27] Vienuoliai netgi turėtų greitai ir ištikimai paklusti, kai vyskupai prašo ir pageidauja, kad jie imtųsi platesnių įsipareigojimų žmonijos išganymo tarnyboje. Tik žiūrėtina, kad nebūtų pažeistas vienuolijos pobūdis ir kad būtų laikomasi savųjų konstitucijų. Konstitucijos, jei reikia, tebūnie atitinkamai pritaikytos, vadovaujantis šio sinodinio dekreto nuostatais.

Kadangi sieloms labai reikia pagalbos, o diecezinių kunigų maža, vienuolijos, kurios nėra atsidėjusios grynai kontempliatyviam gyvenimui, gali būti vyskupų pakviestos imtis įvairių pastoracinių darbų. Tačiau privalu atsižvelgti į kiekvieno instituto pobūdį. Vyresnieji pagal išgales tegul teikia šią pagalbą, net perimdami parapijas ir kartais teperimdami jas tik laikinai.

---

27 Plg. Pijaus XII kalbą, 1950 m. gruodžio 8 d.: AAS 43 (1951), 28 psl. Plg. taip pat Pauliaus VI kalbą, 1964 m. gegužės 23 d.: AAS 56 (1964), 571 psl.

2) Įjungtieji į išorinį apaštalavimo darbą vienuoliai tegyvena savo vienuolijos dvasia ir toliau ištikimai tesilaiko savo regulų bei teklauso savo vyresniųjų. Patys vyskupai tenepamiršta pabrėžti šios pareigos.

3) Vienuoliai gali būti išjungti iš vyskupijų jurisdikcijos ir priklausyti tiesioginei popiežiaus arba kurios nors kitos bažnytinės vyresnybės valdžiai. Šis išjungimas ypatingai liečia vidinę institutų santvarką. Jis leidžia tuose institutuose darniau visa sutvarkyti bei apjungti ir geriau rūpintis vienuolinio gyvenimo plėtote bei pažanga.[28] Be to, šitokias vienuolijas popiežius gali savo nuožiūra panaudoti visuotinės Bažnyčios gerovei,[29] o kiti vyresnieji — savo jurisdikcijai priklausančioms bažnyčioms.

Tačiau ir iš vyskupų galios išjungtieji vienuoliai atskirose diecezijose teisės nustatytu būdu gali priklausyti vietos ordinaro jurisdikcijai, kiek to reikia jo ganytojinėms pareigoms atlikti ir pastoracijos darbui tinkamai tvarkyti.[30]

4) Visi vienuoliai, išjungtieji iš vyskupų jurisdikcijos ir neišjungtieji, priklauso vietos ordinaro valdžiai šiuose dalykuose: viešo liturginio kulto, nebent jie būtų kitų apeigų, pastoracijos, žmonėms sakomų pamokslų, religinio ir dorinio tikinčiųjų, ypač vaikų, auklėjimo, katechetinio švietimo ir liturginio formavimo, kunigų elgesio ir įvairių apaštalavimo darbų. Vienuolijų laikomų katalikiškųjų mokyklų bendroji organizacija ir priežiūra taip pat yra vietos ordinaro žinioje, tik paliekama vienuoliams teisė toms mokykloms vadovauti. Vienuoliai taip pat privalo

---

[28] Plg. Leono XIII apašt. konst. **Romanos Pontifices,** 1881 m. gegužės 8 d.: **Leonis XIII Acta,** II t., 234 psl.

[29] Plg. Pauliaus VI **kalbą,** 1964 m. gegužės 23 d.: AAS 56 (1964), 570–571 psl.

[30] Plg. Pijaus XII **kalbą,** 1950 m. gruodžio 8 d.: AAS 43 (1951), 28 psl.

vykdyti viską, ką vyskupu susirinkimai arba konferencijos nusprendžia kaip teisiškai visiems privalomą dalyką.

5) Tebūnie puoselėjamas įvairių vienuolijų bendravimas vienų su kitomis ir su diecezinių kunigais. Taip pat tebūnie labai glaudžiai derinami visi apaštalavimo darbai bei planai. Tai daugiausia priklauso nuo pastovaus antgamtinio širdies ir proto nusiteikimo, kurį gaivina ir grindžia meilė. Apaštalų Sosto uždavinys yra rūpintis šia darna visoje Bažnyčioje, vyskupų — savo diecezijose, pagaliau patriarchų sinodų ir vyskupų konferencijų — savo teritorijoje.

Vyskupai arba jų konferencijos ir vienuolijų vyresnieji arba jų aukščiausiųjų vadovų konferencijos iš anksto bendrai teaptaria apaštalavimo darbus, kurie yra pavedami vienuoliams.

6) Kad sutartinai ir sėkmingai būtų palaikomi geri santykiai vyskupų su vienuoliais, nustatytais laikotarpiais ir kada tai atrodys naudinga, vyskupai ir vienuolijų vyresnieji tesusieis draugėn apsvarstyti bendrų teritorijoje vykstančio apaštalavimo reikalų.

III SKYRIUS

VYSKUPŲ BENDRADARBIAVIMAS DAUGELIO BAŽNYČIŲ GEROVEI

I. Sinodai, susirinkimai, ypač vyskupų konferencijos

Vyskupų sinodai, susirinkimai

36. Nuo pat pirmųjų Bažnyčios amžių atskiroms bendruomenėms vadovaujančius vyskupus siejo broliška meilė ir rūpestis apaštalams pavestąja visuotine misija. To

veikiami, jie jungė savo jėgas ir norus tiek bendrajai, tiek dalinių bažnyčių gerovei siekti. Tam buvo šaukiami sinodai, provinciniai ir visuotiniai susirinkimai. Juose vyskupai nustatydavo vienodas taisykles, kaip mokyti tikėjimo tiesų ir kaip tvarkyti bažnytinę drausmę.

Šis šventasis visuotinis Sinodas trokšta, kad garbinga sinodų ir susirinkimų tradicija suklestėtų nauju gyvastingumu. Tai padės įvairioms bažnyčioms geriau ir sėkmingiau, laiko sąlygas atitinkančiu būdu, ugdyti tikėjimą ir išlaikyti drausmę.

Vyskupų konferencijų svarba

37. Ypač mūsų laikais vyskupai dažnai negali tinkamai bei sėkmingai atlikti savo uždavinio, jeigu vis glaudžiau ir darniau nebendradarbiauja savo tarpe. Vyskupų konferencijos — daugelyje šalių jau įvestos — yra atnešusios puikių vaisių apaštalavimo srityje. Šis šventasis Sinodas galvoja būsiant didžiai naudinga, jei visur tos pačios tautos arba vienos kurios krašto srities vyskupai, sudarydami vieną grupę, rinksis nustatytais laikotarpiais pasitarti. Pasidaliję šviesia išmintimi ir patirtimi bei išklausę vieni kitų nuomonės, jie galės šventai jungti savo darbo jėgas bendrajai bažnyčių gerovei. Jų konferencijoms išleidžiami šie nuostatai:

Nuostatai vyskupų konferencijoms

38. 1) Vyskupų konferencija yra savos rūšies sambūris. Jame vienos kurios tautos arba teritorijos vyskupai bendromis jėgomis vykdo savo ganytojinį uždavinį, siekdami paskleisti žmonėms daugiau Bažnyčios teikiamo gėrio, ypač gyvenamojo meto aplinkybėms pritaikytais apaštalavimo būdais ir priemonėmis.

2) Vyskupų konferencijos nariai yra visi bet kurių apeigų vietos ordinarai, išskyrus generalinius vikarus, koadjutoriai, augziliarai ir tie tituliniai vyskupai, kuriems Apaštalų Sostas arba pati vyskupų konferencija paskiria specialų uždavinį. Kiti tituliniai vyskupai ir dėl ypatingų teritorijoje einamų pareigų popiežiaus legatai teisiškai nėra konferencijos nariai.

Vietos ordinarai ir koadjutoriai turi sprendžiamąjį balsą. Ar augziliarams ir kitiems turintiems teisę dalyvauti konferencijoje vyskupams priklauso sprendžiamasis ar patariamasis balsas, nustato konferencijos įstatai.

3) Kiekviena vyskupų konferencija teparuošia savo įstatus ir pateikia Apaštalų Sostui peržiūrėti. Juose šalia kitų dalykų tebūnie numatyti organai, padedą sėkmingiau siekti tikslo, pavyzdžiui, nuolatinė vyskupų taryba, vyskupų komisijos, generalinis sekretariatas.

4) Teisėti vyskupų konferencijos nutarimai, priimti bent dviejų trečdalių sprendžiamąjį balsą turinčių konferencijos narių vyskupų ir patvirtinti Apaštalų Sosto, turi juridiškai įpareigojančią galią. Tačiau toji galia ribojasi vien tais atvejais, kuriuos nustato bendroji teisė arba Apaštalų Sosto mandatas, duotas sava iniciatyva arba pačiai konferencijai prašant.

5) Kur ypatingos aplinkybės reikalauja, keleto tautų vyskupai, Apaštalų Sosto pritariami, gali sudaryti vieną konferenciją.

Be to, tebūnie puoselėjami geri tarpusavio santykiai tarp įvairių tautų vyskupų konferencijų, kad būtų pasiekiama ir užtikrinama didesnė gerovė.

6) Labai patariama, kad Rytų bažnyčių vyskupų sinodai, rūpindamiesi savo bendruomenių drausme ir sėkmingesne religine veikla, taip pat žiūrėtų bendrosios gerovės visos teritorijos, kurioje yra skirtingų apeigų baž-

nyčių. Tam tikslui turėtų pasitarti jungtiniuose įvairių apeigų susirinkimuose, laikydamiesi nuostatų, kurie bus išleisti kompetentingų vyresniųjų.

II. Bažnytinių provincijų ribos ir bažnytinių sričių sudarymas

Bažnytinių vienetų grupavimo svarba

39. Sielų gerovė reikalauja tinkamai nustatyti ne tik diecezijų, bet ir bažnytinių provincijų teritoriją, ir net kelias provincijas sujungti į vieną, sudarant atskiras bažnytines sritis. Taip apaštalavimas geriau pritaikomas visuomeninėmis ir vietinėmis aplinkybėmis, o vyskupai gali lengviau ir sėkmingiau palaikyti santykius vieni su kitais, su metropolitais, su kitais tos pačios tautos vyskupais ir su pasaulinės valdžios atstovais.

Grupavimo nuostatai

40. Minėtiems tikslams pasiekti šventasis Sinodas išleidžia šiuos nuostatus:

1) Tebūnie reikiamai peržiūrėtos bažnytinių provincijų ribos, o metropolitų teisės ir privilegijos nustatytos atitinkamais naujais įstatymais.

2) Tegalioja taisyklė, jog visos diecezijos ir kiti joms teisiškai prilygstą teritoriniai vienetai turi būti įjungti į kurią nors bažnytinę provinciją. Todėl diecezijos, kurios dabar betarpiškai priklauso nuo Apaštalų Sosto ir nieku būdu nesijungia su jokia kita diecezija, turi arba sudaryti naują bažnytinę provinciją, jei tai įmanoma, arba prisijungti prie kurios artimesnės provincijos, kur patogiau. Jos turi priklausyti arkivyskupo metropolito jurisdikcijai, kaip nustato bendroji teisė.

3) Kur atrodo naudinga, provincijos tebūnie sujungtos į bažnytines sritis, kurių tvarkymas turės būti nustatytas teisės.

Vyskupų konferencijų vaidmuo

41. Dera, kad kompetentingos vyskupų konferencijos, vadovaudamosi 23 ir 24 nr. jau nurodytomis diecezijų teritorijoms nustatyti normomis, apsvarstytų bažnytinių provincijų teritorinę apimtį arba bažnytinių sričių sudarymą ir kad savo planus bei pageidavimus pateiktų Apaštalų Sostui.

III. Vyskupai, atlieką tarpdiecezines pareigas

Naujos tarpdiecezinės įstaigos

42. Sielų gelbėjimas vis labiau reikalauja kai kuriuos pastoracinius uždavinius tvarkyti ir plėtoti jungtinėmis jėgomis. Todėl dera pasirūpinti specialiomis įstaigomis, kurios tarnautų visoms arba daugeliui kurios nors srities arba tautos diecezijų. Toms įstaigoms vadovauti gali būti pavesta ir vyskupams.

Šventasis Sinodas pataria šias pareigas einantiems prelatams arba vyskupams bei vyskupų konferencijoms visuomet palaikyti broliškus tarpusavio santykius ir jungtinėmis jėgomis rūpintis pastoracijos reikalais. Šie santykiai turi būti nustatyti ir bendrąja teise.

Kariuomenės pastoracija

43. Karių pastoracija, dėl ypatingų jų gyvenimo sąlygų, reikia ypatingai rūpintis. Jei įmanoma, kiekvienoje tautoje tebūnie įsteigtas kariuomenės vikariatas. Ir vy-

riausias kariuomenės kapelionas, ir jo padėjėjai didžiadvasiškai teatsideda sunkiam savo darbui, sutartinai bendradarbiaudami su diecezinials vyskupais.[31] O šie tepaskiria vyriausiajam kariuomenės kapelionui pakankamą skaičių savo atsakingam uždaviniui tinkamų kunigų ir tepuoselėja iniciatyvą karių dvasinei gerovei ugdyti.[32]

BENDRASIS POTVARKIS

44. Šventasis Sinodas nusprendžia, kad, peržiūrint Bažnyčios teisių rinkinį, būtų išleisti atitinkami įstatymai, pagrįsti šio dekreto nuostatais. Juos ruošiant, taip pat atsižvelgtina ir į Susirinkimo komisijų arba atskirų Susirinkimo Tėvų pastabas.

Šventasis Sinodas taip pat nutaria, kad būtų paruoštos bendros pastoracinio darbo direktyvos vyskupams ir klebonams, kuriose būtų jiems duodamos gairės, kaip lengviau ir sėkmingiau atlikti savo pastoracinius uždavinius.

Be to, tebūnie paruoštos specialios direktyvos rūpintis atskiromis tikinčiųjų grupėmis, pritaikytos atskirų

---

31 Plg. Konsistorinės Kongregacijos **Instructio de Vicariis Castrensibus**, 1951 m. balandžio 23 d.: AAS 43 (1951), 562–565 psl.; **Formula servanda in relatione de statu Vicariatus Castrensis conficienda**, 1956 m. spalio 20 d.: AAS 49 (1957), 150–163 psl.; dekr. **De Sacrorum Liminum Visitatione a Vicariis Castrensibus peragenda**, 1959 m. vasario 28 d.: AAS 51 (1959), 272–274 psl.; dekr. **Facultas audiendi confessiones militum Cappellanis extenditur**, 1960 m. lapkričio 27 d.: AAS 53 (1961), 49–50 psl. Plg. taip pat Vienuolių Kongregacijos **Instructio de Cappellanis militum religiosis**, 1955 m. vasario 2 d.: AAS 47 (1955), 93–97 psl.

32 Plg. Konsistorinės Kongregacijos laišką **Ispanijos valdžiai priklausančių sričių kardinolams, arkivyskupams, vyskupams ir kitiems ordinarams**, 1951 m. birželio 21 d.: AAS 43 (1951), 566 psl.

šalių arba teritorijų sąlygoms. Tebūnie taip pat paruoštos direktyvos ir katechetiniam tikinčiųjų švietimui, kur būtų nurodyti pagrindiniai to švietimo dėsniai, jo organizavimas ir jam reikalingų knygų leidimas. Ir šias direktyvas ruošiant, privalu atsižvelgti į Susirinkimo komisijų arba atskirų Susirinkimo Tėvų pastabas.

KUNIGŲ PARUOŠIMAS

DEKRETAS

Įvadas

ventasis Sinodas gerai žino, kad trokštamasis visos Bažnyčios atsinaujinimas didele dalimi priklauso nuo kunigų darbo, kurį gaivina Kristaus Dvasia.[1] Todėl jis pabrėžia

[1] Kristaus valia visos Dievo tautos pažangą labiausiai nulemia kunigų tarnyba. Tai ryškiai parodo Viešpaties žodžiai, kuriais jis apaštalus, jų įpėdinius ir bendradarbius paskyrė Evangelijos šaukliais, naujos išrinktosios tautos vadais, Dievo paslapčių dalytojais. Tą patį patvirtina Bažnyčios Tėvų ir šventųjų raštai bei pakartotinai teigia popiežių dokumentai. Plg. visų pirma šv. Pijaus X raginimą

labai didelę kunigų paruošimo svarbą ir pateikia keletą pagrindinių dėsnių, kuriais patvirtinami amžių patirties išbandyti nuostatai ir įvedami nauji papildomieji, atitinkantieji šio Susirinkimo konstitucijas bei dekretus ir pakitusias laiko sąlygas. Kadangi katalikų kunigystė tėra viena, jai pasiruošti privalo visi, diecezinіai kunigai ir venuoliai, nežiūrint kokių apeigų jie būtų. Todėl, nors šie nuostatai tiesiogiai taikomi diecezіniams kunigams, deramai atsižvelgiant jie taikytini kitiems.

I. Kunigų paruošimo programa atskiruose kraštuose

1. Kadangi įvairios tautos ir šalys žymiai viena nuo kitos skiriasi, galima išleisti tik bendrus įstatymus. Todėl tebus sudaryta speciali „kunigų paruošimo programa“ kiekvienam kraštui ir kiekvienoms apeigoms.[2] Ją nustatys ir kartkartėmis peržiūrės tų kraštų ar tų apeigų vyskupų konferencijos, o tvirtins Apaštalų Sostas. Tąja programa bendrieji įstatymai tebus pritaikomi ypatingoms vietos ir laiko aplinkybėms, kad kunigų paruošimas visuomet atitiktų gyvenamosios vietos pastoracinius reikalavimus.

---

kunigų luomo nariams, **Haerent animo**, 237–264 psl. — Pijaus XI encikl. **Ad catholici sacerdotii,** ypatingai 37–52 psl. — Pijaus XII apašt. raginimą **Menti Nostrae,** 657–702 psl. — Jono XXIII encikl. **Sacerdotii Nostri primordia,** 545–579 psl. — Pauliaus VI apašt. laišką **Summi Dei Verbum,** 979–995 psl.

[2] Visas kunigų paruošimas, tai yra seminarijos santvarka, dvasinis formavimas, studijų programa, bendruomeninis auklėtinių gyvenimas ir drausmė, pastoraciniai pratimai, turi būti pritaikyti įvairioms atskirų vietų sąlygoms. Pagrindinius to pritaikymo dėsnius, remdamosios bendrosiomis normomis, diecezinėms seminarijoms turi nustatyti vyskupų konferencijos, o vienuolinėms, atsižvelgiant į jų pobūdį — kompetentingi vyresnieji (plg. bendruosius nuostatus, prijungtus prie Pijaus XII apašt. konstitucijos **Sedes Sapientie,** 19 nr.).

II. Stropesnis kunigystės pašaukimų ugdymas

2. Kunigystės pašaukimų ugdymas[3] yra visos krikščionių bendruomenės pareiga. Jie ugdytini pirmoje eilėje tikrai krikščionišku gyvenimu. Svarbiausias vaidmuo čia tenka šeimoms, kurios savo tikėjimo, meilės bei pamaldumo dvasia yra tarsi pirmoji seminarija, ir parapijoms, į kurių gyvybinę veiklą jaunuoliai įsijungia.

Mokytojai ir visi kiti asmenys, kokiu nors būdu prisidedą prie jaunuomenės švietimo, ypač katalikų organizacijos, tesistengia sau patikėtus jaunuolius taip auklėti, kad jie įstengtų pastebėti savyje kunigystės pašaukimą ir noringai juo sekti. Visi kunigai teparodo ypatingai didelį apaštališką uolumą ugdyti pašaukimams. Telenkia jie jaunuolių širdis į kunigystę savo nuolankiu, darbščiu, vidinio džiaugsmo pilnu gyvenimu, kunigiška tarpusavio meile ir brolišku bendradarbiavimu su kitais kunigais. Vyskupų pareiga yra skatinti savo tikinčiuosius ugdyti pašaukimus ir rūpintis apjungti visus šios srities darbuotojus bei derinti jų darbus. O tiems, kuriuos jie laiko Viešpaties pašauktais, jų pareiga yra tėviškai padėti, nesigailint jokių aukų.

Šis aktyvus visos Dievo tautos bendradarbiavimas ugdant pašaukimus atitinka jo apvaizdos planą. Dievas pasirenka žmones hierarchinei Kristaus kunigystei ir teikia jiems reikiamų dovanų bei padeda savo malone. O

---

[3] Mažas pašaukimų skaičius kone visur yra vienas iš pagrindinių rūpesčių, kurie šiandien slegia Bažnyčią. Plg. Pijaus XII apašt. raginimą **Menti Nostrae**, 682 psl.: „. . tiek katalikų kraštuose, tiek misijų šalyse kunigų dažniausiai nepakanka aprūpinti daugėjantiems reikalams" — Jono XXIII kalbą I tarptautinio Tobulybės Luomo Pašaukimų kongreso dalyviams, 1961 m. gruodžio 16 d.: „Kunigų ir vienuolių pašaukimų klausimas yra kasdieninis popiežiaus rūpestis. . . tai jo maldos atodūsis, tai karštas jo sielos troškimas" (AAS 54–1962, 33 psl.).

teisėtiems Bažnyčios tarnams jis paveda spręsti apie šių asmenų tinkamumą. Jų uždavinys ištirti, ar kandidatai tų aukštųjų pareigų siekia gryna intencija bei visiškai laisvai ir ar tikrai tinka, ir pašaukti bei Šventosios Dvasios antspaudu pašvęsti juos Dievo kultui ir Bažnyčios tarnybai.[4]

Pašaukimams ugdyti šventasis Sinodas pirmoje eilėje teikia visų bendrai naudojamas tradicines priemones: uolią maldą, krikščioniškąją atgailą ir vis giliau siekiantį tikinčiųjų švietimą pamokslais, katecheze, įvairiomis visuomeninio bendravimo priemonėmis. Šiuo švietimu siekiama išryškinti kunigystės pašaukimo reikalingumas, prigimtis ir kilnumas. Be to, vadovaujantis šiuo reikalu išleistais Šv. Sosto nurodymais, jau yra arba dar įsteigtinos pašaukimų ugdymo organizacijos, apimančios atskirą diecezija, vieną kurią krašto sritį arba net ištisą šalį. Teplanuoja jos metodiškai ir sutartinai visą pastoracinę pašaukimų ugdymo veiklą ir sumaniai bei ryžtingai ją teplečia. Neapleistina nė viena naudinga priemonė, kurią tai veiklai pateikia modernioji psichologija ir sociologija.[5]

Pašaukimų ugdymo darbas turi didžiadvasiškai peržengti atskirų diecezijų, tautų, vienuolinių šeimų ir apeigų ribas. Čia privalu žiūrėti visuotinės Bažnyčios reikalų

---

[4] Pijus XII, apašt. konst. **Sedes Sapientiae**, 1956 m. gegužės 31 d.: AAS 48 (1956), 357 psl. — Paulius VI, apašt. laiškas **Summi Dei Verbum**, 984 tt. psl.

[5] Plg. visų pirma Pijaus XII motu proprio **Cum nobis** apie sudarymą įstaigos rūpintis kunigų pašaukimo reikalais Seminarijų ir Universitetų Kongregacijoje, 1941 m. lapkričio 4 d.: AAS 33 (1941), 479 psl., drauge su tos kongregacijos paskelbtais nuostatais ir dėsniais, 1943 m. rugsėjo 8 d.; motu proprio **Cum supremae** apie Šv. Sosto įstaigą rūpintis vienuolių pašaukimo reikalais, 1955 m. vasario 11 d.: AAS 47 (1955), 266 psl., drauge su Vienuolių Kongregacijos paskelbtais nuostatais ir dėsniais, t.p., 298–301 psl. — II Vatikano susirinkimo dekr. **Tinkamas vienuolinio gyvenimo atsinaujinimas**, 24 nr.; dekr. **Ganytojinės vyskupų pareigos Bažnyčioje**, 15 nr.

ir stengtis padėti ypač toms sritims, kuriose Viešpaties vynuogynas labiau šaukiasi darbininkų.

3. Mažosios seminarijos yra įsteigtos ugdyti pašaukimų daigams. Jose jaunuoliai ypatingu religiniu auklėjimu, ypač tinkama sielovada, tebūnie pratinami didžiadvasiškai ir tauriai sekti Atpirkėju Kristumi. Tėviškai prižiūrimi vyresniųjų, esančių reikiamame ryšyje su tėvais, tegyvena jie čia tokiose sąlygose, kurios tinka jaunuolių amžiui, dvasiai bei vystymuisi ir kurios pilnai derinasi su sveikos psichologijos reikalavimais. Čia neturi stigti reikiamo ryšio su pasaulio įvykiais ir su šeima.[6] Be to, visa, kas toliau bus sakoma apie didžiąsias seminarijas tebūnie įvesta ir į mažąsias, kiek tai atitinka jų tikslą ir pobūdį. O auklėtinių studijos tebūnie taip tvarkomos, kad jie lengvai galėtų tęsti jas kitur, jeigu pasirinktų kitokį gyvenimo luomą.

Lygiai taip tebūnie rūpinamasi pašaukimo daigais ir tų jaunuolių, kurie yra specialiuose institutuose, kai kur tarnaujančiuose mažųjų seminarijų tikslams, bei tų, kurie mokosi mokyklose ar kitose auklėjimo įstaigose. Taip pat stropiai tebūnie rūpinamasi įstaigomis bei užsimojimais, skirtais tiems, kurie šiuo dieviškuoju pašaukimu seka, sulaukę vyresnio amžiaus.

III. Didžiųjų seminarijų tvarkymas

4. Didžiosios seminarijos yra būtinos paruošti kunigams. Jose, nusižiūrėjus į mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus, mokytojo, kunigo bei ganytojo pavyzdį, privalo būti siekiama visu auklėjimu išugdyti kandidatus tikrais sielų ganytojais.[7]

---

[6] Plg. Pijaus XII apašt. raginimą **Menti Nostrae**, 685 psl.
[7] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 28 nr.

Tebūnie jie ruošiami žodžio tarnybai: vis geriau suprasti apreikštąjį Dievo žodį, jį pasisavinti mąstymu, išreikšti savo kalba ir gyvenimu. Tebūnie ruošiami kulto ir pašventimo tarnybai: malda ir šventosios liturgijos apeigomis, eucharistine auka ir sakramentais vykdyti išganymo darbą. Tebūnie ruošiami ganytojo tarnybai, kad sugebėtų pavaizduoti žmonėms Kristų, kuris „neatėjo, kad jam tarnautų, bet kad jis pats tarnautų ir duotų savo gyvybę kaip atvadavimą už daugelį" (Mk. 10, 45; plg. Jn. 13, 12–17); ir kad, tapę visų tarnais, laimėtų didesnį skaičių (plg. 1 Kor. 9, 19).

Tad visos auklėjimo sritys — ir dvasinė, ir protinė, ir drausminė — tebūnie darniai kreipiamos į šį pastoracinį tikslą. O jam pasiekti tesistengia uoliai bei sutartinai darbuotis visi vadovai ir profesoriai, ištikimai laikydamiesi vyskupo direktyvų.

5. Seminaristų paruošimas priklauso nuo išmintingų nuostatų, bet labiausiai — nuo tinkamų auklėtojų. Todėl ir seminarijų vadovai, ir profesoriai tebūnie parenkami iš geriausių kunigų[8] ir tebūnie rūpestingai paruošiami tvirta doktrina, derama pastoracine patirtimi ir ypatingu dvasinio gyvenimo bei pedagogijos pažinimu. Tam tikslui reikia įkurti institutus arba bent ruošti tinkamai pravedamus kursus ir nustatytais laikotarpiais šaukti seminarijų vadovų suvažiavimus.

Vadovai ir profesoriai tebūnie gerai įsisąmoninę, kaip labai jų galvosena ir elgsena lemia auklėtinių išsiugdymą.

---

[8] Plg. Pijaus XI encikl. **Ad catholici sacerdotii,** 37 psl.; „Visų pirma tebūnie rūpestingai parenkami vadovai ir profesoriai... Duokite šioms šventoms kolegijoms geriausius kunigus. Nebijokite jų atpalaiduoti nuo kitų pareigų, kurios atrodo svarbesnės, bet iš tikrųjų negali lygintis su šiuo didžiareikšmiu ir nepakeičiamu darbu". Tą geriausiųjų parinkimo dėsnį iš naujo pabrėžia Pijus XII savo apašt. laiške Brazilijos vyskupams, 1947 m. balandžio 23 d.: **Discorsi e Radiomessagii** IX, 579–580 psl.

Rektoriaus vadovaujami, tegul jie visi kuo glaudžiausiai bendradarbiauja, nuoširdžiai bei sutartinai veikdami drauge. Tesudaro jie tarpusavy ir su auklėtiniais tokią šeimą, kuri atitiktų Viešpaties maldos žodžius: „Kad jie būtų viena" (plg. Jn. 17, 11) ir kuri ugdytų seminaristuose savo pašaukimo džiaugsmą. Gi vyskupas nuolatiniu išskirtiniu rūpestingumu tekursto dirbančiųjų seminarijose uolumą, o auklėtiniams tebūnie kaip tikras tėvas Kristuje. Pagaliau visi kunigai telaiko seminariją diecezijos širdimi ir su noru teateinie jai į pagalbą.[9]

6. Atsižvelgiant į kiekvieno kandidato amžių ir pažangą, tebūnie rūpestingai ištiriamas jo intencijos grynumas ir valios laisvė, jo dvasinis, dorinis ir protinis tinkamumas, jo fizinė ir psichinė sveikata; nepamirština ir savybių, kurias jis galėjo paveldėti iš šeimos. Taip pat tebūnie apsvarstomas kandidatų pajėgumas nešti kunigo naštą ir eiti pastoracines pareigas.[10]

Atrenkant bei tiriant auklėtinius, visada tebūnie laikomasi griežtumo, net jeigu ir apgailėtinai trūktų kunigų.[11] Dievas nepaliks savo Bažnyčios be tarnų, jei vertiesiems bus leidžiama ruoštis šventimams, o netinkantieji neatidėliojant tėviškai bus nukreipiami į kitokias pareigas bei bus jiems padedama įsisąmoninti savo krikščioniškąjį pašaukimą ir uoliai atsidėti pasauliečių apaštalavimui.

7. Kur paskiros diecezijos nepajėgia įsiruošti tinkamos seminarijos, tebūnie steigiamos ir išlaikomos dauge-

---

[9] Apie visų pareigą padėti seminarijoms plg. Pauliaus VI apašt. laišką **Summi Dei Verbum**, 984 psl.

[10] Plg. Pijaus XII apašt. raginimą **Menti Nostrae**, 684 psl. — Sakramentų Kongregacijos bendrąjį laišką vietos ordinarams, **Magna equidem**, 1935 m. gruodžio 27 d., 10 nr. Apie vienuolius plg. bendruosius nuostatus, prijungtus prie Pijaus XII apašt. konst. **Sedes Sapientiae**, 33 nr. Plg. taip pat Pauliaus VI apašt. laišką **Summi Dei Verbum**, 987 t. psl.

[11] Plg. Pijaus XI encikl. **Ad catholici sacerdotii**, 41 psl.

liui diecezijų arba ištisai krašto sričiai, net visai šaliai bendros seminarijos. Tai sėkmingiau laiduos gerą auklėtinių paruošimą, kuris laikytinas aukščiausiu reikalavimu. Šitokios kuriai nors sričiai arba visai šaliai skirtos seminarijos vadovaujasi suinteresuotųjų vyskupų[12] paruoštais ir Apaštalų Sosto patvirtintais statutais.

Jeigu kuriose seminarijose klierikų skaičius yra didelis, tebūnie jie tinkamai paskirstyti į mažesnes grupes, kad būtų įmanomesnis asmeninis kiekvieno auklėjimas. Tačiau ir čia išlaikytinas vadovybės ir mokslinio švietimo vienumas.

IV. Dvasinio paruošimo gilinimas

8. Dvasinis formavimas tebūnie glaudžiai siejamas su moksliniu ir pastoraciniu paruošimu. Tebūnie jis toks, kad, ypatingai dvasios vado padedami,[13] auklėtiniai išmoktų per Sūnų Jėzų Kristų Šventojoje Dvasioje visą laiką gyventi nuoširdžioje vienybėje su Tėvu. Šventimais jiems yra skirta tapti panašiais į Kunigą Kristų, todėl teįpranta ir visą savo gyvenimą jungtis su juo intymia draugyste.[14] Tegul jie taip gyvena velykine Viešpaties paslaptimi, kad sugebėtų atskleisti ją tiems, kurie ateityje bus jiems patikėti. Tebūnie jie išmokomi ieškoti Kristaus su atsidėjimu apmąstomame Dievo žodyje, aktyviai išgyvenamose Bažnyčios paslaptyse, ypač Eucharistijoje ir

---

[12] Nusprendžiama, kad nuostatus regionalinės arba valstybinės apimties seminarijoms turi paruošti visi suinteresuotieji vyskupai. Tuo būdu yra atšaukiamas Kanoninio teisyno 1357 kan. § 4.

[13] Plg. Pijaus XII apašt. raginimą **Menti Nostrae**, 674 psl. — Seminarijų ir Universitetų Kangregacijos raštą **La Formazione spirituale del candidato al sacerdozio**, Vatikanas 1965.

[14] Plg. šv. Pijaus X raginimą kunigų luomo nariams, **Haerent animo**, 242–244 psl. — Pijaus XII apašt. raginimą **Menti Nostrae,** 659–661 psl. — Jono XXIII encikl. **Sacerdotii Nostri primordia,** 550 t. psl.

maldoje.[15] Teišmoksta jie matyti Viešpatį vyskupe, kuris kuris juos siunčia, ir žmonėse, pas kuriuos yra siunčiami, ypač neturtėliuose, vaikuose, ligoniuose, nusidėjėliuose ir netikinčiuosiuose. Kūdikišku pasitikėjimu temyli ir tegerbia palaimintąją Mergelę Mariją, kurią ant kryžiaus mirštąs Jėzus Kristus skyrė būti motina savo mokiniui.

Seminaristuose tebūnie stropiai ugdomos pamaldumo formos, kurias teikia garbingoji Bažnyčios tradicija. Tačiau žiūrėtina, kad dvasinis formavimas nesiribotų tik jomis ir nepuoselėtų vien religinio jausmo. Auklėtiniai tesimoko gyventi vis tvirtesniu tikėjimu, viltimi ir meile, kaip moko Evangelija. Šias dorybes praktikuodami, jie įsigys maldos dvasios,[16] sustiprins ir išsaugos savo pašaukimą, sutvirtės kitose dorybėse ir užsidegs vis didesniu troškimu laimėti visus žmones Kristui.

9. Auklėtiniai augte tesuauga su Bažnyčios paslaptimi, kurią šis šventasis Susirinkimas yra ypatingai nušvietęs. Tuomet, nuolankia ir sūniška meile susieti su Kristaus vietininku, po šventimų tapę patikimais savo vyskupo bendradarbiais ir veikdami išvien su konfratrais, jie gyvai liudys tą vienybę, kuri patraukia žmones prie Kristaus.[17] Tesimoko jie didžiadvasiškai jungtis į visos Bažnyčios gyvenimą, atsimindami šv. Augustino žodžius: „Kiekvienas turi tiek Šventosios Dvasios, kiek jis myli Kristaus Bažnyčią."[18] Seminaristai tesupranta labai aiškiai, jog jie skirti ne viešpatauti ir ne garbės vietoms, o visiškai

---

[15] Plg. Pijaus XII encikl. **Mediator Dei**, 547 tt. ir 572 t. psl. — Jono XXIII apašt. raginimą **Sacrae Laudis**, 1962 m. sausio 6 d.: AAS 54 (1962), 69 psl. — II Vatikano susirinkimo konst. **Šventoji liturgija**, 16 ir 17 nr. — Apeigų Kongregacijos **Instructio ad executionem Constitutionis de Sacra Liturgia recte ordinandam**, 1964 m. rugsėjo 26 d., 14–17 nr.: AAS 56 (1964), 880 t. psl.

[16] Plg. Jono XXIII encikl. **Sacerdotii Nostri primordia**, 559 t. psl.

[17] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 28 nr.

[18] **In Io. tract.** 32, 8: PL 35, 1646.

pasišvęsti Dievo tarnybai ir pastoracinėms pareigoms. Ypač rūpestingai tebūnie ugdomas juose kunigiškas klusnumas, neturto pamėgimas ir savęs išsižadėjimo dvasia,[19] kad įprastų greitai atsisakyti net leistinų, bet nenaudingų dalykų ir sekti nukryžiuotuoju Kristumi.

Auklėtiniai tebūnie supažindinami su pareigomis, kurios jų laukia, nenutylint jokių kungiškojo gyvenimo sunkumų. Tačiau tenežiūri jie į savo būsimąjį darbą tik kaip į pavojų šaltinį, o verčiau tegul pasiruošia iš pačios pastoracinės veiklos semtis kuo daugiausia stiprybės savo dvasiniam gyvenimui.

10. Tebūnie labai rūpestingai paruošiami būsimam gyvenimui tie seminaristai, kuriuos šventi savųjų apeigų įstatymai griežtai įpareigoja laikytis garbingosios kunigų celibato tradicijos. Dėl dangaus karalystės (plg. Mt. 19, 12) atsisakydami vedybinės bendruomenės, jie jungsis su Viešpačiu nepadalyta meile,[20] kuri yra ypač būdinga Naujajai Sandorai, ir liudys būsimojo amžiaus prisikėlimą (plg. Lk. 20, 36).[21] Tas atsisakymas jiems taip pat sėkmingai padės nuolat tobulai mylėti žmones ir, einant kunigo pareigas, būti visiems viskuo.[22] Tebūnie jie giliai įsisąmoninę, jog šią būseną reikia su dėkingumu prisiimti ne tik kaip Bažnyčios įsakytą, bet ir kaip brangią nuolankiai prašytiną Dievo dovaną. Šventosios Dvasios malonės skatinami ir padedami, tesistengs jie laisvai ir didžiadvasiškai ją atlikti savo gyvenimu.

---

19 Plg. Pijaus XII apašt. raginimą **Menti Nostrae,** 662 t., 685, 690 psl. — Jono XXIII encikl. **Sacerdotii Nostri primordia,** 551–553, 556 t. psl. — Pauliaus VI encikl. **Ecclesiam suam,** 634 t. psl. — II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** ypatingai 8 nr.

20 Plg. Pijaus XII encikl. **Sacra virginitas,** 1954 m. kovo 25 d.: AAS 46 (1954), 165 tt. psl.

21 Plg. šv. Kiprijono **De habitu virginum,** 22: PL 4, 475 — šv. Ambraziejaus **De virginibus,** I, 8, 52: PL 16, 202 t.

22 Plg. Pijaus XII apašt. raginimą **Menti Nostrae,** 663 psl.

Klierikai tinkamai tesusipažįsta ir su Kristaus ir Bažnyčios meilę vaizduojančios krikščioniškosios moterystės (plg. Efez. 5, 22–33) pareigomis ir kilnybe. Tačiau drauge jie temato Kristui paaukotosios skaistybės pranašumą.[23] Taip, visa rimtai ir didžiadvasiškai apsvarstę, jie galės visiškai pasišvęsti Viešpačiui kūnu ir siela.

Tebūnie nurodyti auklėtiniams jų skaistybei gresią pavojai, ypač gyvenant dabartinio meto visuomenėje.[24] Panaudodami dieviškąsias ir žmogiškąsias priemones, teišmoksta jie taip įausti moterystės atsisakymą į savo būtį, kad celibatas ne tik jokiu būdu nekenktų jų gyvenimui ir veiklai, bet kad dar padėtų geriau apvaldyti dvasią ir kūną, tobuliau spręsti ir giliau pajusti Evangelijos teikiamą palaimą.

11. Tebūnie sąžiningai laikomasi krikščioniškojo auklėjimo normų, jas tinkamai papildant naujaisiais sveikos psichologijos ir pedagogikos atradimais. Išmintingu švietimu auklėtiniuose taip pat reikia išugdyti deramą žmogiškąjį subrendimą, kuris ypatingai pasireiškia tam tikru dvasios pastovumu, gebėjimu daryti apgalvotus sprendimus, teisingu įvykių ir žmonių vertinimu.

Auklėtiniai teįpranta reikiamai sudrausminti savo prigimties savumus. Tebūnie ugdoma juose dvasios stiprybė. Apskritai, teišmoksta jie branginti dorybes, kurios yra žmonių labai vertinamos ir iškelia jų akyse Kristaus tarną.[25] Tokios yra nuoširdumas, nuolatinis rūpinimasis būti teisingu, duotojo žodžio laikymasis, mandagumas, meilės lydimas kuklumas kalbant.

---

23 Plg. Pijaus XII encikl. **Sacra virginitas**, 1954 m. kovo 25 d.: AAS 46 (1954), 170–174 psl.

24 Plg. Pijaus XII apašt. raginimą **Menti Nostrae**, 664 ir 690 t. psl.

25 Plg. Pauliaus VI apašt. laišką **Summi Dei Verbum**, 991 psl.

Į seminarijos drausmę žiūrėtina ne vien kaip į sėkmingą priemonę bendruomeniniam sugyvenimui ir meilei. Ji yra būtina ir visos auklėjimo programos dalis įsigyti savitvardai, subrandinti asmenybei ir išugdyti kitiems būdo savumams, kurie labai daug padeda tvarkingai ir sėkmingai veikti Bažnyčioje. Toji drausmė tebūnie taip palaikoma, kad auklėtiniai būtų vidujai nusiteikę vyresniųjų autoritetą pripažinti iš gilaus įsitikinimo arba dėl sąžinės (plg. Rom. 13, 5) ir antgamtiniais motyvais. Drausmės reikalavimai tebūnie priderinti auklėtinių amžiui taip, kad jie, palaipsniui išmokdami tvarkytis patys, įprastų išmintingai naudotis laisve, savarankiškai bei energingai veikti[26] ir bendradarbiauti su konfratrais bei pasauliečiais.

Visą seminarijos gyvenimą, pilną pamaldumo ir tylos meilės bei noro padėti vienas kitam, privalu taip sutvarkyti, kad jis būtų tarsi įvadas į vėlesnį kunigo gyvenimą.

12. Vyskupų nuožiūrai paliekama nustatyti reikiamą laikotarpį intensyvesniam vidinio gyvenimo formavimui, kad dvasinis seminaristų ugdymasis gautų tvirtesnį pagrindą ir kad jie vispusiškai apsispręstų eiti savojo pašaukimo keliu. Jų nuožiūrai taip pat paliekama įvesti tam tikrą studijų pertrauką arba atitinkamą pastoracinio bandymo laikotarpį, kad būtų geriau ištirtas kandidatų tinkamumas kunigystei. Panašiai, žiūrėdami vietos sąlygų, vyskupai nuspręs, ar prailginti šventimams reikalaujamą amžių, nustatytą bendrąja teise; jie taip pat nutars, ar reikalautina, kad auklėtiniai, prieš gaudami kunigystės šventimus, kurį laiką darbuotųsi kaip diakonai.

---

26 Plg. Pijaus XII apašt. raginimą **Menti Nostrae**, 686 psl.

13. Prieš pradedant bažnytines studijas griežtąja prasme, seminaristai teįsigyja tiek humanitarinių ir gamtos mokslų žinių, kiek jų krašte reikalaujama iš jaunuolių, stojančių į aukštąsias mokyklas. Be to, teišmoksta lotynų kalbos tiek, kad galėtų suprasti ir panaudoti gausius mokslo šaltinius bei Bažnyčios dokumentus.[27] Būtinai reikia studijuoti savo apeigų liturginę kalbą; labai patartina deramai susipažinti su Šventojo Rašto ir Tradicijos kalbomis.

14. Peržiūrint bažnytines studijas, pirmoje eilėje reikia kreipti dėmesį į geresnį filosofijos ir teologijos mokslo suderinimą. Abi jos sutartinai vis aiškiau ir aiškiau teatskleidžia auklėtiniams Kristaus paslaptį, kuri yra įausta į visą žmonijos istoriją, nuolat gaivina Bažnyčią ir ypatingai reiškiasi kunigų tarnyba.[28]

Kad šitoks žvilgis auklėtiniams būtų perteikiamas nuo pat pirmųjų ruošimosi metų, bažnytinės studijos tebūnie pradedamos įvedamuoju kursu, kuriam privalu skirti pakankamai laiko. Šiame kurse išganymo paslaptis taip tebūnie atskleidžiama, kad auklėtiniai įžvelgtų bažnytinių studijų prasmę, planą ir pastoracinį tikslą. Tai drauge jiems padės visą savo gyvenimą pagrįsti ir gaivinti tikėjimu bei sutvirtins jų ryžtą aukotis ir su džiaugsmu eiti savo pašaukimo keliu.

15. Filosofiniai mokslai tebūnie taip perteikiami, kad seminaristams pirmoje eilėje būtų padedama įsigyti gilų, vieningą žmogaus, pasaulio ir Dievo pažinimą. Remtinasi visuomet galiojančiu filosofiniu paveldėjimu,[29] bet drauge atsižvelgtina ir į dabartinio amžiaus filosofines sro-

---

27 Plg. Pauliaus VI apašt. laišką **Summi Dei Verbum,** 993 psl.

28 Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 7 ir 28 nr.

29 Plg. Pijaus XII encikl. **Humani generis,** 571–575 psl.

ves, ypač į turinčias didesnės įtakos gimtajame krašte, bei į moderniųjų gamtos mokslų pažangą. Taip auklėtiniai, gerai susipažinę su dabartinio gyvenimo kryptimis, bus tinkamai paruošti pokalbiui su šiandieniais žmonėmis.[30]

Filosofijos istorija taip tebūnie dėstoma, kad auklėtiniai, supratę pagrindinius įvairių sistemų principus, priimtų tai, kas jose yra teisinga, ir galėtų įžvelgti klaidų šaknis bei nurodyti, kodėl klystama.

Pats dėstymo būdas težadina auklėtiniuose troškimą su užsispyrimu ieškoti tiesos, jos laikytis bei ją įrodyti, drauge nuoširdžiai pripažįstant žmogaus pažinimo ribotumą. Rūpestingai nurodytinas ryšys tarp filosofijos ir tikrųjų gyvenimo problemų bei auklėtiniams rūpimų klausimų. Taip pat tebūnie padedama jiems įžvelgti filosofinių teigimų sąryšį su išganymo tiesomis, kurios teologijoje yra svarstomos, vadovaujantis aukštesne — tikėjimo — šviesa.

16. Teologiniai dalykai — sekant tikėjimo šviesa ir mokančiosios Bažnyčios vadovavimu[31] — tebūnie taip dėstomi, kad auklėtiniai rūpestingai semtųsi katalikybės mokslą iš dieviškojo Apreiškimo, tą mokslą giliai įžvelgtų, panaudotų kaip maistą savo dvasios gyvenimui[32] ir, tapę kunigais, pajėgtų jį skelbti, aiškinti bei ginti.

Į Šventojo Rašto studijas, kurios turi būti tartum visos

---

[30] Plg. Pauliaus VI encikl. **Ecclesiam suam,** 637 tt. psl.

[31] Plg. Pijaus XII encikl. **Humani generis,** 567–569 psl.; kalbą **Si diligis,** 1954 m. gegužės 31 d.: AAS 46 (1954), 314 t. psl. — Pauliaus VI kalbą Grigaliaus Universitete, 1964 m. kovo 12 d.: AAS 56 (1964), 364 t. psl. — II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 25 nr.

[32] Plg. šv. Bonaventūros **Itinerarium mentis in Deum** įvadą, 4 nr.: „(Niekas) tenegalvoja, kad jam užtenka skaitymo be užsidegimo, svarstymo be pamaldumo, nagrinėjimo be nuostabos, gilinimosi be džiaugsmo, darbo be dorybės, mokslo be meilės, supratimo be nuolankumo, uolumo be malonės, spindėjimo be Dievo įkvėptos išminties" (**Opera omnia** V, Quarachi 1891, 296 psl.).

teologijos siela,[33] tebūnie kreipiamas ypatingas dėmesys. Po deramo įvado tebūnie auklėtiniai gerai supažindinami su egzegetiniu metodu, su pagrindinėmis dieviškojo Apreiškimo temomis ir iš kasdieninio Šventojo Rašto skaitymo bei mąstymo tesisemia sau paskatų ir dvasinio maisto.[34]

Dogmatinėje teologijoje pirmiausia tebūnie pateiktos biblinės temos. Tebūnie nušviečiama, kaip Rytų ir Vakarų Bažnyčios Tėvai padėjo tiksliai perteikti ir aiškinti atskiras Apreiškimo tiesas. Taip pat nušviestina ir tolimesnė dogmų istorija, nepamirštant jų ryšio su kitais Bažnyčios gyvenimo įvykiais.[35] Pagaliau, kad auklėtiniai kaip galima geriau pažintų tikėjimo paslaptis, šv. Tomo vadovaujami, protu tesimoko gilintis į jas ir įžvelgti jų sąryšį.[36] Tebūnie taip pat mokoma visada matyti tas paslaptis bei jų veikimą liturginėse apeigose[37] ir visame Bažnyčios gyvenime. Auklėtiniai teišmoksta vadovautis

---

33 Plg. Leono XIII encikl. **Providentissimus Deus**, 1893 m. lapkričio 18 d.: ASS 26 (1893–94), 283 psl.

34 Plg. Biblinės Komisijos **Instructio de Sacra Scriptura recte docenda**, 1950 m. gegužės 13 d.: AAS 42 (1950), 502 psl.

35 Plg. Pijaus XII encikl. **Humani generis**, 568 t. psl.: „... gilinimasis į šventuosius šaltinius teologines studijas visada atjaunina; priešingai, kaip žinome iš patirties, protavimas, kuris apleidžia tolimesnį šventojo lobyno tyrinėjimą, darosi bergždžias".

36 Plg. Pijaus XII pamokslą seminarijų auklėtiniams, 1939 m. birželio 24 d.: AAS 31 (1939), 247 psl.: „Patarimas sekti šv. Tomo mokslu ne smukdo, o kelia bei kursto užsidegimą... ieškoti tiesos ir ją skleisti" — Pauliaus VI kalbą Grigaliaus Universitete, 1964 m. kovo 12 d.: AAS 56 (1964), 365 psl.: „(Profesoriai)... su pagarba tesiklauso Bažnyčios daktarų, kurių tarpe šv. Tomas užima pirmąją vietą. Angeliškasis Mokytojas pasižymi įstabia proto galia, šviečia nuoširdžia tiesos meile, nepaprastai išmintingai nagrinėja, aiškina ir suveda deramon vienybėn giliausias paslaptis. Jo mokslas yra ne tik labai sėkminga priemonė tvirtai pagrįsti tikėjimo pamatams, bet ir tikras bei saugus kelias pasiekti sveikos pažangos". Plg. taip pat kalbą **VI tarptautinio tomistų kongreso dalyviams**, 1965 m. rugsėjo 10 d.: AAS 57 (1965), 788–792 psl.

37 Plg. II Vatikano susirinkimo konst. **Šventoji liturgija**, 7 ir 16 nr.

Apreiškimo šviesa, spręsdami žmogiškąsias problemas, taikyti amžinąsias Apreiškimo tiesas kintančioms žmonių gyvenimo sąlygoms ir suprantamu būdu perteikti jas savo meto žmonėms.[38]

Taip pat tebūnie atnaujinamos ir kitos teologijos šakos gyvesniu jų susiejimu su Kristaus paslaptimi ir išganymo istorija. Ypač rūpestingai tebūnie tobulinamas moralinės teologijos dėstymas. Daugiau gaivinamas Šventuoju Raštu, jos mokslinis aiškinimas teiškelia krikščioniškojo tikinčiųjų pašaukimo didybę ir iš meilės kylančią jų pareigą nešti vaisių pasaulio gyvenimui. Dėstant kanonų teisę ir bažnytinę istoriją, taip pat tebūnie žvelgiama į Bažnyčios paslaptį, kaip ji nušviesta šio šventojo Susirinkimo dogminėje „Bažnyčios" konstitucijoje. Liturgiją reikia laikyti pirmuoju ir būtinu tikrai krikščioniškos dvasios šaltiniu. Ją dėstant, tebūnie vadovaujamasi „Šventosios liturgijos" konstitucija, 15 ir 16 nr.[39]

Deramai atsižvelgiant į krašto sąlygas, tebūnie padedama auklėtiniams geriau pažinti atsiskyrusias nuo Romos apaštališkojo Sosto bažnyčias ir bažnytines bendruomenes, kad, vadovaudamiesi šio šventojo Sinodo nuostatais, jie galėtų darbuotis visų krikščionių vienybės atstatymui.[40]

Tebūnie supažindinami seminaristai taip pat ir su kitomis religijomis, labiau paplitusiomis atskiruose kraštuose, kad geriau žinotų, ką gera ir teisinga, Dievo leidžiamos, jos turi, ir galėtų atremti klaidas bei perteikti pilną tiesą jos neturintiems.

---

[38] Plg. Pauliaus VI encikl. **Ecclesiam suam,** 640 t. psl.

[39] II Vatikano susirinkimas, konst. **Šventoji liturgija,** 10, 14, 15, 16 nr. Apeigų Kongregacija, **Instructio ad exsecutionem Constitutionis de Sacra Liturgia recte ordinandam,** 1964 m. rugsėjo 26 d., 11 ir 12 nr.: AAS 56 (1964), 879 t. psl.

[40] Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Ekumenizmas,** 1, 9, 10 nr.

17. Mokslinis paruošimas turi tarnauti ne vien paprastam žinių perteikimui, bet ir tikram, vidiniam seminaristų išugdymui. Todėl tebūnie peržiūrėti mokymo metodai, naudojami paskaitose, pokalbiuose ir pratybose, siekiant paskatinti pačius seminaristus studijuoti paviėniui ar mažomis grupelėmis. Uoliai tebūnie rūpinamasi viso paruošimo vieningumu ir tvirtumu. Vengtina perkrauti auklėtinius dalykais ir paskaitomis. Klausimai, kurie nebeturi veik jokios reikšmės, visai išleistini arba paliktini aukštesnėms akademinėms studijoms.

18. Vyskupai pasirūpins gero būdo, dorus ir gabius jaunuolius pasiųsti į specialius institutus, fakultetus bei universitetus, kad būtų paruošta aukštesnio mokslinio lygio kunigų bažnytinių ir kitų naudingų mokslų srityse, kunigų, kurie įstengtų patenkinti įvairius apaštalavimo reikalavimus. Tačiau nieku būdu tenebūnie apleidžiamas dvasinis ir pastoracinis šių studentų paruošimas, ypač jei jie dar nėra gavę kunigystės šventimų.

VI. Ruošimas pastoracijai griežtąja prasme

19. Rūpinimasis pastoracija turi šviesti visam auklėtinių paruošimui.[41] Šitai reikalauja, kad jie taip pat su

[41] Tobulo ganytojo idealą galima rasti nupieštą paskutiniųjų popiežių dokumentuose, kuriuose specialiai kalbama apie kunigų gyvenimą, savybes ir pasiruošimą. Žr. ypač šv. Pijaus X raginimą kunigų luomo nariams, **Haerent animo,** 237 tt. psl. — Pijaus XI encikl. **Ad catholici sacerdotii,** 5 tt. psl. — Pijaus XII apašt. raginimą **Menti Nostrae,** 657 tt. psl. — Jono XXIII encikl. **Sacerdotii Nostri primordia,** 545 tt. psl. — Pauliaus VI apašt. laišką **Summi Dei Verbum,** 979 tt. psl.

Nemaža medžiagos apie ruošimą pastoracijai taip pat yra enciklikose **Mystici Corporis** (1943), **Mediator Dei** (1947), **Evangelii praecones** (1951), **Sacra virginitas** (1954), **Musicae sacrae disciplina** (1955), **Princeps Pastorum** (1959) ir vienuoliams skirtoje apašt. konst. **Sedes Sapientiae** (1956). Pijus XII, Jonas XXIII ir Paulius VI daug kartų yra nupiešę gerojo ganytojo idealą savo kalbose seminaristams ir kunigams.

atsidėjimu būtų mokomi ir tų dalykų, kurie yra ypatingu būdu susiję su šventąją tarnyba. Iš jų ypač pažymėtini katechezė ir pamokslai, liturginis kultas ir sakramentų teikimas, gailestingi darbai, pagalba klystantiems ir netikintiems bei kitos pastoracinės pareigos. Auklėtiniai rūpestingai teišmoksta sielovados meno, kad galėtų padėti visiems Bažnyčios vaikams tikrai sąmoningai krikščioniškai bei apaštališkai gyventi ir atlikti savo pašaukimo pareigas. Nemažiau uoliai tesiruošia jie padėti vienuoliams ir vienuolėms išsaugoti savąją pašaukimo malonę ir tobulėti pagal kiekvieno jų instituto dvasią.[42]

Iš viso, seminaristuose reikia ugdyti savybes, kurios labiausiai padeda sueiti į pokalbį su žmonėmis. Kaip pavyzdį galima suminėti gebėjimą išklausyti kitus bei su meile atverti širdį įvairiausiems žmonių reikalams.[43]

20. Be to, seminaristai tebūnie išmokomi naudotis ta pagalba, kurią gali suteikti pedagogika, psichologija ir sociologija,[44] panaudojamos pagal tinkamus metodus ir bažnytinės vadovybės reikalavimus. Taip pat tebūnie jie gerai išmokomi, kaip skatinti ir palaikyti pasauliečių apaštalavimo veiklą[45] ir kaip sėkmingai plėtoti visokį kitokį apaštalavimą. Pagaliau tebūnie išugdoma juose tikrai krikščioniška dvasia, kuri juos įgalintų iškilti aukščiau savo diecezijos, tautos arba apeigų ir rūpintis visos

---

[42] Apie įžadais įsipareigojančio evangelinius patarimus luomo reikšmę plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, VI sk.; dekr. **Tinkamas vienuolinio gyvenimo atsinaujinimas**. . .

[43] Plg.Pauliaus VI encikl. **Ecclesiam suam** ištisai, ypač 635 t. ir 640 t. psl.

[44] Plg. visų pirma Jono XXIII encikl. **Mater et Magistra**, 401 tt. psl.

[45] Plg. ypatingai II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 33 nr.

Bažnyčios reikalais bei būti nusiteikusiais skelbti Evangeliją visur.[46]

21. Reikia, kad auklėtiniai išmoktų apaštalauti ne vien teoriškai, bet ir praktiškai, ir kad galėtų imtis atsakomybės veikdami patys vieni ar drauge su kitais. Todėl dar tebestudijuojant, mokslo metų laiku ir per atostogas, tebūnie įvedami į pastoracinį darbą atitinkamomis pratybomis. Vyskupų išminčiai pavedama žiūrėti, kad tos pratybos būtų pritaikytos auklėtinių amžiui bei vietos sąlygoms, kad jos būtų atliekamos metodiškai ir kad joms vadovautų turį didelio patyrimo pastoracijos darbe asmenys. Čia visuomet reikia atsiminti antgamtines priemones, kurių galia pralenkia kitas.[47]

VII. Pasiruošimo tęsimas po studijų

22. Kunigo paruošimas, ypač dėl mūsų laikų visuomenės sąlygų, turi būti tęsiamas bei tobulinamas ir seminariją baigus.[48] Todėl vyskupų konferencijos atskiruose kraštuose pasirūpins tinkamesnėmis priemonėmis, ku-

---

[46] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 17 nr.

[47] Daugelis popiežių dokumentų nurodo į pavojų pastoraciniame darbe pamesti iš akių antgamtinį tikslą ir bent praktiškai nekreipti dėmesio į antgamtines priemones. Plg. visų pirma 41. išnašoje minimus dokumentus.

[48] Paskutiniojo meto Šv. Sosto dokumentai ragina ypatingu būdu rūpintis naujai pašvęstais kunigais. Pirmoje eilėje paminėtina: Pijaus XII motu proprio **Quandoquidem**, 1949 m. balandžio 2 d.: AAS 41 (1949), 165-167 psl.; apašt. raginimą **Menti Nostrae**; apašt. konst. (vienuoliams) **Sedes Sapientiae**, 1956 m. gegužės 31 d.: AAS 48 (1956), 354-365 psl., drauge su prijungtais bendraisiais nuostatais; kalbą Barcelonos Pastoracinių Namų kunigams, 1957 m. birželio 14 d.: **Discorsi e Radiomessaggi** XIX, 271-273 psl. — Pauliaus VI kalbą Veronos diecezijos „Gian Matteo Giberti" Instituto kunigams, 1964 m. kovo 11 d.: **L'Osservatore Romano**, 1964 m. kovo 13 d.

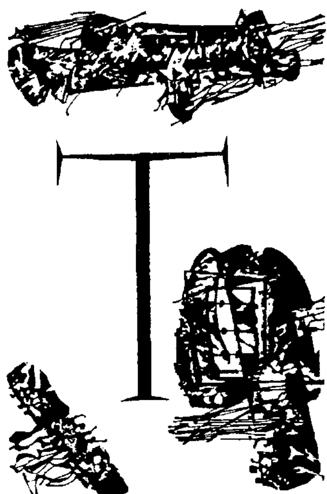
rios dvasiniu, protiniu ir pastoraciniu požiūriu padėtų jauniems kunigams palaipsniui įsijungti į kunigiškąjį gyvenimą bei apaštalavimo darbą ir nuolat vieną bei antrą atnaujintų ir kurstytų. Tokios priemonės gali būti pastoraciniai institutai, veikią išvien su pavyzdinėmis parapijomis, periodiškai ruošiami susirinkimai ir atitinkamos pratybos.

Baigiamasis žodis

Tęsdami Tridento susirinkimo pradėtąjį darbą, šio šventojo Susirinkimo Tėvai su pasitikėjimu paveda seminarijų vadovams ir profesoriams ruošti būsimuosius Kristaus kunigus, vadovaujantis jo kelta atsinaujinimo dvasia. O tuos, kurie ruošiasi kunigo tarnybai, karštai ragina įsisąmoninti, jog jiems yra patikėta Bažnyčios ateitis ir sielų išganymas. Su noru prisiėmę šio dekreto nuostatus, teneša gausius, niekad nenykstančius, vaisius.

TINKAMAS VIENOLINIO GYVENIMO ATSINAUJINIMAS

DEKRETAS

Įvadas

obulos meilės siekimas Evangelijos patarimų vykdymu remiasi dieviškojo Mokytojo doktrina bei pavyzdžiu ir yra iškilus dangaus karalystės ženklas. Šventasis Sinodas tai jau nurodė konstitucijoje, kuri prasideda žodžiais „Kristus yra tautų šviesa“. Dabar, žvelgdamas į vienuolijas, kurių nariai daro neturto, skaistybės ir klusnumo įžadus, jis nori kalbėti apie jų gyvenimą, regulas ir jiems statomus laiko reikalavimus.

Nuo pat pradžios buvo vyrų ir moterų, kurie stengėsi laisviau ir artimiau sekti Kristumi, vykdydami evangelinius patarimus. Kiekvienas savaip jie ėjo Dievui pašvęsto gyvenimo keliu. Daugelis jų, Šventosios Dvasios įkvepiami, gyveno kaip atsiskyréliai arba įsteigė vienuolijas, kurias Bažnyčia savo turimąja galia mielai priėmė ir patvirtino. Taip, vykstant Dievo planams, išaugo nuostabiai daug įvairių vienuolinių bendruomenių. Jos ne tik daug prisidėjo, kad Bažnyčia būtų tinkama kiekvienam geram darbui (plg. 2 Tim. 3, 17) ir pasiruošusi savo tarnybai, Kristaus kūnui plėsti (plg. Efez. 4, 12), bet taip pat, kad ji būtų pasipuošusi įvairiomis savo vaikų dovanomis kaip sužadėtinė jaunikiui (plg. Apr. 21, 2) ir kad per ją pasidarytų žinoma daugeriopa Dievo išmintis (plg. Efez. 3, 10).

Iš gavusiųjų įvairiausias dovanas išsiskiria visi tie, kurie yra Dievo pašaukti laikytis evangelinių patarimų ir juos ištikimai vykdo. Jie ypatingu būdu pasišvenčia Viešpačiui, sekdami skaisčiu ir beturčiu Kristumi (plg. Mt. 8, 20; Lk. 9, 58), kuris, klusniai prisiimdamas net kryžiaus mirtį (plg. Pil. 2, 8), pašventė ir atpirko žmones. Veikiami meilės, kurią Šventoji Dvasia išliejo į jų širdis (plg. Rom. 5, 5), jie vis labiau ir labiau gyvena Kristui ir jo kūnui, kuris yra Bažnyčia (plg. Kol. 1, 24). Ir juo glaudžiau tokiu visą jų būtį apimančiu savęs dovanojimu jie susijungia su Kristumi, juo turtingesnis tampa Bažnyčios gyvenimas ir vaisingesnis jos apaštalavimas.

Kad šis taip vertingas evangelinių patarimų įžadais pašvęstas gyvenimas su tenkančiu jam tokiu svarbiu uždaviniu dabartinio meto sąlygose labiau patarnautų Bažnyčios gerovei, šventasis Sinodas pateikia eilę nuostatų. Tai tik bendrieji dėsniai vienuolijų gyvenimui ir regu-

loms atnaujinti. Išlaikant tai, kas kiekvienam sava, tie dėsniai taip pat galioja bendruomeninio gyvenimo draugijoms, kurių nariai įžadų nedaro, ir pasauliečių institutams. Specialias normas šiems dėsniams aiškinti ir pritaikyti išleis kompetentingi vyresnieji, Susirinkimui pasibaigus.

Atsinaujinimo dėsnių santrauka

2. Tinkamas vienuolinio gyvenimo atsinaujinimas apima du dalykus: nuolatinį grįžimą į visokio krikščioniškojo gyvenimo šaltinį bei pirminę vienuolijos dvasią ir vienuolijų prisiderinimą prie pakitusių laiko sąlygų. Tas atsinaujinimas, Šventosios Dvasios skatinamas ir Bažnyčios vadovaujamas, turi būti grindžiamas šiais dėsniais:

a. Kadangi pagrindinė vienuolinio gyvenimo norma yra Evangelijoje nurodytasis Kristaus sekimas, į jį visose vienuolijose žiūrėtina kaip į svarbiausią reikalavimą.

b. Pačiai Bažnyčiai yra naudinga, kad atskiros vienuolijos turėtų savą pobūdį ir uždavinį. Todėl tebūnie gerai pažįstama ir ištikimai laikomasi steigėjų dvasios bei jų siektų tikslų ir sveikų tradicijų. Visa tai sudaro savą kiekvienos vienuolijos paveldėjimą.

c. Visos vienuolijos tedalyvauja Bažnyčios gyvenime. Kiekviena savo būdu pagal išgales teįsijungia į Bažnyčios darbus ir planus Šventojo Rašto, liturgijos, dogmos, pastoracijos, ekumenizmo, misijų bei visuomeninės veiklos srityse.

d. Vienuolijos deramai tesupažindina savo narius su savo laiko žmonių sąlygomis ir Bažnyčios reikalais, kad jie, išmintingai tikėjimo šviesa apspręsdami dabartinio pasaulio sąlygas ir degdami apaštalavimo dvasia, galėtų sėkmingiau padėti žmonėms.

e. Vienuolinis gyvenimas pirmoje eilėje yra skirtas sekti Kristumi ir Evangelijos patarimų įžadais jungtis su Dievu. Todėl reikia gerai įsisąmoninti, kad ir geriausias prisitaikymas gyvenamojo meto reikalavimams nepasieks savo tikslo, jei nebus gaivinamas dvasinio atsinaujinimo, kuriam visuomet skirtina pirmoji vieta, net ir imantis išorinių apaštalavimo darbų.

Prisitaikymo matas

3. Gyvenimo, maldos ir veikimo būdas tebūnie deramai pritaikomas šiandieninei vienuolių kūno bei dvasios būsenai. Visur, o ypač misijų kraštuose, tebūnie jis taip pat atitinkamai, pagal kiekvienos vienuolijos pobūdį, pritaikomas ir apaštalavimo uždaviniams, kultūros reikalavimams, visuomeninėms bei ūkinėms sąlygoms.

Tuo pačiu matu tebūnie apspręstas ir vienuolijų valdymo būdas.

Tebūnie deramai peržiūrimos konstitucijos, „direktyvos", papročių, maldų, ceremonijų ir kitos knygos ir, panaikinus atgyvenusius nuostatus, tebūnie priderinamos prie šio šventojo Sinodo dokumentų.

Atsinaujinimo vykdytojai

4. Sėkmingas atsinaujinimas ir reikiamas prisitaikymas yra galimas tik bendradarbiaujant visiems vienuolijos nariams.

Nustatyti tinkamam atsinaujinimui normas, leisti įstatymus ir pravesti pakankamus, protingus bandymus yra tik turinčių galią vyresniųjų, ypač generalinių kapitulų, dalykas. Kur reikia, teisės nustatyta tvarka yra gautinas Šventojo Sosto arba vietos ordinaro patvirtinimas. Tačiau ten, kur yra liečiama visos vienuolijos ateitis, vy-

resnieji deramu būdu tesitaria su visais nariais ir teišklauso jų nuomonės.

Tinkamam moterų vienuolijų atsinaujinimui pageidavimų ir patarimų bus galima išgirsti taip pat iš federacinių kongresų bei kitų teisėtai šaukiamų suvažiavimų.

Tačiau visi teatsimena, kad atsinaujinimo reikia laukti daugiau iš uolaus regulos ir konstitucijų laikymosi, negu iš įstatymų dauginimo.

Bendrieji vienuolinio gyvenimo elementai

5. Bet kurios vienuolijos nariai teprisimena, jog Evangelijos patarimų įžadais visų pirma jie atsakė į Dievo šaukimą, kad, ne tik mirę nuodėmei (plg. Rom. 6, 11), bet ir atsisakę pasaulio, gyventų tik jam vienam. Juk visą savo gyvenimą jie pašventė jo tarnybai. Tai ypatingas savęs pašventimas, giliai įsišaknijęs krikšto konsekracijoje ir pilniau ją išreiškiąs.

Kadangi šis savęs dovanojimas yra priimamas Bažnyčios, todėl težino, jog jie įsipareigoja ir jai tarnauti.

Tas tarnavimas Dievui privalo paskatinti ir padėti ugdyti dorybes, ypač nuolankumą ir klusnumą, tvirtumą ir skaistybę, kuriomis jie dvasioje įsijungia (plg. Rom. 8, 1–13) į Kristaus susinaikinimą (plg. Pil. 2, 7–8) bei jo gyvenimą.

Ištikimi savo įžadams, visa palikę dėl Kristaus (plg. Mk. 10, 28), vienuoliai teseka juo (plg. Mt. 19, 21), klausydami jo žodžių (plg. Lk. 10, 39) bei rūpindamiesi jo reikalais (plg. 1 Kor. 7, 32) ir tai laikydami vieninteliu būtinu dalyku (plg. Lk. 10, 42). Todėl bet kurios vienuolijos nariai, siekdami Dievo labiau už visa kita, ir tik jo, privalo derinti mąstymą, kuriuo jungiasi su Dievu mintimi ir širdimi, su apaštališka meile, kuria stengiasi prisidėti prie atpirkimo darbo ir plėsti Dievo karalystę.

6. Darantieji Evangelijos patarimų įžadus pirmiausia teieško Dievo, kuris pirmas mus pamilo (plg. 1 Jn. 4, 10), bei temyli jį ir visose aplinkybėse tesistengia siekti paslėpto gyvenimo su Kristumi Dievuje (plg. Kol. 3, 3). Iš čia liejasi artimo meilė, verčianti aukotis pasaulio išganymui ir Bažnyčios augimui. Ši meilė įkvepia bei duoda kryptį ir pačiam Evangelijos patarimų vykdymui.

Todėl vienuoliai stropiai tepuoselėja savyje maldos dvasią ir pačią maldą, semdamiesi ją iš tikrų krikščioniškojo gyvenimo šaltinių. Pirmoje eilėje kasdien teima į rankas Šventąjį Raštą, kad, skaitydami ir apmąstydami jo dieviškuosius žodžius, įgautų „kilnaus Viešpaties Jėzaus Kristaus pažinimo" (Pil. 3, 8). Atitikdami Bažnyčios dvasią, širdimi ir lūpomis tedalyvauja šventojoje liturgijoje, ypač švenčiausioje Eucharistijos paslaptyje, šio šaltinio gausa gaivindami savo dvasinį gyvenimą.

Taip jie, stiprindamiesi dieviškojo įstatymo ir šventojo altorius maistu, broliškai temyli Kristaus narius, sūniškai tegerbia ir tebrangina savo ganytojus, vis labiau ir labiau tegyvena ir tejaučia išvien su Bažnyčia ir pilnai tepasišvenčia jos uždaviniams.

Kontempliacijai atsidėjusios vienuolijos

7. Tik kontempliacijai pasišventusiųjų vienuolijų nariai, laikydamiesi vienumos ir tylos, atsideda vienam Dievui nuolatine malda ir uolia atgaila. Nors ir kaip spaudžia aktyvaus apaštalavimo reikalas, tos vienuolijos Mistiniame kūne, kuriame „visi sąnariai turi ne tą patį veikimą" (Rom. 12, 4), visuomet užima garbingą vietą. Juk jos aukoja Dievui kilnią šlovės auką, apšviečia jo tautą gausiais šventumo vaisiais, kelia ją savo pavyzdžiu bei

prisideda prie jos plėtimosi paslaptingu apaštališku našumu. Taigi tos vienuolijos yra Bažnyčios papuošalas ir dangiškųjų malonių versmė. Tačiau tebūnie peržiūrimas ir jų gyvenimo būdas, vadovaujantis jau nurodytais tinkamo atsinaujinimo dėsniais ir matu. Tik privalu šventai išlaikyti jų pasitraukimą nuo pasaulio ir kontempliatyviam gyvenimui būdingus elementus.

Apaštalavimui atsidėjusios vienuolijos

8. Bažnyčioje yra labai daug kunigų ir nekunigų vienuolijų, kurių nariai pasišvenčia įvairiems apaštalavimo darbams. Jie turi dovanas, kurios skiriasi viena nuo kitos duotąja malone: kam duota tarnauti, tetarnauja; kam duota mokyti, temoko; kam duota raginti, teragina; kam šelpti, tešelpia gausiai; kam duota daryti gailestingus darbus, tedaro džiugiai (plg. Rom. 12, 5–8). „Dovanos, tiesa, yra įvairios, bet ta pati Dvasia" (1 Kor. 12, 4).

Šiose vienuolijose pačiai vienuolinio gyvenimo esmei priklauso apaštalavimo ir geradarybės veikla — šventasis tarnavimas ir kokie nors ypatingi meilės darbai, pavesti Bažnyčios ir jos vardu atliktini. Todėl visas vienuolinis šių vienuolijų narių gyvenimas tebūnie pilnas apaštalavimo dvasios, o visa jų apaštalavimo veikla tebūnie gaivinama vienuolinės dvasios. Taigi, norint, kad šie vienuoliai ypatingai atitiktų savo pašaukimą sekti Kristumi ir, tarnaudami jo Kūno nariams, tarnautų pačiam Kristui, jų apaštalavimo veikla turi plaukti iš glaudžios vienybės su juo. Tai padės didėti ir pačiai Dievo bei artimo meilei.

Todėl kalbamosios vienuolijos tesuderina atitinkamai savo nuostatus ir papročius su pasiskirtojo apaštalavimo reikalavimais. Kadangi apaštalavimo darbams atsidėjusių vienuolijų gyvenimo būdas yra įvairus, siekiant tinkamo jų atsinaujinimo, reikia atsižvelgti į tą skirtingumą ir

taip pat žiūrėti, kad įvairiose vienuolijose Kristui tarnauti skirtas narių gyvenimas būtų palaikomas joms savomis, pritaikytomis priemonėmis.

Monastinio gyvenimo vienuolijos

9. Tebūnie ištikimai saugomos ir vis labiau tesušvinta tikrąja savo dvasia rytuose ir vakaruose garbingos monastinio gyvenimo vienuolijos, per eilę šimtmečių labai daug nusipelniusios Bažnyčiai ir visai žmonijai. Svarbiausias jų narių uždavinys yra nuolankiai ir kilniai tarnauti Dievui vienuolyno nuošalume arba visiškai pasišvenčiant Dievo garbinimui paslėptu gyvenimu, arba atliekant kai kuriuos apaštalavimo ir krikščioniškosios meilės darbus. Tad, išlaikydami savo vienuolijos pobūdį, teatnaujina jie palaimingas senąsias tradicijas ir taip tepritaiko jas mūsų meto sielų reikalams, kad jų namai būtų tarsi krikščioniškojo gyvenimo daigynai.

Yra vienuolijų, kuriose jų pačių regulomis bei nustatyta tvarka apaštalavimo veikla yra glaudžiai susieta su choro malda ir monastiniais papročiais. Jos taip tesuderina savo gyvenimą su pasiskirtojo apaštalavimo reikalavimais, kad liktų ištikimos savojo gyvenimo pobūdžiui ir tuo labai pasitarnautų Bažnyčios gerovei.

Vienuolijos be kunigystės šventimų

10. Vyrų be šventimų ir moterų vienuolinis gyvenimas yra visiško pasišventimo vykdyti evangelinius patarimus gyvenimo luomas. Šventasis Sinodas labai jį vertina, nes jis labai daug padeda Bažnyčiai vykdyti savo uždavinį: auklėti jaunuomenę, slaugyti ligonius ir atlikti kitas pareigas. Todėl jis padrąsina šių vienuolijų narius laikytis savojo pašaukimo ir ragina pritaikyti savo gyvenimą dabartinio meto reikalavimams.

Susirinkimas pareiškia, jog nėra jokių kliūčių brolių vienuolijose, generalinei kapitulai nutarus, kai kuriems nariams leisti priimti aukštesniuosius šventimus, kad galėtų atlikti reikiamas kunigų pareigas savo namuose. Vienuolija ir toliau lieka brolių kongregacija.

Pasauliečių institutai

11. Nors pasauliečių institutai nėra vienuolijos, tačiau juose tikrai ir pilnai yra vykdomi evangeliniai patarimai pasaulyje Bažnyčios patvirtintu būdu. Jų vykdymas pašvenčia pasaulyje esančius vyrus ir moteris, tikinčiuosius ir dvasininkus. Todėl pirmoje eilėje jie tesistengia visiškai pasiaukoti Dievui tobula meile. O patys institutai teišlaiko savo ypatingą pasaulietinį pobūdį, kad visur pasaulyje ir tarsi iš paties pasaulio galėtų sėkmingai vykdyti apaštalavimo darbą, kuriam yra įsteigti.

Tačiau aiškiai težino, kad tokį didelį uždavinį jie įstengs tik tuomet atlikti, kai jų nariai bus gerai susipažinę su dieviškaisiais ir žmogiškaisiais dalykais, kad iš tikrųjų galėtų būti pasaulį perimančiu raugu Kristaus kūnui stiprinti ir ugdyti. Todėl institutų vadovai uoliai tesirūpina ypač dvasiniu narių išlavinimu, o taip pat ir tolimesniu jų ugdymu.

Skaistybė

12. Skaistybę "dėl dangaus karalystės" (Mt. 19, 12), kurią saugoti vienuoliai įsipareigoja, reikia laikyti didžia malonės dovana. Ji ypatingu būdu išlaisvina žmogaus širdį (plg. 1 Kor. 7, 32–35), kad labiau užsidegtų meile Dievui ir visiems žmonėms. Todėl skaistybė yra ypatingas dangiškųjų gėrybių ženklas ir puikiausias būdas vienuoliams pasišvęsti Dievo tarnybai ir apaštalavimo darbams.

Taip pasišvęsdami, jie visiems krikščionims primena tas nuostabias Dievo sudarytas jungtuves tarp Bažnyčios ir jos vienintelio Sužieduotinio Kristaus, kurios pilnai pasireikš būsimajame gyvenime.

Stengdamiesi ištikimai laikytis savo įžado, vienuoliai privalo tikėti Viešpaties žodžiu ir, pasikliaudami jo pagalba, o ne savo pačių jėgomis, rūpintis savęs išsižadėjimu ir pojūčių saugojimu. Taip pat teneapleidžia gamtinių priemonių, kurios padeda dvasios ir kūno sveikatai. Tuomet jie nebus veikiami klaidingų doktrinų, skelbiančių, kad tobulas susivaldymas esąs neįmanomas arba kenkiąs žmogaus pažangai, ir tam tikra dvasine nuojauta atmes visa, kas stato skaistybę į pavojų. Taip pat visi, o ypač vyresnieji, teatsimena, kad skaistybę yra lengviau išlaikyti, kai tarp narių bendruomeniniame gyvenime klesti tikra broliška meilė.

Tobulas susivaldymas stipriai paliečia gilesnius žmogaus prigimties polinkius. Todėl kandidatai tesiryžta daryti skaistybės įžadą ir tebūnie leidžiami jį daryti tik tada, kai yra pakankamai išbandyti ir pasiekę reikiamo psichologinio bei jausminio subrendimo. Tebūnie jie ne tik įspėjami apie pasitaikančius skaistybės pavojus, bet tebūnie taip mokomi, kad Dievui pašvęstą celibatą prisiimtų kaip pilnutinės savo asmenybės praturtintoją.

Neturtas

13. Laisvai pasirinktas neturtas dėl Kristaus ypač šiandien yra labai vertinamas kaip juo sekimo ženklas. Rūpestingai tepuoselėja jį vienuoliai ir, jei reikia, teišreiškia jį naujais būdais. Šis neturtas susieja mus su Kristumi, kuris, būdamas turtingas, dėl mūsų tapo beturčiu, kad jo neturtu mes pralobtume (plg. 2 Kor. 8, 9; Mt. 8, 20).

Vienuoliniam neturtui nepakanka tik naudotis gėrybėmis pagal vyresniųjų valią. Reikia, kad vienuoliai būtų ir iš tikrųjų beturčiai ir neturtėlių dvasios, turį lobį danguje (plg. Mt. 6, 20).

Atlikdami savo pareigas, vienuoliai tejaučia, jog juos saisto visuotinis darbo įstatymas. Taip pelnydamiesi tai, kas reikalinga jų pragyvenimui bei veiklai, teatmeta bet kokį perdėtą rūpestį ir tepasiveda dangiškojo Tėvo apvaizdai (plg. Mt. 6, 25).

Vienuolių kongregacijos savo konstitucijomis gali leisti savo nariams atsisakyti jau turimų arba dar įsigysimų turtų.

Pačios vienuolijos, atsižvelgdamos į vietos aplinkybes, tesistengia būti tarsi kolektyviu neturto pavyzdžiu. Noriai teduoda kai ką iš savo gėrybių kitiems Bažnyčios reikalams ir išlaikyti beturčiams, kuriuos visi vienuoliai nuoširdžiai temyli Kristuje (plg. Mt. 19, 21; 25, 34–46; Jok. 2, 15–16; 1 Jn. 3, 17). Vienuolijų provincijos ir atskirų namų bendruomenės tesidalija savo tarpe laikinomis gėrybėmis: turinčios daugiau tepadeda toms, kurios stokoja.

Nors vienuolijos, kiek joms regulos ir konstitucijos leidžia, turi teisę apsirūpinti viskuo, ko reikia jų pragyvenimui ir veiklai, tačiau tevengia bet kokios prabangos, perdėto pelno ieškojimo ir turtų krovimosi.

Klusnumas

14. Klusnumo įžadu pilnai pavesdami Dievui savo valią, vienuoliai atiduoda jam save pačius tarsi auką ir tuo pastoviau bei saugiau susijungia su jo išganingąja valia. Jėzus Kristus atėjo vykdyti Tėvo valios (plg. Jn. 4, 34; 5, 30; Žyd. 10, 7; Ps. 39, 9) ir „prisiimdamas tarno pavidalą" (Pil. 2, 7), „jis išmoko klusnumo iš to, ką ken-

tėjo" (Žyd. 5, 8). Vienuoliai seka jo pavyzdžiu. Šventosios Dvasios įkvepiami, jie pasiveda vyresniesiems, kuriuos tiki esant Dievo atstovais, ir yra jų vedami tarnauti visiems broliams Kristuje, kaip pats Kristus, pasivesdamas Tėvui, tarnavo broliams ir paaukojo savo gyvybę daugeliui atvaduoti (plg. Mt. 20, 28; Jn. 10, 14–18). Taip jie pilniau įsijungia į tarnavimą Bažnyčiai ir stengiasi pasiekti Kristaus pilnatvės lygio (plg. Efez. 4, 13).

Tad, vadovaudamiesi tikėjimu ir meile Dievo valiai, vienuoliai nuolankiai teklauso vyresniųjų, kaip reikalauja regula ir konstitucijos. Težino jie, kad, panaudodami savo proto ir valios galias bei prigimties ir malonės dovanas vykdyti įsakymams ir atlikti jiems pavestiesiems uždaviniams, jie prisideda prie Dievo suplanuoto Kristaus kūno augimo. Taigi vienuolinis klusnumas ne tik nemažina žmogaus asmens vertybės, bet dar ją subrandina, didindamas Dievo vaikų laisvę.

Vyresnieji turės duoti apyskaitą už sau pavestąsias sielas (plg. Žyd. 13, 17). Tad, atlikdami savo pareigas tebūnie klusnūs Dievo valiai ir tenaudoja turimą galią kaip savo brolių tarnai, rodydami jiems tokią meilę, kokia Dievas juos myli. Tevaldo sau pavestuosius kaip Dievo vaikus, pagerbdami jų asmenį, padėdami jiems savanoriškai paklusti. Ypač tepalieka jiems reikiamą laisvę išpažinties ir dvasinio vadovavimo srityje. Tevadovauja taip, kad valdiniai, atlikdami savo pareigas ir prisiimdami uždavinius, bendradarbiautų su aktyviu ir atsakingu klusnumu. Todėl mielai jų teišklauso ir teskatina planuoti kartu vienuolijos ir Bažnyčios gerovei, tačiau pasilaikydami galią nuspręsti ir įsakyti, kas darytina.

Kapitulos ir tarybos ištikimai tevykdo joms pavestąjį valdymo uždavinį ir kiekviena savaip teišreiškia visų narių jungtinį rūpinimąsi visos bendruomenės gerove.

15. Pirmykštė Bažnyčia, kurioje tikinčiųjų daugybė buvo vienos širdies ir vienos sielos (plg. Apd. 4, 32), yra pavyzdys bendruomeniniam gyvenimui. Gaivinamas Evangelijos, šventosios liturgijos ir ypač Eucharistijos, tas gyvenimas tebūnie palaikomas maldos ir visus jungiančios tos pačios dvasios (plg. Apd. 2, 42).

Vienuoliai, kaip Kristaus nariai, broliškai bendradarbiaudami tepralenkia vienas kitą pagarba (plg. Rom. 12, 10) ir teneša vieni kitų naštas (plg. Gal. 6, 2). Šventosios Dvasios išlietąja į širdis Dievo meile (plg. Rom. 5, 5), bendruomenė yra tikra, Viešpaties vardu sudaryta, šeima, kurioje jis pats gyvena (plg. Mt. 18, 20). O meilė yra įstatymo įvykdymas (plg. Rom. 13, 10); ji visa jungia ir atbaigia (plg. Kol. 3, 14); iš jos mes žinome, kad esame perėję iš mirties į gyvenimą (plg. 1 Jn. 3, 14). Dar daugiau, brolių vienybė rodo, kad yra atėjęs Kristus (plg. Jn. 13, 35; 17, 21); iš jos plaukia didelė apaštališka jėga.

Kad tarp visų vienuolių viešpatautų glaudesni brolybės ryšiai, tebūnie labai glaudžiai įjungiami į bendruomenės gyvenimą ir darbus ir konversai, pagalbininkai ar kitais vardais vadinamieji. Moterų vienuolijose reikėtų prieiti prie vienos seserų klasės, nebent kai kur aplinkybės tikrai reikalautų ko kita. Įvedus vieną klasę, būtų paliekamas tik tas asmenų įvairumas, kurio reikalauja skirtingi darbai, paskiriami seserims dėl ypatingo Dievo pašaukimo arba ypatingo tinkamumo.

Vyrų vienuolijos ir bendruomenės, sudarytos ne vien iš brolių, laikydamosi savo konstitucijų, tuo pačiu pagrindu, su tomis pačiomis teisėmis ir pareigomis gali priimti dvasininkus ir pasauliečius, išskyrus teises ir pareigas, kurios kyla iš šventimų.

Seserų klauzūra

16. Popiežiaus klauzūra tebūnie palikta tik kontempliatyviojo gyvenimo seserims. Tačiau tebūnie ji pritaikyta laiko ir vietos sąlygoms, panaikinus atgyvenusius papročius ir išklausius pačių vienuolynų pageidavimų.

Kitoms seserims, kurios yra įsteigtos išorinio apaštalavimo darbams, popiežiaus klauzūra tebūnie nuimta, kad galėtų geriau atlikti joms pavestojo apaštalavimo uždavinius. Tačiau jos laikysis konstitucijų numatytos klauzūros.

Vienuolinis apdaras

17. Vienuolinis drabužis, pasišventimo ženklas, tebūnie paprastas ir kuklus, neištaigingas ir drauge dailus. Be to, teatitinka jis sveikatos reikalavimus, laiko bei vietos sąlygas ir tebūnie priderintas atliekamajam darbui. Ir vyrų ir moterų drabužį, kuris šių normų neatitinka, privalu pakeisti.

Narių paruošimas

18. Tinkamas vienuolijų atsinaujinimas labai daug priklauso nuo jų narių paruošimo. Todėl nei broliukai, nei seselės tenebūnie skiriami apaštalavimo darbams tuojau po naujokyno. Jų vienuolinis ir apaštalinis, mokslinis ir techninis paruošimas tebūnie tęsiamas toliau atitinkamose mokyklose, net įsigyjant reikiamus diplomus.

Kad vienuolinio gyvenimo pritaikymas mūsų meto reikalavimams nebūtų tik išorinis ir kad išoriniam apaštalavimui skirtų vienuolijų nariai būtų gerai pasiruošę atlikti savo pareigas, tebūnie visi jie reikiamai supažindinami su šiandieninės visuomenės papročiais, jausena ir galvosena, atsižvelgiant į kiekvieno jų protinį pajėgumą ir būdo savumus. Atskiros paruošimo sritys tebūnie taip

darniai tarp savęs jungiamos, kad nariuose formuotųsi gyvenimo vientisumas.

Vienuoliai per visą gyvenimą uoliai tesistengia tobulinti savo dvasinį, mokslinį ir techninį išsilavinimą. Vyresnieji pagal išgales teparūpina jiems tam progų, priemonių ir laiko.

Vyresniųjų uždavinys taip pat žiūrėti, kad vadovai, dvasios tėvai bei profesoriai būtų kuo geriausiai atrenkami ir rūpestingai paruošiami.

Naujų vienuolijų steigimas

19. Steigiant naujas vienuolijas, privalu gerai apsvarstyti, ar jos reikalingos arba bent labai naudingos, ir kokios yra jų plėtimosi galimybės. Kitaip, dėl neatsargumo, gali atsirasti nenaudingų arba nepakankamai pajėgių vienuolijų. Bažnyčiai kur nors įsikūrus, itin rūpestingai tebūnie steigiamos ir ugdomos tokios vienuolijos, kuriose gyvenimas būtų pritaikytas tenykščių gyventojų prigimties ir būdo savumams, vietos papročiams ir sąlygoms.

Vienuolijų pasirinktieji darbai

20. Vienuolijos ištikimai tepasilaiko ir tegul tęsia pradžioje pasirinktuosius savo darbus. Žiūrėdamos visos Bažnyčios ir diecezijų naudos ir pavartodamos tinkamus net ir moderniuosius metodus, teprisitaiko prie laiko bei vietos reikalavimų. O tų darbų, kurie šiandien mažiau derinasi su vienuolijos dvasia ir tikruoju pobūdžiu, privalu atsisakyti.

Vienuolijose būtinai reikia išlaikyti misijų dvasią. Kiekviena vienuolija, atsižvelgiant į jos pobūdį, tebūnie pritaikoma šiandieninėms sąlygoms taip, kad Evangelija būtų sėkmingiau skelbiama visoms tautoms.

Susilpnėjusios vienuolijos

21. Vienuolijoms ir bendruomenėms, kurios Šventojo Sosto sprendimu, išklausius atitinkamų ordinarų nuomonės, nebeteikia pagrįstos tolimesnio klestėjimo vilties, tebūnie uždrausta priimti kandidatus. Jei galima, tebūnie jos sujungiamos su kita kuria nors pajėgesne vienuolija arba bendruomene, kuri nedaug nuo jų tesiskiria savo tikslu ir dvasia.

Vienuolijų junginiai

22. Kur tai numatoma būsiant naudinga, su Šventojo Sosto patarimu, savarankios vienuolijos ir bendruomenės, kokiu nors būdu priklausančios tai pačiai vienuolinei šeimai, tesudaro federacijas. O turinčios beveik tokias pat konstitucijas bei papročius ir gaivinamos tos pačios dvasios, ypač jei yra labai mažos, tesijungia draugėn. Pagaliau atliekančios tuos pačius arba panašius išorinius darbus teapsijungia bendrai veiklai.

Aukštesnių vyresniųjų konferencijos

23. Reikia vertinti Šventojo Sosto įsteigtas vyresniųjų vadovų konferencijas arba tarybas. Jos gali daug padėti pilniau pasiekti atskirų vienuolijų tikslui, sėkmingiau bendradarbiauti Bažnyčios gerovei, teisingiau atskirose teritorijose paskirstyti Evangelijos darbininkus ir tvarkyti bendrus vienuolių reikalus. Apaštalavimo srityje joms privalu atitinkamai derintis ir bendradarbiauti su vyskupų konferencijomis.

Šitokios konferencijos gali būti įsteigtos ir pasauliečių institutams.

Vienuoliniai pašaukimai

24. Kunigai ir auklėtojai uoliai tesirūpina, kad kruopščiai ir sąžiningai atrinkti vienuoliniai pašaukimai papildytų Bažnyčią naujomis jėgomis, pilnai atitinkančiomis jos reikalus. Ir eiliniuose pamoksluose tebūnie dažniau kalbama apie Evangelijos patarimus ir vienuolinio gyvenimo pasirinkimą. Tėvai, auklėdami krikščioniškai savo vaikus, teugdo ir tesaugo jų širdyse vienuolinį pašaukimą.

Vienuolijoms leidžiama skleisti apie save žinias pašaukimų reikalu bei ieškoti kandidatų, jeigu tik tai daroma protingai ir laikantis Šventojo Sosto bei vietos ordinaro nurodymų.

Vienuoliai teatsimena, kad jų gyvenimo pavyzdys yra geriausia savos vienuolijos rekomendacija bei sėkmingiausias kvietimas pasirinkti vienuolinį gyvenimą.

Baigiamasis žodis

25. Vienuolijos, kurioms pateikiami šie tinkamo atsinaujinimo nuostatai, ryžtingai tesistengia atitikti savo dieviškąjį pašaukimą ir savo uždavinį Bažnyčioje mūsų laikais. Šventasis Sinodas aukštai vertina jų skaistų, neturtingą, klusnų gyvenimą, kurio pavyzdys yra pats Viešpats Kristus, ir tvirtai pasitiki labai našiais jų matomais ir nematomais darbais. Tad visi vienuoliai teskleidžia plačiajame pasaulyje gerąją Kristaus naujieną savo tikėjimo grynumu, meile Dievui ir artimui, kryžiaus branginimu ir būsimosios garbės viltimi, kad visi matytų jų liudijimą ir garbintų mūsų Tėvą, kuris yra danguje (plg. Mt. 5, 16). Taip, užtariami gerosios Dievo Motinos, Mergelės Marijos, „kurios gyvenimas yra visiems pavyzdys“,[1] jie nuolat augs ir neš vis gausesnių išganingų vaisių.

---

[1] Šv. Ambraziejus, **De virginitate**, II, 2, 15.

PASAULIEČIŲ APAŠTALAVIMAS

DEKRETAS

ĮVADAS

Norėdamas pagyvinti Dievo tautos apaštališkąjį veiklumą,[1] šventasis Sinodas karštai kreipiasi į krikščionis pasauliečius. Jiems savą ir būtiną vaidmenį Bažnyčios misijoje jis yra jau kitose vietose suminėjęs.[2] Pasauliečių

---

[1] Plg. Jono XXIII apašt. konst. **Humanae salutis**, 1961 m. gruodžio 25 d.: AAS 54 (1962), 7–10 psl.

[2] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia, 33 tt. nr.** — konst. **Šventoji liturgija**, 24–60 nr. — dekr. **Visuomeninio bendravimo priemonės** — dekr. **Ekumenizmas** — dekr. **Ganytojinės vyskupų pareigos Bažnyčioje**, 16, 17, 18 nr. — dekr. **Krikščioniškasis auklėjimas**, 3, 5, 7 nr.

apaštalavimas, kuris kyla iš paties jų pašaukimo būti krikščionimis, Bažnyčiai visuomet yra būtinas. Pats Šventasis Raštas ryškiai parodo, kokia savaiminga ir vaisinga buvo pasauliečių veikla pirmosiomis Bažnyčios dienomis (plg. Apd. 11, 19–21; 18, 26; Rom. 16, 1–16; Pil. 4, 3).

Mūsų laikais reikia nemažesnio pasauliečių uolumo. Dar daugiau, dabartinės sąlygos reikalauja žymiai intensyvesnio ir platesnio jų apaštalavimo. Nuolat augąs žmonių skaičius, mokslo ir technikos pažanga, didėjanti savitarpio priklausomybė ne tik nepaprastai išplėtė didžia dalimi tik pasauliečiams prieinamą apaštalavimo lauką, bet drauge iškėlė ir naujų problemų, reikalaujančių rūpestingo pasauliečių dėmesio ir gvildenimo. Jų apaštalavimas yra juo svarbesnis, kad smarkiai padidėjo, kaip ir dera, daugelio žmogiškojo gyvenimo sričių savarankiškumas. O jį kartais lydi savotiškas nusigręžimas nuo doros bei religijos, statąs krikščioniškąjį gyvenimą į didį pavojų. Be to, daugelyje šalių yra labai maža kunigų arba, kaip ne kartą atsitinka, kunigams neleidžiama laisvai darbuotis; čia be pasauliečių pagalbos Bažnyčia vargiai galėtų gyvuoti ir reikštis.

Tą daugeriopą ir degantį reikalą aiškiai patvirtina savo veikimu Šventoji Dvasia, nūdien vis labiau ir labiau įdiegiama į pasauliečių sąmonę atsakomybės jausmą ir visur juos skatindama tarnauti Kristui ir Bažnyčiai.[3]

Šiuo dekretu Susirinkimas nori nušviesti pasauliečių apaštalavimo prigimtį, pobūdį bei įvairumą, iškelti pagrindinius jo dėsnius ir pateikti pastoracines gaires sėkmingesniam jo vykdymui. Visa tai tebūnie laikoma normomis, kurių laikytinasi peržiūrint pasauliečių apaštalavimą tvarkančius bažnytinės teisės nuostatus.

---

[3] Plg. Pijaus XII kalbą **kardinolams**, 1946 m. vasario 18 d.: AAS 38 (1946), 101–102 psl. — kalbą **žosistams**, 1957 m. rugpiūčio 25 d.: AAS 49 (1957), 843 psl.

PASAULIEČIŲ PAŠAUKIMAS APAŠTALAUTI

Pasauliečiai ir Bažnyčios misija

2. Bažnyčia gimė tam, kad, skleisdama visoje žemėje Kristaus karalystę Dievo Tėvo garbei, visus žmones padarytų išganančiojo atpirkimo dalyviais[4] ir kad per juos iš tikrųjų visa visata būtų nukreipta į Kristų. Bet kokia Mistinio kūno veikla, skirta šiam tikslui, vadinasi apaštalavimu. Šį apaštalavimą Bažnyčia įvairiais būdais vykdo visų savo narių veikimu. Pats pašaukimas būti krikščioniu savo esme drauge yra ir pašaukimas apaštalauti. Kaip joks gyvas kūno narys nėra visiškai pasyvus, bet, gyvendamas drauge su kūnu, kartu dalyvauja ir jo veikime, taip yra ir su Kristaus kūnu, Bažnyčia: jis visas „kaip atitinka kiekvienam sąnariui skirtą veikimą, vykdo savo augimą" (Efez. 4, 16). Šio kūno dalių savitarpio ryšys iš tikrųjų yra toks glaudus (plg. Efez. 4, 16), kad tą narį, kuris jam skirtu būdu neprisideda prie viso kūno augimo, reikia laikyti nenaudingu nei Bažnyčiai, nei sau.

Bažnyčioje veikiama įvairiais būdais, bet vienu tikslu. Apaštalams ir jų įpėdiniams Kristus skyrė uždavinį jo vardu bei galia mokyti, pašvęsti ir valdyti. Bet ir pasauliečiai dalyvauja kunigiškoje, pranašiškoje ir karališkoje Kristaus misijoje bei atlieka jiems tenkančią visos Dievo tautos darbo dalį Bažnyčioje ir pasaulyje.[5] Iš tikro jie apaštalauja, savo veikimu siekdami skleisti Evangeliją bei pašvęsti žmones ir tos Evangelijos dvasią paskleisti visoje žemiškojo gyvenimo santvarkoje bei ją ištobulinti. Taip

---

[4] Plg. Pijaus XI encikl. **Rerum Ecclesiae: AAS** 18 (1926), 65 psl.

[5] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 37 nr.

pasauliečių veikla šioje srityje yra ryškus Kristaus skelbimas ir tarnauja žmonių išganymui. Kadangi pasauliečiams yra būdinga gyventi pasaulyje ir rūpintis jo reikalais, Dievas juos šaukia, užsidegus krikščioniškąja dvasia, apaštalauti pasaulyje ir būti jame lyg raugu.

Pasauliečių apaštalavimo pagrindas

3. Pasauliečių pareiga ir teisė apaštalauti kyla iš jų ryšio su Galva, Kristumi. Krikštu įjungti į mistinį Kristaus kūną, Sutvirtinimu gavę Šventosios Dvasios jėgą, paties Viešpaties jie yra skiriami apaštalauti. Jie pašvenčiami būti karališkąja kunigija ir šventąja tauta (plg. 1 Petr. 2, 4–10), kad kiekvienu savo veiksmu aukotų dvasines atnašas ir visoje žemėje liudytų Kristų. O kitais sakramentais, ypač šv. Eucharistija, jiems perteikiama ir brandinama juose meilė, kuri yra tarsi viso apaštalavimo siela.[6]

Apaštalaujama tikėjimu, viltimi ir meile. Tas dorybes Šventoji Dvasia išlieja į visų Bažnyčios narių širdis. O meilės įsakymas, tas visų Viešpaties įsakymų didžiausiasis, primygtinai ragina visus krikščionis rūpintis Dievo garbe, jo karalystės plėtimu ir amžinuoju visų žmonių gyvenimu, kad jie pažintų vieną tikrąjį Dievą ir jo pasiųstąjį Jėzų Kristų (plg. Jn. 17, 3). Tad visiems krikščionims uždedama kilni prievolė darbuotis, kad visi žmonės visose šalyse išgirstų ir primtų dieviškąją išganymo naujieną.

Vykdyti šiam apaštalavimo darbui Šventoji Dvasia, kuri pašvenčia Dievo tautą kunigų tarnyba ir sakramentais, tikintiesiems duoda dar ir ypatingų dovanų (plg. 1 Kor. 12, 7), „dalydama kiekvienam, kaip ji nori“ (1 Kor. 12, 11), kad, patarnaudami „vienas kitam, kiekvienas ta dovana, kurią jis yra gavęs“, ir patys būtų „kaip geri dau-

---

[6] Plg. t.p., 33 nr.; plg. taip pat 10 nr.

geriopos Dievo malonės užvaizdai“ (1 Petr. 4, 10), ir kad visas kūnas augtų meile (plg. Efez. 4, 16).

Šios gautosios dovanos, net paprastesniosios, kiekvienam tikinčiajam duoda teisę ir uždeda pareigą panaudoti jas žmonių gerovei ir Bažnyčios plėtotei. Ir Bažnyčioje, ir pasaulyje tai darytina naudojantis Šventosios Dvasios teikiama laisve, kuri „pučia, kur nori“ (Jn. 3, 8), tačiau bendraujant su broliais Kristuje, ypač su savo ganytojais. Ganytojų dalykas yra spręsti apie tų dovanų tikrąją prigimtį ir tvarkingą jų panaudojimą, tačiau ne tam, kad užslopintų Dvasią, o kad visa ištirtų ir, kas gera, pasilaikytų (plg. 1 Tes. 5, 12, 19, 21).[7]

Pasauliečių apaštalavimo dvasia

4. Tėvo siųstasis Kristus yra viso Bažnyčios apaštalavimo šaltinis ir pradžia. Viešpats sako: „Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas neša daug vaisiaus, nes be manęs jūs nieko negalite padaryti“ (Jn. 15, 5). Tad savaime aišku, jog pasauliečių apaštalavimo vaisingumas priklauso nuo jų gyvybinės vienybės su Kristumi.

Šis glaudžios vienybės su Kristumi gyvenimas Bažnyčioje yra palaikomas visiems tikintiesiems bendromis dvasinėmis priemonėmis, ypač aktyviu dalyvavimu šventojoje liturgijoje.[8] Pasauliečiai tas priemones turi taip panaudoti, kad, deramai atlikdami net ir grynai pasaulietines savo pareigas įprastinėse gyvenimo aplinkybėse, ne tik neprarastų anos vienybės su Kristumi, bet dar ją sustiprintų, dirbdami darbą, kurio Dievas iš jų nori. Su džiaugsmu ir užsidegimu eidami šiuo keliu ir stengdamiesi sumaningai bei kantriai nugalėti kliūtis, pasauliečiai

---

[7] Plg. t.p., 12 nr.
[8] Plg. II Vatikano susirinkom konst. **Šventoji liturgija**, 11 nr.

turėtų pasiekti vis didesnio šventumo.[9] Apaštalas sako: „Visa, ką jūs darote žodžiu ar darbu, visa darykite Viešpaties Jėzaus Kristaus vardu, dėkodami per jį Dievui ir Tėvui“ (Kol. 3, 17). Tad nei šeimos rūpesčiai, nei kiti pasauliniai reikalai neturi būti atsieti nuo dvasinio gyvenimo.

Toks gyvenimas reikalauja nesiliaujamai tikėti, viltis ir mylėti.

Vien tikėjimo šviesa ir įsimąstymas į dieviškąjį žodį įgalina žmogų visuomet ir visur įžiūrėti Dievą, kuriame „mes gyvename, judame ir esame“ (Apd. 17, 28), visuose įvykiuose ieškoti jo valios, matyti Kristų visuose žmonėse, ar jie būtų artimi, ar svetimi, teisingai spręsti apie laikinųjų dalykų prasmę ir vertę, žiūrint tik jų pačių ar siejant juos su žmogaus tikslu.

Kurie šitaip tiki, gyvena viltimi to, kas apreikšta Dievo vaikams, prisimindami Viešpaties kryžių ir prisikėlimą. Jie keliauja per šį gyvenimą pasislėpę Dievuje su Kristumi ir laisvi nuo žemiškų turtų vergystės, nes siekia lobių, kurie pasilieka amžinai. Jie didžiadvasiškai pašvenčia visas savo jėgas plėsti Dievo karalystei ir krikščioniškąja dvasia gaivinti bei tobulinti visą savo laikinojo gyvenimo tikrovę. Prislėgti šio gyvenimo priešybių, jie randa stiprybės viltyje, įsitikinę, kad „šio laiko kentėjimai negali lygintis su būsimąja garbe, kuri bus mumyse apreikšta“ (Rom. 8, 18).

Iš Dievo kylančios meilės raginami, jie daro gera visiems, o labiausiai tikėjimo šeimos nariams (plg. Gal. 6, 10). „Metę šalin visą piktumą, visą vylių ir veidmainystes, pavydus ir visus apkalbinėjimus“ (1 Petr. 2, 1), jie traukia žmones prie Kristaus. Dievo meilė „mūsų širdyse iš-

---

[9] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 32 nr.; plg. taip pat 40–41 nr.

lieta Šventosios Dvasios, kuri mums yra duota" (Rom. 5, 5), įgalina pasauliečius savo gyvenimu tikrai išreikšti Palaiminimų dvasią. Sekdami neturtinguoju Jėzumi, jie nesti prislegiami laikinųjų gėrybių stokos, nei nesididžiuoja jų gausumu. Sekdami nuolankiuoju Kristumi, jie nesivaiko tuščios garbės (plg. Gal. 5, 26), bet stengiasi labiau patikti Dievui negu žmonėms, visuomet pasiruošę visa palikti dėl Viešpaties (plg. Lk. 14, 26) ir kęsti persekiojimą dėl teisybės (plg. Mt. 5, 10). Jie atsimena Viešpaties žodžius: „Jei kas nori eiti paskui mane, tegul pats savęs išsižada, tegul ima savo kryžių ir teseka mane" (Mt. 16, 24). Jie puoselėja savo tarpe krikščioniškąją draugystę ir padeda vieni kitiems, kur tik reikia.

Šiam pasauliečių dvasiniam gyvenimui privalo suteikti savitą pobūdį vedybos ir šeima, celibatas arba našlystė, liga, profesinė ir visuomeninė veikla. Tad tenesiliauja jie stropiai ugdę tas įgimtas savybes bei talentus, kurie atitinka įvairiopus šių būsenų reikalavimus ir tenaudoja Šventosios Dvasios jiems suteiktas dovanas. O tie pasauliečiai, kurie jaučiasi šaukiami ir stoja į kurį nors Bažnyčios patvirtintą sambūrį ar institutą, taip pat ištikimai tesistengia laikytis to instituto ar sambūrio dvasinio gyvenimo krypties.

Be to, pasauliečiai aukštai tevertina gerą savo darbo mokėjimą, šeiminį ir pilietinį sąmoningumą bei kitas visuomeninio gyvenimo dorybes, kaip patikimybę, teisingumo dvasią, nuoširdumą, taktą, ištvermę, be kurių neįmanomas nė tikras krikščioniškas gyvenimas.

Tobulas tokio dvasinio ir apaštališko gyvenimo pavyzdys yra švenčiausioji Mergelė Marija, Apaštalų Karalienė. Nors žemiškasis jos gyvenimas buvo toks pat, kaip ir visų kitų, pilnas šeimos rūpesčių ir darbų, bet ji visuomet buvo glaudžioje vienybėje su savo Sūnumi ir vi-

siškai ypatingu būdu talkininkavo Išganytojo darbui. O dabar, paimta į dangų, „motiniškos meilės vedama, ji rūpinasi savo Sūnaus broliais, kurie dar tebekeliauja, pavojų ir vargų supami, iki pasieks laimingąją tėviškę".[10] Pamaldžiai tegerbia ją visi ir jos motiniškai globai tepaveda savo gyvenimą bei apaštalavimą.

II SKYRIUS

APAŠTALAVIMO TIKSLAI

Įžanga

5. Nors Kristaus atpirkimo darbas yra skirtas žmonėms išganyti, jis taip pat apima ir visos laikinosios santvarkos atnaujinimą. Todėl Bažnyčios uždavinys yra ne tik skleisti žmonėse džiugiąją Kristaus naujieną ir jo malonę, bet taip pat Evangelijos dvasios pripildyti ir tobulinti žemiškąjį gyvenimą. Tad, vykdydami šį uždavinį, pasauliečiai apaštalauja ir Bažnyčioje ir pasaulyje — ir dvasinėje ir laikinėje plotmėje. Nors šios plotmės yra skirtingos, jos taip yra sujungtos vienu ir tuo pačiu Dievo planu, kad pats Dievas siekia visą pasaulį naujai atkurti Kristuje — pradėti atkūrimą šioje žemėje ir atbaigti paskutiniąją dieną. Būdamas kartu Bažnyčios ir valstybės pilietis bei veikdamas abiejose plotmėse, pasaulietis nuolat turi vadovautis viena ir ta pačia krikščioniškąja sąžine.

Žmonių išganymas

6. Bažnyčios misija yra žmonių išganymas, pasiektinas tikėjimu į Kristų ir jo malonę. Todėl Bažnyčios ir vi-

[10] Plg. t.p., 62 nr.; plg. taip pat 65 nr.

sų jos narių apaštalavimas pirmoje eilėje siekia žodžiais ir darbais atskleisti pasauliui Kristaus skelbtąją tiesą ir perteikti jo malonę. Tai daroma visų pirma skelbiant Dievo žodį ir teikiant sakramentus. Nors šis darbas yra ypatingu būdu pavestas kunigams, bet ir pasauliečiai čia turi atlikti jiems tenkantį didžios svarbos uždavinį, kad jie būtų „tiesos bendradarbiai" (3 Jn. 8). Ypač šioje srityje pasauliečių apaštalavimas ir kunigų pastoracinė veikla vienas antrą papildo.

Pasauliečiai turi daugybę progų apaštalauti, skleisdami Evangeliją ir šventumą. Jau pats krikščioniškojo gyvenimo pavyzdys ir geri darbai, atlikti antgamtine dvasia, patraukia žmones į tikėjimą ir Dievą. Juk Viešpats sako: „Tegul jūsų šviesa taip šviečia žmonių akivaizdoje, kad jie matytų gerus jūsų darbus ir garbintų jūsų Tėvą, kurs yra danguje" (Mt. 5, 16).

Tačiau šioje srityje apaštalaujama ne vien gyvenimo pavyzdžiu. Tikras apaštalas ieško progų skelbti Kristų žodžiu netikintiesiems, kad atvestų į tikėjimą, o tikintiesiems, kad pamokytų, pastiprintų ir paskatintų būti uolesniais. „Nes Kristaus meilė verčia mus" (2 Kor. 5, 14) ir visų širdyse turi aidėti apaštalo žodžiai: „Vargas man, jei neskelbčiau Evangelijos!" (1 Kor. 9, 16).[11]

Mūsų laikais kyla nauji klausimai ir sklinda pragaištingos klaidos, grasinančios sugriauti tikėjimo, dorinės santvarkos ir pačios bendruomenės pamatus. Todėl šis šventasis Susirinkimas iš širdies ragina pasauliečius panaudoti savo sugebėjimą bei žinias ir, vadovaujantis Bažnyčios dvasia, dar uoliau atlikti savo uždavinį — aiškinti, ginti ir sumaniai pritaikyti šio meto problemoms krikščioniškuosius principus.

---

[11] Plg. Pijaus XI encikl. **Ubi arcano,** 1922 m. gruodžio 23 d.: AAS 14 (1922), 659 psl. — Pijaus XII encikl. **Summi Pontificatus,** 1939 m. spalio 20 d.: AAS 31 (1939), 442–443 psl.

7. Pasauliui Dievo planas yra šis: kad žmonės sutartinai atnaujintų žemiškąją santvarką ir nepaliaujamai ją tobulintų.

Žemiškajai plotmei priklauso gyvenimo ir šeimos vertybės, kultūra, ūkis, verslai ir profesijos, valstybinės bendruomenės institucijos, tarptautiniai santykiai ir kiti šios rūšies dalykai, jų vystymasis ir pažanga. Visi tie dalykai yra ne vien priemonės galutiniajam žmogaus tikslui siekti, bet turi ir savą, Dievo jiems duotą, vertę, ar žiūrėsime į kiekvieną jų atskirai ar kaip į žmogiškosios santvarkos dalį: „Dievas matė visa, ką buvo padaręs, ir buvo labai gera" (1 Moz. 1, 31). Tą jiems įgimtą gerumą ypatingu būdu sukilnina ryšys su žmogaus asmeniu, kuriam tarnauti jie yra sukurti.

Pagaliau, Dievui patiko visa, ir prigimtį ir antgamtį, sujungti į viena Jėzuje Kristuje, „kad visame jis turėtų pirmininkystę" (Kol. 1, 18). Tačiau šis visko įėmimas į Kristų ne tik nepanaikina žemiškos santvarkos savarankiškumo, savų jos tikslų, dėsnių, metodų ir svarbos žmonių gerovei, bet priešingai, juos dar atbaigia bei sukilnina ir drauge padaro tinkamus pilnutiniam žmogaus pašaukimui žemėje.

Laiko būvyje žemiškųjų dalykų naudojimas pasidarė labai ydingas, nes dėl gimtosios nuodėmės labai iškrypo žmonių pažiūros į tikrąjį Dievą, į savąją prigimtį ir į doros įstatymo normas. Iš to kilo sugedę papročiai bei institucijos, o neretai ir pats žmogaus asmuo buvo pamintas po kojų. Ir mūsų dienomis nemaža žmonių, perdaug pasitikėdami gamtos mokslų ir technikos pažanga, linksta garbinti laikinuosius dalykus ir stabus, pasidarę daugiau jų vergai negu viešpačiai.

Visos Bažnyčios pareiga yra stengtis, kad žmonės pa-

jėgtų visą žemiškąją santvarką tinkamai surikiuoti ir per Kristų sieti su Dievu. Ganytojai privalo aiškiai nušviesti dėsnius apie kūrinių tikslą ir pasinaudojimą pasauliu, teikti dorinę ir dvasinę pagalbą, kad žemiškoji santvarka būtų atnaujinta Kristuje.

O pasauliečiams reikia imtis to žemiškosios santvarkos atnaujinimo kaip savojo uždavinio. Vadovaudamiesi Evangelijos šviesa bei Bažnyčios mintimi, krikščioniškosios meilės veikiami, jie privalo darbuotis pačioje tos žemiškos santvarkos tikrovėje ir ryžtingai veikti, dalytis su kitais piliečiais ypatinga savo patirtimi bei savąja atsakomybe, visada ir visur ieškoti Dievo karalystės teisybės. Žemiškoji santvarka yra taip atnaujintina, kad būtų pilnai išlaikytas savitas jos pobūdis ir kad ji būtų suderinta su kitais krikščioniškojo gyvenimo principais ir pritaikyta įvairioms vietos, laiko bei gyventojų sąlygoms. Tarp šios rūšies apaštalavimo darbų svarbią vietą užima visuomeninė krikščionių veikla. Šventasis Susirinkimas pageidauja, kad ji apimtų visą žemiškąją santvarką, įskaičiuojant ir kultūrą.[12]

Labdara

8. Kiekvienas apaštališkas veikimas privalo kilti iš meilės ir iš jos semtis sau jėgų. Tačiau kai kurie darbai savo prigimtimi tinka būti gyva pačios meilės išraiška. Viešpats Kristus juos pasirinko kaip ženklus, liudijančius jį esant atsiųstąjį Mesiją (plg. Mt. 11, 4–5).

Didžiausias įsakymas įstatyme yra mylėti Dievą visa širdimi, o artimą kaip patį save (plg. Mt. 22, 37–40). Šį artimo meilės įsakymą Kristus paskelbė savuoju ir sutei-

---

12 Plg. Leono XII encikl. **Rerum novarum**, 647 psl. — Pijaus XI encikl. **Quadragesimo anno**, 190 psl. — Pijaus XII **radijo kalbą**, 1941 birželio 1 d.: AAS 33 (1941), 207 psl.

kė jam naują turinį: save jis sutapatino su broliais, sakydamas, jog mylint brolius, yra mylimas jis pats: „Kiek kartų jūs tai padarėte vienam iš šitų mano mažiausiųjų brolių, man padarėte" (Mt. 25, 40). Priimdamas žmogaus prigimtį, tam tikru antgamtiniu ryšiu jis sujungė visą žmoniją su savimi į vieną šeimą ir meilę padarė būdinga savo mokinių žyme, sakydamas: „Iš to visi pažins, kad jūs mano mokytiniai, jei turėsite meilę vienas kito" (Jn. 13, 35).

Šventoji Bažnyčia pačioje savo gyvenimo pradžioje su eucharistine vakariene sujungė „agapę" ir tuo parodė, kad apie Kristų susibūrę jos nariai meilės ryšio yra jungiami draugėn. Iš tos meilės ženklo Bažnyčia yra atpažįstama ir kiekvienu kitu metu. Džiaugdamasi ir kitų veikimu šioje srityje, meilės darbų vykdymą Bažnyčia laiko savo neliečiama pareiga ir teise. Todėl ji ypač brangina tarnavimą beturčiams, ligoniams, vadinamą labdaros ir savitarpio paramos veiklą įvairiopam žmonių vargui palengvinti.[13]

Dabartiniu metu šie darbai yra tapę daug svarbesni ir platesni, nes ištobulėjo susisiekimo priemonės, tartum dingo tarp žmonių nuotolis ir viso pasaulio gyventojai virto lyg vienos šeimos nariais. Šiandien labdara gali ir turi apimti visus žmones ir visus jų reikalus. Kur tik yra stokojančių maisto, drabužio, pastogės, vaistų, darbo, švietimo priemonių tikrai žmogiškam gyvenimui, kur tik yra spaudžiamų vargo arba ligos, kenčiančių ištrėmimą bei kalinamųjų, ten krikščioniškoji meilė turi jų ieškoti ir juos surasti, labai rūpestingai juos guosti ir teikiama pagalba lengvinti jų dalį. Tai daryti pirmoje eilėje yra įpareigoti pasiturintieji asmenys ir kraštai.[14]

---

13 Plg. Jono XXIII encikl. **Mater et Magistra**, 402 psl.
14 Plg. t.p., 440–441 psl.

Kad ši meilės veikla ir būtų be jokio priekaišto ir tokia atrodytų, artime tebūnie matomas Dievas, kurį atspindėti jis buvo sukurtas, ir Viešpats Kristus, kuriam iš tikrųjų aukojama tai, kas duodama stokojančiam. Tebūnie didžiausiu jautrumu pagerbiama šelpiamojo asmens laisvė ir jo orumas. Tikslo grynumas tenebūnie suteršiamas jokiais pasipelnymo arba užvaldymo siekimais.[15] Visų pirma tebūnie atliekama tai, ko reikalauja teisingumas, kad nebūtų duodama kaip meilės dovana tai, kas privalu duoti iš teisingumo. Tebūnie šalinamos negerovių priežastys, ne vien pasekmės. Parama taip tvarkytina, kad padedamieji pamažu atsipalaiduotų nuo išorinės kitų priklausomybės ir įstengtų patys apsirūpinti.

Tad pasauliečiai aukštai tevertina ir pagal išgales teremia privačią, viešą ar net tarptautinę labdarą bei visuomeninę pagalbą, kuriomis sėkmingai padedama vargstantiems asmenims ir kraštams, bendradarbiaudami šiuo tikslu su visais geros valios žmonėmis.[16]

III SKYRIUS

APAŠTALAVIMO SRITYS

Įžanga

9. Pasauliečiai įvairiopai apaštalauja ir Bažnyčioje ir pasaulyje. Tiek vienur, tiek kitur jų laukia įvairūs apaštališkojo darbo laukai. Svarbesniuosius jų norime čia suminėti. Jie yra: bažnytinės bendruomenės, šeima, jaunimas, visuomeninė aplinka, valstybiniai ir tarptautiniai

---

[15] Plg. t.p., 442–443 psl.

[16] Plg. Pijaus XII kalbą **Tarptautiniam Katalikų Intelektualų Sąjūdžiui „Pax Romana“**, 1957 m. balandžio 25 d.: AAS 49 (1957), 298–299 psl., o ypač Jono XXIII kalbą **Mitybos ir Žemdirbystės Organizacijos (FAO) suvažiavime**, 1959 m. lapkričio 10 d.: AAS 51 (1959), 856, 866 psl.

reikalai. Mūsų dienomis vis aktyviau ir aktyviau visame bendruomenės gyvenime reiškiasi moterys; labai svarbu, kad jos vis labiau įsijungtų į veikimą ir įvairiose Bažnyčios apaštalavimo srityse.

Bažnytinės bendruomenės

10. Būdami Kristaus kunigo, pranašo ir karaliaus pareigų dalininkai, pasauliečiai aktyviai dalyvauja Bažnyčios gyvenime ir veikime. Bažnytinėse bendruomenėse jų veikla yra taip reikalinga, kad be jos net ir ganytojų apaštalavimas dažniausiai negali pilnai pasiekti savo tikslo. Tikrai apaštališkos dvasios pasauliečiai, sekdami tų vyrų ir moterų pavyzdžiu, kurie padėjo Pauliui skelbti Evangeliją (plg. Apd. 18, 18, 26; Rom. 16, 3), papildo tai, ko jų broliams trūksta, ir atgaivina tiek ganytojus, tiek kitus tikinčiuosius (plg. 1 Kor. 16, 17–18). Semdamiesi dvasinio maisto iš aktyvaus dalyvavimo liturginiame bendruomenės gyvenime, jie uoliai įsijungia į apaštališkuosius jos darbus; jie atveda į Bažnyčią tuos, kurie gal būt stovi toli nuo jos; jie rūpestingai padeda perduoti Dievo žodį, ypač aiškindami katekizmą; savo patirtimi jie prisideda prie sėkmingesnio pastoracijos darbo atlikimo, o taip pat ir prie geresnio Bažnyčios turto administravimo.

Ryškus bendruomeninio apaštalavimo pavyzdys yra parapija. Kokios bebūtų žmonių įvairybės, čia jos visos yra suimamos į viena ir jungiamos į Bažnyčios visumą.[17]

---

[17] Plg. šv. Pijaus X apašt. laišką **Creationis duarum novarum paroeciarum**, 1905 m. birželio 1 d.: ASS 38 (1905), 65–67 psl. — Pijaus XII kalbą **šv. Sabos parapiečiams**, 1953 m. sausio 11 d.: **Discorsi e Radiomessaggi di S. S. Pio XII**, 14 (1952–1953), 449–454 psl. — Jono XXIII kalbą **užmiestinės Albano diecezijos kunigams ir tikintiesiems** Castelgandolfo viloje, 1962 m. rugpiūčio 26 d.: AAS 54 (1962), 656–660 psl.

Pasauliečiai teipranta parapijoj veikti, palaikydami glaudų ryšį su savo kunigais.[18] Teiškelia jie bažnytinėje bendruomenėje savo ir pasaulio problemas bei žmonių išganymo klausimus, kad būtų svarstomi ir sprendžiami bendromis jėgomis. Pagal išgales teprisideda jie prie kiekvieno savosios bažnytinės šeimos užsimoto apaštalavimo ir misijų darbo.

Parapija yra tarsi diecezijos ląstelė. Pasauliečiai nuolatos tesijaučia priklausą diecezijai ir visada tebūnie pasiruošę, savo ganytojo kviečiami, prisidėti taip pat ir prie diecezinių darbų. Dar daugiau, kad galėtų atsiliepti į kaimų ir miestų reikalus,[19] teneapriboja savo veiklos parapijos arba diecezijos sienomis, o teišplečia ją į tarpparapinio, tarpdiecezinio, valstybinio ir tarptautinio darbo lauką. Tai darytina juo labiau, kad nuolat didėjąs gyventojų kilnojimasis, auganti savitarpio priklausomybė ir lengvumas susisiekti šiandien jau nebeleidžia jokiai bendruomenės daliai likti užsidariusiai nuo kitų. Taip tesirūpina jie po visą pasaulį pasklidusios Dievo tautos reikalais. Ypatingai telaiko sava misijų veiklą, teikdami jai medžiaginę pagalbą arba net prisidėdami prie jos savo pačių darbu. Grąžinti Dievui dalį iš jo gautųjų gėrybių yra garbinga krikščionių pareiga.

Šeima

11. Šeimą visatos Kūrėjas padarė žmonių bendruomenės pradžia ir pamatu, o savo malone padarė ją net didžia Kristaus ir Bažnyčios paslaptimi (plg. Efez. 5, 32).

---

18 Plg. Leono XIII **kalbą**, 1894 m. sausio 28 d.: **Acta**, 14 (1894), 424–425 psl.

19 Plg. Pijaus XII kalbą **klebonams ir kt.**, 1951 m. vasario 6 d.: **Discorsi e Radiomessaggi di S. S. Pio XII**, 12 (1950–1951), 437–443 psl.; 1952 m. kovo 8 d.: **t.p.**, 14 (1952–1953), 5–10 psl.; 1953 m. kovo 27 d.: **t.p.**, 15 (1953–1954), 27–35 psl.; 1954 m. vasario 28 d.: **t.p.**, 585–590 psl.

Todėl apaštalavimas tarp vedusiųjų ir šeimose yra ypatingai svarbus tiek Bažnyčiai, tiek pasaulinei bendruomenei.

Vyras ir žmona yra malonės nešėjai ir tikėjimo liudininkai vienas antram, savo vaikams bei kitiems šeimynos nariams. Savo vaikams tėvai yra pirmieji tikėjimo skelbėjai ir auklėtojai. Tad žodžiu bei pavyzdžiu teruošia juos krikščioniškajai ir apaštališkajai veiklai, išmintingai tepadeda jiems pasirinkti gyvenimo kelią ir ypač rūpestingai tepuoselėja juose pastebėtą dvasinį pašaukimą.

Visada buvo susituokusiųjų pareiga, o šiandien svarbiausias jų apaštalavimo uždavinys yra šie dalykai: savo gyvenimu parodyti ir įrodyti vedybų ryšio neišardomybę ir šventumą, energingai pabrėžti gimdytojų ir globėjų teisę ir pareigą krikščioniškai auklėti vaikus, ginti šeimos kilnumą ir jai priklausantį savarankiškumą. Tad jie ir kiti krikščionys teveikia išvien su visais geros valios žmonėmis, kad tos teisės būtų apsaugotos valstybės įstatymais. Valdant bendruomenę, tebūnie atsižvelgiama į šeimos reikalus: butą, auklėjimą, darbo sąlygas, socialinį draudimą ir mokesčius, o tvarkant gyventojų persikėlimą, tebūnie apsaugotas šeimos židinio vienumas.[20]

Šeimai pats Dievas skyrė būti pirmąja ir gyvybine bendruomenės ląstele. Šį uždavinį ji atliks, jei savo narių meile vienas kitam ir bendra malda į Dievą parodys esanti lyg bažnytinė namų židinio šventovė, jei ji visa įsijungs į liturgines Bažnyčios apeigas ir pagaliau, jei bus svetin-

---

20 Plg. Pijaus XI encikl. **Casti connubii:** AAS 22 (1930), 554 psl. — Pijaus XII **radijo kalbą,** 1941 m. sausio 1 d.: AAS 33 (1941), 203 psl.; **tarptautinio šeimos teises saugojančių sambūrių kongreso delegatams,** 1949 m. rugsėjo 20 d.: AAS 41 (1949), 552 psl.; kalbą **į Romą atvykusiems Prancūzijos šeimos tėvams,** 1951 m. rugsėjo 18 d.: AAS 43 (1951), 731 psl.; **kalėdinę radijo kalbą,** 1952: AAS 45 (1953), 41 psl. — Jono XXIII encikl. **Mater et Magistra,** 429, 439 psl.

ga ir skleis teisingumą bei atliks kitus gerus darbus, padėdama visiems pagalbos reikalingiems broliams.

Iš įvairių šeimos apaštalavimo darbų galima suminėti šiuos: įsūnyti pamestinukus, mielai priglausti ateivius, prisidėti prie mokyklų tvarkymo, teikti jaunimui patarimų ir lėšų, padėti geriau pasiruošti vedybiniam gyvenimui einantiems į moterystę, pagelbėti katekizavimo darbe, paremti šeimas, kurios patenka į medžiaginius arba dvasinius sunkumus, sulaukusiems senatvės parūpinti ne tik tai, kas būtina, bet ir ekonominę pažangą atitinkančius išteklius.

Šeimos teduoda pasauliui didžiavertį Kristaus liudijimą, visu savo gyvenimu atspindėdamos Evangeliją ir būdamos krikščioniškojo namų židinio pavyzdžiu.[21] Tai svarbu visuomet ir visur, bet ypatingai ten, kur sėjama pirmoji Evangelijos sėkla, kur Bažnyčia yra neseniai įkurta arba kur ji kuriuo nors būdu yra patekusi į sunkią padėtį.

Kad lengviau įstengtų pasiekti savo apaštalinius tikslus, šeimoms gali būti naudinga sudaryti kokius nors sambūrius.[22]

Jaunimas

12. Jaunimas turi nepaprastai svarbios įtakos mūsų meto visuomenėje.[23] Jaunuolių gyvenimo aplinkybės, jų galvosena ir jų santykiai su savo šeima šiandien yra labai pasikeitę. Dažnai jie per greit keičia savo visuomeninę ir

---

21 Plg. Pijaus XII encikl. **Evangelii praecones**, 514 psl.

22 Plg. Pijaus XII kalbą **tarptautinio šeimos teises saugojančių sambūrių kongreso delegatams**, 1949 m. rugsėjo 20 d.: AAS 41 (1949), 552 psl.

23 Plg. šv. Pijaus X kalbą **Prancūzijos Katalikų Jaunimo Sąjungai apie pamaldumą, mokslą ir veiklą**, 1904 m. rugsėjo 25 d.: ASS 37 (1904–1905), 296–300 psl.

ūkinę būklę. Jų visuomeninė ir net politinė reikšmė vis didėja, tuo tarpu jie patys atrodo nepriaugę tinkamai imtis naujų pareigų.

Didėjąs vaidmuo visuomenėje reikalauja iš jų ir didėjančio apaštališko veiklumo. O ir pati jų prigimtis nuteikia juos veiklumui. Bundant asmenybei, verčiami noro gyventi ir reikštis, jie imasi atsakomybės ir trokšta įnešti savo dalį į visuomeninį ir kultūrinį gyvenimą. Jeigu tas veržlumas bus pilnas Kristaus dvasios ir palaikomas klusnumo bei meilės Bažnyčios ganytojams, iš jo galima tikėtis labai gražių vaisių. Jie turi būti pirmieji, betarpiai jaunimo apaštalai, turi apaštalauti patys savo tarpe, taikydamiesi prie visuomeninės aplinkos, kurioje gyvena.[24]

Suaugusieji tesistengia sueiti su jaunimu į draugišką pokalbį, kad abi pusės, nugalėjusios amžiaus skirtumą, geriau viena antrą pažintų ir pasidalytų viena su kita turimais savo vidaus turtais. Suaugusieji teskatina jaunimą apaštalauti; pirmiausia tedaro tai savo pavyzdžiu, o, pasitaikius progai, ir išmintingu patarimu bei sumania parama. Antra vertus, jaunimas terodo suaugusiems pagarbą ir pasitikėjimą; nors jis iš prigimties yra linkęs į naujybes, tačiau deramai tevertina girtinas tradicijas.

Ir vaikai gali savaip apaštališkai veikti. Pagal savo išgales tebūnie jie tikri bei gyvi Kristaus liudininkai savo draugų tarpe.

Visuomeninė aplinka

13. Apaštalavimas visuomeninėje aplinkoje siekia suteikti krikščionišką dvasią galvosenai, papročiams, į-

---

[24] Plg. Pijaus XII laišką **Dans quelques semaines** Montrealio arkivyskupui — **apie Kanados krikščionių jaunimo ruošiamus suvažiavimus,** 1947 m. gegužės 24 d.: AAS 39 (1947), 257 psl.; radijo kalbą **Briuselio žosistams,** 1950 m. rugsėjo 3 d.: AAS 42 (1950), 640–641 psl.

statymams ir santvarkai bendruomenės, kurioje gyvenama. Tai pasauliečių uždavinys bei prievolė, nes niekas kitas šito darbo nepajėgia deramai atlikti. Čia pasauliečiai gali apaštalauti kaip lygūs tarp lygių. Čia jie savo pavyzdžio liudijimą papildo žodiniu liudijimu.[25] Kaip tik čia, darbo, profesijos, studijų, apsigyvenimo, laisvalaikio praleidimo, susiorganizavimo reikaluose pasauliečiai gali geriau padėti savo broliams.

Šią Bažnyčios misiją pasaulyje pasauliečiai pirmoje eilėje vykdo tikėjimą atspindinčiu savo gyvenimu, kuriuo tampa žmonių šviesa. Jie vykdo ją kilniu kiekvieno darbo atlikimu, kuriuo visus patraukia į tiesą bei gėrį, o galų gale ir į Kristų bei Bažnyčią. Jie vykdo ją broliška meile dalydamiesi su savo broliais tomis pačiomis gyvenimo sąlygomis, darbais, skausmais bei siekimais ir nejučiomis paruošdami jų širdis išganančiosios malonės veikimui. Ją jie vykdo, pilnai jausdami savo svarbą bendruomenės kūrimo darbe ir su krikščionišku didžiadvasiškumu darydami tai, ko iš jų reikalauja šeima, visuomenė ir profesija. Taip jų elgsena palengva perima aplinką, kurioje jie gyvena ir dirba.

Šis apaštalavimas turi apimti visus aplinkoje sutinkamus žmones ir neapleisti jokio dvasinio arba medžiaginio patarnavimo, kurį tik galima jiems atlikti. Tačiau tikri apaštalai, nepasitenkindami vien šitokia veikla, stengiasi dar ir žodžiais skelbti artimui Kristų. Juk daugelis žmonių gali išgirsti Evangeliją ir patirti apie Kristų tik iš tų, su kuriais nuolat bendrauja.

Valstybinė ir tarptautinė plotmė

14. Neaprėpiamai plati darbo dirva yra valstybiniai ir tarptautiniai reikalai, kur ypatingai pasauliečiai yra

[25] Plg. Pijaus XI encikl. **Quadragesimo anno**, 225–226 psl.

krikščioniškosios išminties nešėjai. Mylėdami tėvynę ir ištikimai atlikdami savo pilietines prievoles, katalikai tesijaučia įpareigoti siekti tikrojo bendruomenės labo. Savo svaria nuomone tepaveikia, kad valdžios galia būtų teisingai naudojama, o įstatymai atitiktų dorovės dėsnius ir tarnautų visuomenės gerovei. Katalikai politikai, suprantama, kartu deramai susipažinę su tikėjimu bei krikščioniškuoju mokslu, teneatsisako eiti viešųjų pareigų, nes, gerai jas atlikdami, jie gali padėti bendrajai gerovei ir tiesti kelią Evangelijai.

Katalikai tesistengia bendradarbiauti su visais geros valios žmonėmis, siekdami skleisti visa, kas tiesa, kas teisinga, kas šventa, kas verta meilės (plg. Pil. 4, 8). Tesusitinka su jais protingo ir mandagaus pokalbio ir tesvarsto, kaip turėtų būti pagerintos visuomeninės bei valstybinės institucijos, kad atitiktų Evangelijos dvasią.

Tarp mūsų metui būdingų dalykų ypatingai pažymėtinas nesustabdomai augąs visų tautų solidarumas. Pasauliečių apaštalavimo uždavinys yra jį rūpestingai ugdyti ir paversti nuoširdžia bei tikra broliška meile. Be to, pasauliečiai privalo domėtis tarptautine padėtimi ir pažinti joje iškylančias ir sprendžiamas teorines bei praktines problemas, ypač besivystančiųjų tautų.[26]

Visi, kurie darbuojasi svetimose šalyse arba teikia joms pagalbą, teatsimena, kad santykiai tarp tautų turi būti tikrai broliški mainai, kur kiekviena pusė kartu ir duoda ir gauna. O keliaujantieji tarptautinių reikalų, prekybos ar turizmo tikslais tenepamiršta, kad jie visur drauge yra ir keliaują Kristaus šaukliai ir atitinkamai tesielgia.

---

[26] Plg. Jono XXIII encikl. **Mater et Magistra**, 448–450 psl.

IV SKYRIUS

APAŠTALAVIMO BŪDAI

Įžanga

15. Pasauliečiai gali apaštalauti arba pavieniui arba susibūrę į įvairias grupes bei draugijas.

Pavienio apaštalavimo reikšmė ir įvairumas

16. Pavieniui atliktinas apaštalavimas, kuris gausiai liejasi iš tikrai krikščioniško gyvenimo (plg. Jn. 4, 14), yra kiekvieno pasauliečių apaštalavimo, net grupinio, pradžia ir sąlyga; jo niekas kitas negali atstoti.

Šis apaštalavimas yra visada ir visur vaisingas, o kai kuriais atvejais tik jis vienas tetinka ir tėra galimas. Apaštalauti pavieniui yra pašaukti ir įpareigoti visi pasauliečiai, be išimties, net ir tie, kurie neturi progos ar galimumo veikti draugijose.

Įvairūs yra apaštalavimo būdai, kuriais pasauliečiai padeda Bažnyčiai augti ir pašvenčia pasaulį bei gaivina jį Kristuje.

Ypatingas individualaus apaštalavimo būdas yra pats pasauliečių gyvenimas, įkvėptas tikėjimo, vilties ir meilės. Jis tebėra ir mūsų laikais tinkamiausias ženklas, rodantis tikinčiuosiuose gyvenantį Kristų. Pasauliečiai apaštalauja ir žodžiu, kai skelbia Kristų ir aiškina krikščioniškąjį tikėjimą, kai tą tikėjimą skleidžia, kaip kam sąlygos leidžia ir kaip kas sugeba, ir sąžiningai jį išpažįsta. Šis žodžio apaštalavimas tam tikrais atvejais yra būtinai reikalingas.

Be to, kaip šio pasaulio piliečiai, pasauliečiai dalyvauja žemiškosios santvarkos kūrime ir tobulinime. Čia jie privalo vadovautis tikėjimo šviesa ir ieškoti aukštesnių motyvų šeimos, profesiniam, kultūriniam ir visuomeni-

niam gyvenimui bei, pasitaikius progai, tuos motyvus nurodyti ir kitiems. Težino visi, kad tuo jie tampa Dievo — Kūrėjo, Atpirkėjo ir Pašventėjo — bendradarbiais ir jį garbina.

Pagaliau pasauliečiai visą savo gyvenimą tegaivina meile ir, kiek įmanoma, tepareiškia ją darbais.

Kiekvienas teprisimena, jog jis gali pasiekti visus žmones ir prisidėti prie viso pasaulio išganymo vieša ir privačia malda, atgaila bei laisvu gyvenimo vargų prisiėmimu ir tuo tapti panašus į kenčiantį Kristų (plg. 2 Kor. 4, 10; Kol. 1, 24).

Ypatingi pavienio apaštalavimo atvejai

17. Šis pavienių apaštalavimas yra ypač svarbus tose šalyse, kur labai varžoma Bažnyčios laisvė. Ten, sunkiausiose sąlygose, pasauliečiai pagal išgales atlieka kunigų darbą. Išstatydami į pavojų savo laisvę, o kartais net ir gyvybę, jie moko aplinkinius žmones krikščionių tikėjimo, religinio gyvenimo ir katalikiškos galvosenos, skatina dažnai priimti sakramentus ir ugdo pamaldumą, ypač eucharistinį.[27] Šventasis Susirinkimas iš širdies dėkoja Dievui už tai, kad jis ir mūsų laikais, siaučiant persekiojimams, nepaliauja siųsti didvyriškos drąsos pilnų pasauliečių, ir reiškia jiems savo tėvišką meilę bei dėkingumą.

Ypatinga dirva pavieniam apaštalavimui yra ten, kur katalikai yra negausūs ir išsklaidyti. Čia pasauliečiams, kurie dėl jau minėtų arba dėl kurių kitų ypatingų priežasčių, kartais kylančių iš jų profesijos, apaštalauja tik pavieniui, naudinga susieiti pokalbio mažomis grupėmis, be jokios griežtesnės organizacinės formos. Žmonėms tai bus nuolatinis Bažnyčios vienybės ženklas, ryškiai paro-

---

27 Plg. Pijaus XII kalbą **I visuotiniame Pasauliečių Apaštalavimo kongrese**, 1951 m. spalio 15 d.: AAS 43 (1951), 788 psl.

dąs meilę. Taip draugaudami ir dalydamiesi patirtimi, jie vieni kitus dvasiškai parems, kad įstengtų nugalėti gyvenimo ir perdaug jau atsiskiriančios nuo kitų veiklos nepatogumus ir nešti gausesnių apaštalavimo vaisių.

Grupinio apaštalavimo reikšmė

18. Krikščionys yra pašaukti apaštalauti pavieniui įvairiose savo gyvenimo aplinkybėse. Tačiau teatsimena, kad žmogus savo esme yra visuomeninė būtybė, ir kad Dievui patiko tuos, kurie tiki Kristų, sujungti į vieną tautą (plg. 1 Petr. 2, 5–10) ir į vieną kūną (plg. 1 Kor. 12, 12). Taigi ir žmogiškuosius, ir krikščioniškuosius tikinčiųjų reikalavimus gražiai atitinka grupinis apaštalavimas. Jis drauge ženklina Bažnyčios bendravimą ir vienybę Kristuje, kuris pasakė: „Kur du ar trys susirinkę mano vardu, ten aš esu jų tarpe“ (Mt. 18, 20).

Tad pasauliečiai teapaštalauja, jungdamiesi draugėn.[28] Tebūnie apaštalai savo šeimoje, parapijoje ir diecezijoje, kurios pačia savo esme yra bendruomeninio apaštalavimo išraiška. Taip pat teapaštalauja susibūrę į savo pačių laisvai suplanuotas grupes.

Grupinis apaštalavimas yra ir dėl to svarbus, kad tiek bažnytinėse bendruomenėse, tiek visur kitur dažnai reikia veikti jungtinėmis jėgomis. Sutelktiniam apaštalavimui įsikūrusios draugijos remia savo narius, ruošia juos veiklai, tvarko ir derina jų apaštalavimo darbą. Taip apaštalaujant galima tikėtis daug geresnių vaisių, negu kiekvienam darbuojantis pavieniui.

Dabartinėse sąlygose yra tiesiog būtina pasauliečių darbo aplinkoje stiprinti grupinį, organizuotą apaštalavimą, nes tik glaudžiai sujungtos jėgos tegali pilnai pasiekti visus šiandieninio apaštalavimo tikslus ir sėkmingai

---

[28] Plg. t.p., 787–788 psl.

ginti jo reikalus.[29] Čia ypatingai svarbu, kad apaštalavimas paveiktų bendrą nusiteikimą ir visuomenines sąlygas tų, kuriems yra skiriamas. Kitaip — apaštalaujantieji dažnai nepajėgs atsispirti viešosios nuomonės arba visuomeninių institucijų spaudimui.

Įvairūs grupinio apaštalavimo būdai

19. Yra daug įvairių apaštalavimo sambūrių.[30] Vieni jų yra užsibrėžę bendrąjį Bažnyčios apaštalavimo tikslą; kiti siekia ypatingai skleisti Evangeliją ir šventumą; vėl kitų tikslas yra krikščionišką dvasią duoti žemiškajai santvarkai; dar kiti skelbia Kristų gailestingais meilės darbais.

Ir šių sambūrių ypatingas dėmesys yra kreiptinas į tuos, kurie padeda savo nariams ugdyti ir aukštai vertina glaudesnį jų tikėjimo ir gyvenimo vienumą. Šie sambūriai nėra savo pačių tikslas; jie privalo padėti Bažnyčiai atlikti savo misiją pasaulyje. Jų apaštališkasis pajėgumas priklauso nuo jų sutapimo su Bažnyčios tikslais ir nuo paskirų narių bei viso sambūrio krikščioniško gyvenimo ir evangeliškos dvasios.

Šiandieninė žmonija sparčiai vystosi, jos institucijos tobulėja. Todėl visuotinysis Bažnyčios uždavinys reikalauja, kad apaštališkoji katalikų veikla vis labiau ir labiau pasireikštų organizuotomis formomis ir tarptautinėje plotmėje. Tarptautinės katalikų organizacijos geriau pasieks savo tikslą, kai į jas susibūrusios grupės bei jų nariai bus glaudžiau susiję su jomis.

Palaikydami reikiamus santykius su bažnytine vyres-

---

29 Plg. Pijaus XII encikl. **Le pèlerinage de Lourdes,** 1957 m. liepos 2 d.: AAS 49 (1957), 615 psl.

30 Plg. Pijaus XII kalbą **Tarptautinės Katalikų Vyrų Federacijos Tarybai,** 1956 m. gruodžio 8 d.: AAS 49 (1957), 26–27 psl.

nybe,[31] pasauliečiai turi teisę steigti draugijas,[32] jas tvarkyti ir joms priklausyti. Tačiau reikia vengti jėgų išsklaidymo. Tai esti, kai be pakankamos priežasties yra steigiamos naujos draugijos bei užsimojami nauji darbai arba kai įsikibus laikomasi naudos nebenešančių sambūrių bei atgyvenusių metodų. Taip pat ne visuomet yra tikslu vienoje šalyje vartojamas apaštalavimo formas be atodairos perkelti į kitas.[33]

Katalikiškoji akcija

20. Jau kelintas dešimtmetis, kaip daugelio kraštų pasauliečiai vis labiau pasišvenčia apaštalavimui. Susibūrę į įvairių rūšių veiklos grupes ir palaikydami glaudžius ryšius su hierarchija, jie siekė ir tebesiekia grynai apaštališkų tikslų. Tarp šių ir panašių, jau seniau veikusių, institucijų yra ypač iškeltinos tos, kurios, nors veikdamos skirtingais metodais, atnešė Kristaus karalystei našiausių vaisių. Popiežiai ir daugelis vyskupų pagrįstai yra jas gyrę ir rėmę bei pavadinę katalikiškosios akcijos vardu ir labai dažnai apibūdinę kaip pasauliečių bendradarbiavimą su apaštalaujančiąja hierarchija.[34]

Ši mūsų laikais didžiai vertinga įvairiopa apaštalavimo veikla, ar ji būtų vadinama katalikiškosios akcijos, ar kuriuo kitu vardu, turi šias būdingas savybes:

a. Tiesioginis šių organizacijų siekimas yra apaštališkasis Bažnyčios tikslas — skleisti žmonėse Evangeliją, juos pašvęsti ir krikščioniškai formuoti jų sąmonę, kad

---

31 Plg. šio dekreto 24 nr.

32 Plg. Susirinkimų Kongregacijos nutarimą **Corrienten.**, 1920 m. lapkričio 13 d.: AAS 13 (1921), 139 psl.

33 Plg. Jono XXIII encikl. **Princeps Pastorum**, 856 psl.

34 Plg. Pijaus XI laišką **Quae nobis** kardinolui Bertramui, 1928 m. lapkričio 13 d.: AAS 20 (1928), 385 psl. — Pijaus XII kalbą **Italijos Katalikų Akcijos nariams**, 1940 m. rugsėjo 4 d.: AAS 32 (1940), 362 psl.

galėtų Evangelijos dvasią suteikti įvairioms bendruomenėms bei įvairiopai aplinkai.

b. Savo būdu bendradarbiaudami su hierarchija, pasauliečiai įneša savo patirtį ir imasi atsakomybės tvarkyti tas organizacijas, tirti sąlygas, kuriose turi vykti pastoracinis Bažnyčios darbas, ir nustatyti veiklos programą bei ją vykdyti.

c. Pasauliečiai veikia bendrai, kaip koks organinis kūnas; tuo būdu tinkamiau išreiškiamas Bažnyčios bendruomeniškumas ir pajėgiau apaštalaujama.

d. Tiek savanoriškai pasisiūlą, tiek pakviesti veikti ir tiesiogiai bendradarbiauti su apaštalaujančiąja hierarchija pasauliečiai veikia jos prižiūrimi; hierarchija gali duoti tam bendradarbiavimui ypatingą įgaliojimą.

Organizacijos, kurios, hierarchijos nuomone, turi visas šias savybes, yra laikytinos katalikiškąja akcija net jei, prisitaikydamos prie vietos žmonių reikalavimų, skirtingai veiktų ir kitaip vadintųsi.

Visas tas institucijas, kurios daugelyje šalių tikrai vykdo Bažnyčios apaštalavimo tikslus, šventasis Susirinkimas karštai rekomenduoja ir kviečia jose veikiančius kunigus ir pasauliečius vis pilniau ir pilniau įgyvendinti ką tik minėtas savybes ir visuomet broliškai bendradarbiauti su kitomis Bažnyčios apaštalavimo formomis.

Draugijų vertė

21. Reikia deramai branginti visas apaštalavimo draugijas, o tas, kurias hierarchija, žiūrėdama laiko ir vietos reikalavimų, giria, rekomenduoja arba yra nutarusi steigti kaip reikalingesnes, kunigai, vienuoliai ir pasauliečiai turi ypatingai vertinti ir pagal išgales remti. Tokiomis šiandien pirmoje eilėje yra laikytinos tarptautinės katalikų sąjungos bei organizacijos.

Pasauliečiai, ypatingu būdu pasišvenčią Bažnyčios tarnybai

22. Ypatingos pagarbos ir pagyrimo nusipelno nevedusieji arba vedusieji pasauliečiai, kurie visam gyvenimui arba laikinai pašvenčia save ir savo profesinius gabumus šioms institucijoms bei jų darbams. Bažnyčia labai džiaugiasi, kad vis didėja pasauliečių skaičius, kurie pasišvenčia apaštalavimo draugijoms bei jų veikimui čia savo krašte, čia tarptautinėje plotmėje, o ypatingai katalikų misijų ir naujai įsteigtųjų bažnyčių bendruomenėse.

Su palankumu ir dėkingumu tepriima Bažnyčios vadovai tokius pasauliečius, težiūri, kad jų gyvenimo sąlygos kiek galint daugiau atitiktų teisingumo ir meilės reikalavimus, ypač, kad jie turėtų kuo išlaikyti save ir savo šeimą ir kad gautų jiems reikalingą švietimą, dvasinės paramos ir paskatų.

V SKYRIUS

APAŠTALAVIMO TVARKYMAS

Įžanga

23. Ir pavienis, ir grupinis pasauliečių apaštalavimas turi būti deramai įjungtas į visos Bažnyčios apaštalavimą. Iš tikrųjų ryšys su tais, kuriuos Šventoji Dvasia paskyrė valdyti Dievo Bažnyčią (plg. Apd. 20, 28), yra esminis krikščioniškojo apaštalavimo elementas. Nemažiau svarbus yra įvairių apaštalavimo užsimojimų suderinimas; juos privalo tinkamai tvarkyti hierarchija.

Kad visame Bažnyčios apaštalavime atsispindėtų broliška meilė, būtų pasiekiamas bendras tikslas ir išvengiama pavyduliavimo, reikia puoselėti vienybės dvasią. Tam tikslui įvairios apaštalavimo formos turi viena kitą vertinti ir, išlaikydamos kiekviena savą pobūdį, tinkamai

viena prie kitos derintis.[35] Tai ypač svarbu, kai koks nors Bažnyčios darbas reikalauja visų, vienuolių ir diecezinių, kunigų sutarimo bei apaštališko bendradarbiavimo.

Santykiai su hierarchija

24. Hierarchijos uždavinys yra pasauliečių apaštalavimą skatinti, nustatyti jam principus bei teikti jam dvasinę pagalbą, derinti jo veiklą prie bendrojo Bažnyčios tikslo ir žiūrėti, kad būtų laikomasi doktrinos ir tvarkos.

Pasauliečių apaštalavimas gali įvairiopai santykiauti su hierarchija; tai priklauso nuo to apaštalavimo formų ir siekimų.

Bažnyčioje yra nemaža apaštalaujamosios veiklos, kylančios iš laisvos pasauliečių iniciatyvos ir sumaniai jų tvarkomos. Kai kuriais atvejais tokiu veikimu Bažnyčios uždavinys gali būti geriau atliekamas; todėl neretai hierarchija jį giria ir rekomenduoja.[36] Tačiau jokia veikla negali vadintis katalikiška, neturėdama teisėtos bažnytinės vadovybės pritarimo.

Kai kurias pasauliečių apaštalavimo formas hierarchija vienu ar kitu būdu specialiai patvirtina.

Be to, kai bendroji Bažnyčios gerovė to reikalauja, bažnytinė vadovybė gali pasirinkti kai kuriuos apaštalavimo sambūrius ir darbus, betarpiškai siekiančius dvasinio tikslo, ir juos ypatingai remti, imdamasi už juos ypatingą atsakomybę. Taip hierarchija, atsižvelgdama į aplinkybes ir įvairiopai tvarkydama apaštalavimą, tą ar kitą jo formą glaudžiai susieja su savo pačios apaštališkuoju uždaviniu. Ji tai daro, išlaikydama ir savo ir pasauliečių

---

[35] Plg. Pijaus XI encikl. **Quamis Nostra**, 1936 m. balandžio 30 d.: AAS 28 (1936), 160–161 psl.

[36] Plg. Susirinkimų Kongregacijos nutarimą **Corrienten.**, 1920 m. lapkričio 13 d.: AAS 13 (1921), 137–140 psl.

apaštalavimo prigimtį bei skirtybes ir neatimdama pasauliečiams galios veikti savo iniciatyva. Toks hierarchijos aktas įvairiuose bažnytiniuose dokumentuose yra vadinamas mandatu.

Pagaliau hierarchija pasauliečiams paveda kai kuriuos artimiau su ganytojų pareigomis susijusius darbus, kaip krikščioniškosios religijos dėstymą, tam tikrus liturginius veiksmus bei pastoracinius uždavinius. Šis pavedimas įpareigoja pasauliečius atlikti jiems patikėtas pareigas, laikantis bažnytinės vyresnybės nurodymų.

O dėl žemiškosios santvarkos darbų ir institucijų hierarchijos uždavinys yra mokyti ir autoritetingai aiškinti dorovės dėsnius, kurių čia reikia laikytis. Visa deramai apsvarsčiusi ir pasitarusi su žinovais, bažnytinė vadovybė taip pat turi teisę spręsti, ar tie darbai bei institucijos derinasi su doriniais principais, ir ko čia reikia antgamtinės srities gėriui išsaugoti bei ugdyti.

Dvasininkų pagalba pasauliečių apaštalavimui

25. Teatsimena vyskupai, klebonai ir kiti kunigai, diecezįniai bei priklausą vienuolijoms, kad teisę ir pareigą apaštalauti turi visi pakrikštytieji, ar jie būtų dvasininkai ar pasauliečiai, ir kad Bažnyčios statymo darbe ir pasauliečiai turi savo dalį.[37] Todėl tegul broliškai su jais bendradarbiauja Bažnyčioje bei Bažnyčios gerovei ir ypatingai tesirūpina jų apaštalavimo darbais.[38]

Tebūnie rūpestingai parenkami sugebą ir tinkamai paruošti kunigai padėti atskiroms pasauliečių apaštalavimo šakoms.[39] Tie, kuriuos hierarchija šioms pareigoms

---

[37] Plg. Pijaus XII kalbą **II visuotiniame Pasauliečių Apaštalavimo kongrese,** 1957 m. spalio 5 d.: AAS 49 (1957), 927 psl.
[38] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 37 nr.
[39] Plg. Pijaus XII apašt. raginimą **Menti Nostrae,** 660 psl.

paskiria, yra jos atstovai savo pastoraciniame darbe. Visuomet ištikimai vadovaudamiesi Bažnyčios dvasia ir mokslu, jie tepalaiko deramus ryšius tarp pasauliečių ir hierarchijos; teatsideda sau pavestųjų katalikų draugijų dvasiniam gyvenimui ir apaštališkam uolumui ugdyti; savo išmintingu patarimu teateina į talką jų apaštalavimo veiklai ir teremia jų vykdomus darbus. Nuolatos susitikdami su pasauliečiais pokalbio, stropiai tenagrinėja, kokiais būdais galima vaisingiau apaštalauti; teskleidžia vienybės dvasią pačios draugijos narių tarpe ir jos santykiuose su kitomis draugijomis.

Pagaliau vienuoliai, tiek broliai, tiek seserys, tevertina apaštališkus pasauliečių darbus. Laikydamiesi savo vienuolijų dvasios ir nuostatų, tepasišvenčia jie pasauliečių veiklai ugdyti;[40] tesistengia palaikyti, paremti ir papildyti kunigų veikimą.

Keletas priemonių savitarpio bendradarbiavimui

26. Diecezijose, jei tik galima, tebūnie įsteigtos tarybos padėti Bažnyčiai apaštalauti Evangelijos skelbimo ir žmonių pašventimo, labdaros, visuomeninės veiklos bei kitose srityse. Šiose tarybose deramai tebendradarbiauja kunigai ir vienuoliai su pasauliečiais. Jos gali padėti derinti tarp savęs įvairias pasauliečių apaštalavimo draugijas bei jų darbą, išlaikant kiekvienos pobūdį ir savarankiškumą.[41] Jei galima, tebūnie steigiamos šios rūšies tarybos, apimančios vieną ar daugiau parapijų, diecezijų ar kraštų.[42]

---

40 Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Tinkamas vienuolinio gyvenimo atsinaujinimas**, 8 nr.

41 Plg. Benedikto XIV **De Synodo Dioecesana**, III kn., IX sk., 7–8 nr.: **Opera omnia**, XI t. (Prato, 1844), 76–77 psl.

42 Plg. Pijaus XI encikl. **Quamvis Nostra**, 1936 m. balandžio 30 d.: AAS 28 (1936), 160–161 psl.

Be to, tebūnie įsteigtas sekretariatas prie Šventojo Sosto pasauliečių apaštalavimui tvarkyti ir plėtoti. Jis turėtų būti centras, tinkamomis priemonėmis informuojąs apie įvairius pasauliečių apaštalavimo darbus, svarstąs šioje srityje iškylančias mūsų meto problemas ir savo patarimais padedąs hierarchijai ir pasauliečiams apaštalauti. Šiame sekretariate turėtų būti atstovaujami įvairūs viso pasaulio pasauliečių apaštalavimo sąjūdžiai ir draugijos. Su pasauliečiais čia turėtų bendradarbiauti taip pat ir kunigai bei vienuoliai.

Bendradarbiavimas su kitais krikščionimis ir nekrikštytaisiais

27. Tarsi bendras Evangelijos paveldėjimas ir iš to paveldėjimo plaukianti krikščioniškojo išpažinimo pareiga skatina, o dažnai net ir verčia, katalikus bendradarbiauti su kitais krikščionimis. Bendradarbiautina paskiriems asmenims ir bažnytinėms bendruomenėms, veikimu ir dalyvavimu organizacijose, tautinėje ir tarptautinėje plotmėje.[43]

Bendros žmogiškosios vertybės neretai reikalauja, kad panašiai bendradarbiautų apaštališkų tikslų siekią krikščionys su nekrikščionimis, kurie šias vertybes pripažįsta.

Šitokiu dinamišku ir protingu bendradarbiavimu,[44] labai svarbiu žemiškai veiklai, pasauliečiai yra pasaulio Išganytojo Kristaus ir žmonių šeimos vienybės liudininkai.

---

[43] Plg. Jono XXIII encikl. **Mater et Magistra**, 456–457 psl. — II Vatikano susirinkimo dekr. **Ekumenizmas**, 12 nr.

[44] Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Ekumenizmas**, 12 nr. Plg. taip pat dogm. konst. **Bažnyčia**, 15 nr.

VI SKYRIUS

RUOŠIMAS APAŠTALAVIMUI

Pasiruošimo svarba

28. Apaštalavimas tik tada vyks tikrai sėkmingai, kai bus vispusiškai ir pilnai jam pasiruošta. Pasiruošimas yra reikalingas ne vien tam, kad pats pasaulietis nuolat tobulėtų ir įsigytų pilnesnį doktrinos pažinimą, bet taip pat ir tam, kad geriau pažintų tas aplinkybes, žmones ir darbus, prie kurių turi prisiderinti veikdamas. Apaštalavimui ruoštinasi remiantis pagrindais, kuriuos šis šventasis Susirinkimas kitose vietose yra iškėlęs ir nušvietęs.[45] Šalia visiems krikščionims bendro pasiruošimo, dėl asmenų ir aplinkybių skirtingumo eilė apaštalavimo sričių dar reikalauja ypatingo specifinio pasiruošimo.

Paruošimo dėsniai

29. Kadangi pasauliečiai savaip dalyvauja Bažnyčios misijoje, apaštalavimui jie yra ruoštini pasaulietiškąjį jų pobūdį ir dvasinį gyvenimą atitinkančiu būdu.

Ruošimas apaštalavimui apima vispusišką žmogiškosios ruošiamojo asmenybės ugdymą, pritaikytą kiekvieno gabumams ir sąlygoms. Juk gerai nusimanąs apie dabartinį pasaulį pasaulietis turi būti tinkamas savo bendruomenės ir jos kultūros narys.

Tačiau ypatingai pasaulietis tesimoko vykdyti Kristaus ir Bažnyčios uždavinį, gyvendamas dieviškosios sukūrimo ir atpirkimo paslapties tikėjimu bei vedamas Šventosios Dvasios, kuri gaivina Dievo tautą ir kursto

---

[45] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** II, V, V sk.; dekr. **Ekumenizmas,** 4, 6, 7, 12 nr. Plg. taip pat šio dekr. 4 nr.

visus mylėti Dievą Tėvą ir pasaulį bei žmones jame. Tai laikytina kiekvieno vaisingo apaštalavimo pagrindu ir sąlyga.

Šalia dvasinio paruošimo reikia ir tvirtų teologijos, dorovės ir filosofijos mokslo žinių, pritaikytų kiekvieno amžiui, sąlygoms ir gabumams. Taip pat nevalia pamiršti, kaip svarbi yra bendroji kultūra ir praktinis bei techninis pasirengimas. O kad tarp žmonių vyrautų geri santykiai, reikia ugdyti tikrąsias žmogiškas vertybes, ypatingai gebėjimą broliškai sugyventi ir bendradarbiauti, o taip pat užmegzti pokalbį.

Ruošimas apaštalavimui negali tenkintis vien teoriniu žinių perdavimu. Nuo pat savo ruošimosi pradžios pasaulietis palaipsniui ir protingai tesimoko visa matyti, apspręsti ir daryti, vadovaujantis tikėjimo šviesa, savo veikimu kartu su kitais ir save ugdyti bei tobulintis ir taip įsijungti į aktyvią Bažnyčios tarnybą.[46]

Šis pasiruošimas turi nuolat tobulėti, nes žmogaus asmuo vis labiau bręsta, ir iškyla naujų klausimų. O tai reikalauja nuolatinio žinių gilinimo ir veiklos pritaikymo. Norint atitikti visus to paruošimo statomus reikalavimus, reikia visuomet turėti prieš akis asmens vienybę ir pilnatvę, kad būtų išsaugota ir padidinta jo darna ir pusiausvyra.

Tuo būdu pasaulietis pilnai ir veikliai įsijungia į žemiškosios santvarkos tikrovę ir sėkmingai ima tvarkyti jos reikalus. Drauge, kaip gyvas Bažnyčios narys ir liudininkas, jis įneša Bažnyčią ir jos veikimą į patį žemiškojo gyvenimo sūkurį.[47]

---

[46] Plg. Pijaus XII kalbą **I tarptautinės skautų konferencijos dalyviams**, 1952 m. birželio 6 d.: AAS 44 (1952), 579–580 psl. — Jono XXIII encikl. **Mater et Magistra**, 456 psl.

[47] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 33 nr.

Kitus apaštalavimui ruošią asmenys

30. Rengimas apaštalavimui turi prasidėti nuo pat vaiko auklėjimo pradžios. Tačiau ypatingu būdu tebūnie ruošiami apaštalavimui ir uždegami jo dvasia paaugliai ir jaunuoliai. Pasiruošimą apaštalavimui reikia tobulinti per visą gyvenimą, kaip to reikalauja naujai prisiimami uždaviniai. Tad aišku, jog tie asmenys, kurių pareiga yra krikščioniškai auklėti, tuo pačiu yra įpareigoti ruošti apaštalavimui.

Šeimoje tėvų uždavinys yra padėti vaikams nuo pat ankstyvojo amžiaus įsitikinti, kad Dievas myli visus žmones, ir palaipsniui mokyti juos, ypač pavyzdžiu, rūpintis tiek medžiaginiais, tiek dvasiniais artimo reikalais. Tad visa šeima ir bendruomeninis jos gyvenimas tebūnie tarsi pirmoji apaštalavimo mokykla.

Be to, vaikus reikia taip auklėti, kad jie praaugtų šeimos ribas ir įsijungtų čia į bažnytines, čia į pasaulines bendruomenes. Tebūnie jie taip įtraukiami į vietinę parapijos bendruomenę, kad pasijustų esą savi ir veiklūs Dievo tautos nariai. Kunigai tekreipia dėmesio į ruošimą apaštalavimui aiškindami katekizmą, sakydami pamokslus, būdami dvasios vadais ir atlikdami kitus pastoracinius darbus.

Taip pat ir mokyklos, kolegijos bei kitos katalikiškos švietimo įstaigos turi ugdyti jaunuoliuose katalikiškąją dvasią ir apaštališkąjį veiklumą. Kur tokio parengimo jaunuoliams trūksta, ar dėl to, kad jie tų mokyklų nelanko, ar dėl kitų priežasčių, juo labiau tesirūpina juo tėvai, sielų ganytojai ir apaštalavimo draugijos. O mokytojai ir auklėtojai, kurių pašaukimas ir pareigos yra iškili pasauliečių apaštalavimo forma, tebūnie gerai susipažinę su doktrina ir pasisavinę pedagoginį meną, kad galėtų sėkmingai ruošti apaštalavimui.

Pasauliečių grupės ir draugijos, užsibrėžusios apaštalavimą ir kitus antgamtinius tikslus, irgi privalo pagal savo siekimus ir išgales rūpestingai ir patvariai padėti ruoštis apaštalavimui.[48] Dažnai jos yra eilinis kelias tinkamai pasirengti apaštalavimui, nes padeda įsigyti doktrininio, dvasinio ir praktinio išsiugdymo. Jų nariai, susiskirstę mažais rateliais, su bičiuliais ir draugais aptaria savojo apaštalavimo metodus ir vaisius, svarsto, kaip derinti savo kasdieninį gyvenimą su Evangelija.

Ruošiant apaštalavimui, reikia turėti prieš akis pasauliečių apaštalavimą apskritai, apaštalavimą, kurį reikia vykdyti ne vien anuose grupiniuose draugijų susibūrimuose, bet visada ir visur, ypač atliekant savo profesinį darbą ir veikiant visuomenėje. Iš tikrųjų apaštalavimui uoliai privalo ruoštis visi, o ypatingai suaugusieji. Mat, amžiui didėjant, labiau atsiskleidžia asmens savybės ir kiekvienas geriau įstengia pamatyti talentus, kuriais Dievas jį apdovanojo, ir sėkmingiau panaudoti dovanas, kurias yra gavęs iš Šventosios Dvasios savo brolių gerovei.

Paruošimo pritaikymas įvairioms apaštalavimo šakoms

31. Kai kurios apaštalavimo šakos reikalauja ypatingo pasiruošimo.

a. Ruošiant Evangelijos skelbimo žmonėms ir jų pašventimo apaštalavimui, pasauliečius reikia išmokyti užmegzti pokalbį su kitais, tikinčiaisiais ir netikinčiaisiais, kad tuo būdu Kristaus mokslas būtų paskleistas visiems.[49]

Mūsų laikais, net katalikų tarpe, plačiai sklinda visoks materializmas. Todėl pasauliečiai tegul ne tik rūpes-

---

[48] Plg. Jono XXIII encikl. **Mater et Magistra**, 455 ps.

[49] Plg. Pijaus XI encikl. **Sertum laetitiae**, 1939 m. lapkričio 1 d.: AAS 31 (1939), 635–644 psl.; kalbą **Italų Katalikiškosios Akcijos akademikams**, 1953 m. gegužės 24 d.: AAS 45 (1953), 411–415 psl.

tingiau susipažįsta su katalikiškąja doktrina, ypač ginčijamais jos klausimais, bet taip pat tepastato savo evangeliško gyvenimo pavyzdį kaip priešybę bet kokiam materializmui.

b. Ruošiami krikščioniškam žemiškosios santvarkos atnaujinimui pasauliečiai tebūnie išmokomi pažinti tikrąją žemiškųjų gėrybių reikšmę ir vertę, žiūrint jų pačių, ar siejant jas su visais žmogiškojo asmens tikslais. Tebūnie jie įpratinti tinkamai viskuo pasinaudoti ir gerai bet ką organizuoti, visuomet žiūrint bendrosios gerovės ir vadovaujantis Bažnyčios skelbiamais dorovės ir visuomenės mokslo dėsniais. Ypač visuomenės mokslo principus bei jų išvadas pasauliečiai taip tepažįsta, kad galėtų savo dalimi prisidėti prie tos doktrinos vystymosi ir prie tinkamo jos pritaikymo atskirais atvejais.[50]

c. Kadangi meilės ir gailestingumo darbai yra puikiausias krikščioniškojo gyvenimo įrodymas, tai ruošiant apaštalavimui reikia taip pat išmokyti ir juos atlikinėti. Krikščionys teįpranta nuo pat vaikystės užjausti savo brolius ir ko nors stokojantiems didžiadvasiškai padėti.[51]

Paruošimo priemonės

32. Apaštalavimui pasišventę pasauliečiai jau turi daug priemonių geriau suprasti Šventajam Raštui ir katalikų tikėjimui, ugdyti dvasiniam gyvenimui, pažinti pasauliui bei surasti tinkamiems metodams ir juos patobulinti. Tos priemonės yra studijų rateliai, kongresai, susikaupimo dienos, rekolekcijos, dažni sąskrydžiai, konfe-

---

50 Plg. Pijaus XII kalbą **pasaulinio Katalikių Jaunuolių Federacijos kongreso dalyvėms**, 1952 m. balandžio 18 d.: AAS 44 (1952), 414-419 psl.; kalbą **Italijos Krikščionių Darbininkų Sąjungos (ACLI) nariams**, 1955 m. gegužės 1 d.: AAS 47 (1955), 403–404 psl.

51 Plg. Pijaus XII kalbą **labdaros sambūrių delegatams**, 1952 m. balandžio 27 d.: AAS 44 (1952), 470–471 psl.

rencijos, knygos, žurnalai.[52] Čia turima prieš akis įvairūs apaštalavimo būdai, žiūrint aplinkos, kurioje tenka veikti. Šiam tikslui yra taip pat įsteigti centrai arba aukštesnio paruošimo institutai, jau atnešę labai gražių vaisių.

Šventasis Susirinkimas džiaugiasi šios srities darbais, kurie daug kur jau klesti, ir linki, kad ir kitur, kur reikalinga, būtų imtasi tų pačių darbų.

Taip pat tebūnie steigiami dokumentacijos ir studijų centrai ne tik teologijos, bet ir antropologijos, psichologijos, sociologijos, metodologijos žinioms gilinti, kad visi pasauliečiai, vyrai ir moterys, jaunuoliai ir suaugusieji, pajėgtų kaip galėdami geriau išvystyti savo gabumus visoms apaštalavimo sritims.

BAIGIAMASIS RAGINIMAS

33. Šventasis Susirinkimas karštai ragina Viešpatyje visus pasauliečius noriai, didžiadvasiškai ir pakilia širdimi išgirsti balsą Kristaus, kuris ypač primygtinai kviečia šiuo metu, ir paklausyti Šventosios Dvasios įkvėpimo. Jaunesnieji težino, kad šis kvietimas yra ypatingai į juos nukreiptas ir tepriima jį džiaugsmingai ir didžiadvasiškai. Pats Viešpats šio Susirinkimo lūpomis pakartotinai kviečia visus pasauliečius, kad vis glaudžiau su juo jungtųsi ir, laikydami sava tai, kas yra jo (plg. Pil. 2, 5), imtųsi jo išganomojo darbo. Jis iš naujo siunčia juos į visus miestus ir į visas vietas, kur jis pats nori ateiti (plg. Lk. 10, 1), kad jie būtų jo bendradarbiai ir, nuolat prisitaikydami prie laiko reikalavimų, įsijungtų į tą patį Bažnyčios apaštalavimą bei visuomet uoliai dirbtų Viešpaties darbą, žinodami, kad jie darbuojasi ne veltui (plg. 1 Kor. 15, 58).

---

[52] Plg. Jono XXIII encikl. **Mater et Magistra**, 454 psl.

KUNIGŲ TARNYBA IR GYVENIMAS

DEKRETAS

ĮVADAS

Šventasis Sinodas jau pakartotinai yra visiems priminęs kunigų pašaukimo kilnumą.[1] Kristaus Bažnyčios atnaujinimo darbe kunigijai tenka svarbiausias ir sunkiausias uždavinys. Todėl Susirinkimui atrodo būsiant naudinga apie kunigus pakalbėti plačiau ir nuodugniau. Tai, kas čia bus sakoma, galioja visiems kunigams, ypač einantiems pas-

[1] Plg. II Vatikano susirinkimo konst. **Šventoji liturgija**, dogm. konst. **Bažnyčia**, dekr. **Ganytojinės vyskupų pareigos Bažnyčioje**, dekr. **Kunigų paruošimas.**

toracines pareigas; vienuoliams kunigams kai ką reikės pritaikyti savaip.

Iš vyskupo gaunamais šventimais ir pasiuntinybe kunigai skiriami tarnauti mokytojui, kunigui ir karaliui Kristui. Kartu jie įsijungia į Kristaus tarnybą, kuria šioje žemėje be paliovos vykdomas Bažnyčios kaip Dievo tautos, Kristaus kūno ir Šventosios Dvasios šventovės augimas. Šiandien daug kur yra radikaliai pasikeitusios pastoracijos ir žmonių gyvenimo sąlygos. Norėdamas šiose pakitusiose sąlygose sėkmingiau padėti kunigams tarnauti ir geriau pasirūpinti jų gyvenimu, šventasis Sinodas skelbia šiuos savo nuostatus.

I SKYRIUS

KUNIGYSTĖ IR BAŽNYČIOS UŽDAVINYS

Kunigų paskirtis

2. Viešpats Jėzus, „kurį Tėvas pašventino ir pasiuntė į pasaulį“ (Jn. 10, 36), visą Mistinį kūną įjungia į savo paties misiją, gautą Šventosios Dvasios patepimu (plg. Mt. 3, 16; Lk. 4, 18; Apd. 4, 27; 10, 38). Juk jame visi tikintieji tampa šventa ir karališka kunigija, per jį jie atnašauja Dievui dvasines aukas ir skelbia, koks geras yra tasai, kuris juos pašaukė iš tamsos į savo nuostabiąją šviesą (plg. 1 Petr. 2, 5 ir 9). Nėra nė vieno nario, kuris nebūtų įjungtas į viso kūno misiją: kiekvienas turi garbinti Jėzų savo širdyje (plg. 1 Petr. 3, 15) ir liudyti jį pranašystės dvasia (plg. Apdr. 19, 10).[2]

Norėdamas, kad tikintieji sudarytų vieną kūną, kuriame „visi sąnariai turi ne tą patį veikimą“ (Rom. 12, 4), kai kuriuos iš tikinčiųjų bendruomenės Viešpats pa-

---

2 Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 35 nr.

skyrė tarnais. Jiems yra duota galia atnašauti auką ir atleisti nuodėmes,[3] viešai eiti žmonių kunigo pareigas Kristaus vardu. Pasiųsdamas apaštalus, kaip jis pats buvo Tėvo siųstas (plg. Jn. 20, 21),[4] per juos Kristus padarė ir jų įpėdinius vyskupus savo pašventimo ir pasiuntinybės dalininkais.[5] Šios tarnybos pareigos žemesniu laipsniu ir buvo perduotos kunigams,[6] kunigystės šventimais skirtiems būti vyskupų bendradarbiais,[7] padedančiais tinkamai vykdyti Kristaus patikėtą apaštališkąjį uždavinį.

Kadangi kunigai šventimais yra susieti su vyskupais, savo pareigomis įsijungia į galią, kuria pats Kristus ugdo, pašvenčia ir valdo savo Kūną. Hierarchinei kunigystei gauti jau reikia būti priėmusiems pradinius krikščioniškojo gyvenimo sakramentus. O pačią kunigystę suteikia specialus sakramentas, kuris Šventosios Dvasios patepimu asmeniui įspaudžia ypatingą ženklą, padarydamas jį panašų į kunigą Kristų. Tai įgalina pašvęstąjį veikti paties Kristaus–Galvos vardu.[8]

Kunigai vykdo jiems tenkančią apaštalų uždavinio dalį. Jie yra gavę malonę būti žmonėms Jėzaus Kristaus tarnais, darbuotis Evangelijai, kad Dievas priimtų Šventosios Dvasios pašvęstą tautų atnašą (plg. Rom. 15, 16). Apaštališkuoju Evangelijos skelbimu sukviečiami bei sutelkiami žmonės į Dievo tautą, kad visi jai priklausantie-

---

[3] Plg. Tridento susirinkimo, 23. sesijos I sk. ir I kan.: Denz. 957 ir 961 (1764 ir 1771).

[4] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 18 nr.

[5] Plg. t.p., 28 nr.

[6] Plg. t.p.

[7] Plg. kunigystės šventimų įžangą **Romos apeigų pontifikale.** Tuos žodžius randame jau šiose apeigų knygose: **Sacramentarium Veronense** (Möhlberg, Roma 1956, 122 psl.), **Missale Francorum** (Möhlberg, Roma 1957, 9 psl.), **Liber Sacramentorum Romanae Ecclesiae** (Möhlberg, Roma 1960, 25 psl.), **Pontificale Romano-Germanicum** (Vogel-Elze, Città del Vaticano 1963, I t., 34 psl.).

[8] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 10 nr.

ji, Šventosios Dvasios pašvęsti, aukotų save „kaip gyvą, šventą, Dievui tinkamą auką“ (Rom. 12, 1). O kunigų einamąja tarnyba ta dvasinė tikinčiųjų atnaša atbaigiama, sujungiant ją su Kristaus, vienintelio tarpininko, auka, kuri kunigų rankomis nekruvinu ir sakramentiniu būdu visos Bažnyčios vardu yra aukojama Eucharistijoje, kol ateis pats Viešpats (plg. 1 Kor. 11, 26).

Tam yra skirta kunigų tarnyba, čia ji pasiekia ir aukščiausio savo tobulumo. Prasidėjusi Evangelijos skelbimu, visą savo jėgą ir sėkmingumą ji semiasi iš Kristaus aukos ir siekia vieno tikslo — kad „visa atpirktoji karalystė, tai yra visa šventųjų bendruomenė, būtų aukojama Dievui kaip visuotinė atnaša, tarpininkaujant vyriausiajam Kunigui, kuris kentėdamas paaukojo už mus patį save, kad mes pasidarytume jo — tokios prakilnios galvos kūnu“.[9]

Tad kunigų tarnybos ir gyvenimo tikslas yra siekti Dievo Tėvo garbės Kristuje. O Tėvui toji garbė teikiama tuomet, kai žmonės Kristuje atbaigtą Dievo darbą sąmoningai, laisvai bei dėkingai priima ir visu savo gyvenimu atspindi. Tad kunigai, čia melsdamiesi ir adoruodami, čia sakydami pamokslus, čia atnašaudami eucharistinę auką ir teikdami sakramentus, čia kitokiu būdu tarnaudami žmonėms, didina Dievo garbę ir ugdo žmonėse dieviškąjį gyvenimą. Visa tai plaukia iš velykinės Kristaus paslapties ir bus garbingai atbaigta Viešpačiui atėjus, kai jis pats perduos karalystę Dievui Tėvui (plg. 1 Kor. 15, 24).

Kunigų santykiai su pasauliu

3. Kunigai yra paimti iš žmonių būti jų atstovais santykiaujant su Dievu ir aukoti dovanas bei atnašas už

---

[9] Šv. Augustinas, **Civ. Dei**, X, 6: PL 41, 284.

nuodėmes (plg. Žyd. 5, 1). Jie gyvena su kitais žmonėmis kaip su savo broliais. Ir Viešpats Jėzus, Dievo Sūnus, Tėvo pasiųstas pas žmones kaip žmogus, gyveno su mumis ir norėjo būti viskuo panašus į brolius, išskyrus nuodėmę (plg. Žyd. 2, 17; 4, 15). Juo sekė jau šventieji apaštalai. Palaimintasis Paulius, tautų mokytojas, „paskirtas Dievo Evangelijai" (Rom. 1, 1), sakosi tapęs visiems viskuo, kad visus išgelbėtų (plg. 1 Kor. 9, 19, 23, Vlg.).

Naujojo Testamento kunigai savo pašaukimu ir šventimais yra tam tikru būdu Dievo tautoje išskiriami, tačiau ne tam, kad nuo jos ar nuo bet kurio žmogaus užsidarytų, bet kad visiškai atsidėtų Viešpaties pavestajam darbui (plg. Apd. 13, 2). Jie negalėtų būti Kristaus tarnai, jei nesistengtų liudyti ir perteikti kitokio gyvenimo, negu žemiškasis. Antra vertus, jie nepajėgtų tarnauti žmonėms, jei liktų svetimi jų gyvenimui ir sąlygoms.[10]

[10] „Išorinės sąlygos taip pat vis labiau ir labiau skatina Bažnyčią siekti religinio ir dorinio tobulumo. Juk ji negali likti abejinga ir nesirūpinti tuo, kas vyksta žmonijoje. Tie įvykiai supa ją iš visų pusių ir daro daugeriopos įtakos, versdami atitinkamai veikti. Gerai žinome, kad Bažnyčia neatsitveria nuo žmonių bendruomenės, bet joje gyvena. Dėl to Bažnyčios vaikai yra tos bendruomenės veikiami ir vedami, prisiima jos kultūrą, klauso jos įstatymų, laikosi jos papročių. Šiuose Bažnyčios santykiuose su žmonių bendruomene nuolat iškyla sunkių klausimų, itin painių šiandien... Tautų apaštalas šitaip ragino savo meto tikinčiuosius: ‚Nevilkite jungo su netikinčiaisiais; nes koks yra bendravimas teisybės ir neteisybės? arba kokia gali būti vienybė tarp šviesos ir tamsybių?.. arba kokią dalį turi tikintis su netikinčiuoju?' (2 Kor. 6, 14, 15). Todėl šiandieniniai Bažnyčios auklėtojai ir mokytojai turi nurodyti katalikiškajai jaunuomenei garbingą uždavinį ir iš jo kylančias pareigas — gyventi šiame pasaulyje, tačiau ne pasaulio prasme, o atitinkant Kristaus maldą už savo mokinius: ‚Aš neprašau atimti juos iš pasaulio, bet apsaugoti juos nuo pikta. Jie ne iš pasaulio, kaip ir aš ne iš pasaulio' (Jn. 17, 15–16). Bažnyčia meldžiasi tais pačiais žodžiais.

Tačiau šitoks išsiskyrimas nėra užsidarymas; jis nereiškia nei apsileidimo, nei baimės, nei paniekos. Bažnyčia išsiskiria iš žmonijos ne dėl to, kad būtų jai priešinga, bet kad glaudžiau su ja susijungtų" (Paulius VI, encikl. **Ecclesiam suam**, 627 ir 638 psl.).

Pati kunigų tarnyba ypatingu būdu reikalauja, kad nebūtų panašūs į šį pasaulį (plg. Rom. 12, 2). Tačiau ji drauge įpareigoja gyventi pasaulyje tarp žmonių ir būti gerais ganytojais, pažinti savo avis ir stengtis atvesti net ir tas, kurios nėra iš šios avidės, kad ir jos klausytų Kristaus balso, ir kad būtų viena avidė ir vienas ganytojas (plg. Jn. 10, 14–16).

Tam tikslui siekti daug padeda tos dorybės, kurios pagrįstai yra labai vertinamos žmonių gyvenime: gerumas, nuoširdumas, dvasios tvirtybė ir pastovumas, nuolatinis rūpinimasis būti teisingu, mandagumas ir kiti apaštalo Pauliaus patariami dalykai: „Pagaliau, broliai, kas tik yra tiesa, kas tik gerbtina, kas teisinga, kas šventa, kas meilinga, kas turi gerą vardą, jei kas yra dorybė, jei kas yra girtina drausmė, apie tai mąstykite“ (Pil. 4, 8)[11]

II SKYRIUS

KUNIGŲ TARNYBA

I. Kunigų pareigos

Evangelijos skelbimas

4. Dievo tautą visų pirma jungia draugėn gyvojo Dievo žodis (plg. 1 Petr. 1, 23; Apd. 6,7; 12, 24),[12] kurio

[11] Plg. šv. Polikarpo **Epist. ad Phil.**: Funk. I, 303 psl.: „Kunigai tebūnie linkę užjausti, tebūnie visiems gailestingi. Tegrąžina paklydėlius, telanko visus ligonius, tenepamiršta nei našlės, nei našlaičio, nei vargšo. Visuomet tegul stengiasi daryti tai, kas gera Dievo ir žmonių akivaizdoje, susilaikyti nuo bet kokio pykčio, asmeniškumo, neteisingo sprendimo, tesistengia iš tolo vengti bet kokio gobšumo, lengvai netikėti kaltinimams, neteisti pergriežtai, žinoti, jog nusidedame visi“.

[12] Šv. Augustinas, **In Ps.** 44, 23: PL 36, 508: „(Apaštalai) skelbė tiesos žodį ir pagimdė bažnyčias“.

pagrįstai galima laukti iš kunigų lūpų.[13] Niekas negali būti išganytas, kas prieš tai neįtiki (plg. Mk. 16, 16). Todėl kunigų, kaip vyskupų bendradarbių, pirmoji pareiga yra skelbti visiems Dievo Evangeliją (plg. 2 Kor. 11, 7),[14] vykdyti Viešpaties įsakymą: „Eidami į visą pasaulį, skelbkite Evangeliją visam sutvėrimui“ (Mk. 16, 15),[15] ir taip kurti bei didinti Dievo tautą. Juk išganymo žodis netikinčiųjų širdyje sužadina tikėjimą, o tikinčiųjų širdyje jį ugdo; tikėjimą, iš kurio krikščionių bendruomenė prasideda ir auga. Apaštalas sako: „Tikėjimas iš skelbimo, o skelbimas įvyksta Kristaus žodžiu“ (Rom. 10, 17).

Kunigai yra įpareigojami dalytis su visais Evangelijos tiesa (plg. Gal. 2, 5), kuria Viešpats juos yra apdovanojęs. Tad čia gražiai elgdamiesi pagonių tarpe, kad jie imtų garbinti Dievą (plg. 1 Petr. 2, 12), čia atvirai pamokslais skelbdami netikintiesiems Kristaus paslaptį, čia aiškindami katekizmą ar dėstydami Bažnyčios mokslą, čia stengdamiesi gyvenamojo meto klausimus nagrinėti Kristaus šviesoje, jie visuomet privalo skelbti ne savo iš-

---

[13] Plg. Mal. 2, 7; 1 Tim. 4, 11–13; 2 Tim. 4, 5; Tit. 1, 9.

[14] Apie kunigus, kaip episkopato bendradarbius, galioja ir tai, kas sakoma apie vyskupus. Plg. **Statuta Ecclesiae Antiqua**, III sk.: Munier, Paris 1960, 79 psl. — **Decretum Gratiani, C.** 6, D. 88: Friedberg I, 307 — Tridento susirinkimo dekr. **De reformatione**, 5. sesijos II sk., 9 nr.: **Conc. Oec. Decr.**, 645 psl.; 24. sesijos IV sk.: 739 psl. — II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 25 nr.

[15] Plg. **Constitutiones Apostolorum**, 2, 26, 7: Funk, **Didascalia** I, 105 psl.; „(Kunigai) tebūnie dieviškosios doktrinos mokytojai, nes pats Viešpats mums tai įsakė: ‚Eidami... skelbkite...‘“ — **Sacramentarium Leonianum** ir kiti sakramentoriai iki **Romos apeigų pontifikalo**, kunigystės šventimų prefacija: „Tąja apvaizda, Viešpatie, savo Sūnaus apaštalams davei palydovais tikėjimo mokytojus; tokiu būdu jie pripildė pasaulį pamokslininkų (arba: pamokslų“) — **Liber Ordinum Liturgiae Mozarabicae**: Férotin, Paris 1904, 55 kol.: „Būdamas žmonių mokytojas ir valdinių vyresnysis, težiūri katalikų tikėjimo tvarkos ir visiems teskelbia tikrąjį išganymą“.

mintį, o Dievo žodį, ir visus be paliovos kviesti, kad atsiverstų ir eitų šventumo keliu.[16]

Dabartinėse sąlygose kunigams neretai yra labai sunku skelbti Dievo žodį. Norėdami labiau paveikti klausytojus, jie privalo ne tik bendrai ir abstrakčiai jį aiškinti, bet amžinąją Evangelijos tiesą pritaikyti konkrečioms gyvenimo aplinkybėms.

Žodžio tarnyba yra atliekama įvairiopai, žiūrint, kokie yra klausytojai ir kokiomis malonėmis yra apdovanotas skelbėjas. Nekrikščionių šalyse bei bendruomenėse Evangelijos skelbimu atvedami žmonės į tikėjimą ir išganymo sakramentus (plg. Mt. 28, 19; Mk. 16, 16).[17] Krikščionims — ypač tiems, kurie atrodo mažai tesupranta ar tetikį, ką patys praktikuoja — žodžio skelbimas yra reikalingas pačiam sakramentų teikimui; juk tai sakramentai tikėjimo, kurį gimdo ir gaivina žodis.[18] Tai ypač pasakytina apie Dievo žodžio liturgiją Mišiose. Jose neatskiriamai yra susietas Viešpaties mirties ir prisikėlimo skelbimas su klausančiųjų atsakymu ir su pačia auka, kuria Kristus, praliedamas savo kraują, patvirtino Naująją Sandorą. Tikintieji dalyvauja toje aukoje ir malda išreiškiamais troškimais ir priimamu sakramentu.[19]

---

16 Plg. kunigystės šventimų apeigas Aleksandrijos jakobitų bažnyčioje: „...Surink savo žmones mokymo žodžiui kaip savo mažyčius globianti motina" (Denziger, **Ritus Orientalium**, Würzburg 1863, II t., 14 psl.).

17 Plg. Tertulijono **De baptismo**, 14, 2: Corpus Christianorum, ser. lat., I, 289 psl. — šv. Atanazo **Adv. Arianos**, 2, 42: PG 26, 237 — šv. Jeronimo **In Matth.** 28, 19: PL 26, 218 BC: „Pirmiausia visus žmones moko, o paskui išmokytuosius paneria į vandenį. Juk kūnas negali priimti krikšto sakramento, jei prieš tai siela nepriima tikėjimo tiesos". Plg. šv. Tomo **Expositio primae Decretalis**, § 1 (**Opuscula Theologica**, **Marietti**, Torino-Roma 1954, 1138): „Mūsų Išganytojas, siųsdamas mokinius skelbti Evangelijos, įsakė tris dalykus: pirma, mokyti tikėjimo; antra, tikintiesiems teikti sakramentus..."

18 Plg. II Vatikano susirinkimo konst. **Šventoji liturgija**, 35, 2 nr.

19 Plg. t.p., 33, 35, 48, 52 nr.

5. Vienas Dievas yra šventas pats ir kitų pašventėjas. Tačiau jis norėjo, kad pašventimo darbą nuolankiai atliktų žmonės, kuriuos jis pasirenka tarsi bendradarbiais ir padėjėjais. Todėl vyskupo rankomis jis konsekruoja kunigus, padarydamas juos ypatingais Kristaus kunigystės dalininkais. Atlikdami šventuosius veiksmus, jie veikia kaip tarnai Kristaus, kuris tokiu būdu liturgijoje savo Dvasios veikimu be paliovos eina savąsias mūsų kunigo pareigas.[20]

Krikštu kunigai įjungia žmones į Dievo tautą; atgailos sakramentu sutaiko nusidėjėlius su Dievu ir Bažnyčia; ligonių aliejumi palengvina sergantiesiems; ypatingai Mišios: čia sakramentiniu būdu kunigai atnašauja Kristaus auką. Teikdami kiekvieną sakramentą, kaip jau pirmaisiais Bažnyčios amžiais yra teigęs šv. kankinys Ignacas,[21] kunigai vis kitokiu pagrindu hierarchiškai siejasi su vyskupu ir tarsi jį patį įneša į atskirų bažnyčių bendruomenes.[22]

Visi sakramentai, kaip ir visi bažnytinės tarnybos apaštalavimo darbai, yra susiję su šventąja Eucharistija ir į ją nukreipti.[23] Juk Eucharistijoje yra visas dvasinis Bažnyčios lobis,[24] pats Kristus, mūsų velykinis avinėlis ir gyvoji duona. Joje Kristus Šventosios Dvasios gaivinamu ir gyvybe trykštančiu savo kūnu teikia žmonėms gyvenimą. Ja žmonės yra kviečiami ir pastūmimi drau-

---

[20] Plg. t.p., 7 nr. — Pijaus XII encikl. **Mystici Corporis,** 230 psl.

[21] **Smyrn.:** Funk I, 282 psl. **Constitutiones Apostolorum,** 8, 12, 3: Funk, **Didascalia** I, 496 psl.; 8, 29, 2: 532 psl.

[22] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 28 nr.

[23] Šv. Tomas, **Summa Theol.** III, q. 73, a. 3 c: „Eucharistija yra tarsi dvasinio gyvenimo atbaigimas ir visų sakramentų tikslas". Plg. **Summa Theol.** III, q. 65, a. 3.

[24] Plg. šv. Tomo **Summa Theol.** III, q. 65, a. 3, ad 1; q. 79, a. 1 c ir ad 1.

ge su Kristumi aukoti save pačius, savo darbus ir visą kūriniją. Todėl Eucharistija šviečia kaip viso Evangelijos skelbimo bei apaštalavimo šaltinis ir viršūnė. Juk katechumenai yra palengva ruošiami būti Eucharistijos dalyviais; o tikinčiuosius, jau pažymėtus šventuoju krikštu ir sutvirtinimu, jos priėmimas pilnai įjungia į Kristaus kūną.

Eucharistinė vakarienė yra kunigo vadovaujamos tikinčiųjų bendruomenės centras. Tad kunigai teišmoko tikinčiuosius Mišiose aukoti Tėvui dieviškąją atnašą ir drauge su ja savo gyvenimą. Vadovaudamiesi ganytojo Kristaus dvasia, teragina juos su gailesčiu širdyje atverti Bažnyčiai savo nuodėmes atgailos sakramentu, kad vis labiau ir labiau gręžtųsi į Viešpatį, atsimindami jo žodžius: „Darykite atgailą, nes dangaus karalystė arti“ (Mt. 4, 17). Taip pat teišmoko juos taip dalyvauti liturgijoje, kad, atlikdami jos veiksmus, imtų nuoširdžiai melstis. Tepadeda kunigai tikintiesiems siekti to, kad kiekvienas pagal gautą malonę ir pagal reikalą visą savo gyvenimą gaivintų vis tobulesne maldos dvasia. Tekviečia visus gerai atlikti savo pašaukimo pareigas, o daugiau pažengusiuosius — kiekvienam savo būdu vykdyti Evangelijos patarimus. Žodžiu, taip teišugdo tikinčiuosius, kad jie galėtų himnais ir dvasiškomis giesmėmis garbinti savo širdyje Viešpatį, visuomet dėkodami už visa Dievui Tėvui mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus vardu (plg. Efez. 5, 19–20).

Patys kunigai eucharistinės aukos metu atliekamą garbinimą ir padėką tepratęsia į tolesnes dienos valandas, kalbėdami breviorių, kuriuo maldauja Dievą visos Bažnyčios vardu, už visus sau pavestuosius žmones, net ir už visą pasaulį.

Maldos namai, kuriuose yra atnašaujama ir laikoma

Eucharistija, turi būti patrauklūs, tinką maldai ir apeigų iškilmėms.[25] Juk į juos renkasi tikintieji garbinti ten esančio Dievo Sūnaus, mūsų Išganytojo, atnašaujamo už mus ant aukos altoriaus, ieškodami pagalbos ir paguodos. Tuose namuose ganytojai ir tikintieji yra kviečiami dėkingai priimti dovaną — dieviškąjį gyvenimą, kurį Kristus savo žmogyste nuolatos lieja į savo kūno narius.[26] Tesistengia kunigai gerai išstudijuoti liturgiją ir su deramu orumu ją atlikti, kad savo liturgine tarnyba pastūmėtų jiems pavestas krikščionių bendruomenes vis tobuliau garbinti Dievą — Tėvą, Sūnų ir Šventąją Dvasią.

Ganytojiniai rūpesčiai

6. Atlikdami jiems autoritetingai pavestą Kristaus, galvos ir ganytojo, pareigų dalį, kunigai vyskupo vardu kuria Dievo šeimą, kaip vienminčių brolių bendruomenę, ir veda ją per Kristų Dvasioje į Tėvą.[27] Šiai ir kitoms pareigoms atlikti yra suteikiama dvasinė galia, skirta Bažnyčiai ugdyti (plg. 2 Kor. 10, 8; 13, 10). Ugdydami Bažnyčią, kunigai privalo sekti Viešpaties pavyzdžiu: su visais elgtis kuo draugiškiausiai. Jie taip pat privalo žiūrėti, kad nepataikautų žmonėms (plg. Gal. 1, 10), bet kad darytų tai, ko reikalauja krikščioniškasis mokslas ir gyvenimas. Jie turi mokyti žmones ir net juos įspėti kaip

---

[25] Plg. šv. Jeronimo **Epist.** 114, 2: PL 22, 934: „... Šventosioms taurėms, šventiesiems drabužiams ir kitiems daiktams, priklausantiems Kristaus kančios kultui, ... privalu reikšti tą pačią pagarbą, kaip Viešpaties kūnui ir kraujui, su kuriuo yra susiję". Žr. II Vatikano susirinkimo konst. **Šventoji liturgija**, 122–127 nr.

[26] Paulius VI, encikl. **Mysterium fidei**, 1965 m. rugsėjo 3 d.: AAS 57 (1965), 771 psl.: „Taip pat tenepamiršta dienos metu lankyti Švenčiausiojo Sakramento, kuriam liturginiai įstatymai liepia bažnyčiose skirti kilniausią, garbingiausią vietą. Tokiu lankymu rodoma padėka, reiškiama meilė, atiduodama privaloma pagarba šiame sakramente esančiam Viešpačiui Kristui".

[27] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 28 nr.

savo mylimiausius vaikus (plg. 1 Kor. 4, 14), vykdydami apaštalo žodžius: „Skelbk žodį; nesiliauk laiku ir nelaiku, įrodinėk, ragink, bark visu kantrumu ir mokymu (2 Tim. 4, 28).[28]

Kunigai yra žmonių tikėjimo ugdytojai. Todėl jų uždavinys yra — patiems arba pasitalkinus kitus — ateiti į pagalbą tikintiesiems, kad kiekvienas jų, Šventosios Dvasios poveiky, vadovaudamasis Evangelija, galėtų subrandinti savąjį pašaukimą, įsigyti nuoširdžios bei veiklios meilės ir pasiekti tos laisvės, kurią mums atnešė Kristus (plg. Gal. 4, 3; 5, 1 ir 13). Mažai kam bus naudingos nors ir gražiausios apeigos arba nors ir labai suklestėjusios draugijos, jei jos nepadės žmonėms siekti krikščioniškojo subrendimo.[29] Prie to žmonių subrendimo prisidės kunigai, padėdami jiems įžvelgti, ko iš jų reikalauja dideli ir maži įvykiai, bei kokia yra tais įvykiais pasireiškianti Dievo valia. Tebūnie išmokomi krikščionys gyventi ne vien sau. Laikydamiesi naujojo meilės įstatymo reikalavimų, kiekvienas tepasidalija su kitais ta malone, kurią pats yra gavęs (plg. 1 Petr. 4, 10 tt.). Taip visi krikščioniškai atliks savo bendruomenines pareigas.

Nors kunigai yra įpareigoti tarnauti visiems, bet ypatingu būdu jiems yra pavesti vargšai ir silpnieji, su kuriais pats Viešpats taip artimai bendravo (plg. Mt. 25, 34–45); skelbimas jiems Evangelijos yra mesianiškumo žymė (plg. Lk. 4, 18). Taip pat ypatingai uoliai kunigai tesirūpina jaunimu, susituokusiais ir tėvais. Pageidaujama, kad šių grupių žmonės telktųsi į draugiškus sambūrius ir galėtų padėti vieni kitiems krikščioniškiau gyventi dažnai sunkiose šio gyvenimo aplinkybėse. Be to, ku-

---

[28] Plg. **Didascalia**, 2, 34, 3; 2, 46, 6; 2, 47, 1; **Constitutiones Apostolorum**, 2, 47, 1: Funk, **Didascalia I**, 116, 142 ir 143 psl.

[29] Plg. šv. Jeronimo **Epist.** 58, 7: PL 22, 584: „Kokia nauda iš brangakmeniais žėrinčių sienų, jei beturtyje miršta Kristus?"

nigai teatsimena visus vienuolius ir vienuoles, kurie užima įžymią vietą Viešpaties namuose. Jų dvasinė pažanga nusipelno ypatingo dėmesio visos Bažnyčios gerovei. Pagaliau kunigai labiausiai tesirūpina sergančiaisiais ir mirštančiaisiais, juos lankydami ir stiprindami Viešpatyje.[30]

Ganytojo pareigos nesiriboja rūpinimusi tik atskirais tikinčiaisiais. Jos siekia plačiau: jos taip pat yra skirtos tikrai krikščioniškai bendruomenei kurti. O norint, kad būtų reikiamai ugdoma bendruomeninė dvasia, reikia žiūrėti ne tik vietinės, bet ir visuotinės Bažnyčios. Vietos bendruomenė privalo rūpintis ne vien savo tikinčiaisiais, bet, užsidegusi misijų uolumu, taip pat privalo ruošti kelią į Kristų visiems žmonėms. Tačiau ypatingai ji privalo rūpintis ruošiamais krikštui ir naujai pakrikštytaisiais. Juos reikia auklėti palaipsniui supažindinant su krikščioniškuoju gyvenimu ir pratinant tikrai krikščioniškai gyventi.

Tačiau jokia krikščioniškoji bendruomenė negali būti sėkmingai kuriama, jei jos pamatas ir centras nėra eucharistinė auka, nuo kurios turi prasidėti bet koks bendruomeninės dvasios ugdymas.[31] O eucharistinės aukos atnašavimas tuomet yra nuoširdus ir pilnas, kai iš jo kyla

---

30 Galima suminėti dar kitas grupes: emigrantus, klajoklius ir t.t. Apie juos kalba dekretas **Ganytojinės vyskupų pareigos Bažnyčioje.**

31 Plg. **Didascalia,** 2, 59, 1–3: Funk, **Didascalia** I, 170 psl.: „Mokydamas ragink ir kviesk žmones lankyti bažnyčią, niekuomet nebūti toli nuo jos. Tesirenka į bažnyčią visi; niekas jos tenežemina, savo nesilankymu pats tapdamas mažesniu Kristaus kūno nariu... Būdami Kristaus nariai, neišsimėtykite toli nuo bažnyčios, nes nesusijungsite. Turėdami savo tarpe Kristų, Galvą, kuris, kaip jis pats pažadėjo, pasilieka ir bendrauja su jumis, neapleiskite patys savęs, neatimkite Išganytojo nuo jo narių, nedraskykite ir neskaldykite jo kūno“. Plg. taip pat Pauliaus VI kalbą italų kunigams, dalyvavusiems **XIII „pastoracinio atsinaujinimo“ savaitėje** Orvieto mieste, 1963 m. rugsėjo 6 d.: AAS 55 (1963), 750 tt. psl.

įvairūs meilės darbai, tarpusavio pagalba, misijinė veikla ir eilė kitų būdų liudyti Kristui.

Be to, savo tikrai motinišką meilę sieloms, kurias turi vesti pas Kristų, bažnytinė bendruomenė parodo meile, malda, pavyzdžiu ir atgailos darbais. Tuo ji tampa sėkmingu įrankiu, kuris dar netikintiems rodo ir tiesia kelią į Kristų bei jo Bažnyčią, o tikinčiuosius skatina, stiprina ir ruošia dvasinei kovai.

Kurdami krikščioniškąją bendruomenę, kunigai niekuomet neturi tapti kokios nors žmogiškos ideologijos arba partijos tarnais. Kaip Evangelijos šaukliai ir Bažnyčios ganytojai, tepašvenčia jie savo jėgas dvasiniam Kristaus kūno augimui.

II. Kunigų santykiai su kitais

Santykiai su vyskupais

7. Visi kunigai drauge su vyskupais yra vienos ir tos pačios Kristaus kunigystės ir tarnybos dalininkai. Ši konsekracijos ir misijos vienybė įpareigoja kunigus hierarchiškai bendrauti su episkopatu.[32] Tą bendravimą jie geriausiai parodo liturgine koncelebracija su vyskupu. Ir šiaip savo ryšį su vyskupais kunigai išreiškia kiekvienu Mišių aukojimu.[33]

---

[32] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 28 nr.

[33] Plg. vadinamą **Constitutio Ecclesiastica Apostolorum,** XVIII (Schermann, **Die allgemeine Kirchenordnung** I, Paderborn 1914, 26 psl.; Harnack, **Texte und Untersuchungen** II, 4, 13 psl., 18 ir 19 nr.): kunigai yra vyskupų švenčiamos paslapties dalininkai (sýmmystai) ir kovos draugai (synepímachoi) — Pseudo-Jeronimo **De Septem Ordinibus Ecclesiae**: Kalff, Würzburg 1937, 45 psl.: „... laimindami, drauge su vyskupais yra paslapčių dalininkai“ — šv. Izidorius Hisp., **De Ecclesiasticis Officiis,** VII sk.: PL 83, 787: „Jie vadovauja Kristaus Bažnyčiai kartu su vyskupais, konsekruodami švenčiausiąjį Kūną ir Kraują, mokydami žmones, skelbdami evangeliją“.

Kunigams šventimų metu yra suteikiama Šventosios Dvasios dovana. Todėl jie yra vyskupų padėjėjai ir patarėjai, būtinai reikalingi atlikti jų vyskupiškoms pareigoms — mokyti, pašvęsti ir valdyti Dievo tautai.[34] Tai jau nuo ankstyvųjų Bažnyčios dienų pabrėžia liturginiai dokumentai. Juose Dievas iškilmingai prašomas suteikti pašvenčiamam kunigui „malonės ir patarimo dvasią, kad su tyra širdimi padėtų žmonėms ir juos valdytų".[35] Nurodoma, kaip tyruose Mozės dvasia perėmė septyniasdešimt išmintingų vyrų (plg. 4 Moz. 11, 16–25), „kuriais pasinaudodamas kaip padėjėjais, jis lengvai valdė nesuskaitomą tautos daugybę".[36]

Dalydamiesi ta pačia kunigyste ir tarnyba, vyskupai težiūri į kunigus kaip į savo brolius ir draugus[37] ir pagal

---

[34] Plg. **Didascalia**, 2, 28, 4; **Constitutiones Apostolorum**, 2, 28, 4; 2, 34, 3: Funk. **Didascalia** I, 108, 109 ir 117 psl.

[35] **Constitutiones Apostolorum**, 8, 16, 4: Funk, **Didascalia** I, 523 psl. Plg. **Epitome Const. Apost.** VI: Funk, **Didascalia** II, 80 psl. — **Testamentum Domini:** Rahmani, Mainz 1899, 69 psl.: „... Suteik jiems malonės, patarimo ir dosnumo dvasią, kunigystės dvasią, ... kad galėtų padėti ir vadovauti tavo tautai, darbuodamiesi, mylėdami Dievą, likdami tyraširdžiai". Tą patį sako **Trad. Apost.**: Botte, **La Tradition Apostolique**, Münster i. W. 1963, 20 psl.

[36] Kunigystės šventimų prefacija **Romos apeigų pontifikale.** Tuos žodžius jau randame Leono, Gelazijaus ir Grigaliaus sakramentoriuose. Panašų dalyką turime Rytų liturgijoje; plg. **Trad. Apost.**: Botte, **La Tradition Apostolique**, Münster i.W. 1963, 20 psl.: „... Pažvelk į šį savo tarną, suteik jam malonės ir patarimo dvasią, kad galėtų tyra širdimi padėti kitiems kunigams ir vadovauti žmonėms. Juk kitados pažvelgei į savo tautą ir liepei Mozei išsirinkti kunigus, kuriuos pripildei savo tarnui duotosios dvasios". Plg. taip pat **Constitutiones Apostolorum**, 8, 16, 4: Funk, **Didascalia** I, 522 psl. — **Epitome Const. Apost.** VI: Funk, **Didascalia** II, 20 psl. — **Testamentum Domini:** Rahmani, Mainz 1899, 69 psl. — **Euchologium Serapionis,** XXVII: Funk, **Didascalia** II, 190 psl. — **Ritus Ordinationis in ritu Maronitarum**: Denziger, **Ritus Orientalium**, Würzburg 1863, II t., 161 psl. Iš Bažnyčios Tėvų galima cituoti: Teodoro Mops. **In 1 Tim.** 3,8: Swete II, 119–121 psl. — Teodoreto **Quaestiones in Numeros,** XVIII: PG 80, 369 C - 372 B.

[37] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 28 nr.

išgales tesirūpina jų medžiagine ir ypač dvasine gerove. Juk vyskupai pirmoje eilėje neša sunkią atsakomybę už savo kunigų šventumą.[38] Todėl kuo uoliausiai tesirūpina nuolatiniu jiems priklausančių kunigų formavimu.[39] Su noru teišklauso jų nuomonės bei teaptaria su jais pastoracinius ir kitus diecezijos gerovės reikalus. Kad tai būtų vykdoma, tebūnie sudaryta kunigų taryba arba senatas,[40] kuris atstovautų kunigijai ir kuris savo patarimais galėtų sėkmingai padėti vyskupui valdyti vyskupui valdyti dieceziją. Tas senatas turi būti pritaikytas šių dienų aplinkybėms ir reikalavimams;[41] jo pobūdis ir normos dar turės būti nustatytos teisės.

Turėdami prieš akis vyskupams suteiktą kunigystės sakramento pilnybę, kunigai tegerbia juose vyriausiojo

---

38 Plg. Jono XXIII encikl. **Sacerdotii Nostri primordia**, 576 psl. — šv. Pijaus X raginimą kunigų luomo nariams, **Haerent animo**, 237 tt. psl.

39 Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Ganytojinės vyskupų pareigos Bažnyčioje**, 15 ir 16 nr.

40 Šv. Ignacas, kankinys, **Magn.** 6, 1: Funk I, 234 psl.: „Raginu visa daryti dieviškai sutariant. Vyskupas teatstovauja Dievui, kunigai — apaštalų tarybai, o mano brangiausieji diakonai tetarnauja Jėzui Kristui, kuris nuo amžių buvo pas Tėvą ir galų gale apsireiškė"; **Trall.** 3, 1: Funk I, 244 psl.: „Panašiai visi tegerbia diakonus kaip Jėzų Kristų, vyskupą — kaip Tėvo paveikslą, o kunigus — kaip Dievo senatą ir apaštalų tarybą. Kur jų nėra, negalima kalbėti apie bažnyčią". Šv. Jeronimas **In Is.**, 2, 3: PL 24, 61 A: „Ir mes turime Bažnyčioje savo senatą — kunigus".

41 Jau dabartine teise vyskupo „senatas ir taryba" yra katedros kapitula (**Kanoninio teisyno** 391 kan.), o kur ji neįsteigta — diecezijos patarėjų taryba (**Kanoninio teisyno** 423–428 kan.). Tačiau pageidaujama, kad tos institucijos būtų peržiūrėtos ir geriau pritaikytos šių dienų aplinkybėms ir reikalavimams. Aišku, jog ši kunigų taryba skiriasi nuo pastoracinės tarybos, apie kurią kalba dekretas **Ganytojinės vyskupų pareigos Bažnyčioje**, 27 nr. Ten minimai pastoracinei tarybai priklauso ir pasauliečiai; jos uždavinys yra rūpintis tik pastoraciją liečiančiais darbais. Apie kunigus, kaip vyskupų patarėjus, galima skaityti: **Didascalia**, 2, 28, 4; **Constitutiones Apostolorum**, 2, 28, 4; Funk, **Didascalia** I, 108 ir 109 psl. — šv. Ignaco, kankinio, **Magn.** 6, 1; **Trall.** 3, 1: Funk I, 234 ir 244 psl. — Origeno **Adv. Celsum**, 3, 30: PG 11, 957 D - 960 A.

ganytojo Kristaus autoritetą. Tad teriša juos su savuoju vyskupu nuoširdi meilė ir klusnumas.[42] Tas bendradarbiauti nuteikiąs kunigų klusnumas remiasi pačiu jų dalyvavimu vyskupo tarnyboje, į kurią jie įjungiami šventimų sakramentu ir kanoniniu paskyrimu.[43]

Kunigų vienybė su vyskupais yra juo reikalingesnė mūsų metu. Mat, šiandien dėl įvairių priežasčių apaštalavimas ne tik turi vykti daugeriopu būdu, bet turi taip pat peržengti atskiros parapijos arba diecezijos ribas. Todėl joks kunigas neturi likti užsidaręs ir darbuotis lyg būtų tik jis vienas, nes savo uždavinį jis gali tik tada patenkinamai atlikti, kai veikia jungtinėmis jėgomis su kitais kunigais, vadovaujamas tų, kurie valdo Bažnyčią.

Santykiai su kitais kunigais

8. Kunigai yra įjungiami į kunigijos eiles šventimais. Jie visi savo tarpe siejasi glaudžia sakramentine brolybe. Tačiau ypatingu būdu jie sudaro vieną kunigiją diecezijoje, kuriai tarnauja, vadovaujami savo vyskupo.

Nors kunigai ir eina įvairias pareigas, jie tarnauja žmonėms ta pačia kunigyste. Visi jie yra siunčiami bendromis jėgomis vykdyti to paties uždavinio: ir atlieką parapinį ar platesnės apimties darbą, ir atsidedą mokslinei kūrybai arba dėstymui, ir dirbą rankų darbą bei įsijungią į darbininkų likimą ten, kur tai atrodo naudinga ir kompetentinga vyresnybė tam pritaria, ir pagaliau atlieką kitokius apaštalavimo arba su juo susijusios veiklos darbus. Visi jie siekia vieno tikslo — ugdyti Kristaus kūną;

---

[42] Plg. Pauliaus VI kalbą Siksto koplyčioje **Romos miesto pastoracijos vadovams ir gavėnios pamokslininkams,** 1965 m. kovo 1 d.: AAS 57 (1965), 326 psl.

[43] Plg. **Constitutiones Apostolorum,** 8, 47, 39: Funk, **Didascalia** I, 577 psl.: „Kunigai... nieko tegul nedaro be vyskupo pritarimo. Juk jam yra pavesta Dievo tauta, ir iš jo bus reikalaujama apyskaitos už pavestąsias sielas".

o tai, ypač mūsų laikais, reikalauja daugeriopo veikimo ir vis naujo prisitaikymo. Tad labai svarbu, kad visi kunigai, ir diecezininiai, ir vienuoliai, vieni kitiems pedėtų ir visuomet būtų tiesos bendradarbiai (plg. 3 Jn. 8).

Taigi kiekvieną kunigą su kitais kunigais jungia ypatingi apaštališkos meilės, tarnybos ir brolybės ryšiai. Tai jau nuo pat ankstyvųjų Bažnyčios dienų parodoma liturgiškai, kai šventimuose dalyvaują kunigai yra kviečiami drauge su konsekruojančiu vyskupu uždėti naujai pašvenčiamajam savo rankas, arba kai būdami vieningos širdies jie koncelebruoja eucharistinę auką. Kunigai jungiasi su savo konfratrais meile, malda ir vispusišku bendradarbiavimu. Tuo išreiškiama toji vienybė, kuria Kristus norėjo tobulai sujungti savuosius, kad pasaulis pažintų, jog Sūnus buvo Tėvo siųstas (plg. Jn. 17, 23).

Tad pagyvenusieji kunigai tepriima į savo tarpą jaunesniuosius kaip tikrus savo brolius ir tepadeda jiems žengti pirmuosius kunigiškus tarnybos žingsnius. Taip pat tesistengia suprasti jų galvoseną, nors ir skirtingą nuo savosios, ir palankiai žiūrėti į jų veiklą. O jaunieji tepagerbia senesniųjų amžių bei patirtį, tardamiesi su jais apie pastoracijos dalykus ir mielai su jais bendradarbiaudami.

Vadovaudamiesi brolybės dvasia, kunigai tenepamiršta svetingumo (plg. Žyd. 13, 1–2), geradarystės ir dalijimosi turtu (plg. Žyd. 13, 16), ypač tesirūpina tais konfratrais, kurie serga, yra prislėgti, perkrauti darbu, vieniši, toli nuo tėvynės ar kurie yra persekiojami (plg. Mt. 5, 10). Taip pat su noru ir su džiaugsmu tesusieina draugėn poilsio, prisimindami žodžius, kuriais pats Viešpats kvietė savo pavargusius apaštalus: „Eikite patys vieni nuošaliau į tuščią vietą ir truputį pailsėkite“ (Mk. 6, 31).

Be to, tebūnie puoselėjamas kunigų tarpe vienokios ar kitokios rūšies bendruomeninis gyvenimas. Jis padeda ateiti vienas kitam į pagalbą ugdant vidinį gyvenimą ir siekiant praturtinti žinias, jis įgalina tinkamiau bendradarbiauti tarnaujant žmonėms bei apsisaugoti nuo pavojų, kuriuos kartais atneša vienišumas. To bendruomeninio gyvenimo būdai gali būti įvairūs, priklausomai nuo skirtingų asmeninių ir pastoracinių reikalavimų: galima kartu gyventi, kur tai įmanoma, arba kartu valgyti, arba bent dažnai, nustatytais laikotarpiais, susieiti draugėn.

Taip pat reikia aukštai vertinti ir rūpestingai remti kunigų sąjungas, kurios atitinkama ir gerai išbandyta gyvenimo tvarka bei broliška tarpusavio pagalba padeda savo nariams siekti šventumo atliekant savąją tarnybą, ir taip pat patarnauja visai kunigijai. Sąjungos nuostatai turi būti peržiūrėti kompetentingos bažnytinės vyresnybės.

Pagaliau, būdami susieti ta pačia kunigyste, kunigai tejaučia ypatingą pareigą padėti tiems savo konfratrams, kurie yra patekę į kokius nors sunkumus. Neatidėliodami teateina jiems į pagalbą, jei reikia, net atsargiai juos įspėdami. O tiems, kurie yra kaip nors nuklydę, visuomet terodo broliškąą meilę ir didžiadvasiškumą, uoliai už juos tesimeldžia ir tenesiliauja buvę tikrais jų broliais ir draugais.

Santykiai su pasauliečiais

9. Naujojo Testamento kunigas šventimų sakramentu gauna labai garbingas ir reikalingas pareigas Dievo tautoje — būti jos tėvu ir mokytoju. Tačiau kunigai drauge su visais krikščionimis yra Viešpaties mokiniai, Dievo malone pašaukti būti jo karalystės dalininkais (plg. 1 Tes. 2, 12; Kol. 1, 13). Visiems, kurie atgimė krikšto vande-

niu, kunigai yra broliai tarp brolių (plg. Mt. 23, 8),[44] nes visi yra nariai vieno ir to paties Kristaus kūno, kurį ugdyti yra visų pareiga (plg. Efez. 4, 7 ir 16).[45]

Taigi kunigams dera būti tokiais vadovais, kurie ieško ne savęs, o Jėzaus Kristaus (plg. Pil. 2, 21), dirba išvien su tikinčiaisiais ir gyvena jų tarpe, sekdami Mokytoju, kuris pas žmones „atėjo ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti ir atiduoti savo gyvybės daugeliui atvaduoti“ (Mt. 20, 28). Kunigai nuoširdžiai tepripažįsta ir tepabrėžia pasauliečių vertę bei jiems skirtąjį vaidmenį Bažnyčios misijoje. Taip pat rūpestingai tegerbia teisėtą laisvę, kuri priklauso visiems valstybės piliečiams. Su noru teišklauso pasauliečių, broliškai žvelgdami į jų pageidavimus bei pripažindami jų patirtį ir žinias įvairiose žmogiškosios veiklos srityse, kad drauge su jais galėtų įžvelgti laiko ženklus.

Tirdami, ar pasauliečių dvasia yra iš Dievo (plg. 1 Jn. 4, 1), kunigai tikėjimo nuovoka teįžiūri įvairias jų turimas malonės dovanas — ir paprastąsias ir iškilesnes — džiaugsmingai jas tepripažįsta ir rūpestingai tepadeda joms atsiskleisti. Tarp kitų Dievo dovanų, kurių gausu tikinčiuosiuose, ypatingo dėmesio yra vertos tos, kurios daugelį pastūmi į gilesnį dvasinį gyvenimą. Kunigai taip pat su pasitikėjimu tepaveda pasauliečiams Bažnyčiai skirtus uždavinius, palikdami jiems veikimo laisvę bei lauką ir net apdairiai kviesdami juos pačius savo iniciatyva imtis darbų.[46]

---

[44] Paulius VI, encikl. **Ecclesiam suam,** 647 psl.: „Jei norime būti žmonių ganytojai, tėvai ir mokytojai, tuo pačiu turime rūpintis tapti jų broliais“.

[45] **Constitutiones Apostolorum,** 8, 1, 20: Funk, **Didascalia** I, 467 psl.: „Nei vyskupai neturi keltis prieš diakonus arba kunigus, nei kunigai prieš žmones: bendruomenė yra sudaryta ir iš vienų, ir iš antrų“.

[46] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 37 nr.

Pagaliau kunigai tam gyvena tarp pasauliečių, kad juos visus vestų į meilės vienybę, patys mylėdamiesi kaip broliai ir pralenkdami vienas kitą pagarba (plg. Rom. 12, 10). Jų uždavinys yra taip suderinti įvairius įsitikinimų skirtingumus, kad niekas nesijaustų tikinčiųjų bendruomenėje svetimas. Kunigai vyskupo vardu rūpinasi bendrąja gerove bei ją saugo ir taip pat uoliai gina tiesą, kad tikintieji nebūtų blaškomi įvairių nuomonių vėjų (plg. Efez. 4, 14). Jų globai ypatingai yra pavesti nutolusieji nuo sakramentų arba net nuo tikėjimo: tenesiliauja ėję pas juos kaip geri ganytojai.

Turėdami prieš akis ekumenizmo nuostatus,[47] tenepamiršta brolių, kurių su mumis nejungia pilno bažnytinio bendravimo ryšiai.

Pagaliau tesirūpina ir visais tais, kurie dar nepažįsta savo Išganytojo Kristaus.

Ir tikintieji tenepamiršta, kad jie turi prievolių savo kunigams. Temyli juos sūniškai kaip savo tėvus ir ganytojus. Taip pat, dalydamiesi su savo kunigais jų rūpesčiais, kiek galėdami tepadeda jiems malda ir darbu, kad jie įstengtų lengviau nugalėti kliūtis ir sėkmingiau atlikti savo pareigas.[48]

III. Kunigų paskirstymas ir pašaukimai

Paskirstymas

10. Dvasios dovana, kurią kunigai gauna šventimų metu, juos paruošia ne kokiam nors ribotam ir siauram uždaviniui, bet plačios apimties visuotinei išganymo misijai — „iki žemės pakraščių“ (Apd. 1, 8). Bet kokia kunigo tarnyba atspindi Kristaus apaštalams pavestosios

---

[47] Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Ekumenizmas.**
[48] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 37 nr.

misijos visuotinumą. Juk Kristaus kunigystė, į kurią kunigai tikra prasme įjungiami, tikriausiai yra skirta visoms tautoms ir visiems amžiams. Ji nepažįsta nei kraujo, nei tautybės, nei laiko ribų, kaip jau iš anksto paslaptingai atvaizdavo Melkizedekas (plg. Žyd. 7, 3). Tad teatsimena kunigai, kad jiems privalo rūpėti visos bažnyčios. Dėl to tų diecezijų kunigai, kur yra daugiau pašaukimų, tebūnie pasiruošę, savo ordinaro leidžiami arba raginami, mielai darbuotis tose šalyse bei misijose arba tose veiklos srityse, kur yra didelė kunigų stoka.

Be to, nors principiškai laikytinasi labai seniai įvestos inkardinacijos ir ekskardinacijos praktikos, bet jų nuostatai taip tebūnie peržiūrėti, kad būtų geriau pritaikyti šių dienų pastoraciniams uždaviniams. O kur apaštalavimas to reikalauja, tebūnie randamas lengvesnis kelias ne vien kunigams tinkamai paskirstyti, bet ir specialia pastoracija aptarnauti įvairias visuomenines grupes, esančias kurioje nors šalyje, tautoje arba pasaulio dalyje. Tam tikslui gali būti naudinga įsteigti tarptautinių seminarijų, specialių diecezijų arba asmeninių prelatūrų ir panašių kitų institucijų, į kurias kunigai galėtų būti priimami, arba inkardinuojami, visos Bažnyčios gerovei. Šio priėmimo, arba inkardinavimo, būdas turi būti nustatytas atskiriems atvejams, nepažeidžiant vietos ordinaro teisių.

Į kitą šalį, kiek tai įmanoma, kunigai tenebūnie siunčiami pavieniui, ypač jei dar gerai nemoka tos šalies kalbos ir nepažįsta jos papročių. Kristaus mokinių pavyzdžiu (plg. Lk. 10, 1), tevyksta į ten du ar trys drauge, kad galėtų vienas kitam padėti. Taip pat dera su atsidėjimu rūpintis vidiniu jų gyvenimu ir jų dvasios bei kūno sveikata; kartu žiūrėtina, kad darbo vieta ir sąlygos kiek galint labiau atitiktų kiekvieno jų asmens savumus.

Bus labai naudinga, jei vykstantieji darbuotis kitoje tautoje stengsis ne tik tinkamai išmokti vietos kalbą, bet taip pat gerai pažinti psichologinį ir visuomeninį pobūdį tų žmonių, kuriems nori nuolankiai tarnauti, kuo tobuliausiai su jais bendraudami, kad pasektų apaštalu Pauliumi, kuris apie save galėjo pasakyti: „Nors buvau laisvas prieš visus, aš padariau iš savęs visų tarną, kad laimėčiau didesnį skaičių. Žydams aš buvau kaip žydas, kad laimėčiau žydus..." (1 Kor. 9, 19–20).

Pašaukimai

11. Mūsų sielų ganytojas ir vyskupas (plg. 1 Petr. 2, 25) taip sutvarkė savo Bažnyčią, kad tauta, kurią išsirinko ir įsigijo savo krauju (plg. Apd. 20, 28), iki pat pasaulio pabaigos turėtų kunigus. Jis nenorėjo, kad krikščionys kada nors būtų kaip avys be piemens (plg. Mt. 9, 36). Žinodami šį Kristaus norą bei Šventosios Dvasios įkvėpti, apaštalai laikė savo pareiga išrinkti tarnus, „kurie bus tinkami ir kitus mokyti" (2 Tim. 2, 2).

Toji pareiga yra sujungta su pačia kunigo misija — rūpintis visos Bažnyčios reikalais, žiūrėti, kad Dievo tautai šioje žemėje niekada nepritrūktų darbininkų. Bet, „kas darosi su laivu, ...liečia ir vairuotoją ir keleivius".[49] Todėl visi krikščionys tebūnie įsąmoninami, kad yra jų pareiga uolia malda bei kitomis jiems prieinamomis priemonėmis[50] padėti Bažnyčiai visuomet turėti kunigų, kurie yra reikalingi vykdyti jos dieviškai misijai.

Tebūnie pirmuoju kunigų rūpesčiu savo mokymu ir tarnavimo dvasia ir tikru Velykų džiaugsmu spinduliuojančiu savojo gyvenimo pavyzdžiu statyti tikintiesiems prieš akis kunigystės kilnumą bei reikalingumą ir, nesi-

---

[49] **Romos apeigų pontifikalas**, kunigystės šventimai.
[50] Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Kunigų paruošimas**, 2 nr.

gailint laiko nei jėgų, ateiti į pagalbą jauniems ir pagyvenusiems asmenims, kurie jų sprendimu atrodo tinkami šioms aukštoms pareigoms, bei padėti jiems visiems deramai pasiruošti, kad kurią dieną — visiškai laisvi nuo bet kokios išorinės arba vidinės prievartos — galėtų būti vyskupo pašaukti. Šiam tikslui pasiekti labai daug padeda uolus ir protingas dvasinis vadovavimas.

Tėvai, mokytojai ir visi kiti, kokiu nors būdu turį ryšio su vaikų ir jaunuolių ugdymu, teauklėja juos taip, kad, žinodami Viešpaties rūpinimąsi savo kaimene ir suprasdami Bažnyčios reikalus, jie būtų pasiruošę šaukiančiam Viešpačiui didžiadvasiškai atsakyti su pranašu: „Štai aš, siųsk mane!" (Iz. 6, 8). Tačiau nelauktina, kad tas šaukiančiojo Viešpaties balsas suskambėtų būsimiesiems kunigams kokiu nors nepaprastu būdu. Jį reikia atpažinti ir suprasti iš ženklų, kuriais Dievas kasdien apreiškia savo valią protingiems krikščionims. Tuos ženklus kunigai privalo rūpestingai stebėti.[51]

Kunigams labai patariama rūpintis pašaukimų ugdymo organizacijomis, apimančiomis diecezija arba visą šalį.[52] Pamokslais, tikėjimo tiesų aiškinimu, straipsniais reikėtų akivaizdžiai nurodyti vietinės ir visuotinės Bažnyčios reikalus, gyvai nušviesti kunigo tarnybos prasmę ir

---

51 „Šaukiančiojo Dievo balsas skamba dvejopu, skirtingu, įstabiu, tą patį sakančiu būdu. Vienas yra vidinis. Juo kalba malonė, Šventoji Dvasia. Tai tylus, bet galingas, neapsakomo vidinio žavesio Viešpaties balsas neišmatuojamose žmogaus sielos gelmėse. Kitas yra išorinis, žmogiškas, apčiuopiamas, visuomeninis, juridinis, konkretus. Tai teisėtai Dievo žodį skelbiančio tarno, apaštalo, hierarchijos balsas. Jis yra būtinas, Kristaus įsteigtas ir norimas įrankis išreikšti Dievo žodžiui ir įsakymui pojūčiams prieinama kalba. Toks yra šventojo Pauliaus ir katalikybės mokslas: ‚Kaipgi išgirs be skelbėjo?... Tikėjimas iš skelbimo' (Rom. 10, 14 ir 17)" (Paulius VI, **kalba,** 1965 m. gegužės 5 d.: **L'Osservatore Romano,** 1965 m. gegužės 6 d., 1 psl.).

52 Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Kunigų paruošimas,** 2 nr.

kilnumą. Juk labai atsakingas kunigiškojo gyvenimo pareigas lydi ir gilus džiaugsmas. O svarbiausia, tuo gyvenimu, kaip moko Bažnyčios Tėvai, galima parodyti didžiausią meilę Kristui.[53]

III SKYRIUS

KUNIGŲ GYVENIMAS

I. Kunigų pašaukimas tobulybėn

Tobulybės siekimo reikalas

12. Priėmusieji kunigystės sakramentą darosi panašūs į kunigą Kristų. Kaip Galvos tarnai, jie yra skirti kurti ir ugdyti visą tos Galvos kūną — Bažnyčią.

Jau krikštas kunigus, kaip ir visus tikinčiuosius, yra paženklinęs ir apdovanojęs didžiu pašaukimu ir malone, įgalinančiais ir įpareigojančiais juos, nors ir silpnus žmones, siekti tobulybės, nurodytos Viešpaties žodžiais: „Būkite tat tobuli, kaip ir jūsų dangiškasis Tėvas tobulas" (Mt. 5, 48). Tos tobulybės siekti kunigai privalo dar ypatingu pagrindu. Priimdami šventimus, jie yra nauju būdu pašvenčiami Dievui ir padaromi gyvais Kristaus, amžinojo kunigo, įrankiais, skirtais laiko būvyje tęsti jo nuostabųjį darbą, kurio dieviška galia atnaujino visą žmonių bendruomenę.[54]

Kadangi kiekvienas kunigas savu būdu atstovauja paties Kristaus asmeniui, jam yra duodama ypatinga ma-

---

[53] Taip moko Bažnyčios Tėvai, aiškindami Kristaus žodžius Petrui: „Ar myli mane?.. Ganyk mano avis" (Jn. 21, 17). Žr. šv. Jono Auks. **De sacerdotio**, 2, 1–2: PG 47–48, 633 — šv. Grigaliaus Did. **Reg. Past. Liber**, I d., V sk.: PL 77, 19 A.

[54] Plg. Pijaus XI encikl. **Ad catholici sacerdotii**, 10 psl.

lonė, kad, tarnaudamas sau pavestiems žmonėms ir visai Dievo tautai, galėtų labiau priartėti prie tobulumo Viešpaties, kurio vietą užima, ir kad jo žmogiškosios prigimties negalią gydytų šventumas to, kuris mums yra tapęs „šventas, nekaltas, nesuteptas, atskirtas nuo nusidėjėlių“ (Žyd. 7, 26) vyriausiasis Kunigas.

Kristus, Tėvo pašvęstas arba konsekruotas ir pasiųstas į pasaulį (plg. Jn. 10, 36), „pats save davė už mus, kad mus išpirktų iš visokios neteisybės ir apvalytų sau priimtiną tautą, stropią geriems darbams“ (Tit. 2, 14), ir taip kentėdamas pasiekė garbę (plg. Lk. 24, 26). Panašiai ir Šventosios Dvasios patepimu konsekruoti bei Kristaus siųsti kunigai, marindami savyje kūno darbus ir visiškai atsidėdami žmonių tarnybai, gali augti į tobulai subrendusius vyrus (plg. Efez. 4, 13).

Pati Dvasios ir teisybės tarnyba (plg. 2 Kor. 3, 8–9) ugdo vidinį kunigų gyvenimą, jei tik jie yra klusnūs Dievo Dvasiai, kuri juos gaivina ir veda. Juk jie yra skiriami siekti gyvenimo tobulumo pačiais šventaisiais veiksmais, kuriuos kasdien atlieka, ir visomis savo pareigomis, kurias eina drauge su vyskupais ir kitais konfratrais. Mat, šventumas kunigui labai daug padeda vaisingai atlikti savo tarnybą. Tačiau Dievas savo nuostabiems darbams vykdyti paprastai naudoja tuos, kurie uoliau klauso Šventosios Dvasios įkvėpimo bei pasiduoda jos vadovavimui ir kurie dėl savo glaudžios vienybės su Kristumi bei gyvenimo šventumo gali su apaštalu sakyti: „Esu gyvas, tačiau jau nebe aš, bet yra gyvas manyje Kristus (Gal. 2, 20).

Pastoraciniai šventojo Sinodo tikslai yra atnaujinti Bažnyčią iš vidaus, paskleisti Evangeliją visame pasaulyje ir sueiti į pokalbį su dabartiniu pasauliu. Tiems tikslams pasiekti, jis karštai ragina visus kunigus, panaudo-

jant Bažnyčios priemones,[55] siekti vis didesnio šventumo ir tuo būdu darytis vis tinkamesniais įrankiais visos Dievo tautos tarnybai.

Kunigo pareigos ir šventumas

13. Kunigai pasieks šventumo savu būdu, nuoširdžiai ir patvariai atlikdami savo pareigas Kristaus Dvasioje.

Būdami Dievo žodžio tarnai, jie kasdien skaito ir girdi tą Dievo žodį, kurio turi mokyti kitus. Jeigu jie kartu ir patys stengsis tą žodį priimti, jie darysis vis tobulesni Viešpaties mokiniai, kaip apaštalas Paulius sako Timotiejui: „Tai mąstyk, tame būk, kad tavo pažanga būtų visiems matoma. Žiūrėk pats savęs ir mokslo; tų laikykis; nes, tai darydamas, ir pats save išgelbėsi ir tuos, kurie tavęs klauso" (1 Tim. 4, 15–16). Ieškodami būdų mąstytus dalykus perteikti kitiems,[56] jie giliau įžvelgs „neištiriamus Kristaus turtus" (Efez. 3, 8) ir daugeriopą Dievo išmintį (plg. Efez. 3, 9–10). Atsimindami, kad Viešpats atveria širdis (plg. Apd. 16, 14) ir kad jų turimos galios didybė kyla ne iš jų pačių, o iš Dievo (plg. 2 Kor. 4, 7), pačiu žodžio skelbimu jie artimiau susijungs su mokytoju Kristumi ir bus vedami jo Dvasios. Taip su juo bendraudami, jie įsijungs į Dievo meilę, kurios paslaptis, amžiais neapreikšta (plg. Efez. 3, 9), atsiskleidė Kristuje.

Būdami šventosios liturgijos tarnai, ypač Mišių aukoje, kunigai ypatingu būdu atstovauja Kristaus asmeniui, kuris paaukojo save žmonėms pašvęsti. Todėl jie yra kviečiami gyvenime daryti tai, ką ženklais išreiškia: kad, minėdami Viešpaties mirties paslaptį, stengtųsi mirti ydoms

---

55 Plg., tarp kitų, šv. Pijaus X raginimą kunigams, **Haerent animo** — Pijaus XI encikl. **Ad catholici sacerdotii** — Pijaus XII apašt. raginimą **Menti Nostrae** — Jono XXIII encikl. **Sacerdotii Nostri primordia.**

56 Plg. šv. Tomo **Summa Theol.** II–II, q. 188, a. 7.

ir įgeidžiams.[57] Eucharistinės aukos paslaptyje, kuria kunigai atlieka pagrindinę savo pareigą, nuolat vyksta mūsų išganymo darbas.[58] Tad labai patariama atnašauti šv. Mišias kasdien, nes jos yra Kristaus ir Bažnyčios veiksmas ir tada, kai tikintieji negali jose dalyvauti.[59] Taip kunigai, jungdamiesi su kunigo Kristaus veikimu, kasdien aukoja visą save Dievui; stiprindamiesi Kristaus kūnu, jie visa širdimi įsijungia į meilę to, kuris davė save tikintiesiems kaip maistą. Teikdami sakramentus, jie irgi jungiasi su Kristaus norais ir jo meile. Tai ypač pasakytina tuomet, kai kiekvienu metu jie yra pasiruošę teikti atgailos sakramentą bet kuriam jo pagrįstai prašančiam tikinčiajam. Kai kalba breviorių, jų lūpomis byloja Bažnyčia, nuolatos besimeldžianti visos žmonijos vardu drauge su Kristumi, kuris „yra visuomet gyvas, kad mus užtartų" (Žyd. 7, 25).

Valdydami ir ganydami Dievo tautą, kunigai yra gerojo Ganytojo meilės raginami aukoti savo gyvybę už savo avis (plg. Jn. 10, 11), būti pasiruošę didžiausiai aukai, sekant pavyzdžiu tų kunigų, kurie ir mūsų laikais neatsisakė paaukoti savo gyvybės. Būdami žmonių tikėjimo ugdytojai ir „turėdami pasitikėjimo įeiti Kristaus krauju į šventyklą" (Žyd. 10, 19), jie artinasi į Dievą „tikra šir-

---

[57] Plg. kunigystės šventimus **Romos apeigų pontifikale.**

[58] Plg. 9. sekmadienio po Sekminių maldą aukojimą baigiant **Romos apeigų mišiole.**

[59] „Kiekvienos Mišios, nors kunigas jas aukotų privačiai, nėra privatus, bet Kristaus ir Bažnyčios veiksmas. Mišiose Bažnyčia aukoja pati save kaip visuotinę atnašą ir pritaiko vienintelę, begalinę, atperkančią kryžiaus aukos galią viso pasaulio išganymui. Kiekvienos Mišios yra aukojamos ne tik už kai kuriuos asmenis, bet ir už visą pasaulį... Todėl tėviškai, iš širdies patariame kunigams, kurie yra mūsų ypatingas džiaugsmas, mūsų vainikas Viešpatyje, ...vertai ir susikaupus jas kasdien aukoti" (Paulius VI, encikl. **Mysterium Fidei,** 1965 m. rugsėjo 3 d.: AAS 57–1965, 761–762 psl.). Plg. II Vatikano susirinkimo konst. **Šventoji liturgija,** 26 ir 27 nr.

dimi, pilnu tikėjimu" (Žyd. 10, 22). Jie sudeda tvirtą viltį į savo tikinčiuosius (plg. 2 Kor. 1, 7), kad galėtų paguosti sielvarto slegiamuosius, įkvėpdami tos pat drąsos, kurios Dievas ir jiems patiems įkvepia (plg. 2 Kor. 1, 4). Būdami bendruomenės vadovai, jie puoselėja savyje sielų ganytojui būdingą askezę, atsisakydami asmeninių patogumų, ieškodami ne savo, o daugelio kitų naudos, kad jie būtų išganyti (plg. 1 Kor. 10, 33). Jie stengiasi kaskart tobuliau atlikti pastoracinį darbą ir, prireikus, yra pasiruošę imtis naujų pastoracijos metodų, vadovaudamiesi meilės Dvasia, dvelkiančia, kur nori (plg. Jn. 3, 8).

Išorinio ir vidinio gyvenimo vienybė

14. Dabartiniame pasaulyje žmonėms tenka atlikti daugybę visokiausių pareigų ir iškyla įvairiausių problemų, kurias paprastai reikia spręsti tuojau pat. Paskęstantiems įvairiuose užsiėmimuose dažnai gresia pavojus pasimesti. Ir kunigai, prislėgti bei blaškomi gausių savo pašaukimo darbų, ne be baimės gali save klausti, kaip galima darniai sujungti išorės veiklą su vidiniu gyvenimu. Šios vienybės neįsigyjama nei grynai išoriniu tarnybos darbų suderinimu, nei vienomis pamaldumo priemonėmis, nors jos ir daug padeda. Tą gyvenimo darną kunigai sukurs savyje, jei savo tarnybos pareigas atliks sekdami Kristumi, kurio valgis buvo vykdyti jį siuntusiojo Tėvo valią ir taip atlikti jam pavestąjį darbą (plg. Jn. 4, 34).

Kad šią Tėvo valią ir toliau be paliovos vykdytų pasaulyje per Bažnyčią, Kristus veikia pasinaudodamas savo tarnais ir yra nuolatinis jų gyvenimo vienybės pamatas ir šaltinis. Tad kunigai minėtą vienybę pasieks, jeigu kartu su Kristumi visur įžvelgs Tėvo valią ir aukosis

jiems pavestajai kaimenei (plg. 1 Jn. 3, 16). Taip eidami gerojo ganytojo pareigas, pačiuose pastoracinės meilės darbuose jie ras kunigiškojo tobulumo ryšį, jungiantį jų vidinį gyvenimą su išorine veikla.

Toji pastoracinė meilė[60] ypatingai plaukia iš eucharistinės aukos, kuri dėl to yra viso kunigiškojo gyvenimo centras ir versmė. Kunigai tesistengia širdimi išgyventi tai, kas vyksta ant aukos altoriaus. O išgyvenimo tegalės pasiekti tik patys stengdamiesi malda vis giliau įžvelgti Kristaus paslaptį.

Kad šią gyvenimo vienybę galėtų ir konkrečiai išreikšti, kunigai visiems savo darbams tegul taiko Dievo valios matą (plg. Rom. 12, 2), tai yra težiūri, kiek jie derinasi su apaštališkojo Bažnyčios uždavinio reikalavimais. Juk ištikimybės Kristui negalima atsieti nuo ištikimybės Bažnyčiai. Tad pastoracinė meilė iš kunigų reikalauja visuomet darbuotis, palaikant glaudų ryšį su vyskupais ir kitais konfratrais; kitaip, jų darbas gali būti veltui (plg. Gal. 2, 2). Šitaip veikdami, kunigai ras savo gyvenimo vienybę pačioje Bažnyčios misijoje, kuri tėra viena, ir taip jie jungsis su savo Viešpačiu, o per jį Šventojoje Dvasioje su Tėvu, pilni paguodos ir gausaus džiaugsmo (plg. 2 Kor. 7, 4).

II. Ypatingi kunigo dvasiniam gyvenimui statomi reikalavimai

Nuolankumas ir klusnumas

15. Prie svarbiausių kunigų veiklos dorybių reikia priskirti jų vidinį nusiteikimą visados ieškoti ne savo, o juos siuntusiojo valios (plg. Jn. 4, 34; 5, 30; 6, 38). Die-

---

60 Šv. Augustinas, **Tract. in Io.**, 123, 5: PL 35, 1967: „Ganyti Viešpaties kaimenę tebūnie meilės pareiga".

viškasis darbas, kuriam jie yra Šventosios Dvasios pašaukti (plg. Apd. 13, 2), prašoka visą jų žmogiškąjį pajėgumą ir išmintį, nes „kas pasauliui silpna išrinko Dievas, kad sugėdintų kas stipru“ (1 Kor. 1, 27). Todėl tikras Kristaus tarnas, atsimindamas savo silpnybę, veikia nuolankiai, žiūrėdamas, kas patinka Dievui (plg. Efez. 5, 10). Tarsi Dvasios verčiamas (plg. Apd. 20, 22), visur jis yra vedamas valios to, kuris nori išganyti visus žmones. Tą valią kunigas gali pažinti ir vykdyti kasdieninio gyvenimo aplinkybėse, nuolankiai tarnaudamas visiems, kurie jam yra Dievo pavedami skirtosiomis pareigomis ir įvairiopais jo gyvenimo įvykiais.

Kadangi kunigo tarnyba yra pačios Bažnyčios tarnyba, ją tegalima atlikti tik hierarchiškai bendraujant su visu kūnu. Pastoracinė meilė kunigus ragina, kad veikdami vienybėje su hierarchija, klusnumu aukotų savo valią Dievo ir brolių tarnybai, tikėjimo dvasia priimdami ir vykdydami tai, ką įsako arba pataria popiežius, savasis vyskupas ar kiti vyresnieji, su mieliausiu noru atiduodami savo jėgas ir save pačius (plg. 2 Kor. 12, 15) bet kuriam paskirtajam uždaviniui, nors jis būtų ir visai paprastas bei nežymus. Taip jie išlaiko ir stiprina būtiną vienybę su savo tarnybos broliais, ypač su tais, kuriuos Viešpats paskyrė regimais savo Bažnyčios valdytojais; tuo jie padeda klestėti Kristaus kūnui, augančiam „kiekvienu savitarpio ryšiu“ (plg. Efez. 4, 11–16).

Šis klusnumas nuveda į pilnesnę Dievo vaikų laisvę. Pačia savo prigimtimi jis reikalauja, kad kunigai, Bažnyčios gerovei ieškodami naujų kelių savo pareigoms atlikti, meilės poveikyje išdėstytų savo planus ir primygtinai nurodytų sau pavestosios kaimenės reikalus tiems, kurie eina svarbiąsias Bažnyčios valdymo pareigas, ir būtų visuomet nusiteikę priimti jų sprendimą.

Šiuo nuolankumu ir atsakingu bei laisvu klusnumu kunigai pasidaro panašūs į Kristų ir jaučia tą pat, kaip Jėzus Kristus, kuris „pats save sunaikino, prisiimdamas tarno pavidalą, pasidaręs klusnus iki mirčiai" (Pil. 2, 7–8), ir kuris tuo klusnumu nugalėjo ir atpirko Adomo neklusnybę, kaip liudija apaštalas: „Nes kaip vieno žmogaus neklusnumu daugelis pasidarė nusidėjėliai, taip ir vieno klusnumu daugelis bus padaryta teisūs" (Rom. 5, 19).

Skaistybė ir celibatas

16. Visais laikais ir net mūsų dienomis daugelis krikščionių su noru yra pažadėję ir girtinai saugoję tobulą, nuolatinę, Viešpaties Kristaus patartą (plg. Mt. 19, 12) skaistybę dėl dangaus karalystės. Ją Bažnyčia visuomet aukštai vertino ypač kunigo gyvenime, nes ji yra pastoracinės meilės ženklas bei akstinas ir ypatingas dvasinio vaisingumo šaltinis pasaulyje.[61]

Tos skaistybės kunigystė nereikalauja savo esme, kaip matyti iš pirmykštės Bažnyčios papročio (plg. 1 Tim. 3, 2–5; Tit. 1, 6). Tą pat liudija Rytų bažnyčios: jose šalia tų, kurie drauge su visais vyskupais Dievo malone pasirenka celibatą, yra ir labai nusipelniusių vedusių kunigų. Girdamas bažnytinį celibatą, šventasis Sinodas jokiu būdu nenori keisti anos skirtingos drausmės, teisėtai galiojančios Rytų bažnyčiose. Su didžia meile jis ragina visus, kurie priėmė kunigystę jau po susituokimo, ir toliau, ištveriant šventajame pašaukime, pilnai ir didžiadvasiškai aukoti savo gyvenimą jiems pavestajai kaimenei.[62]

Tačiau celibatas daugeliu atžvilgiu kunigystei tinka. Tikroji kunigo misija yra tarnauti naujajai žmonijai, ku-

---

61 Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 42 nr.
62 Plg. Pijaus XI encikl. **Ad catholici sacerdotii,** 28 psl.

rią mirties nugalėtojas Kristus savo Dvasia pažadina pasaulyje, tarnauti žmonėms, „kurie yra gimę ne iš kraujų, nei iš kūno valios, nei iš vyro valios, bet iš Dievo" (Jn. 1, 13). O tobula skaistybe arba celibatu, kurio laikomasi dėl dangaus karalystės (plg. Mt. 19, 12), kunigai nauju ir labai kilniu pagrindu pasišvenčia Kristui, lengviau su juo susijungia nepadalyta širdimi (plg. 1 Kor. 7, 32–34), jame ir per jį laisviau atsideda Dievo ir žmonių tarnybai, geriau darbuojasi jo karalystei ir dangiškam žmonių atgimdymui ir taip pasidaro tinkamesni būti didesnio skaičiaus žmonių tėvais Kristuje. Celibatu jie parodo žmonėms savo ryžtą nepadalytai atsidėti pavestajam uždaviniui: tikinčiuosius kaip sužieduotinę ir kaip skaisčią jaunąją pristatyti vienam vyrui — Kristui (plg. 2 Kor. 11, 2) ir pavaizduoja anas paslaptingas, Dievo sudarytas, jungtuves tarp Bažnyčios ir vienintelio jos sužieduotinio Kristaus, kurios pilnai turės būti apreikštos ateityje.[63] Be to, celibatu kunigai gyvai primena būsimąjį pasaulį, jau dabar čia esantį tikėjimu ir meile, pasaulį, kuriame prisikėlusieji nei tekės, nei ves (plg. Lk. 20, 35–36).[64]

Dėl šių priežasčių, pagrįstų Kristaus paslaptimi ir jo misija, celibatas, anksčiau kunigams tik patariamas, vėliau Lotynų Bažnyčioje įstatymais buvo padarytas privalomu visiems, kurie ruošiasi priimti kunigystės šventimus. Šį celibato įpareigojimą kunigystei skiriamiems asmenims šventasis Sinodas iš naujo patvirtina ir pakartoja, pasitikėdamas Dvasia, jog taip tinkančią Naujojo Testamento kunigams celibato dovaną Tėvas dosniai teiks, jei tik šventimų sakramentu įsijungusieji į Kristaus ku-

---

63 Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia** 42 ir 44 nr.; dekr. **Tinkamas vienuolinio gyvenimo atsinaujinimas**, 12 nr.

64 Plg. Pijaus XI encikl. **Ad catholici sacerdotii**, 24–28 psl. — Pijaus XII encikl. **Sacra virginitas**, 1954 m. kovo 25 d.: AAS 46 (1954), 169–172 psl.

nigystę, o taip pat ir visa Bažnyčia, nuolankiai ir karštai jos prašys.

Šis šventasis Susirinkimas taip pat ragina visus kunigus, kurie, pasikliaudami Dievo malone ir sekdami Kristaus pavyzdžiu, yra laisvai šventąjį celibatą pasirinkę, didžiadvasiškai ir visa širdimi jo laikytis. Likdami ištikimi celibato įsipareigojimui, težiūri į jį kaip į brangią Tėvo jiems duotą ir Viešpaties atvirai į aukštybes keliamą dovaną (plg. Mt. 19, 11) ir telaiko sau prieš akis didžias paslaptis, kurios yra juo reiškiamos ir vykdomos.

Juo daugiau žmonių dabartiniame pasaulyje tobulą lytinį susivaldymą laiko negalimybe, juo nuolankiau ir ištvermingiau kunigai drauge su Bažnyčia privalo melsti ištikimybės malonės, kurios Dievas prašantiems niekuomet neatsisako duoti. Kartu tam panaudotinos ir visos kitos antgamtinės bei prigimtosios priemonės, kurios tik yra visiems prieinamos. Kunigai tenepamiršta laikytis ypač asketinių taisyklių, kurios yra Bažnyčios išbandytos praeityje ir kurios yra nemažiau reikalingos moderniajame pasaulyje. Tad šis šventasis Sinodas prašo ne tik kunigus, bet ir visus tikinčiuosius nuoširdžiai rūpintis šia brangia celibato dovana ir melsti Dievą, kad jis visados gausiai jos duotų savo Bažnyčiai.

Žemiškosios gėrybės ir neturtas

17. Draugiškai ir broliškai bendradarbiaudami savo tarpe ir su kitais žmonėmis, kunigai išmoksta gerbti žmogiškąsias vertybes ir žvelgti į sukurtąsias gėrybes kaip į Dievo dovanas. Nors jie gyvena pasaulyje, tačiau visuomet teatsimena, jog nėra iš pasaulio, kaip sakė Viešpats ir Mokytojas (plg. Jn. 17, 14–16). Taip, naudodamiesi pasauliu tarsi juo nesinaudotų (plg. 1 Kor. 7, 31), jie

pasieks tą laisvę, kuri žmogų išvaduoja nuo bet kokio netvarkingo rūpesčio ir daro imlų Viešpaties balsui kasdieniniame gyvenime. Šis išsilaisvinimas ir imlumas išugdo tikslią dvasinę nuovoką, kaip tinkamai laikytis pasaulio ir žemiškųjų gėrybių atžvilgiu.

Ta laikysena kunigams yra itin svarbi dėl to, kad Bažnyčios misija kaip tik vykdoma pasaulyje, ir kad sukurtųjų gėrybių būtinai reikia asmeninei žmogaus pažangai. Tad tebūnie jie dėkingi už visa, ką dangiškasis Tėvas jiems duoda vesti tinkamam gyvenimui. Tačiau visa, su kuo susiduria, teištiria gaunamąja tikėjimo šviesa, kad visomis gėrybėmis naudotųsi taip, kaip Dievas nori, ir atmestų viską, kas kenkia jų uždaviniui.

Viešpats yra kunigų „dalis ir tėvonystė“ (4 Moz. 18, 20). Todėl laikinąsias gėrybes jie privalo naudoti tik tiems tikslams, kuriems pagal Viešpaties Kristaus mokslą ir Bažnyčios potvarkius jos gali būti skirtos.

Bažnytinį turtą griežtąja prasme kunigai tetvarko taip, kaip reikalauja dalyko prigimtis ir Bažnyčios nuostatai, kiek tai įmanoma, pasinaudodamas patyrusiais pasauliečiais. Teskiria jį visuomet tiems tikslams, kuriems siekti Bažnyčia gali žemiškųjų gėrybių turėti: dieviškojo kulto reikalams, deramam kunigų pragyvenimui ir apaštalavimo bei meilės darbams, ypač beturčiams šelpti.[65]

Turtą, kurio įsigyja, atlikdami kokias nors bažnytines pareigas, kunigai, kaip ir vyskupai, — paliekant galioti ypatingas teises,[66] — visų pirma tepanaudoja deramam savo pragyvenimui ir savo pašaukimo pareigų vykdymui. Kas lieka, teskiria Bažnyčios gerovei arba meilės

---

65 Antiochijos susirinkimas, 25 kan.: Mansi 2, 1328. **Decretum Gratiani,** c. 23, C. 12, q. 1: Friedberg I, 684–685 psl.

66 Čia ypatingai turimi galvoje Rytų bažnyčiose galioją įstatymai ir papročiai.

darbams. Tad tenežiūri į bažnytines pareigas kaip į pasipelnymo šaltinį ir tenenaudoja iš jų gaunamų įplaukų praturtėjimui.[67] Nieku būdu neprisirišdami prie turto (plg. Ps. 62, 11; Vlg. 61), kunigai visuomet tevengia bet kokio gobšumo ir visiškai tesusilaiko nuo bet kokios rūšies pirkliavimo.

Kunigai netgi yra kviečiami laisvai pasirinkti neturtą, kad juo būtų panašesni į Kristų ir pasidarytų uolesni šventajai tarnybai. Juk Kristus, būdamas turtingas, dėl mūsų tapo beturtis, kad jo neturtu mes būtume turtingi (plg. 2 Kor. 8, 9). O apaštalai savo pavyzdžiu parodė, jog veltui gautą Dievo dovaną reikia veltui ir duoti (plg. Apd. 8, 18–25); jie mokėjo ir apsčiai turėti ir kęsti skurdą (plg. Pil. 4, 12).

Pastoracinei meilei taip pat puikiai tiesia kelią tam tikras bendras daiktų naudojimas, panašus į dalijimąsi turtu, aukštinamas pirmykštės Bažnyčios istorijoje (plg. Apd. 2, 42–47). Taip gyvendami, kunigai gali Kristaus patariamą neturto dvasią girtinai paversti apčiuopiama tikrove.

Vedami Viešpaties Dvasios, kuri patepė Išganytoją ir siuntė jį skelbti Evangelijos beturčiams (plg. Lk. 4, 18), kunigai ir vyskupai tevengia visko, kas kaip nors galėtų atstumti neturtinguosius, labiau už kitus Kristaus mokinius šalindami iš savo gyvenimo bet kokią tuštybę. Savuosius namus taip teįrengia, kad neatrodytų kam nors neprieinami ir kad niekada niekas, net ir iš paprasčiausių žmonelių, nesidrovėtų į juos užeiti.

---

[67] Paryžiaus susirinkimas, 829 m., 15 kan.: **Monumenta Germaniae Historica**, 3. sekcija, **Concilia**, II t., VI d., 622. Tridento susirinkimas, 25. sesija, **De reformatione**, I sk.

Vienybė su Kristumi

18. Kad visose savojo gyvenimo aplinkybėse galėtų puoselėti vienybę su Kristumi, be sąmoningo savosios tarnybos atlikimo, kunigams yra dar ir kitų, bendrų ir ypatingų, naujų ir senų priemonių. Šventoji Dvasia niekada nesiliauja jų Dievo tautai parūpinti, o Bažnyčia, siekdama savo narių šventumo, pataria, o kartais net ir įsako,[68] jomis naudotis.

Iš visų dvasinių priemonių pirmoji vieta tenka veiksmams, kuriais tikintieji stiprinasi Dievo žodžiu iš dvejopo šaltinio: Šventojo Rašto ir Eucharistijos.[69] Niekam nepaslaptis, kad svarbu pačių kunigų šventumui tuos veiksmus uoliai ir dažnai atlikti.

Su gelbėtoju ir ganytoju Kristumi sakramentinės malonės tarnus glaudžiai susieja vaisingas sakramentų priėmimas. Tai ypač pasakytina apie dažną išpažintį: paruošta kasdienine sąžinės įžvalga, ji labai padeda įsigyti būtino širdies gręžimosi į gailestingo Tėvo meilę.

Šventojo Rašto skaitymu palaikoma tikėjimo šviesa įgalina kunigus uoliai ieškoti Dievo valios ženklų ir jo malonės įkvėpimo įvairiuose gyvenimo įvykiuose ir taip pasidaryti vis imlesniais tam uždaviniui, kuriam Šventoji Dvasia yra juos skyrusi. Įstabus to imlumo pavyzdys jiems visados yra palaimintoji Mergelė Marija, kuri, Šventosios Dvasios įkvėpta, visiškai pasišventė žmonių atpirkimo paslapčiai.[70] Ją, kaip vyriausiojo ir amžinojo Kuni-

---

68 Plg. **Kanoninio teisyno** 125 tt. kan.

69 Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Tinkamas vienuolinio gyvenimo atsinaujinimas**, 6 nr.; dogm. konst. **Dieviškasis apreiškimas**, 21 nr.

70 Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 65 nr.

go motiną, apaštalų karalienę ir savo tarnybos globėją, kunigai tegerbia ir temyli sūnišku pamaldumu.

Kad galėtų ištikimai atlikti savo tarnybą, kunigai kasdien tesikalba su Viešpačiu Kristumi, lankydami ir garbindami švenčiausiąją Eucharistiją. Su noru tealieka rekolekcijas ir daug dėmesio teskiria pasinaudojimui dvasios vadovybe. Visokiais būdais, ypač išbandytais mąstymo metodais ir įvairiomis savo pačių pasirenkamomis maldomis, kunigai tesiekia ir karštai teprašo Dievą tikrojo garbinimo dvasios, kuria jie kartu su pavestąja jiems kaimene glaudžiai susijungtų su Naujojo Testamento tarpininku Kristumi ir, kaip įsūnytieji vaikai, galėtų šaukti: „Abba, Tėve!" (Rom. 8, 15).

Švietimasis

19. Kunigus šventimų metu vyskupas ragina „būti prityrusius moksle", kad jų mokslas teiktų „dvasinį vaistą Dievo tautai".[71] Pašvęstojo tarno mokslas privalo būti šventas, nes jis yra imamas iš švento šaltinio ir skiriamas šventam tikslui. Pirmiausia jo semiamasi iš Šventojo Rašto skaitymo ir mąstymo.[72] Jo taip pat gausiai įsigyjama iš Bažnyčios Tėvų bei Daktarų raštų ir kitų Tradicijos dokumentų studijavimo. Kad galėtų tinkamai atsakyti į dabartinio meto žmonių keliamus klausimus, kunigai be to dar privalo gerai pažinti mokančiosios Bažnyčios, ypač susirinkimų ir popiežių, dokumentus ir tai, ką sako geriausi, tokiais pripažinti, teologai.

Kadangi nūdien žmogiškoji kultūra, o taip pat ir teologijos mokslai, sparčiai žengia pirmyn, kunigai raginami nuolat tinkamai gilinti savo dieviškųjų ir žmogiškųjų

---

[71] **Romos apeigų pontifikalas,** kunigystės šventimai.

[72] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Dieviškasis apreiškimas,** 25 nr.

mokslų žinias ir taip pasiruošti geriau sueiti į pokalbį su savo amžininkais.

Kad kunigai galėtų lengviau atsidėti švietimuisi ir sėkmingiau pasisavinti Evangelijos skelbimo bei apaštalavimo metodus, tebūnie kuo stropiausiai parūpinama tam atitinkamų priemonių, kaip atskirų kraštų sąlygoms pritaikyti kursai ir suvažiavimai, pastoracinių studijų centrai, bibliotekos, sumanus tam tinkamų asmenų vadovavimas visam švietimosi darbui.

Paskiri vyskupai arba grupėmis teapsvarsto, kaip geriausiai galėtų visi jų kunigai nustatytais laikotarpiais, ypač praėjus keletui metų po šventimų,[73] lankyti kursus, kuriuose jiems būtų teikiama proga čia pilniau susipažinti su pastoracijos metodais ir teologijos mokslais, čia sustiprinti savo dvasinį gyvenimą bei pasidalyti su konfratrais apaštalavimo patirtimi.[74] Šiomis ir kitomis tinkamomis priemonėmis tebūnie ypač rūpestingai padedama kunigams, kurie yra tik ką paskirti klebonais arba kurie skiriami naujam apaštalavimo darbui ar siunčiami į kitą diecezija bei kitą šalį.

Pagaliau vyskupai tesirūpina, kad kai kurie kunigai siektų išsamesnio gilinimosi į šventuosius mokslus ir kad niekada nepristigtų tinkamų mokytojų, kurie galėtų padėti kitiems konfratrams ir tikintiesiems įsigyti reikalingų žinių bei prisidėti prie Bažnyčiai būtinos sveikos teologinės pažangos ugdymo.

Medžiaginis aprūpinimas

20. Dievo tarnybai atsidėję kunigai už jiems pavestųjų pareigų atlikimą nusipelno tinkamo atlyginimo, nes

---

[73] Tai skirtingas dalykas nuo pastoracinių kursų, lankytinų tuojau po šventimų, apie kuriuos kalba dekr. **Kunigų paruošimas,** 22 nr.

[74] Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Ganytojinės vyskupų pareigos Bažnyčioje,** 16 nr.

„darbininkas vertas savo užmokesčio“ (Lk. 10, 7), [75] ir „Viešpats liepė tiems, kurie skelbia Evangeliją, gyventi iš Evangelijos“ (1 Kor. 9, 14). Todėl, jei kunigai iš kitur tinkamai neatlyginami, patys tikintieji, kurių gerovei jie kaip tik darbuojasi, yra griežtai įpareigoti parūpinti jiems tai, kas reikalinga padoriam bei jų pašaukimo vertam pragyvenimui. Vyskupai privalo tą pareigą tikintiesiems priminti ir pasirūpinti — kiekvienas savo diecezijoje arba, dar geriau, daugelis bendrai visiems priklausančių diecezijų teritorijoje — išleisti nuostatus, laiduojančius padorų pragyvenimo šaltinį tiems, kurie tarnauja arba yra tarnavę Dievo tautai kokiomis nors pareigomis.

Atsižvelgiant į pačių pareigų prigimtį ir vietos bei laiko aplinkybes, atlyginimas tebūnie pagrindinai vienodas visiems, esantiems tose pačiose sąlygose, ir tai toks, kuris atitiktų jų padėtį ir, be to, leistų ne tik reikiamai atlyginti kunigus aptarnaujantiems asmenims, bet ir vienokiu ar kitokiu būdu padėti beturčiams, kurių šalpą Bažnyčia ypač aukštai statė nuo pat pirmųjų savo dienų. Šis atlyginimas taip pat tebūnie toks, kad jo užtektų ir užsitarnautoms pakankamo ilgumo metinėms atostogoms. Vyskupai težiūri, kad kunigai galėtų šias atostogas turėti.

Svarbiausią dėmesį reikia kreipti į pareigas, kurias pašvęstieji tarnai atlieka. Todėl tebūnie atsisakoma vadinamosios beneficijų sistemos arba bent tebūnie ji taip pertvarkoma, kad į beneficinę pareigų pusę būtų žiūrima kaip į šalutinę, o pagrindiniu dalyku įstatymai laikytų pačias bažnytines pareigas, kuriomis ateityje turi būti suprantama kiekviena pastoviai skiriama tarnyba dvasiniam tikslui pasiekti.

---

[75] Plg. Mt. 10, 10; 1 Kor. 9, 7; 1 Tim. 5, 18.

Bendrieji fondai; socialinis draudimas

21. Tebūnie visuomet turima prieš akis pirmykštės Jeruzalės bažnyčios tikinčiųjų pavyzdys, kur „visa buvo jiems bendra" (Apd. 4, 32), „kiekvienam gi buvo dalijama, kiek jam buvo privalu" (Apd. 4, 35). Todėl labai dera, bent ten, kur kunigo išlaikymas visiškai arba didele dalimi priklauso nuo tikinčiųjų aukų, jų rinkimą pavesti tam tikrai diecezinei įstaigai, kurią valdytų vyskupas, padedamas tam deleguotų kunigų ir, jei atrodo naudinga, gerai ūkio reikalus pažįstančių pasauliečių.

Taip pat pageidaujama, kad atskirose diecezijose arba šalyse, jei tik galima, be to, dar būtų įsteigtas bendras fondas, iš kurio vyskupai galėtų patenkinti įvairius kitus Bažnyčią aptarnaujančių asmenų ir šiaipjau diecezijos reikalus. Turtingesnės diecezijos juo taip pat galėtų paremti skurdesniąsias, savo pertekliumi padėdamos anų stokai (plg. 2 Kor. 8, 14). Šis fondas taip pat pirmoje eilėje sudarytinas iš tikinčiųjų aukų. Tačiau jo įplaukos gali eiti ir iš kitų, teisės nustatytinų šaltinių.

Kraštuose, kur dar nėra tinkamai sutvarkytas kunigų socialinis draudimas, vyskupų konferencijos pasirūpins, kad tuo tikslu, visuomet sutinkamai su bažnytiniais ir valstybiniais įstatymais, būtų suorganizuotos arba diecezinės įstaigos, galinčios sudaryti federaciją, arba tarpdiecezinės, arba visą vienos šalies teritoriją apimančios institucijos. Prižiūrimos hierarchijos, jos turėtų kaip reikiant pasirūpinti tiek tinkama sveikatos priežiūra ir pagalba susirgus, tiek deramu išlaikymu tų kunigų, kuriuos prislegia negalia, invalidumas arba senatvė.

Tokią suorganizuotą įstaigą kunigai terems, vadovaudamiesi solidarumo dvasia, dalydamiesi savo brolių sielvartais (plg. Pil. 4, 14) ir kartu atsimindami, jog tokiu būdu, nebūkštaudami dėl savo ateities, jie galės pilniau

laikytis evangeliškojo neturto ir visiškai atsidėti sielų išlaikymui. Atitinkami asmenys tepasistengs šitokias įvairių kraštų institucijas apjungti draugėn, kad jos būtų pajėgesnės ir plačiau pasklistų.

BAIGIAMASIS RAGINIMAS

22. Turėdamas prieš akis kunigiškojo gyvenimo džiaugsmus, šis šventasis Sinodas negali praeiti tylomis ir pro sunkumus, kuriuos patiria kunigai šiandieninio gyvenimo aplinkybėse. Jis žino, kaip smarkiai kinta ūkinės bei visuomeninės sąlygos ir net patys papročiai, ir kaip labai mainosi žmonių požiūris į vertybes. Dėl to Bažnyčios tarnai, o kartais net ir tikintieji, jaučiasi lyg būtų šiame pasaulyje svetimi ir baimingai save klausia, kokios priemonės galėtų būti tinkamos su juo bendrauti ir kokiais žodžiais būtų galima su juo susikalbėti. Naujos kliūtys tikėjimui, tariamas atlikto darbo bergždumas ir jų jaučiama karti vienuma gali juos išstatyti dvasinio palūžimo pavojun.

Tačiau pasaulį, tokį, koks jis šiandien yra patikėtas Bažnyčios ganytojų meilei ir tarnybai, Dievas taip myli, kad už jį atidavė savo vienatinį Sūnų (plg. Jn. 3, 16). Iš tikrųjų šis pasaulis, nors sukaustytas daugelio nuodėmių, bet kartu ir pilnas galimybių, teikia Bažnyčiai gyvus akmenis (plg. 1 Petr. 2, 5) statyti Dvasioje Dievui buveinę (plg. Efez. 2, 22). Ta pati Šventoji Dvasia, skatindama Bažnyčią ieškoti naujų kelių į pasaulį, taip pat įkvepia ir ugdo tinkamą kunigų tarnybos prisitaikymą.

Teatsimena kunigai, kad jie niekuomet nesidarbuoja vieni, bet yra remiami visagalio Dievo. Tikėdami Kristų, pašaukusį juos būti savo kunigystės dalininkais, ir žino-

dami, kad Dievas yra užtenkamai galingas ugdyti juose meilei,[76] su visišku pasitikėjimu teatsideda jie savo tarnybai. Taip pat teatsimena, jog jų bendradarbiai yra jų broliai kunigai ir net viso pasaulio tikintieji. Juk visi kunigai išvien vykdo išganingąjį Dievo planą, tai yra nuo amžių glūdėjusią Dievuje Kristaus paslaptį (plg. Efez. 3, 9). Tas planas yra įgyvendinamas tik pamažu, įvairiomis tarnybos pareigomis sutartinai ugdant Kristaus kūną, kol bus pasiekta jo subrendimo pilnatvė.

Kadangi visa tai slypi su Kristumi Dievuje (plg. Kol. 3, 3), tai gali būti suprasta ypač tikėjimu. Dievo tautos vadai savo kelyje privalo vadovautis tikėjimu, sekdami pavyzdžiu ištikimojo Abraomo, kuris tikėdamas „sutiko išeiti į šalį, kurią turėjo gauti kaip tėvonystę; išėjo, nežinodamas, kur eina" (Žyd. 11, 8). Dievo paslapčių dalytojas iš tikrųjų yra panašus į sėjėją, apie kurį Viešpats sakė: „Ar jis miega, ar keliasi, dieną ir naktį, sėkla dygsta ir auga, jam nežinant" (Mk. 4, 27). Antra vertus, Viešpats Jėzus, kuris pasakė: „Pasitikėkite, aš nugalėjau pasaulį" (Jn. 16, 33), tais žodžiais nepažadėjo savo Bažnyčiai tobulos pergalės šiame pasaulyje.

Šventasis Sinodas džiaugiasi, kad pasaulyje pasėtoji Evangelijos sėkla, ugdoma Viešpaties Dvasios, šiandien daug kur neša vaisių. Ta Viešpaties Dvasia pripildo žemę ir yra įžiebusi daugelio kunigų ir tikinčiųjų širdyse tikrą misijų ryžtą. Už visa tai Sinodas karštai dėkoja viso pasaulio kunigams. „Tam gi, kurs savo veikiančia mumyse jėga gali padaryti be palyginimo daugiau, kaip prašome ar išmanome, jam tebūnie garbė Bažnyčioje ir Kristuje Jėzuje" (Efez. 3, 20–21).

---

[76] Plg. kunigystės šventimus **Romos apeigų pontifikale.**

MISIJINĖ BAŽNYČIOS VEIKLA

DEKRETAS

ĮVADAS

Bažnyčia yra Dievo pasiųsta būti tautoms „visuotiniu išganymo sakramentu“.[1] Į savo esmę įrašyto katalikiškumo vedama, ji klauso Steigėjo įsakymo (plg. Mk. 16, 15) ir stengiasi skelbti Evangeliją visiems žmonėms. Patys apaštalai, ant kurių Bažnyčia buvo pastatyta, sekdami Kris-

[1] II Vatikano susirinkimas, dogm. konst. **Bažnyčia,** 48 nr.

taus pėdomis, „skelbė tiesos žodį ir pagimdė bažnyčias".[2] Jų įpėdinių uždavinys yra tęsti šį darbą toliau, „kad Dievo žodis sklistų ir būtų šlovinamas" (2 Tes. 3, 1) ir kad visame pasaulyje būtų skelbiama ir kuriama Dievo karalystė.

Kaip žemės druska ir pasaulio šviesa (plg. Mt. 5, 13–14), Bažnyčia yra šaukiama juo uoliau siekti visos kūrinijos išganymo ir atstatymo naujai susidariusiose dabartinio meto žmonijos sąlygose, kad visa būtų atnaujinta Kristuje, o jame visi žmonės sudarytų vieną šeimą, vieną Dievo tautą.

Dėkodamas Dievui už įžymius darbus, nuveiktus didžiadvasiškomis visos Bažnyčios pastangomis, šis šventasis Susirinkimas nori nubrėžti misijų veiklos principus ir sutelkti visų krikščionių jėgas, kad Dievo tauta, eidama siauru kryžiaus keliu, visur skleistų amžių Viešpaties Kristaus karalystę (plg. Ekli. 36, 19) ir ruoštų kelią jam ateiti.

I SKYRIUS

DOKTRINOS PRINCIPAI

Tėvo planas

2. Keliaujanti Bažnyčia savo prigimtimi yra misininkė, nes Dievo Tėvo suplanuotu būdu ji kilo iš Sūnaus ir Šventosios Dvasios misijos.[3]

To plano šaltinis yra „meilės versmė" — mylįs Dievas Tėvas, pradžia be pradžios, iš kurio gimsta Sūnus ir per Sūnų kyla Šventoji Dvasia. Būdamas be galo gailestingas ir geras, jis mus laisvai sukūrė ir netgi maloningai pašau-

---

[2] Šv. Augustinas, **Enarr. in Ps.**, 44, 23: PL 36, 508; **Corpus Christ.**, ser. lat. 38, 510.

[3] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 1 nr.

kė dalytis su juo gyvenimu bei garbe. Dosniai parodęs savo dieviškąjį gerumą, jis nesiliauja jo rodyti ir toliau, kad, visa sukūręs, galų gale savo garbei ir mūsų laimei jis būtų „viskas visame" (1 Kor. 15, 28). Tačiau Dievas norėjo pašaukti žmones dalytis jo gyvenimu ne vien paskirai, be jokio tarpusavio ryšio, o ir subūręs į tautą, kuri surinktų draugėn išblaškytuosius jo vaikus (plg. Jn. 11, 52).

Sūnaus darbas

3. Šis visuotinis išganymo planas yra vykdomas ne tik tarsi paslapčia žmonių širdyse, ne tik įvairiopomis, kad ir religinėmis, jų pastangomis ieškoti Dievo, „ar neapčiuops jo arba ar neras, nors jis yra netoli nuo kiekvieno mūsų" (Apd. 17, 27). Nors kartais rūpestingojo Dievo malone šios pastangos gali vesti į tikrąjį Dievą arba paruošti kelią Evangelijai,[4] bet apskritai reikia, kad jos būtų apšviestos ir nuskaidrintos.

Todėl, norėdamas susitaikyti ir sueiti į pastovų ryšį su žmonėmis, nusidėjėliais, ir suburti juos pačius į brolišką bendruomenę, Dievas nutarė nauju ir galutiniu būdu įeiti į žmonijos istoriją. Jis pasiuntė savo Sūnų įsikūnyti, kad per jį išvaduotų žmones iš tamsos bei iš šėtono galios (plg. Kol. 1, 13; Apd. 10, 38) ir jame sutaikytų pasaulį su savimi (plg. 2 Kor. 5, 19). Tą savo Sūnų, per kurį

---

[4] Plg. šv. Ireniejaus **Adv. Haer.** III, 18, 1: PG 7, 932: „Žodis, esąs pas Dievą, kuriuo visa yra padaryta, visuomet buvo su žmonija"; IV, 6, 7: PG 7, 990: „Sūnus, nuo pat pradžios esąs savo kūrinijoje, apreiškia Tėvą, kam, kada ir kaip jis nori apsireikšti"; plg. IV, 20, 6 ir 7: PG 7, 1037; **Demonstratio**, 34: **Patrologia Orientalis** XII, 773; Froidevaux, **Sources Chr.**, 87 psl. — Klemenso Aleks. **Protrep.** 112, 1: GCS I, 79; **Strom.** VI, 6, 44, 1: GCS II, 453; 13, 106, 3 ir 4: GCS II, 485. Apie pačią doktriną plg. Pijaus XII **radijo kalbą**, 1952 m. gruodžio 31 d.: AAS 45 (1953), 96–99 psl. — II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 16 nr.

ir pasaulius sukūrė,[5] jis paskyrė visato paveldėtoju, kad visa būtų atnaujinta (plg. Efez. 1, 10).

Jėzus Kristus buvo pasiųstas į pasaulį kaip tikras Dievo ir žmogaus tarpininkas. Kadangi jis pats yra Dievas, „jame gyvena kūniškai visa dievystės pilnybė" (Kol. 2, 9). O savo žmogiškąja prigimtimi jis yra naujasis Adomas, atnaujintosios žmonijos galva, pilnas „malonės ir tiesos" (Jn. 1, 14). Tad Dievo Sūnus ėjo tikro įsikūnijimo keliu, kad padarytų žmones savo dieviškosios prigimties dalininkais. Dėl mūsų jis pasidarė beturtis, kad dėl jo neturto mes būtume turtingi (plg. 2 Kor. 8, 9). Žmogaus Sūnus neatėjo tam, kad jam būtų tarnaujama, bet kad jis tarnautų kitiems ir paaukotų savo gyvybę atpirkti daugeliui, tai yra visiems (plg. Mk. 10, 45).

Bažnyčios Tėvai nuolat pabrėžia, jog nieko nėra išganyta, kas Kristaus nebuvo prisiimta.[6] O Kristus prisiėmė visą mūsų, vargingų ir skurdžių žmonių, prigimtį, tik be nuodėmės (plg. Žyd. 4, 15; 9, 28). Kristus, „kurį Tėvas pašventino ir siuntė į pasaulį" (Jn. 10, 36), apie save sakė: „Viešpaties Dvasia ant manęs, todėl jis patepė mane ir siuntė mane nešti linksmos naujienos beturčiams, gydyti tų, kurių širdis sutrinta, skelbti atvadavimo apkaltiems ir akliesiems, kad jie atgaus regėjimą" (Lk. 4, 18).

---

5 Plg. Žyd. 1, 2: Jn. 1, 3 ir 10; 1 Kor. 8, 6; Kol. 1, 16.

6 Plg. šv. Atanazo **Epist. ad. Epictetum,** 7: PG 26, 1060 — šv. Kirilo Jeruz. **Catech.** 4, 9: PG 33, 465 — Marijaus Viktorino **Adv. Arium,** 3, 3: PL 8, 1101 — šv. Baziliaus **Epist.** 261, 2: PG 32, 969 — šv. Grigaliaus Naz. **Epist.** 101: PG 37, 181 — šv. Grigaliaus Nys. **Antirrheticus, Adv. Apollin.,** 17: PG 45, 1156 — šv. Ambraziejaus **Epist.** 48, 5: PL 16, 1153 — šv. Augustino **in Io.** Tr. 23, 6: PL 35, 1585; tuo pasiremdamas, jis įrodo, kad Šventoji Dvasia mūsų neatpirko, nes neįsikūnijo: **De agone christ.,** 22, 24: PL 40, 302 — šv. Kirilo Aleks. **Adv. Nestor.** I, 1: PG 76, 20 — šv. Fulgencijaus **Epist.** 17, 3, 5: PL 65, 454; **Ad Trasimundum** III, 21: PL 65, 284: apie liūdesį ir baimę.

Arba vėl: „Žmogaus Sūnus atėjo ieškoti ir gelbėti, kas buvo pražuvę“ (Lk. 19, 10).

Ką kartą Viešpats pasakė arba žmonijos išganymui padarė, tai reikia skelbti ir skleisti iki pat žemės pakraščių (plg. Apd. 1, 8), pradedant nuo Jeruzalės (plg. Lk. 24, 27), kad tai, kas kartą buvo atlikta visų išganymui, laiko būvyje visus ir pasiektų.

Šv. Dvasios vaidmuo

4. Tam įvykdyti Kristus atsiuntė iš Tėvo Šventąją Dvasią, kad ji jo atliktąjį išganymo darbą tęstų, veikdama žmonių širdyse, ir vestų Bažnyčią plėtojimosi keliu. Be abejo, Šventoji Dvasia jau veikė pasaulyje ir prieš Kristaus išaukštinimą.[7] Tačiau Sekminių dieną ji nužengė į mokinius, kad liktų su jais per amžius (plg. Jn. 14, 16). Tą dieną Bažnyčia buvo viešai apreikšta žmonėms ir pamokslu buvo pradėta skleisti Evangelija įvairioms tautoms. Tą dieną taip pat buvo parodyta, kaip Naujojo Testamento Bažnyčia sujungs draugėn tautas tikėjimo katalikiškumu, Bažnyčia, kuri kalba visomis kalbomis, kurią meilė įgalina suprasti visas kalbas ir kuri su meile apima

---

[7] Dvasia kalbėjo pranašų burna: **Nikėjos-Konstantinopolio tikėjimo išpažinimas**: Denz. 86 (150). Šv. Leonas Did., **Serm.** 76: PL 54, 405–406: „Kai Sekminių dieną Šventoji Dvasia pripildė Viešpaties mokinius, tai nebuvo dovanos pradžia, o jos papildymas. Juk ir patriarchus, ir pranašus, ir kunigus, ir visus praėjusiųjų amžių šventuosius gaivino tos pačios Dvasios pašventimas, ... nors duodamosios dovanos buvo ne to paties dydžio“; taip pat **Serm.** 77, 1: PL 54, 412. Leonas XIII, encikl. **Divinum illud**, 1897 m. gegužės 4 d.: ASS 29 (1896–1897), 650–651 psl. Taip pat šv. Jonas Auks., nors jo tvirtinimu Sekminių dieną Šventosios Dvasios siuntimas buvo naujas: **in Eph.** IV, Hom. 10, 1: PG 62, 75.

visas tautas ir taip iškyla virš Babelio susiskaldymo.[8] Su Sekminėmis prasidėjo „Apaštalų darbai", panašiai kaip, Šventajai Dvasiai nužengus ant Mergelės Marijos, Kristus joje buvo pradėtas, tai pačiai Dvasiai nusileidus į besimeldžiantį Kristų, jis buvo pastūmėtas pradėti savosios tarnybos darbą (plg. Lk. 3, 22; 4, 1; Apd. 10, 38).

Pats Viešpats Jėzus dar prieš laisvai prisiimtą savo gyvybės paaukojimą už pasaulį taip sutvarkė apaštališkąją tarnybą ir pažadėjo atsiųsti Šventąją Dvasią, kad visur ir visada apaštalai drauge su Šventąja Dvasia vykdytų išganymo darbą (plg. Jn. 14–17 sk.).[9] Šventoji Dvasia visą Bažnyčią „jungia į vieną Dievui tarnaujančią bendruomenę, moko... įvairiomis hierarchijai ir charizmatikams teikiamomis dovanomis".[10] Ji gaivina bažnytines institucijas tarsi jų siela[11] ir įkvepia į tikinčiųjų širdis tą pačią misijų dvasią, kurios buvo veikiamas pats Kristus. Kartais ji regimai paruošia kelią apaštališkai veiklai (plg.

---

8 Apie Babelį ir Sekmines Bažnyčios Tėvai kalba dažnai: Origenas, **in Gen.** I: PG 12, 112 — šv. Grigalius Naz., **Orat.** 41, 16: PG 36, 449 — šv. Jonas Auks., **Hom. 2 in Pentec.**, 2: PG 50, 467; **in Act. Apost.**: PG 60, 44 — šv. Augustinas, **Enarr. in Ps.** 54, 11: PL 36, 636; **Serm.** 271: PL 38, 1245 — šv. Kirilas Aleks., **Glaph. in Gen.**, 2: PG 69, 79 — šv. Grigalius Did., **Hom. in Evang.** II, Hom. 30, 4: PL 76, 1222 — šv. Beda, **in Hexaem.** III; PL 91, 125. Be to, žr. paveikslą Venecijos šv. Morkaus bazilikoje.

Bažnyčia kalba visomis kalbomis ir tokiu būdu visus sujungia tikėjimo katalikiškumu: šv. Augustinas, **Serm.** 266, 267, 268, 269: PL 38, 1225–1237; **Serm.** 175, 3: PL 38, 946 — šv. Jonas Auks., **in 1 Cor.** Hom. 35: PG 61, 296 — šv. Kirilas Aleks., **Fragm. in Act.**: PG 74, 758 — šv. Fulgencijus, **Serm.** 8, 2–3: PL 65, 743–744.

Apie Sekmines kaip apaštalų pašventimą misijai plg. Cramer, **Catena in Acta SS. Apostolorum**, Oxford 1838, 24 t. psl.

9 Plg. Pauliaus VI **kalbą Susirinkime**, 1964 m. rugsėjo 14 d.: AAS 56 (1964), 807 psl.

10 Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 4 nr.

11 Šv. Augustinas, **Serm.** 267, 4: PL 38, 1231: „Šventoji Dvasia daro visoje Bažnyčioje tai, ką daro siela visose vieno kūno dalyse". Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 7 nr., drauge su 8. išnaša.

Apd. 10, 44–47; 11, 15; 15, 8) taip, kaip be paliovos įvairiausiais būdais ją lydi ir jai vadovauja.[12]

Bažnyčios uždavinys

5. Viešpats Jėzus iš pat pradžių „pašaukė pas save tuos, kuriuos pats norėjo; ... Jis paskyrė dvylika, kad jie būtų su juo ir kad juos siųstų sakyti pamokslų“ (Mk. 3, 13–14; plg. Mt. 10, 1–42). Taip apaštalai buvo pirmieji naujojo Izraelio daigai ir drauge šventosios hierarchijos pradžia. O paskui, mirtimi ir prisikėlimu įvykdęs savyje mūsų atpirkimo ir visatos atnaujinimo paslaptis, gavęs visą valdžią danguje ir žemėje (plg. Mt. 28, 18), prieš paėmimą į dangų (plg. Apd. 1, 11), Viešpats įsteigė savo Bažnyčią kaip išganymo sakramentą ir pasiuntė apaštalus į visą pasaulį, kaip pats buvo Tėvo siųstas (plg. Jn. 20, 21), įsakydamas jiems: „Eikite tat ir mokykite visas tautas, krikštydami juos vardan Tėvo ir Sūnaus ir Šventosios Dvasios ir mokydami juos laikyti visa, ką tik esu jums įsakęs“ (Mt. 28, 19–20). „Eidami į visą pasaulį, skelbkite Evangeliją visam sutvėrimui. Kas tikės ir bus pakrikštytas, tas bus išganytas; o kas netikės, bus pasmerktas“ (Mk. 16, 15 t.).

Dėl to Bažnyčia yra įpareigota skelbti Kristaus tikėjimą bei išganymą tiek aiškaus įsakymo, kurį iš apaštalų paveldėjo kunigų padedami vyskupai, veikią drauge su Petro įpėdiniu, vyriausiuoju Bažnyčios ganytoju, tiek gyvenimo, kurį Kristus teikia savo nariams. Juk „jo yra visas kūnas sudėtas ir sujungtas, ir taip jis visais susišelpimo sunėrimais, kaip atitinka kiekvienam sąnariui skirtą veikimą, vykdo savo augimą sau statyti meilėje“ (Efez. 4, 16).

---

[12] Plg. Apd. 4, 8; 5, 32; 8, 26, 29, 39; 9, 31; 10, 11, 24, 28; 13, 2, 4, 9; 16, 6–7; 20, 22–23; 21, 11 ir t.t.

Taigi Bažnyčia vykdo savo uždavinį, kai ji, klausydama Kristaus įsakymo ir įkvepiama Šventosios Dvasios malonės ir meilės, yra visų žmonių ir visų tautų tarpe, kad savo gyvenimo pavyzdžiu, skelbiamu žodžiu, sakramentais ir kitomis malonės priemonėmis vestų juos į Kristaus tikėjimą, laisvę ir taiką, ir kad tuo būdu jiems būtų atvertas laisvas ir saugus kelias pilnai įsijungti į Kristaus paslaptį.

Kadangi šiuo Bažnyčios uždaviniu tęsiamas ir laiko būvyje plėtojamas darbas paties Kristaus, kuris buvo siųstas skelbti džiugiąją naujieną beturčiams, tai, Kristaus Dvasios įkvepiama, ji turi rinktis tą patį kelią, kaip jis — neturto, klusnumo, tarnavimo ir savęs aukojimo net iki mirties, iš kurios jis prisikėlė kaip nugalėtojas. Tuo keliu, vilties palaikomi, ėjo visi apaštalai, kurie savo gausiais sielvartais ir kentėjimais papildė tai, ko iš Kristaus kančios dar stinga jo kūnui, Bažnyčiai (plg. Kol. 1, 24). Dažnai kriklčionių kraujas buvo kartu ir sėkla.[13]

Misijų veikla

6. Minėtas uždavinys yra pavestas vyskupams, kuriems vadovauja Petro įpėdinis, o malda ir bendradarbiavimu padeda visa Bažnyčia. Jis yra visur, visais atvejais vienas ir tas pats, nors dėl aplinkybių įvairumo vykdomas ne tuo pačiu būdu. Tad skirtumai, kuriuos matome šioje Bažnyčios veikloje, kyla ne iš paties uždavinio, o iš sąlygų, kuriose jis atliekamas.

Tos sąlygos kartais priklauso nuo Bažnyčios, kartais nuo pačių tautų, bendruomenių ir žmonių, kurių gerovei darbuojamasi. Mat, nors, apskritai imant, Bažnyčia ir turi išganymo priemonių visumą arba pilnybę, jų visų ji ne-

---

[13] Tertulijonas, **Apol.**, 50, 13: PL 1, 534; **Corpus Christ.**, ser. lat. 1, 171.

panaudoja ir negali panaudoti visuomet arba iš karto. Jos veikime esama pradžios ir laipsnių; ji stengiasi įgyvendinti Dievo planą žingsnis po žingsnio. Kartais, net sėkmingai pradėjusi žengti pirmyn, ji esti priversta su liūdesiu trauktis atgal arba likti prie pusiau ar nepilnai atlikto darbo. Ji tik palaipsniui pasiekia ir paveikia žmones, bendruomenes ir tautas ir taip įjungia juos į katališkąją pilnatvę. Kiekvienos sąlygos bei kiekvienas tarpsnis reikalauja sau būdingo veikimo ir atitinkamų priemonių.

Į visą pasaulį yra siunčiami Evangelijos šaukliai skelbti džiugiosios naujienos ir kurti pačios Bažnyčios tarp tautų arba bendruomenių, kurios dar netiki Kristumi. Tą jų darbą įprasta vadinti misijomis. Jis daugiausia atliekamas tam tikrose Šventojo Sosto pripažintose teritorijose. Misijų veiklai būdingas tikslas yra skelbti Evangeliją ir kurti Bažnyčią tautose arba bendruomenėse, kuriose ji dar nėra suleidusi šaknų.[14] Tokiu būdu iš Dievo žodžio sėklos visame pasaulyje išauga pakankamai įsitvirtinusios, subrendusios bei išvystančios savo pačių veiklą bažnyčios. Aprūpintos sava hierarchija, glaudžiai susijusia

---

[14] Jau šv. Tomas kalba apie apaštališkąjį uždavinį kurti Bažnyčią: plg. **In I Sent.**, dist. 16, q. 1, a. 2, ad 2 ir ad 4; a. 3, sol.; **Summa Theol.** I, q. 43, a. 7, ad 6; I–II, q. 106, a. 4, ad 4. Plg. Benedikto XV laišką **Maximum illud**, 445 ir 453 psl. — Pijaus XI encikl. **Rerum Ecclesiae**, 74 psl. — Pijaus XII kalbą **misijinių popiežiaus organizacijų vadovams**, 1939 m. balandžio 30 d.; 1944 m. birželio 24 d.: AAS 36 (1944), 210 psl.; 1950 m. rugpiūčio 9 d.: AAS 42 (1950), 727 psl.; **raginimą vietiniams kunigams**, 1948 m. birželio 28 d.: AAS 40 (1948), 374 psl.; encikl. **Evangelii praecones**, 506–507 psl.; encikl. **Fidei donum**, 236 psl. — Jono XXIII encikl. **Princeps Pastorum**, 835 psl. — Pauliaus VI **homiliją**, 1964 m. spalio 18 d.: AAS 56 (1964), 911 psl.

Tiek popiežiai, tiek Bažnyčios Tėvai ir scholastikai dažnai kalba apie Bažnyčios platinimą: šv. Tomas, **Comm. in Matth.** 16, 28 — Leonas XIII, encikl. **Sancta Dei Civitas**, 1880 m. gruodžio 3 d.: ASS 13 (1880–1881), 241 psl. — Benediktas XV, apašt. laiškas **Maximum illud.**, 442 psl. — Pijus XI, encikl. **Rerum Ecclesiae**, 65 psl.

su tikinčiaisiais, ir tautos pobūdį atitinkančiomis pakankamomis dvasinio gyvenimo priemonėmis, jos prisideda prie visos Bažnyčios gerovės.

Pagrindinė priemonė Bažnyčiai kurti yra Jėzaus Kristaus Evangelijos skelbimas. Evangelijai skelbti Viešpats siuntė savo mokinius į visą pasaulį, kad žmonės, atgimę Dievo žodžiu (plg. 1 Petr. 1, 23), krikštu būtų įjungti į Bažnyčią, kuri, kaip žmogumi tapusio Žodžio kūnas, minta ir gyvena Dievo žodžiu ir eucharistine duona (plg. Apd. 2, 42).

Šitoje Bažnyčios misijų veikloje matome įvairius tarpsnius, kurie kartais vyksta drauge: pradinį, arba sodinimo, paskui brendimo, arba jaunystės. Bažnyčiai kur nors įsigalėjus, jos misijų veikla nesibaigia: įkurtųjų vietinių bažnyčių pareiga yra tęsti tą veiklą ir skelbti Evangeliją paskiriems asmenims, kurie dar nėra jos nariai.

Be to, bendruomenės, kuriose Bažnyčia veikia, dėl įvairių priežasčių neretai pakinta iš pagrindų, ir taip gali susidaryti visai naujos sąlygos. Tuomet Bažnyčia privalo apsvarstyti, ar šios sąlygos iš naujo nereikalauja misijinės veiklos. O kartais aplinkybės taip susideda, kad kurį laiką neįmanoma Evangelijos skelbti tiesiogiai. Tada misininkai gali ir privalo kantriai, protingai ir pilni pasitikėjimo bent meile ir gerais darbais liudytų Kristų ir taip ruošti Viešpačiui kelią bei tam tikru būdu rodyti jo paties buvimą.

Matome, kad misijų veikla kyla iš pačių Bažnyčios prigimties gelmių, Bažnyčios, kurios išganingąjį tikėjimą skleidžia, kurios katalikiškąją vienybę platina ir tobulina, kurios apaštališkumo ji pati palaikoma, kurios koleginės hierarchijos įsipareigojimus vykdo ir kurios šventumą rodo, skleidžia ir ugdo.

Misijų veikla tarp nekrikščionių skiriasi ir nuo pasto-

racinio tikinčiųjų aptarnavimo, ir nuo užsimotų darbų krikščionių vienybei atstatyti. Tačiau ir viena ir antra su misijų veikla yra glaudžiai susiję.[15] Juk krikščionių susiskaldymas kenkia šventam Bažnyčios uždaviniui — skelbti Evangeliją visai kūrinijai[16] ir daugeliui uždaro kelią į tikėjimą. Tad misijų reikalas šaukia visus pakrikštytuosius jungtis į vieną kaimenę, kad galėtų vieningai liudyti tautoms Kristų, savo Viešpatį. Jei dar nepajėgia pilnai liudyti vieno tikėjimo, juos turėtų gaivinti bent abipusė pagarba ir meilė.

Misijų veiklos pagrindas ir reikalas

7. Misijų veiklos pagrindas yra Dievo valia. Jis „nori, kad visi žmonės būtų išganyti ir pasiektų tiesos pažinimą. Nes vienas yra Dievas, vienas taip pat tarpininkas tarp Dievo ir žmonių, Žmogus, Kristus Jėzus; jis pats save davė atpirkimui už visus“ (1 Tim. 2, 4–5); „per nieką kitą nėra išganymo“ (Apd. 4, 12). Todėl visiems reikia atsiversti į Kristų, pažinus jį iš Bažnyčios skelbimo, ir krikštu įsijungti į jį ir į Bažnyčią, kuri yra jo kūnas. Pats Kristus, „pabrėžtinai iškeldamas tikėjimo ir krikšto reikalingumą (plg. Mk. 16, 16; Jn. 3, 5), ... drauge patvirtino, kad reikalinga Bažnyčia, į kurią žmonės krikštu įeina kaip pro duris. Todėl negali būti išganyti tie, kurie žino, jog Katalikų Bažnyčia yra Dievo per Kristų įsteigta

---

15 Aišku, jog ši misijų veiklos sąvoka iš tikrųjų apima ir tas Lotynų Amerikos dalis, kuriose nėra nei savos hierarchijos, nei brandaus krikščioniškojo gyvenimo, nei pakankamo Evangelijos skelbimo. Tačiau ne Susirinkimo dalykas spręsti, ar tokios teritorijos yra Šventojo Sosto faktiškai pripažįstamos misijų sritimis. Kaip tik dėl to, kalbant apie misijų darbo sąvoką srities atžvilgiu, sąmoningai buvo pasakyta, jog jis „daugiausia“ atliekamas tam tikrose Šventojo Sosto pripažintose teritorijose.

16 II Vatikano susirinkimo dekr. **Ekumenizmas**, 1 nr.

ir išganymui reikalinga, bet atsisako į ją įeiti arba joje pasilikti".[17]

Tiesa, žmonėms, kurie be savo kaltės nepažįsta Evangelijos, Dievas galėtų sau vienam žinomais keliais suteikti tikėjimą, be kurio negalima jam patikti (plg. Žyd. 11, 6). Tačiau tai nepanaikina Bažnyčios pareigos (plg. 1 Kor. 9, 16) ir drauge šventos teisės skelbti Evangeliją. Tad tiek šiandien, tiek kiekvienu kitu metu misijų veikla yra lygiai būtina ir reikalinga.

Misijų veikla mistinis Kristaus kūnas be paliovos telkia ir rikiuoja jėgas savo paties augimui (plg. Efez. 4, 11–16). Tos veiklos imtis Bažnyčios narius ragina meilė, jungianti juos su Dievu ir skatinanti dalytis su visais žmonėmis tiek dabartinio, tiek būsimojo gyvenimo dvasiniais turtais.

Pagaliau šia misijų veikla tobulai garbinamas Dievas, kai žmonės sąmoningai ir pilnai priima Kristuje jo atliktąjį darbą. Tąja veikla yra įgyvendinamas Dievo planas, kurį Kristus klusniai ir meilingai vykdė jį siuntusiojo Tėvo garbei (plg. Jn. 7, 18; 8, 30 ir 44; 8, 50; 17, 1), planas, kad visa žmonija sudarytų vieną Dievo tautą, suaugtų į vieną Kristaus kūną, susijungtų į vieną Dvasios šventovę. Kadangi tai veda į brolišką santarvę, tai atitinka giliausią visų žmonių širdies troškimą. Taip sukūrusio žmogų kaip savo paveikslą ir atspindį Dievo planas galų gale iš tikrųjų bus įgyvendintas, kai visi, turį žmogaus prigimtį, Šventąja Dvasia atgimę Kristuje, drauge žvelgdami į Dievo garbę, galės tarti: „Mūsų Tėve!"[18]

---

[17] II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 14 nr.

[18] Apie šią sintezę žr. visuotinio atnaujinimo doktriną šv. Ireniejaus raštuose. Plg. taip pat Hipolito **De Antichristo**, 3: PG 10, 732; GCS, Hip. I, 2, 6: „Jis visus myli, visus trokšta išganyti, visiems nori suteikti Dievo vaikų garbę, visus šventuosius šaukia sudaryti vieną tobulą žmogų..."; **Benedictiones Jacob**, 7: **Texte und Unter-**

Misijų veikla ir žmogaus gyvenimas

8. Misijų veikla yra taip pat glaudžiai susijusi su pačia žmogaus prigimtimi ir jos troškimais. Apreikšdama Kristų, Bažnyčia tuo pačiu atskleidžia žmonėms tiesą, kokia yra tikroji jų padėtis ir pilnutinė paskirtis. Juk Kristus yra pagrindas ir pavyzdys tos atnaujintos žmonijos, užsidegusios visų trokštama broliška meile, nuoširdumu ir taikos dvasia.

Kristus ir Bažnyčia, liudijanti jį savo skelbiama Evangelija, stovi virš rasės arba tautos skirtumų, todėl niekam negali būti svetimi ir niekur svetimais negali būti laikomi.[19] Pats Kristus yra tiesa ir kelias, kuriuos džiugiosios naujienos skelbimas atskleidžia visiems, perduodamais to paties Kristaus žodžiais: „Darykite atgailą ir tikėkite Evangelijai“ (Mk. 1, 15). Kadangi, kas netiki, jau yra nuteistas (plg. Jn. 3, 18), Kristaus žodžiai yra teismo ir malonės, mirties ir gyvybės žodžiai.

---

suchungen, 38–1, 18 psl. — Origeno **in Io.** I, 16: PG 14, 49; GCS, Orig. IV, 20: „Tuomet vieningai pažins Dievą visi, kurie jį pasiekė, vadovaujami Žodžio, buvusio pas Dievą. Tokiu būdu visi vaikai tiksliai pažins Tėvą, kaip dabar tik vienas Sūnus jį tepažįsta“ — šv. Augustino **De sermone Domini in monte**, 1, 41: PL 34, 1250: „Mylėkite tai, kas gali su mumis pasiekti karalystę, kurioje niekas nesako: ‚Mano Tėve‘, bet visi vienam Dievui taria: ‚Mūsų Tėve‘ “ — šv. Kirilo Aleks. **in Io.** 1: PG 73, 161–164: „Juk mes visi esame Kristuje. Jame atgyja visiems bendra žmogaus prigimtis. Todėl jis yra pavadintas naujuoju Adomu... Jis gyveno mumyse, būdamas prigimtimi Sūnus ir Dievas. Todėl jo Dvasioje šaukiame: ‚Abba, Tėve!‘ Žodis gyvena visuose kaip vienoje šventovėje, kurią priėmė už mus ir iš mūsų, kad, turėdamas savyje visus žmones, Apaštalo Pauliaus žodžiais, jis visus sutaikytų su Tėvu viename kūne“.

19 Benediktas XV, apašt. laiškas **Maximum illud**, 445 psl.: „Būdama Dievo Bažnyčia, ji yra katalikiška ir nesvetima jokiai genčiai, jokiai tautai“. Plg. Jono XXIII encikl. **Mater et Magistra**, 444 psl.: „Bažnyčia dieviškąja teise priklauso visoms tautoms... Kadangi tarsi savo gyvybe ji įsilieja į tautos gyvenimą, ji nėra ir nelaiko savęs kuriai nors tautai iš šalies primetama institucija... Todėl viskam, kas jai atrodo gera ir garbinga, pritaria ir visa tai daro (atgimusieji Kristuje)“.

Tik numarindami tai, kas pasenę, galime pasiekti gyvenimo atnaujinimo. Tai pirmoje eilėje galioja asmenims, o paskui ir įvairioms šio pasaulio gėrybėms, kurios yra paženklintos ir žmogaus nuodėme, ir Dievo palaiminimu: „Nes visi nusidėjo ir stokoja Dievo garbės“ (Rom. 3, 23). Niekas vien pats ir tik savo jėgomis neišsivaduoja iš nuodėmės ir nepakyla virš savęs; niekas visiškai neišsilaisvina iš savo silpnybės, vienišumo arba vergystės.[20] Visiems reikia Kristaus — pavyzdžio, mokytojo, išvaduotojo, gelbėtojo, gaivintojo.

Iš tikrųjų Evangelija net žemiškoje žmonijos istorijoje buvo laisvės ir pažangos raugas ir be paliovos tebeskleidžia joje brolybę, vienybę ir taiką. Tad ne be pagrindo Kristus yra tikinčiųjų sveikinamas kaip „tautų išsiilgtasis ir jų gelbėtojas“.[21]

Eschatologinis misijų veiklos pobūdis

9. Misijų veiklos laikas tęsiasi nuo pirmojo Kristaus atėjimo iki antrojo, kada Bažnyčia bus kaip piūties derlius surinkta iš visų keturių pasaulio šalių (plg. Mt. 24, 31).[22] Kol Viešpats sugrįš, Evangelija turi būti skelbiama visoms tautoms (plg. Mk. 13, 10).

Misijų veikla yra ne kas kita kaip paties Dievo plano atskleidimas arba apreiškimas ir įgyvendinimas pasaulyje bei jo istorijoje. Toji veikla yra regimas dieviškojo išganymo istorijos vyksmas. Skelbiamu Dievo žodžiu ir teikiamais sakramentais, kurių centras ir viršūnė yra šventoji Eucharistija, ji atneša žmonėms Kristų, išganymo šaltinį. O visus tautose randamus tiesos ir malonės elementus, rodančius savotišką paslėptą Dievo buvimą, ji

---

20 Plg. šv. Ireniejaus **Adv. Haer.** III, 15, 3: PG 7, 919: „Buvo tiesos skelbėjai ir laisvės apaštalai“.

21 Gruodžio 23 d. O antifona.

22 Plg. **Didachė**, 10, 5: Funk I, 32 psl.

apvalo nuo blogio priemaišų ir grąžina jų autoriui Kristui, kuris griauna velnio valdžią ir naikina daugeriopą nusikaltimų blogį. Tuo būdu visoks gėris, kuris slypi žmonių širdyse, ne tik nepražūva, bet dar yra nuskaidrinamas, pakeliamas ir atbaigiamas Dievo garbei, velnio gėdai ir žmogaus laimei.[23]

Taip misijų veikla siekia eschatologinės pilnatvės,[24] nes ja — Tėvo visagalybės nustatytose ribose ir jo numatytu laiku (plg. Apd. 1, 7) — yra plečiama Dievo tauta, kuriai buvo pranašiškai pasakyta: „Išplėsk savo padangtės vietą ir ištempk savo padangčių kailius, nesigailėk" (Iz. 54, 2).[25] Tąja veikla auga Mistinis kūnas iki Kristaus amžiaus pilnatvės (plg. Efez. 4, 13) ir kyla aukštyn dvasinė šventovė, kurioje Dievas garbinamas Dvasia ir tiesa (plg. Jn. 4, 23), šventovė, pastatyta „ant apaštalų ir pranašų pamato, pačiam Jėzui Kristui esant vyriausiuoju ir kertiniu akmenimi" (Efez. 2, 20).

II SKYRIUS

MISIJŲ DARBAS

10. Kristaus siųsta apreikšti ir perteikti visiems žmonėms bei visoms tautoms Dievo meilę Bažnyčia mato, koks milžiniškas misijų darbas jos tebelaukia. Du milijardai žmonių — ir tas skaičius kasdien auga — dar visai

---

23 II Vatikano susirinkimas, dogm. konst. **Bažnyčia,** 17 nr. Šv. Augustinas, **Civ. Dei.** XIX, 17: PL 41, 646. Propagandos kongregacijos instrukcija, **Collectanea** I, 135 nr., 42 psl.

24 Origeno nuomone, evangelija turi būti paskelbta prieš šio pasaulio pabaigą: **Hom. in Lc.** 21: GCS IX, 136, 21 tt.; **in Matth. comm. ser.** 39: GCS XI, 75, 25 tt.; 76, 4 tt.; **Hom. in Ierem.** 3, 2: GCS VIII, 306, 29 tt. Šv. Tomas, **Summa Theol.** I-II, q. 106, a. 4, ad 4.

25 Šv. Hilarijus Pict., **in Ps.** 14: PL 9, 301. Euzebijus Cez., **in Is.** 54, 2-3: PG 24, 462-463. Šv. Kirilas Aleks., **in Is.** V, 54: PG 70, 1193.

beveik nėra girdėję skelbiant Evangelijos. Nusistovėjusiomis kultūros formomis, senomis religinėmis tradicijomis, tvirtais visuomeninio bendravimo ryšiais jie yra suaugę į atskiras didžiules grupes. Kai kurie jų išpažįsta vieną kurią iš didžiųjų religijų; kitiems yra svetima pati Dievo sąvoka; dar kiti atvirai neigia Dievo buvimą, o kartais net kovoja prieš jį.

Norėdama visiems perteikti išganymo paslaptį ir Dievo atneštąjį gyvenimą, Bažnyčia privalo taip įsijungti į visas šias grupes, kaip pats Kristus, kuris įsikūnijimu suvaržė save tam tikromis visuomeninio ir kultūrinio gyvenimo sąlygomis tų žmonių, su kuriais bendravo.

I. Krikščioniškojo gyvenimo liudijimas

Pavyzdys ir pokalbis

11. Reikia, kad tose žmonių grupėse Bažnyčia būtų akivaizdžiai esanti per vietinius ar iš kitur atsiųstus savo vaikus. Visi krikščionys, kur jie bebūtų, savo gyvenimo pavyzdžiu bei žodžio liudijimu privalo taip rodyti naująjį žmogų, kuriuo jie tapo krikšto metu, ir Šventosios Dvasios jėgą, kurią įsigijo sutvirtinimo sakramentu, kad visi kiti, matydami jų gerus darbus, garbintų Tėvą (plg. Mt. 5, 16) ir pilniau įžvelgtų tikrąją žmogiškojo gyvenimo prasmę bei ryšį, kuriuo vieni žmonės siejasi su kitais.

Kad krikščionys, kaip sakyta, pajėgtų sėkmingai liudyti Kristų, teriša juos su tais žmonėmis pagarba ir meilė, tepriklauso jų sudaromoms bendruomenėms, įvairiais žmogiškojo gyvenimo ryšiais ir reikalais teįsijungia į jų kultūrinę bei visuomeninę veiklą. Tebūnie susipažinę su gyventojų tautinėmis ir religinėmis tradicijomis, džiaugsmingai ir pagarbiai teiškelia aikštėn jose glūdinčius dieviškojo žodžio pėdsakus. Taip pat teatkreipia dėmesį į tautose vykstančius gilius pakitimus ir uoliai tesidarbuo-

ja, kad mūsų meto žmonės nenutoltų nuo dieviškųjų dalykų, perdaug pasinerdami į moderniojo pasaulio gamtos mokslus bei techniką, bet kad kaip tik pajustų savyje juo didesnį Dievo apreikštosios tiesos ir meilės ilgesį.

Kaip Kristus įžvelgė žmonių širdžių gelmes ir tikrai žmogišku pokalbiu vedė juos į dieviškąją šviesą, taip ir jo mokiniai, pilni jo dvasios, tepažįsta žmones, su kuriais gyvena, ir su jais tesikalba, kad iš to nuoširdaus ir kantraus pokalbio jie pamatytų dosniojo Dievo tautoms suteiktus turtus; drauge tesistengia apšviesti tuos turtus Evangelijos spinduliais, juos išlaisvinti ir palenkti dieviškojo Išganytojo valdžiai.

Meilės veikla

12. Žmonių bendruomenėje esančius krikščionis tegaivina toji pati meilė, kurią mums parodė Dievas, norįs, kad ir mes tokia pat meile vieni kitus mylėtume (plg. 1 Jn. 4, 11). Krikščioniškoji meilė iš tikrųjų apima visus, be jokio rasės, visuomeninės padėties arba religijos skirtumo; ji nesiekia pasipelnymo ir nelaukia padėkos. Kaip Dievas mus neužtarnautai pamilo, taip ir tikintieji težiūri tik kito asmens, rodydami jam tą patį prisirišimą, kaip žmogaus ieškojęs Dievas.

Kristus ėjo per visus miestus ir kaimus, gydė visokias ligas ir negalias, tuo parodydamas, kad atėjo Dievo karalystė (plg. Mt. 9, 35 tt.; Apd. 10, 38). Taip ir Bažnyčia per savo vaikus sueina į ryšį su visokiausiais žmonėmis, ypatingai gi su beturčiais ir prispaustaisiais ir su noru jiems pasišvenčia (plg. 2 Kor. 12, 15). Ji dalijasi jų džiaugsmais ir skausmais, pažįsta jų gyvenimo siekimus ir problemas, drauge su jais kenčia jų mirties agonijoje. Ieškantiems ramybės ji stengiasi atsakyti brolišku pokalbiu, nešdama jiems Evangelijos ramybę ir šviesą.

Tesidarbuoja krikščionys patys ir tebendradarbiauja su kitais, kurie tvarko ūkinius ir visuomeninius reikalus. Ypač rūpestingai teatsideda vaikų ir jaunuolių auklėjimui įvairiose mokyklose. Jas reikia laikyti ne tik puikia priemone krikščioniškajam jaunimui formuoti ir ugdyti, bet taip pat didžios svarbos pasitarnavimu žmonėms, ypač besivystančioms tautoms, diegti į sąmonę asmens vertybei ir kurti žmoniškesnėms gyvenimo sąlygoms.

Be to, krikščionys teprisideda prie pastangų visų tų, kurie, kovodami prieš badą, tamsumą ir ligas, stengiasi sukurti pasaulyje geresnio gyvenimo sąlygas ir sustiprinti taiką. Šioje srityje tikintieji tesistengia sumaniai jungtis į darbus, kurių imasi privačios ir viešos institucijos, šalies vadovybė, tarptautinės organizacijos, įvairūs krikščionių sambūriai ir nekrikščioniškos religijos.

Bažnyčia jokiu būdu nenori kištis į žemiškos bendruomenės valdymą. Ji tereikalauja sau tik vienos teisės — kad, Dievo padedama, galėtų su meile ir atsidėjimu tarnauti žmonėms (plg. Mt. 20, 26; 23, 11).[26]

Savo gyvenimu ir veikla labai glaudžiai susiję su žmonėmis, Kristaus mokiniai tikisi galį liudyti jiems Kristų ir darbuotis jų išganymui net ir ten, kur pilnai jo skelbti neįmanoma. Juk jie siekia ne grynai medžiaginės žmonių pažangos bei gerovės. Mokydami religinių ir dorovinių tiesų, kurias Kristus išryškino savo šviesa, jie prisideda prie žmonių vertės bei broliškos jų vienybės kėlimo ir taip palaipsniui atveria jiems platesnį kelią į Viešpatį. Taip padedama žmonėms siekti išganymo Dievo ir artimo meile ir ima ryškėti jiems Kristaus paslaptis, kurioje išryškėja naujas žmogus, sukurtas būti Dievo atvaizdu (plg. Efez. 4, 24) ir kurioje atsiskleidžia Dievo meilė.

---

[26] Plg. Pauliaus VI **kalbą Susirinkime**, 1964 m. lapkričio 21 d.: AAS 56 (1964), 1013 psl.

II. Evangelijos skelbimas ir Dievo tautos telkimas

Žmonių atvertimas

13. Visur, kur tik Dievas atveria duris žodžiui apie Kristaus paslaptį (plg. Kol. 4, 3), su pasitikėjimu ir ištverme[27] visiems žmonėms (plg. Mk. 16, 15) tebūnie skelbiamas (pl. 1 Kor. 9, 15; Rom. 10, 14) gyvasis Dievas ir jo siųstasis visiems išganyti Jėzus Kristus,[28] kad nekrikščionys, Šventajai Dvasiai atvėrus jų širdį (plg. Apd. 16, 14), įtikėtų ir laisvai atsivertų į Viešpatį ir nuoširdžiai jo laikytųsi, jo, kuris, būdamas „kelias, tiesa ir gyvenimas" (Jn. 14, 6), patenkina ir net neapsakomai prašoka visas jų viltis.

Aišku, šis atsivertimas yra tik pradžia. Tačiau jo žmogui pakanka suprasti, jog, atsisakęs nuodėmės, jis yra įjungiamas į Dievo meilės paslaptį ir to Dievo šaukiamas pats bendrauti su juo Kristuje. Naujai atsivertęs žmogus, Dievo malonės padedamas, pradeda dvasinę kelionę. Tikėjimu jau dalyvaudamas mirties ir prisikėlimo paslaptyje, jis pereina iš senojo į naująjį žmogų, atbaigtą Kristuje (plg. Kol. 3, 5–10; Efez. 4, 20–24).

Tas perėjimas, lydimas laipsniško galvosenos ir veiksenos pakitimo, turi iškilti aikštėn visuomeninėmis pasekmėmis ir palengva subręsti katechumenato metu. Kadangi Viešpats, kuriuo tikima, yra prieštaravimo ženklas (plg. Lk. 2, 34; Mt. 10, 34–39), tai atsivertęs asmuo neretai pergyvena lūžį bei atsiskyrimo krizę, bet kartu patiria ir džiaugsmų, kurių Dievas duoda be saiko (plg. 1 Tes. 1, 6).

---

27 Plg. Apd. 4, 13, 29, 31; 9, 27, 28; 13, 46; 14, 3; 19, 8; 26, 26; 28, 31; 1 Tes. 2, 2; 2 Kor. 3, 12; 7, 4; Pil. 1, 20; Efez. 3, 12; 6, 19, 20.

28 Plg. 1 Tes. 1, 9–10; 1 Kor. 1, 18–21; Gal. 1, 31; Apd. 14, 15–17; 17, 22–31.

Bažnyčia griežtai draudžia ką nors versti arba nederamu būdu įkalbinėti bei vilioti priimti tikėjimą, bet ji taip pat labai energingai pabrėžia, jog nevalia nė vieno žmogaus neteisėtomis spaudimo priemonėmis nuo tikėjimo atgrasyti.[29]

Laikantis labai seno Bažnyčios papročio, tebūnie ištiriami atsivertimo motyvai ir, jei reikia, apvalomi.

Katechumenatas

14. Gavusieji iš Dievo per Bažnyčią tikėjimą į Kristų[30] liturginėmis apeigomis tebūnie priimami į katechumenatą. Katechumenatas yra ne vien dogmų aiškinimas, bet pilnutinis paruošimas krikščioniškajam gyvenimui ir pakankamai trunkąs noviciatas mokiniams susijungti su savo mokytoju Kristumi.

Katechumenai tebūnie tinkamai supažindinami su išganymo paslaptimi ir evangelinės dorovės praktikavimu bei protarpiais atliekamomis liturginėmis apeigomis[31] tebūnie įvedami į Dievo tautai būdingą tikėjimo, liturgijos ir meilės gyvenimą. Paskui, pradiniais krikščionio sakramentais išvaduoti iš tamsybių valdžios (plg. Kol. 1, 13),[32] drauge su Kristumi mirę, palaidoti ir prikelti,[33] katechumenai gauna įsūnytųjų vaikų Dvasią (plg. 1 Tes. 1, 5–7; Apd. 8, 14–17) ir kartu su visa Dievo tauta dalyvauja Viešpaties mirties ir prisikėlimo minėjime, šv. Mišiose.

Pageidaujama taip atnaujinti gavėnios ir velykinio

---

29 Plg. II Vatikano susirinkimo dekl. **Tikėjimo laisvė**, 2, 4, 10 nr.; pastoracinę konst. **Bažnyčia dabartiniame pasaulyje**, 21 nr.

30 Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 17 nr.

31 Plg. II Vatikano susirinkimo konst. **Šventoji liturgija**, 64–65 nr.

32 Apie tą išvadavimą iš velnio ir tamsybių vergijos plg. Evangelijoje Mt. 12, 28; Jn. 8, 44; 12, 31 (1 Jn. 3, 8; Efez. 2, 1–2), o krikšto liturgijoje — Romos apeigų ritualą.

33 Plg. Rom. 6, 4–11; Kol. 2, 12–13; 1 Petr. 3, 21–22; Mk. 16, 16.

laikotarpio liturgiją, kad ji paruoštų katechumenų širdis Velykų paslapčiai, kurios iškilmių metu krikštu jie atgimdomi Kristuje.

Krikščioniškuoju katechumenų paruošimu privalo rūpintis ne vien katechistai arba kunigai, bet ir visa tikinčiųjų bendruomenė, o ypač krikšto tėvai, kad katechumenai jau iš pat pradžių jaustųsi priklausą Dievo tautai. Kadangi Bažnyčios gyvenimas yra apaštališkas, katechumenai taip pat tesimoko savo pavyzdžiu bei tikėjimo išpažinimu aktyviai prisidėti prie Evangelijos skleidimo ir Bažnyčios augimo.

Tebūnie aiškiai nustatyta juridinė katechumenų padėtis naujajame teisyne. Juk jie jau yra su Bažnyčia surišti,[34] jau yra iš Kristaus namų,[35], neretai jau gyvena tikėjimu, viltimi ir meile.

III. Krikščionių bendruomenės formavimas

Krikščioniškoji bendruomenė

15. Šventoji Dvasia, kuri žodžio sėkla ir Evangelijos skelbimu šaukia visus žmones į Kristų ir sužadina jų širdyse nuolankų tikėjimą, per krikštą gimdydama tikinčiuosius į Kristų naujam gyvenimui, kartu sutelkia juos į vieną Dievo tautą, kuri yra „išrinktoji giminė, karališkoji kunigystė, šventoji tauta, įsigytieji žmonės“ (1 Petr. 2, 9).[36]

Tad misininkai, tie Dievo bendradarbiai (plg. 1 Kor. 3, 9), teišugdo tokias tikinčiųjų bendruomenes, kurios, gyvendamos kaip reikalauja jų pašaukimas (plg. Efez. 4, 1), vykdytų Dievo joms patikėtą kunigo, pranašo ir ka-

---

[34] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 14 nr.
[35] Plg. šv. Augustino **in Io.** Tr. 11, 4: PL 35, 1476.
[36] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 9 nr.

raliaus uždavinį. Tuomet krikščionių bendruomenė rodys Dievo buvimą pasaulyje. Juk ji eucharistine auka be paliovos eina su Kristumi į Tėvą;[37] uoliai semadamasi maisto iš Dievo žodžio,[38] ji liudija Kristų;[39] ir pagaliau ji gyvena meile ir dega apaštališka dvasia.[40]

Krikščionių bendruomenė iš pat pradžių turi būti taip formuojama, kad kiek galint greičiau pajėgtų pati patenkinti savo reikalus.

Toji tikinčiųjų bendruomenė, pasipuošusi savosios tautos kultūrinėmis vertybėmis, tebūnie giliai įsišaknijusi žmonėse. Teklesti joje Evangelijos dvasia gyvenančios šeimos,[41] o šioms teateina į pagalbą tinkamos mokyklos. Tebūnie steigiamos draugijos ir organizacijos, per kurias pasauliečių apaštalavimas galėtų įkvėpti plačiajai visuomenei Evangelijos dvasią. Pagaliau tespindi meilė tarp įvairioms apeigoms priklausančių katalikų.[42]

Be to, naujuose krikščionyse tebūnie taip pat ugdoma ir ekumeninė dvasia. Teatsimena jie, kad Kristų tikintieji broliai iš tikrųjų yra Kristaus mokiniai, atgimę krikštu, daugelio Dievo tautos gėrybių paveldėtojai. Kiek religinės sąlygos leidžia, ekumeninė veikla tebūnie taip plečiama, kad išvengiant bet kokio indiferentizmo sąmyšio arba nesveiko lenktyniavimo, katalikai su atsiskyrusiais broliais — kiek tai galima — bendrai išpažintų prieš žmones Dievą bei Jėzų Kristų ir bendrai darbuotųsi visuomenės, technikos, kultūros bei religijos srityse, laikydadamiesi „Ekumenizmo“ dekreto nuostatų. Tebendradar-

---

37 Plg. t.p., 10, 11, 34 nr.

38 Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Dieviškasis apreiškimas**, 21 nr.

39 Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 12, 35 nr.

40 Plg. t.p., 23, 36 nr.

41 Plg. t.p., 11, 35, 41 nr.

42 Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Katalikiškosios Rytų bažnyčios**, 30 nr.

biauja jie ypač dėl Kristaus, savo Viešpaties: jis tejungia juos! Šitaip tebūnie bendradarbiaujama ne tik tarp atskirų asmenų, bet — laikantis vietos ordinaro nurodymų — ir tarp bažnyčių arba bažnytinių bendruomenių bei jų veiklos.

Sutelkti į Bažnyčią iš visų tautų, krikščionys „neišsiskiria iš kitų žmonių nei valstybinio valdymosi forma, nei kalba, nei visuomeninio gyvenimo santvarka".[43] Todėl tegyvena jie Dievui ir Kristui, laikydamiesi garbingų savo tautos papročių. Kaip geri piliečiai, tikrai, ne vien žodžiais, temyli jie savo tėvynę, tačiau labai griežtai tevengia paniekos kitoms rasėms bei perdėto nacionalizmo ir teugdo visuotinę meilę kiekvienam žmogui.

Viskam šitam pasiekti svarbiausią vaidmenį vaidina ir dėl to nusipelno ypatingo dėmesio pasauliečiai — krikštu įjungti į Kristų ir gyveną pasaulyje tikintieji. Ypatingas jų uždavinys: prisigėrus Kristaus dvasios, tarsi iš vidaus, kaip raugas, gaivinti ir tvarkyti žemiškuosius reikalus, kad jie visuomet būtų atliekami taip, kaip nori Viešpats.[44]

Tačiau krikščionių bendruomenei nepakanka tik įsikurti ir būti kurioje nors šalyje. Nepakanka jai apaštalauti tik pavyzdžiu. Ji tam įkuriama ir yra tam, kad žodžiu ir darbu skelbtų Kristų jo neišpažįstantiems savo tautiečiams ir padėtų jiems pilnai priimt Viešpatį.

Bažnyčiai kurti ir krikščionių bendruomenei ugdyti yra reikalingi įvairūs tarnai. Juos Dievas pašaukia iš pačių tikinčiųjų. Visi privalo rūpestingai padėti jiems išsiugdyti. Tokie tarnai yra kunigai, diakonai, katechistai ir katalikiškosios akcijos darbuotojai. Taip pat nepakeičia-

---

[43] **Epist. ad Diognetum,** 5: PG 2, 1173. Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 38 nr.

[44] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 31 nr.; dekr. **Pasauliečių apaštalavimas,** 5–7 nr.

mą uždavinį atlieka vienuoliai ir vienuolės, tiek malda, tiek išorine veikla padėdami įdiegti ir įtvirtinti Kristaus karalystę širdyse bei toliau ją plėtoti.

Kunigai

16. Bažnyčia džiaugsmingai dėkoja Dievui už neįkainojamą kunigystės pašaukimo dovaną, kurią jis yra suteikęs daugybei jaunuolių neseniai priėmusiose Kristų tautose. Į kiekvieną žmonių bendruomenę Bažnyčia tvirčiau įauga, kai įvairios tikinčiųjų grupės turi išganymo tarnų iš savo pačių tarpo. Atsiradus vietinių vyskupų, kunigų ir diakonų savo broliams aptarnauti, naujai įsteigtosios bažnyčios palengva įgauna diecezinę santvarką su sava kunigija.

Bažnyčią kur nors kuriant ir naujai įsteigtose krikščionių bendruomenėse tebūnie šventai laikomasi šio Sinodo nuostatų kunigų pašaukimo ir paruošimo klausimu. Ypač kreiptinas dėmesys į tai, kas ten sakoma apie dvasinį formavimą, kuris turi būti glaudžiai siejamas su moksliniu ir pastoraciniu paruošimu, apie reikalą gyventi evangeliškai, neieškant savo arba savo giminių patogumo, apie pastangas išugdyti gilų Bažnyčios paslapties supratimą. Tuomet ruošiamieji kunigai įstabiu būdu išmoks visiškai atsidėti Kristaus kūno tarnybai ir Evangelijos darbui, būti patikimais savo vyskupo bendradarbiais ir veikti išvien su konfratrais.[45]

Šiam bendrajam tikslui pasiekti visas seminarijos auklėtinių formavimas tebūnie atliekamas vadovaujantis išganymo paslaptimi, kaip ją nušviečia Šventasis Raštas. Tesuranda jie tą Kristaus ir žmonių išganymo paslaptį liturgijoje ir tegyvena ja.[46]

---

[45] Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Kunigų paruošimas,** 4, 8, 9 nr.

[46] Plg. II Vatikano susirinkimo konst. **Šventoji liturgija,** 17 nr.

Laikantis Susirinkimo nuostatų,[47] šie bendrieji net pastoracinio ir praktinio kunigų pašaukimo reikalavimai tebūnie suderinami su pastangomis prisitaikyti prie ypatingos savojo krašto žmonių galvosenos ir veiksenos. Todėl tebūnie išskleidžiamas ir išaštrinamas auklėtinių protas, kad jie galėtų gerai pažinti ir įvertinti savo tautos kultūrą. Studijuodami filosofiją ir teologiją, teįžvelgia, kokį ryšį turi jų krašto tradicijos ir religijos su krikščionybe.[48]

Paruošiant kunigus, tebūnie atsižvelgiama ir į šalies pastoracinius reikalus. Auklėtiniai tesusipažįsta su Bažnyčios misijų veiklos istorija, tikslu ir metodu bei su savajam kraštui būdingomis visuomeninėmis, ūkinėmis ir kultūrinėmis sąlygomis. Taip pat tebūnie išugdoma juose ekumenizmo dvasia ir tebūnie gerai paruošiami broliškam pokalbiui su nekrikščionimis.[49] Visa šitai reikalauja, kad pasiruošimo kunigystei studijos vyktų kiek galint daugiau bendraujant ir gyvenant su savo krašto žmonėmis.[50] Pagaliau tebūnie stengiamasi paruošti klierikus tinkamai tvarkyti visus bažnytinius reikalus, neišskiriant nė ūkinių.

Be to, tebūnie parenkami tam kunigai ir po tam tikros pastoracinės praktikos pasiunčiami aukštesnių studijų net į užsienio universitetus, o ypač Romos, bei į kitas mokslines įstaigas, kad naujai įsteigtosios bažnyčios turėtų vietinių kunigų, įsigijusių reikiamo mokslo ir patyrimo atlikti sunkesnėms bažnytinėms pareigoms.

Kur vyskupų konferencijoms atrodys gera, tebūnie atstatytas diakonatas kaip pastovus gyvenimo luomas,

---

47 Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Kunigų paruošimas,** 1 nr.
48 Plg. Jono XXIII encikl. **Princeps Pastorum,** 843–844 psl.
49 Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Ekumenizmas,** 4 nr.
50 Plg. Jono XXIII encikl. **Princeps Pastorum,** 842 psl.

laikantis „Bažnyčios“ konstitucijos pateiktų normų.[51] Juk yra vyrų, kurie iš tikrųjų atlieka diakonų pareigas: čia skelbia Dievo žodį kaip katechetai, čia klebono arba vyskupo vardu tvarko atstu esančias krikščionių bendruomenes, čia vykdo meilės darbus visuomenine ir labdaros veikla. Pravartu juos sustiprinti ir glaudžiau susieti su altoriumi iš apaštalų paveldėtuoju rankų uždėjimu, kad, gavę sakramentinę diakonato malonę, sėkmingiau atliktų savo tarnybą.

Katechistai

17. Taip pat verti pagarbos yra vyrai ir moterys katechistai, kurie yra tikrai daug nusipelnę misijų kraštuose. Pilni apaštalavimo dvasios, didžiais savo darbais jie yra ypatingai būtina pagalba plisti tikėjimui ir Bažnyčiai.

Mūsų dienomis, kai tokiai daugybei žmonių reikia skelbti Evangeliją ir teikti pastoracinę pagalbą, o kunigų maža, katechistų uždavinys yra nepaprastai svarbus. Todėl jie turi būti taip paruošti ir jų paruošimas taip pritaikytas kultūrinei pažangai, kad jie būtų pajėgūs kunigų bendradarbiai ir galėtų kuo geriausiai atlikti savo pareigas, kurioms tenka vis nauja ir didesnė našta.

Tad tebūnie steigiama vis daugiau diecezinių ir rajoninių mokyklų, kuriose būsimieji katechistai galėtų pasisemti katalikiškojo mokslo, ypač Šventojo Rašto ir liturgijos žinių, išmokti katechetinio metodo, įsigyti pastoracinės praktikos ir krikščioniškai suformuoti savo būdą,[52] nuolato ugdydami savyje pamaldumą ir gyvenimo šventumą.

Taip pat tebūnie ruošiami suvažiavimai arba kursai, kurie padėtų katechistams nustatytais laikotarpiais at-

---

[51] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 29 nr.
[52] Jlg. Jono XXIII encikl. **Princeps Pastorum**, 855 psl.

naujinti savo tarnybai naudingas mokslines ir metodines žinias bei pagilinti ir sustiprinti savo dvasinį gyvenimą. Be to, tiems, kurie visiškai atsideda šiam darbui, tebūnie parūpintas teisingas atlyginimas, laiduojąs padorų pragyvenimą ir socialinį draudimą.[53]

Susirinkimas pageidauja, kad katechistų paruošimas ir išlaikymas būtų apmokamas iš specialaus Propagandos kongregacijos fondo. Jei atrodys reikalinga ir tikslu, tebus įsteigta organizacija katechistų reikalams.

Bažnyčios taip pat su dėkingumu teįvertina ir pagalbinių katechistų darbą, kurių pagalbos ir ateityje joms reikės. Šie katechistai vadovauja savo bendruomenės maldoms ir moko ją tikėjimo. Reikia tinkamai pasirūpinti moksliniu ir dvasiniu jų paruošimu. Taip pat pageidaujama, kad atitinkamai paruoštiems katechistams, kur tai atrodys gera, būtų kanoniškai paskirta vieta viešose liturginėse apeigose, kad jie galėtų turėti daugiau autoriteto žmonių akyse, tarnaudami tikėjimui.

Vienuoliai

18. Įkūrus kur nors Bažnyčią, rūpestingai tebūnie ugdomas vienuolinis gyvenimas, kuris ne tik teikia vertingą ir būtiną pagalbą misijų darbui, bet gilesniu pasišventimu Dievui Bažnyčioje taip pat ryškiai atskleidžia ir parodo krikščioniškojo pašaukimo gelmes.[54]

Religinėje Bažnyčios tradicijoje yra gausu mistinių turtų. Padedančios įsikurti Bažnyčiai vienuolijos, pačios gyvendamos tais mistiniais turtais, tesistengia juos išreikšti bei perteikti kiekvienos tautos dvasiai bei charakteriui savu būdu. Gerai teapsvarsto, kaip galima įjungti

---

53 Čia turimi galvoje vadinami profesiniai katechistai, „catéchistes à plein temps", „full-time catechists".

54 Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 31, 44 nr.

į krikščionių religinį gyvenimą asketines ir kontempliatyvines tradicijas, kurių daigus Dievas yra įdiegęs į senąsias kultūras dar prieš pradedant skelbti Evangeliją.

Naujai įsteigtose bažnyčiose privalu ugdyti įvairaus pobūdžio vienuolijas, kad jos reikštų skirtingus Kristaus misijos ir Bažnyčios gyvenimo bruožus ir kad atsidėtų įvairiems pastoraciniams darbams bei tinkamai jiems paruoštų savo narius. Tačiau vyskupai savo konferencijose težiūri, kad nebūtų steigiamos kelios to paties pastoracinio tikslo siekiančios kongregacijos ir tuo nebūtų pakenkiama vienuoliniam gyvenimui ir apaštalavimui.

Ypatingai verta paminėti įvairius bandymus įtvirtinti kontempliatyviąsias vienuolijas, kurių vienos, pasilaikydamos esminius monastinės santvarkos elementus, stengiasi įgyvendinti labai turtingas savojo ordino tradicijas, o kitos grįžta prie paprastesnių ankstyvojo vienuolinio gyvenimo formų. Tačiau visos jos tesistengia labai rūpestingai prisitaikyti prie vietos sąlygų. Kadangi kontempliatyvusis gyvenimas priklauso prie pilnutinės Bažnyčios būties, reikia jį įvesti į visas naujai įsikūrusias bažnyčias.

III SKYRIUS

DALINĖS BAŽNYČIOS

Brendimas

19. Bažnyčios kūrimo tarpsnis tam tikra prasme baigiasi, kai tikinčiųjų bendruomenė, įleidusi šaknis kurios nors vietos visuomeniniame gyvenime ir iš dalies jau suaugusi su jos kultūra, pasiekia tam tikro pastovumo ir tvirtumo. Turėdama, nors ir nepakankamai, vietinių kunigų, vienuolių ir pasauliečių, ji yra aprūpinta tarnybo-

mis bei institucijomis, kurių reikia savo vyskupo vadovaujamai Dievo tautai gyvuoti ir plėtotis.

Tose naujose bažnyčiose Dievo tautos gyvenimas turi bręsti visose krikščioniškojo gyvenimo srityse, kurias privalu atnaujinti, kaip reikalauja šis Susirinkimas. Taip tikintieji darysis vis sąmoningesnė ir gyvesnė tikėjimo, liturgijos ir meilės bendruomenė. Pasauliečiai, veikdami kaip piliečiai ir apaštalai, stengsis savo krašte įvesti meile ir tikėjimu pagrįstą santvarką. Bus uoliai ir protingai naudojamos visuomeninio bendravimo priemonės. Šeimos savo tikrai krikščionišku gyvenimu ugdys pasauliečius apaštalus ir kunigų bei vienuolių pašaukimus. Pagaliau tikėjimas bus mokomas pritaikyta katecheze, išreiškiamas tautos dvasiai sava liturgija ir atitinkamais kanoniniais įstatymais bus įvestas į garbingas vietos institucijas ir tradicijas.

Vis labiau ir labiau įsigilindami į Kristaus bei Bažnyčios paslaptį, vyskupai kartu su savaisiais kunigais tejaučia ir tegyvena išvien su visuotine Bažnyčia. Visos naujųjų bažnyčių bendruomenės glaudžiai tesijungia su visa Bažnyčia, teįima jos tradicijos elementus į savo kultūrą, kad šia gyvybingųjų jėgų apykaita būtų turtinamas Mistinio kūno gyvenimas.[55] Tebūnie puoselėjamos teologinės, psichologinės ir žmogiškosios vertybės, kurios padeda ugdyti aną ryšio su visuotine Bažnyčia pajutimą.

Naujosios bažnyčios dažniausiai yra neturtingesnėse pasaulio dalyse ir paprastai joms dar labai trūksta kunigų ir medžiaginių išteklių. Todėl joms ir toliau labai reikalinga ta visos Bažnyčios misijų veikla, kuri padėtų visų pirma augti ir bręsti vietinių bažnyčių krikščioniškajam gyvenimui. Toji misijų veikla taip pat teateinie į pagalbą

---

[55] Plg. Jono XXIII encikl. **Princeps Pastorum**, 838 psl.

seniai įkurtoms bažnyčioms, kurios patenka į tam tikrą atžangos ir silpnėjimo padėtį.

Tačiau tos bažnyčios ir pačios tesiima bendros pastoracinės veiklos bei tokių darbų, kurie padėtų rasti daugiau kandidatų į diecezines seminarijas ir vienuolijas bei įgalintų geriau atpažinti ir sėkmingiau ugdyti jų pašaukimą.[56] Tokiu būdu palengva jos galės daugiau aptarnauti save ir padėti kitoms bažnyčioms.

Misijų veikla

20. Dalinė bažnyčia privalo kiek galint tobuliau atvaizduoti visuotiniąją. Todėl gerai teįsisąmonina, jog ji yra siunčiama ir pas tuos, kurie gyvena drauge su ja toje pačioje teritorijoje, bet netiki Kristaus, kad pavyzdingas ir paskirų tikinčiųjų ir visos bendruomenės gyvenimas rodytų jiems kelią į Kristų.

Bet, kad Evangelija galėtų pasiekti visus, reikia dar ir žodžio tarnybos. Visų pirma vyskupui dera būti tikėjimo šaukliu, atvedančiu Kristui naujus mokinius.[57] Kad jis galėtų tinkamai atlikti tokį kilnų uždavinį, tepažįsta labai gerai tiek savo kaimenės sąlygas, tiek jos krašto gyventojų pažiūras į Dievą. Taip pat rūpestingai tekreipia dėmesį į pakitimus, kuriuos atneša vadinamasis miesčionėjimas, gyventojų kilnojimasis ir religinis abejingumas.

Vietiniai naujųjų bažnyčių kunigai uoliai teatsideda Evangelijos darbui, veikdami išvien su svetimaisiais misininkais. Tesudaro drauge su jais vieną kunigiją, jungiamą vyskupo autoriteto, ne tik ganyti tikintiesiems, atlikti šventosioms kulto apeigoms, bet ir skelbti Evangelijai

---

56 Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Kunigų tarnyba ir gyvenimas**, 11 nr.; dekr. **Kunigų paruošimas**, 2 nr.

57 Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 25 nr.

tiems, kurie Bažnyčiai nepriklauso. Tebūnie pasiruošę ir, esant progai, mielai tepasisiūlo vyskupui padėti misijų darbe tolimose, apleistose savo diecezijos vietose arba net ir kitose diecezijose.

Su tokiu pat uolumu tesistengia padėti savo tautiečiams, ypač neturtingesniesiems, vienuoliai ir vienuolės, taip pat ir pasauliečiai.

Kunigų darbo sąlygos įvairuoja ir kinta. Tepasirūpina vyskupų konferencijos, kad nustatytais laikotarpiais būtų ruošiami biblinio, teologinio, dvasinio ir pastoracinio atsinaujinimo kursai, kuriuose kunigai galėtų susiorientuoti įvairiausių pakitimų akivaizdoje ir pilniau susipažinti su teologijos mokslu bei pastoracijos metodais. Be to, ištikimai laikytinasi šio Susirinkimo nuostatų, ypač to, kas nuspręsta dekrete apie kunigų tarnybą ir gyvenimą.

Šiam dalinių bažnyčių misijiniam darbui atlikti reikia tinkamų tarnų. Jie turi būti neatidėliojant ruošiami kiekvienos bažnyčios sąlygas atitinkančiu būdu. Kadangi žmonės vis labiau ir labiau buriasi į grupes, vyskupų konferencijoms labai dera nustatyti bendras katalikų tikėjimo gaires, kaip geriausiai pradėti su tomis grupėmis pokalbį.

Jeigu kai kuriose krašto srityse esti grupių, kurios katalikų tikėjimo nepriima dėl to, kad negali prisitaikyti prie ten Bažnyčios priimtos formos, pageidaujama, kad tose sąlygose būtų veikiama ypatingu būdu,[58] kol visi krikščionys galės sudaryti vieną bendruomenę. Jeigu Apaštalų Sostas turėtų šiam tikslui paruoštų misininkų,

---

[58] Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Kunigų tarnyba ir gyvenimas**, 10 nr., kur — kiek tai reikalinga tinkamam apaštalavimui — yra pramatomas asmeninių prelatūrų steigimas. Jos įgalintų specialia pastoracija aptarnauti įvairias visuomenines grupes.

tekviečia juos ir noriai tepriima vyskupai į savo diecezijas ir visokeriopai teremia jų darbus.

Kad šis misijų uolumas suklestėtų tautiečių tarpe, naujosios bažnyčios kiek galėdamos greičiau tesijungia į visuotinės Bažnyčios misijų veiklą, siųsdamos ir jos misininkų į visą pasaulį skelbti Evangelijos, nors joms pačioms trūksta kunigų. Aktyviai prisidėdamos prie misijų darbo kitose tautose, jos tartum apvainikuoja savo ryšį su visuotine Bažnyčia.

Pasauliečių apaštalavimas

21. Bažnyčia dar nėra tikrai įsteigta, dar negyvuoja pilnai ir nerodo tobulai žmonėms Kristaus, jeigu šalia hierarchijos nėra tikrai to vardo vertų pasauliečių bei jų veikimo. Mat, be aktyvaus pasauliečių reiškimosi Evangelija negali giliai įsiskverbti į bet kurios tautos galvoseną, gyvenimą ir darbus. Todėl nuo pat vietinės bažnyčios įsisteigimo privalu kuo stropiausiai ruošti subrendusius krikščionis pasauliečius.

Tikintieji pasauliečiai pilnai priklauso ir Dievo tautai ir valstybinei bendruomenei. Jie priklauso savo tautai, kurioje gimė, kurios kultūrines vertybes pradėjo savintis auklėjimu, su kurios gyvenimu siejasi įvairiopais visuomeniniais ryšiais, prie kurios pažangos prisideda savo profesiniu darbu ir kurios problemas laiko savomis bei bando jas spręsti. Jie priklauso ir Kristui, nes atgimė Bažnyčioje tikėjimu ir krikštu, kad naujai gyvendami ir veikdami, būtų Kristaus (plg. 1 Kor. 15, 23), kad Kristuje visa būtų atiduota Tėvui ir kad pagaliau Dievas būtų viskas visame (plg. 1 Kor. 15, 28). Pagrindinis pasauliečių, vyrų ir moterų, uždavinys yra gyvenimu ir žodžiu liudyti Kristų savo šeimoje, visuomenėje, darbe. Iš jų turi

šviesti naujasis žmogus, sukurtas būti Dievo atvaizdu, tikrai teisus ir šventas (plg. Efez. 4, 24). Šį naująjį gyvenimą, laikydamiesi savo tautos tradicijų, jie privalo išreikšti gimtojo krašto visuomenėje ir kultūroje. Tą kultūrą jie privalo pažinti, ją skaidrinti ir išsaugoti, pagal dabarties meto sąlygas plėtoti ir pagaliau atbaigti Kristuje, kad tikėjimas Kristumi ir Bažnyčios gyvenimas nebebūtų svetimas bendruomenei, kurioje jie gyvena, bet kad pradėtų ją apimti ir perkeisti.

Pasauliečiai krikščionys nuoširdžia meile tebendrauja su kitais savo tautiečiais, kad iš jų elgesio šviestų naujos visuotinės vienybės ir solidarumo ryšys, plaukiąs iš Kristaus paslapties. Taip pat teskleidžia jie tikėjimą tarpe tų, su kuriais juos sieja kasdieninis gyvenimas ir darbas. Toji pareiga yra juo griežtesnė, kad daugelis žmonių gali išgirsti Evangeliją ir pažinti Kristų tik iš savo kaimynų pasauliečių. Dar daugiau, kur galima, pasauliečiai tebūnie pasiruošę betarpiškiau bendradarbiauti su hierarchija ir imtis ypatingo uždavinio — skelbti Evangeliją ir dėstyti krikščionybės mokslą, kad tuo sustiprintų gimstančią bažnyčią.

Bažnyčios tarnai aukštai tevertina veiklų pasauliečių apaštalavimą. Teugdo juos taip, kad, kaip Kristaus nariai, jie jaustų atsakomybę už visus žmones, teatskleidžia jiems Kristaus paslapties gelmes, tenurodo praktinius metodus ir tepadeda jiems sunkenybėse, vadovaudamiesi „Bažnyčios“ konstitucija ir „Pasauliečių apaštalavimo“ dekretu.

Kai ganytojai ir pasauliečiai atsakingai vykdys sau skirtuosius uždavinius, visa naujai įsteigtoji bažnyčia vieningai ir tvirtai liudys Kristų ir bus ryškus Kristaus mums atneštojo išganymo ženklas.

22. Dievo žodžio sėkla, išdygusi geroje, dangaus rasos laistomoje žemėje, traukia iš jos syvus, juos perkeičia ir paverčia į save, kad galų gale atneštų gausių vaisių. Panašiai yra ir su naujomis bažnyčiomis. Įleidusios šaknis į Kristų ir pastatytos ant apaštalų pamato, sekdamos Įsikūnijimo planu, įstabia apykaita jos įima savin visus paveldėjimo keliu atitekusių Kristui tautų turtus (plg. Ps. 2, 8). Iš kiekvienos tautos papročių ir tradicijų išminties ir doktrinos, meno ir įvairių mokslo šakų jos pasisavina visa, kas gali padėti skelbti Kūrėjo garbę, nušviesti Išganytojo malonę ir gerai tvarkyti krikščioniškąjį gyvenimą.[59]

Šiam tikslui pasiekti, kiekvienoje didesnėje teritorijoje, kurią jungia bendras visuomeninis-kultūrinis paveldėjimas, reikia skatinti tokias teologines studijas, kur, vadovaujantis visuotinės Bažnyčios tradicija, būtų iš naujo tyrinėjami Dievo apreikštieji įvykiai ir žodžiai, užrašyti Šventajame Rašte ir aiškinti Bažnyčios Tėvų bei mokančiosios Bažnyčios. Tai leis aiškiau pamatyti, kaip tikėjimas, panaudodamas tautų filosofiją ir išmintį, gali pasidaryti artimesnis protui ir kaip tautų papročiai, gyvenimo samprata ir visuomeninė santvarka gali būti derinami su dorove, kurios moko Dievo apreiškimas. Iš to atsivers keliai gilesniam viso krikščioniškojo gyvenimo pritaikymui.

Šitaip elgiantis, bus išvengta bet kokio nekritiško priešingybių derinimo ir klaidingo vienpusiškumo, krikščioniškasis gyvenimas bus pritaikytas kiekvienos kultūros prigimčiai ir pobūdžiui,[60] o Evangelijos šviesa apšviestos ypatingos kiekvienos tautų šeimos tradicijos su jai

---

[59] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 13 nr.

[60] Plg. Pauliaus VI homiliją **šv. Ugandos kankinių kanonizacijos proga,** 1964 m. spalio 18 d.: AAS 56 (1964), 908 psl.

savomis vertybėmis bus įjungtos į katalikiškąją vienybę. Pagaliau naujosios dalinės bažnyčios, pasipuošusios savomis tradicijomis, turės savo vietą visoje bažnytinėje bendrijoje, išliekant nepaliestai visai meilės bendruomenei vadovaujančio Petro sosto pirmenybei.[61]

Pageidaujama ir net labai laukiama, kad kiekvienoje didesnėje teritorijoje, kurią jungia bendras visuomeninis-kultūrinis paveldėjimas, vyskupų konferencijos palaikytų tokį tarpusavio ryšį, kuris padėtų sutartinai, laikantis bendros linijos, vykdyti šią pritaikymo programą.

IV SKYRIUS

MISININKAI

Pašaukimas

23. Nors kiekvienas Kristaus mokinys yra įpareigotas pagal išgales skleisti tikėjimą,[62] tačiau Viešpats Kristus iš savo mokinių visuomet pašaukia būti visą laiką su juo tuos, kuriuos pats nori, ir siunčia juos skelbti tautoms Evangeliją (plg. Mk. 3, 13 t.). Todėl per Šventąją Dvasią, kuri dalija savo dovanas kaip nori (plg. 1 Kor. 12, 11), jis įdiegia misijų pašaukimą į atskirų žmonių širdis ir pažadina draugijas,[63] kurios imasi visai Bažnyčiai priklausančio Evangelijos skelbimo darbo kaip sau būdingo uždavinio.

Ypatingu pašaukimu yra atžymimi tie kunigai, vienuoliai ir pasauliečiai, kurie yra apdovanoti tinkama prigimtimi, reikiamomis savybėmis ir gabumais ir yra pasi-

---

[61] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia, 13** nr.
[62] Plg. t.p., 17 nr.
[63] „Draugijomis" čia laikomi misijose veikią ordinai, kongregacijos, institutai, sambūriai.

ruošę stoti į misijų darbą savo krašte arba svetur.[64] Išskirti darbui, kuriam yra pasirinkti (plg. Apd. 13, 2), teisėtos vyresnybės pasiųsti, tikėjimo ir klusnumo vedami, jie iškeliauja kaip Evangelijos tarnai pas tuos, kurie yra toli nuo Kristaus, „kad pagonių atnaša būtų meili ir Šventosios Dvasios pašventinta" (Rom. 15, 16).

Gyvenimas

24. Dievo šaukiamas, žmogus turi atsiliepti — ne sekdamas kūnu ir krauju (plg. Gal. 1, 16), o visiškai pasišvęsdamas Evangelijos darbui. Taip atsiliepti jis tepajėgia tik Šventosios Dvasios skatinamas ir stiprinamas. Juk siunčiamasis įsijungia į gyvenimą ir uždavinį to, kuris „pats save sunaikino, prisiimdamas tarno pavidalą" (Pil. 2, 7). Todėl jis privalo būti pasiruošęs visą gyvenimą laikytis savo pašaukimo, išsižadėti savęs bei visko, ką anksčiau turėjo, ir tapti visiems viskuo (plg. 1 Kor. 9, 22).

Nešdamas tautoms Evangeliją, su pasitikėjimu teskelbia savo atstovaujamojo Kristaus paslaptį. Tesisemia iš jo drąsos kalbėti kaip reikia (plg. Efez. 6, 19 t.; Apd. 4, 31) ir nesigėdyti kryžiaus papiktinimo. Sekdamas savo ramiu ir nuolankiaširdžiu Mokytoju, teparodo jo jungą esant švelnų, o naštą lengvą (plg. Mt. 11, 29 t.). Teliudija savo Viešpatį tikrai evangelišku gyvenimu,[65] didžia kantrybe, ištverme, gerumu, neveidmaininga meile (plg. 2 Kor. 6, 4 t.), pasiruošęs net pralieti kraują, jei reikia. Jis mels sau iš Dievo jėgos ir tvirtybės, kad įsitikintų, jog ilgas sielvarto ir kraštutinio neturto bandymas neša gausų džiaugsmą (plg. 2 Kor. 8, 2). Tebūnie įsitikinęs, jog ypa-

---

[64] Plg. Pijaus XI encikl. **Rerum Ecclesiae**, 69–71 psl. — Pijaus XII encikl. **Saeculo exeunte**, 1940 m. birželio 13 d.: AAS 32 (1940), 256 psl.; encikl. **Evangelii praecones**, 506 psl.

[65] Plg. Benedikto XV apašt. laišką **Maximum illud**, 449–450 psl.

tinga Kristaus mokinio žymė yra klusnumas. Juk Viešpats savo klusnumu atpirko žmoniją.

Evangelijos šaukliai diena dienon teatsinaujina dvasia, kad nepaniekintų savyje esančios malonės (plg. 1 Tim. 4, 14; Efez. 4, 23; 2 Kor. 4, 16). Ordinarai ir vyresnieji nustatytais laikotarpiais tesukviečia misininkus draugėn sustiprinti jų pašaukimo vilties ir atsinaujinti apaštališkajai tarnybai. Tam gali net būti įsteigti atitinkami namai.

Dvasinis ir dorinis paruošimas

25. Šiam aukštam uždaviniui būsimasis misininkas ruoštinas ypatingu dvasiniu ir doriniu formavimu.[66] Juk jis turi sugebėti imtis iniciatyvos, turi būti patvarus darbe, ištvermingas sunkumuose, kantriai ir ryžtingai pakeliąs vienatvę, nuovargį, nepasisekimus. Jis turės būti atviros minties ir plačios širdies žmonėms, turės noriai imtis jam skiriamų pareigų, didžiadvasiškai prisitaikyti ir prie neįprastų tautų papročių bei pasikeičiančių sąlygų. Vadovaudamasis sutarimu ir savitarpio meile, jis turės dirbti išvien su broliais ir su visais kitais, kurie atsideda tam pačiam uždaviniui, kad ir jis ir tikintieji, sekdami apaštalų meto bendruomene, būtų vienos širdies ir vienos sielos (plg. Apd. 2, 42; 4, 32).

Šių savybių tebūnie stengiamasi įsigyti jau pasiruošimo metu, uoliai tebūnie jos ugdomos ir dvasiniu gyvenimu sukilninamos ir stiprinamos. Pilnas gyvo tikėjimo ir nesugriaunamos vilties misininkas tebūnie maldos vyras, teliepsnoja jame tvirtumo, meilės ir nuosaikumo dvasia

---

66 Plg. Benedikto XV apašt. laišką **Maximum illud**, 448–449 psl. — Pijaus XII encikl. **Evangelii praecones**, 507 psl. Ir misijų kunigus formuojant reikia kreipti dėmesį į II Vatikano susirinkimo dekr. **Kunigų paruošimo** nuostatus.

(plg. 2 Tim. 1, 7), teišmoksta veikti su bet kokiais ištekliais (plg. Pil. 4, 11). Aukos dvasios vedamas, tenešioja jis savo širdyje Jėzaus mirtį, kad Jėzaus gyvenimas veiktų tuose, pas kuriuos jis yra siunčiamas (plg. 2 Kor. 4, 10 t.). Trokšdamas gelbėti sielas, su mielu noru tepaaukoja visa ir patį save jų gerovei (plg. 2 Kor. 12, 15 t.), „tegul jis auga Dievo ir artimo meile, kasdien atlikdamas savo pareigas".[67] Taip, su Kristumi paklusdamas Tėvo valiai, vadovaujamas Bažnyčios hierarchijos, jis tęs Atpirkėjo darbą kaip išganymo paslapties bendradarbis.

Mokslinis ir apaštalinis paruošimas

26. Siųsimieji į įvairias tautas misininkai, kaip verti Kristaus tarnai, tebūnie gaivinami „žodžiais tikėjimo ir gero mokslo" (1 Tim. 4, 6), kurių ypatingai tesisems iš Šventojo Rašto, gilindamiesi į Kristaus paslaptį, kurią skelbs ir liudys.

Visi misininkai — kunigai, broliai, vienuolės, pasauliečiai — turi būti ruošiami ir formuojami pagal kiekvieno padėtį, kad galėtų tikti būsimo darbo reikalavimams.[68] Nuo pat pradžios jų mokslinis paruošimas tebūnie taip atliekamas, kad apimtų ir Bažnyčios visuotinumą ir tautų įvairumą. Tas dėsnis galioja visoms studijoms, kuriomis pasiruošiama savo tarnybai. Jis taip pat taikytinas mokslo šakoms, kurios yra naudingos bendram tautų, kultūrų ir religijų pažinimui, apimančiam ne tik jų praeitį, bet ir dabartį. Kiekvienas, kuris ruošiasi vykti į kitą šalį, aukštai tevertina jos gyventojų dvasinį paveldėjimą, kalbą, papročius.

Būsimajam misininkui labai svarbu išstudijuoti mi-

---

67 Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 41 nr.
68 Plg. Benedikto XV apašt. laišką **Maximum illud**, 440 psl. — Pijaus XII encikl. **Evangelii praecones**, 507 psl.

siologiją, t.y., pažinti misijinės Bažnyčios veiklos doktriną ir normas, žinoti amžių būvyje eitus Evangelijos šauklių kelius, o taip pat ir dabartinę misijų padėtį ir metodus, kurie šiandien laikomi sėkmingesniais.[69]

Nors jau visas šitas pasiruošimas turi būti prisigėręs pastoracinės dvasios, tačiau reikalingas dar ir specialus, gerai organizuotas apaštalinis formavimas, apimąs tiek teoriją, tiek praktines pratybas.[70] Kaip galint daugiau vienuolių brolių ir seserų tebūnie išmokomi katekizavimo meno ir paruošiami taip, kad galėtų būti dar geresni apaštalavimo bendradarbiai.

Taip pat privalu atitinkamai paruošti ir tuos asmenis, kurie tik laikinai įsijungia į misijų veiklą.

Šis misininkų paruošimas tebūnie papildytas pačiuose kraštuose, į kuriuos jie siunčiami, kad čia jie pilniau susipažintų su tautų istorija, visuomenine jų santvarka ir papročiais, kad geriau suprastų dorovinius jų reikalavimus ir religinius įstatymus bei giliausius įsitikinimus, kuriuos jos, vadovaudamosios savo šventomis tradicijomis, yra susidariusios apie Dievą, pasaulį ir žmogų.[71] Vietines kalbas misininkai taip teišmoksta, kad galėtų laisvai ir tiksliai jomis naudotis ir taip galėtų lengviau pasiekti žmonių protus ir širdis.[72] Be to, tebūnie gerai supažindinami su ypatingomis krašto pastoracinėmis problemomis.

Kai kurie kandidatai tebūnie išsamiau paruošiami mi-

---

[69] Plg. Benedikto XV apašt. laišką **Maximum illud,** 448 psl. — Propagandos kongregacijos dekr., 1923 m. gegužės 20 d.: AAS 15 (1923), 369–370 psl. — Pijaus XII encikl. **Saeculo exeunte,** 1940 m. birželio 13 d.: AAS 32 (1940), 256 psl.; encikl. **Evangelii praecones,** 507 psl. — Jono XXIII encikl. **Princeps Pastorum,** 843–844 psl.

[70] II Vatikano susirinikimas, dekr. **Kunigų paruošimas,** 19–21 nr. Pijaus XII apašt. konst. **Sedes Sapientiae** su bendraisiais nuostatais, 1956 m. gegužės 31 d.: AAS 48 (1956), 354–365 psl.

[71] Pijus XII, encikl. **Evangelii praecones,** 523–524 psl.

[72] Benediktas XV, apašt. laiškas **Maximum illud,** 448 psl. — Pijus XII, encikl. **Evangelii praecones,** 507 psl.

siologiniuose institutuose arba įvairiuose universitetuose, kad galėtų sėkmingiau eiti ypatingesnes pareigas.[73] ir savo žiniomis padėti kitiems misininkams atlikti savo darbą, kuris ypač mūsų laikais sudaro daug sunkumų, bet kartu teikia ir daug galimybių. Taip pat labai pageidaujama, kad vyskupų konferencijos turėtų pakankamai tokių žinovų ir galėtų vaisingai naudotis jų mokslu bei patyrimu, kai tenka spręsti įvairius pareigų klausimus. Tenestinga taip pat asmenų, mokančių labai gerai panaudoti technikos bei visuomeninio bendravimo priemones. Tų priemonių svarba turėtų būti aiški visiems.

Misijų draugijos

27. Nors visi šie dalykai yra būtinai reikalingi kiekvienam misininkui, tačiau pavienis asmuo vargiai tegali juos įsigyti. Patirtis liudija, kad ir paties misijų darbo pavieniai žmonės kaip reikiant atlikti neįstengia. Todėl bendras pašaukimas subūrė atskirus asmenis į institutus, kuriuose jie jungtinėmis jėgomis gali tinkamai pasiruošti ir paskui dirbti misijų darbą Bažnyčios vardu, hierarchinių vyresniųjų vadovaujami. Jau daug šimtmečių kaip tie institutai neša dienos karščio naštą, visiškai arba iš dalies atsidėdami misijų darbui. Šventasis Sostas dažnai jiems yra pavedęs didžiules teritorijas skelbti Evangelijai, ir ten jie subūrė naują tautą Dievui — vietines bažnyčias su savais ganytojais.

Įsteigę tas bažnyčias savo prakaitu, dažnai net ir krauju, jie ir ateityje tarnaus joms savo uolumu bei patyrimu ir broliškai bendradarbiaus čia dirbdami pastoracijos darbą, čia atlikdami ypatingus uždavinius bendrajai visų gerovei. Kartais jiems teks imtis kai kurių neatidė-

---

73 Plg. Pijaus XII encikl. **Fidei donum,** 234 psl.

liotinų darbų, apimančių visą teritoriją, pavyzdžiui, skelbti Evangeliją grupėms arba tautoms, kurios dėl ypatingų aplinkybių jos dar nepriėmė arba jai iki tol priešinosi.[74] Prireikus, tebūnie pasiruošę savo patirtimi formuoti ir remti asmenis, kurie laikinai atsideda misijų darbui.

Dėl šių priežasčių ir dėl to, kad dar daug tautų reikia laimėti Kristui, misijų institutai tebėra nepaprastai reikalingi.

V SKYRIUS

MISIJŲ VEIKLOS TVARKYMAS

Įžanga

28. Kadangi krikščionys yra apdovanoti įvairiomis dovanomis (plg. Rom. 12, 16), tai kiekvienas privalo jungtis į Evangelijos skleidimo darbą pagal tai, kiek leidžia sąlygos, išgalės, gautoji malonė ir einamoji tarnyba (plg. 1 Kor. 3, 10). Tačiau visi, ir sėjėjai ir piovėjai (plg. Jn. 4, 37), ir sodinantieji ir laistantieji, privalo būti viena (plg. 1 Kor. 3, 8), kad, „laisvai ir tvarkingai žengdami į tą patį tikslą",[75] visi sutartinai pašvęstų savo jėgas Bažnyčios ugdymui. Tad Evangelijos skelbėjų darbą bei kitų krikščionių pagalbą reikia taip tvarkyti ir derinti, kad visose misijų veiklos ir bendradarbiavimo srityse visa vyktų planingai (plg. 1 Kor. 14, 40).

Bendrasis tvarkymas

29. Kadangi rūpinimasis visoje žemėje skelbti Evangeliją pirmoje eilėje yra episkopato uždavinys,[76] Vys-

---

[74] Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Kunigų tarnyba ir gyvenimas**, 10 nr., kur kalbama apie ypatingas diecezijas, asmenines prelatūras ir kitas panašias institucijas.

[75] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 18 nr.

[76] Plg. t.p., 23 nr.

kupų sinodas arba „pastovi vyskupų taryba visai Bažnyčiai,[77] tarp kitų bendros svarbos reikalų,[78] tekreipia ypatingą dėmesį į didžiausią ir švenčiausią Bažnyčios pareigą — misijų veiklą.[79]

Dera, kad visoms misijoms ir visam jų darbui tvarkyti būtų tik viena įstaiga — Tikėjimui skleisti kongregacija, kuri organizuotų bei derintų ir pačią misijų veiklą, ir misijinį bendradarbiavimą visame pasaulyje.[80] Tačiau Rytų bažnyčių teisė palieka galioti ir toliau.

Nors Šventoji Dvasia įvairiopu būdu sužadina Bažnyčios misijinį ryžtą ir neretai veikia pirmiau už bažnytinio gyvenimo vadovus, tačiau ir minėtoji kongregacija taip pat teugdo misijų dvasią ir pašaukimus, tekursto žmonių ryžtą ir teragina juos melstis už misijas bei tegul teikia apie jas reikiamų tikslių žinių. Teparūpina ji misininkų ir tepaskirsto juos, atsižvelgdama į svarbesniuosius įvairių vietų reikalus. Tesuplanuoja tikslaus veikimo programą, tenustato atitinkamas gaires bei dėsnius Evangelijai skelbti, teduoda tam paskatų. Ši kongregacija tesuorganizuoja ir tetvarko sėkmingą lėšų telkimą ir išteklius teišdalija, atsižvelgdama į reikalą bei naudą, į teritorijos dydį, į joje esančių tikinčiųjų ir netikinčiųjų, organizacijų ir institutų, misininkų ir jų padėjėjų skaičių.

Veikdama išvien su sekretariatu krikščionių vienybei ugdyti, teieško kelių broliškai, planingai bendradarbiauti ir darniai sugyventi su misijose veikiančiomis kitaip ti-

---

77 Plg. Pauliaus VI motu proprio **Apostolica sollicitudo**, 1965 m. rugsėjo 15 d.: AAS 57 (1965), 776 psl.

78 Plg. Pauliaus VI **kalbą Susirinkime**, 1964 m. lapkričio 21 d.: AAS 56 (1964), 1011 psl.

79 Plg. Benedikto XV apašt. laišką **Maximum illud**, 39–40 psl.

80 Kai kurios misijos dėl ypatingų priežasčių laikinai dar gal būt priklauso kitoms Šv. Sosto įstaigoms. Šios turėtų palaikyti santykius su Tikėjimui skleisti kongregacija, kad visas misijinis darbas būtų organizuojamas ir tvarkomas pastoviai ir vieningai.

kinčiųjų krikščionių bendruomenėmis, kad kiek įmanoma būtų pašalintas susiskaldymo papiktinimas.

Minėtoji kongregacija turėtų būti ir administravimo įrankis ir dinamiško vadovavimo organas, naudojąs mokslinius metodus bei moderniojo meto sąlygoms pritaikytas priemones, kreipiąs dėmesį į dabartinius teologijos, metodologijos ir misijų pastoracijos tyrinėjimus.

Į kongregacijos vadovybę aktyviais nariais su sprendžiamuoju balsu teįeina rinktiniai atstovai visų tų, kurie dirba misijoms: vyskupai iš viso pasaulio su vyskupų konferencijų pritarimu ir pontifikalinių institutų bei draugijų vadovai. Jų parinkimo būdą nustatys Šventasis Tėvas. Šie atstovai, sušauktini nustatytais laikotarpiais ir popiežiaus vadovaujami, bus aukščiausi viso misijų darbo tvarkytojai.

Šiai kongregacijai tebūnie paskirtas nuolatinis tarėjų komitetas, sudarytas iš žinomų savo mokslu arba partirtimi specialistų. Jo uždavinys, tarp kitų dalykų, bus rinkti naudingas žinias apie įvairių teritorijų vietinę padėtį ir apie atskiroms žmonių grupėms būdingą galvoseną bei apie naudotinus metodus Evangelijai skelbti ir pateikti moksliškai pagrįstas išvadas misijų veiklos ir pagalbos misijoms reikalu.

Kongregacijoje atitinkamu būdu tebūnie atstovaujamos seserų vienuolijos, rajoninės misijų organizacijos ir pasauliečių sambūriai, ypač tarptautiniai.

Diecezijos

30. Kad pati misijų veikla pasiektų savo tikslą ir būtų naši, visi jose dirbantieji tebūnie „vienos širdies ir vienos sielos“ (Apd. 4. 32).

Vyskupo, kaip diecezinio apaštalavimo vadovo ir jungiamojo centro, uždavinys yra misijų veiklą ugdyti, pri-

žiūrėti ir derinti ir tai taip, kad būtų išlaikoma ir skatinama jose dirbančiųjų iniciatyva. Visi misininkai, net ir išskirtieji iš vyskupo galios vienuoliai, atlikdami įvairaus šventojo apaštalavimo darbus, priklauso jo valdžiai.[81]

Geresniam koordinavimui vyskupas, jei tik galima, teįsteigia pastoracinę tarybą, į kurią įeitų rinkti kunigų, vienuolių ir pasauliečių atstovai. Be to, jis tesirūpina, kad apaštalavimas nesiribotų vien tais, kurie jau yra įtikėję, bet kad lygi darbininkų ir lėšų dalis būtų skiriama taip pat skelbti Evangelijai nekrikščionių tarpe.

Vyskupų konferencijos

31. Vyskupų konferencijos sutartinai tesprendžia svarbesnius klausimus ir teapsvarsto opesnes problemas, neišleisdamos iš akių vietinių skirtumų.[82] Patartina visų gerovei tarnaujančias institucijas steigti bendromis jėgomis, kad būtų išvengta ir taip jau nepakankamo asmenų bei lėšų eikvojimo arba bereikalingo darbų skaičiaus didinimo. Tokių institucijų pavyzdys yra seminarijos, aukštosios ir techninės mokyklos, pastoraciniai, katechetiniai, liturginiai ir visuomeninio bendravimo priemonių centrai.

Kur tai naudinga, šitaip turėtų būti bendradarbiaujama ir tarp atskirų vyskupų konferencijų.

Vyskupų santykiai su misijų institucijomis

32. Taip pat naudinga koordinuoti bažnytinių institutų ir draugijų veiklą. Visi jie, kokie bebūtų, atlikdami bet kokį misijų darbą, teklauso vietos ordinaro. Todėl bus labai pravartu sudaryti specialias sutartis, padedančias tvarkyti vietos ordinaro ir institutų vadovų tarpusavio santykius.

---

81 Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Ganytojinės vyskupų pareigos Bažnyčioje,** 35, 4 nr.
82 T.p., 36–38 nr.

Kai kuriam nors institutui pavedama bet kuri teritorija, tos teritorijos bažnytinis vyresnysis ir anas institutas stengsis visa taip atlikti, kad nauja krikščionių bendruomenė subręstų į vietinę bažnyčią, kuri, laikui atėjus, būtų vadovaujama savo ganytojo ir savų kunigų.

Kai teritorijos pavedimas nustoja galios, susidaro nauja padėtis. Tuomet vyskupų konferencijos ir institutai sutartinai tenustato normas vietos ordinarų ir tų institutų tarpusavio santykiams tvarkyti.[83]

Nors institutai ir būtų pasiruošę tęsti pradėtąjį darbą eilinėje pastoracijoje, tačiau gausėjant vietiniams kunigams, jie turėtų, kiek tai derinasi su jų pačių tikslu, likti ištikimi diecezijai, didžiadvasiškai prisiimdami specialius darbus arba kurią nors tos teritorijos dalį.

Institutų veiklos derinimas

33. Institutai, atliekantieji misijų darbą toje pačioje teritorijoje, privalo rasti kelius savo veiklai derinti. Tam tikslui labai naudingos vyrų vienuolių konferencijos ir seserų sąjungos, apjungiančios visus to paties krašto arba rajono institutus. Jos turi apsvarstyti, kas bendromis jėgomis veiktina, ir palaikyti glaudų ryšį su vyskupų konferencijomis.

Misijų draugijoms dera panašiai bendradarbiauti ir gimtajame krašte. Tai padės lengvesniu ir mažiau išlaidų reikalaujančiu būdu išspręsti bendros veiklos klausimus, pavyzdžiui, būsimųjų misininkų paruošimą, kursus jau besidarbuojantiems misininkams, santykius su civilinėmis vyriausybėmis arba tarptautiniais ir pasaulinio masto organais.

---

83 Plg. t.p., 35, 5–6 nr.

Mokslinės įstaigos

34. Gera ir tvarkinga misijų veikla reikalauja Evangelijos darbininkus moksliškai paruošti savo uždaviniui, ypač pokalbiui su nekrikščionių religijomis bei kultūromis ir taip pat sėkmingai padėti jiems tą uždavinį vykdyti. Todėl pageidaujama, kad misijų gerovei broliškai ir didžiadvasiškai savo tarpe bendradarbiautų visos mokslinės įstaigos, kuriose dėstoma misiologija ir kiti misijoms naudingi dalykai: etnologija ir kalbotyra, religija ir religijų istorija, sociologija, pastoracijos metodai ir panašūs kiti.

VI SKYRIUS

PAGALBA MISIJOMS

Įžanga

35. Visa Bažnyčia yra misininkė. Evangelijos skelbimas yra pagrindinė Dievo tautos pareiga. Todėl šventasis Sinodas kviečia visus atsinaujinti giliai viduje, kad, gyvai jausdami atsakomybę už Evangelijos skleidimą, visi savo būdu jungtųsi į misijų darbą.

Visi krikščionys

36. Tikintieji yra gyvojo Kristaus nariai, krikštu, sutvirtinimu ir Eucharistija įjungti ir tapę į jį panašūs. Todėl jų visų pareiga yra padėti Kristaus kūnui plėtotis ir augti, kad jis kiek galint greičiau pasiektų savo pilnatvę (plg. Efez. 4, 13).

Tad visi Bažnyčios vaikai gyvai tesijaučia atsakingi už pasaulį, teugdo savyje tikrai katalikišką dvasią ir tepanaudoja savo jėgas Evangelijos skelbimo darbui. Tačiau visi težino, kad pirmoji ir svarbiausioji jų pareiga tikėjimą skleidžiant yra giliai krikščioniškas gyvenimas.

Jų uolus tarnavimas Dievui ir meilė žmonėms suteiks naują dvasinį įkvėpimą visai Bažnyčiai, kuri pasirodys kaip tautoms iškelta vėliava (plg. Iz. 11, 12), „pasaulio šviesa“ (Mt. 5, 14) ir „žemės druska“ (Mt. 5, 13). Šis gyvenimo pavyzdys lengviau pasieks savo tikslą, jeigu bus duodamas drauge su kitomis krikščionių grupėmis, laikantis „Ekumenizmo“ dekreto nuostatų.[84]

Iš šios atnaujintos dvasios savaime kils į Dievą malda ir atgailos darbai, kad jis savo malone laimintų misininkų veiklą, atsiras misijų pašaukimai ir plauks joms reikalingos lėšos.

Kad visi iki vieno krikščionys tiksliai žinotų dabartinę Bažnyčios padėtį pasaulyje ir girdėtų daugybės šaukiančiųjų balsą: „Padėk mums!“ (plg. Apd. 16, 9), panaudojant net moderniąsias visuomeninio bendravimo priemones, tebūnie jiems taip pateikiama žinių apie misijų veiklą, kad jie laikytų ją savo uždaviniu ir atvertų širdį tokiems gausiems ir svarbiems žmonių reikalams ir galėtų jiems padėti.

Žinių teikimo srityje reikalingas koordinavimas ir bendravimas su krašto ir tarptautiniais organais.

Bendruomenės

37. Kadangi Dievo tauta gyvena bendruomenėse, ypač diecezinėse ir parapinėse, ir jose lyg regimai pasireiškia, tai ir tų bendruomenių uždavinys yra liudyti tautoms Kristų.

Bendruomenėse atsinaujinimo malonė gali tik tuomet klestėti, kai kiekviena jų išplečia savo meilę iki pat žemės pakraščių ir tais, kurie gyvena toli, rūpinasi panašiai kaip ir savo pačios nariais. Taip visa bendruomenė drau-

---

[84] Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Ekumenizmas**, 12 nr.

ge meldžiasi, veikia ir vykdo misijų darbą per savo sūnus ir dukteris, kuriuos Dievas išsirinko šiam prakilniam uždaviniui.

Bendruomenei bus labai naudinga, neapleidžiant visuotinio misijų darbo, palaikyti ryšį su misininkais, kilusiais iš jos pačios, arba su kuria nors misijų parapija ar diecezija, kad būtų akivaizdus bendruomenių tarpusavio ryšys ir veiktų dorinančiai į vienus ir į kitus.

Vyskupai

38. Visi vyskupai, bendruomeniškai būdami apaštalų kolegijos įpėdiniai, yra konsekruoti ne tik kuriai nors diecezijai, bet ir viso pasaulio išganymui. Kristaus įsakymas skelbti Evangeliją visai kūrinijai (plg. Mk. 16, 15) yra skirtas pirmiausia, ir tai betarpiškai, jiems — drauge su Petru ir Petro vadovaujamiems. Iš čia kyla tas bažnyčių tarpusavio ryšys ir bendradarbiavimas, kuris šiandien yra taip reikalingas Evangelijos skelbimo darbui tęsti. Jungiamos šio bendrystės ryšio, atskiros bažnyčios rūpinasi visomis kitomis, atveria viena kitai savo reikalus, dalijasi savo turimomis gėrybėmis. Juk Kristaus kūno plėtojimas yra visos vyskupų kolegijos uždavinys.[85]

Skatindamas, ugdydamas ir tvarkydamas misijų darbą savo diecezijoje, su kuria yra visiškai sutapęs, vyskupas tarsi apčiuopiamai parodo misijinę Dievo tautos dvasią ir meilę taip, kad visa diecezija pasidaro misininkė.

Vyskupo uždavinys yra: pažadinti iš savo tikinčiųjų, ypač iš sergančiųjų ir vargo slegiamųjų tarpo, sielų, kurios iš širdies aukotų Dievui savo maldas ir atgailos darbus už Evangelijos skelbimą pasaulyje; noriai rūpintis jaunuolių bei dvasininkų pašaukimais misijų institutams ir būti dėkingais, kada Dievas kai kuriuos iš jų pasiren-

---

[85] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 23–24 nr.

ka misijinei Bažnyčios veiklai; raginti diecezines kongregacijas jungtis į misijų darbą ir padėti joms įsijungti į jį; skleisti savo tikinčiųjų tarpe misijų institutus, ypač misijines popiežiaus draugijas. Toms draugijoms pagrįstai priklauso pirmoji vieta, nes jos padeda katalikams nuo pat mažens tikrai įsisąmoninti visuotinumą ir misijų dvasią bei sėkmingai sutelkti medžiaginių išteklių visoms misijoms remti — kiek kuriai reikia.[86]

Kadangi Viešpaties vynuogynui reikia vis daugiau darbininkų, o dieceziniai kunigai kaskart labiau nori ir patys nešti pasauliui Evangeliją, šventasis Sinodas trokšta, kad vyskupai, atsimindami didžiulę kunigų stoką, kuri daugelyje vietų neleidžia džiugiosios naujienos skelbti, pasiųstų kai kuriuos iš geresnių savo kunigų, pasisiūlančių į misijas, į tas darbininkų stokojančias diecezijas. Tinkamai pasiruošę bei nusiteikę tarnauti, jie ten galės bent laikinai stoti į misijų darbą.[87]

Kad paskirų vyskupų misijų veikla būtų našesnė visos Bažnyčios gerovei, vyskupų konferencijos turėtų planingai tvarkyti savo teritorijos pagalbą misijoms. Tose konferencijose vyskupai teaptaria diecezinių kunigų siuntimą į misijų kraštus, tenustato kiekvienos diecezijos įplaukoms proporcingą sumą, kasmet skirtiną misijų reikalams,[88] teieško būdų ir priemonių tiesioginei misijų pagalbai organizuoti ir tvarkyti. Jose taip pat teapsvarsto, kaip galėtų paremti arba reikale įsteigti misijų institutus ir misijų darbui skirtas diecezinių kunigų seminarijas ir

---

86 Plg. Benedikto XV apašt. laišką **Maximum illud,** 453–454 psl. — Pijaus XI encikl. **Rerum Ecclesiae,** 71–73 psl. — Pijaus XII encikl. **Evangelii praecones,** 525–526 psl.; encikl. **Fidei donum,** 241 psl.

87 Plg. Pijaus XII encikl. **Fidei donum,** 245–246 psl.

88 II Vatikano susirinkimas, dekr. **Ganytojinės vyskupų pareigos Bažnyčioje,** 6 nr.

kaip išugdyti glaudesnius ryšius tarp tų institutų ir diecezijų.

Be to, vyskupų konferencijų uždavinys yra taip pat įsteigti arba laikyti įstaigas, kurios broliškai priimtų ir tinkamu būdu dvasiškai aptarnautų asmenis, atvykstančius iš misijų kraštų dirbti arba studijuoti. Juk jie tarsi priartina tolimas tautas ir pateikia puikią progą seniai krikščionybę priėmusioms bendruomenėms kalbėtis su tomis tautomis, kurios dar negirdėjo Evangelijos, ir parodyti joms tikrąjį Kristaus veidą privalomos joms savo meilės ir pagalbos pareiškimu.[89]

Kunigai

39. Kunigai atstovauja Kristaus asmeniui ir yra episkopato bendradarbiai, atlieką trejopą šventąjį uždavinį, esmingai susietą su Bažnyčios paskirtimi.[90] Tad tesupranta jie gerai, kad jų gyvenimas yra pašvęstas ir misijų tarnybai. Kadangi, atlikdami savo pareigas, kurios glūdi ypač Bažnyčią atbaigiančioje Eucharistijoje, jie patys bendrauja ir padeda bendrauti kitiems su Galva, Kristumi, jie negali nematyti, kiek daug dar trūksta Kristaus kūno pilnatvei ir kiek dar reikia darbuotis, kad jis diena dienon augtų. Tad savo pastoraciją jie tvarkys taip, kad ji padėtų skleisti Evangeliją tarp nekrikščionių.

Eidami ganytojų pareigas, kunigai težadina ir tepalaiko tikinčiuosiuose ryžtą padėti skleisti pasaulyje Evangeliją, katecheze ir pamokslais tesupažindina juos su Bažnyčios pareiga skelbti tautoms Kristų. Tenurodo krikščioniškoms šeimoms, kaip labai reikia ir kaip garbinga išugdyti iš savo sūnų ir dukterų tarpo misininkų. Mokyklų ir

---

89 Plg. Pijaus XII encikl. **Fidei donum,** 245 psl.

90 Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 28 nr.

katalikiškųjų organizacijų jaunuomenei teįkvepia misijų užsidegimą, kad iš jos kiltų būsimieji Evangelijos šaukliai. Temoko tikinčiuosius melstis už misijas ir tenesigėdija prašyti joms išmaldos, tapdami tarsi elgetos Kristui ir sielų išganymui.[91]

Seminarijų bei universitetų profesoriai išaiškins jaunuoliams tikrąją pasaulio ir Bažnyčios būklę, kad jie pamatytų, kaip sparčiai Evangelija skelbtina nekrikščionims, ir užsidegtų noru padėti. O dėstydami dogmatinius, biblinius, dorovinius ir istorinius dalykus, teiškelia juose glūdinčius misijų motyvus, kad tuo būtų ugdoma būsimųjų kunigų misijinė sąmonė.

Vienuolijos

40. Evangelijos skelbimo darbe labai svarbų vaidmenį vaidino ir tebevaidina kontempliatyviojo ir aktyviojo gyvenimo vienuolijos. Šventasis Sinodas mielai pripažįsta jų nuopelnus ir dėkoja Dievui už visa, ką jos yra padariusios jo garbei ir sielų tarnybai, ir ragina pradėtąjį darbą nenuilstamai tęsti toliau. Juk jos žino, kad meilės dorybė, kurios tobulesnio išugdymo reikalauja jų pašaukimas, jas skatina ir įpareigoja vykdyti tikrai katalikiškos dvasios uždavinius.[92]

Kontempliatyviojo gyvenimo vienuolijos savo malda, atgailos darbais ir aukomis yra nepaprastai svarbios sieloms atversti. Juk ne kas kitas kaip Dievas, mūsų prašomas, siunčia darbininkų į savo piūtį (plg. Mt. 9, 38), atveria nekrikščionių širdis Evangelijai klausyti (plg. Apd. 16, 14) ir brandina jose išganymo žodį (plg. 1 Kor. 3, 7). Dar daugiau, šios vienuolijos yra prašomos net savo na-

---

[91] Plg. Pijaus XI encikl. **Rerum Ecclesiae,** 72 psl.

[92] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 44 nr.

mus steigti misijų kraštuose, kaip ne viena jau yra padariusi, kad ten gyvendamos, prisitaikiusios prie tikrai religinių tautų tradicijų, liudytų nekrikščionims Dievo didybę bei meilę ir žmonių vienybę Kristuje.

Aktyviojo gyvenimo vienuolijos — ar jos siektų griežtai misijų tikslo, ar ne — nuoširdžiai prieš Dievą teklausia save šių dalykų: arg alėtų išplėsti savo veiklą ir skleisti tarp tautų Dievo karalystę; ar galėtų kai kuriuos darbus pavesti kitiems, kad savąsias pajėgas galėtų skirti misijoms; ar galėtų imtis misijų darbo, jei reikia, pritaikydamos savo konstitucijas, bet nenutoldamos nuo steigėjų minties; ar jų nariai pagal išgales dedasi prie misijų darbo; ar jų gyvenimo būdas yra Evangelijos liudijimas, pritaikytas gyventojų pobūdžiui ir sąlygoms?

Kadangi Bažnyčioje Šventosios Dvasios įkvėpimu gausėja pasauliečių institutai, jų veikla, rodanti visišką pasišventimą skleisti Evangelijai, vyskupo vadovaujama, daugeriopu būdu gali nešti vaisių misijoms.

Pasauliečiai

41. Pasauliečiai padeda Bažnyčiai skleisti Evangeliją ir kaip liudininkai bei gyvi įrankiai įsijungia į jos misiją nešti išganymą,[93] ypač jei, Dievo pašaukti, vyskupų yra pasitelkiami šiam darbui.

Jau krikščioniškose šalyse pasauliečiai gali padėti Evangelijai sklisti, ugdydami savyje bei kituose misijų supratimą ir meilę, skatindami pašaukimus savo šeimoje, katalikiškose organizacijose, mokyklose, visokeriopai veikdami, kad dovanai gautas tikėjimas būtų galima perteikti kitiems.

---

93 Plg. t.p., 33, 35 nr.

Misijų šalyse ateiviai pasauliečiai ir vietiniai tesidarbuoja mokyklose, tetvarko žemiškuosius reikalus, tesideda prie parapinės ir diecezinės veiklos, testeigia ir teugdo įvairias pasauliečių apaštalavimo formas, kad naujųjų bažnyčių tikintieji galėtų kuo greičiausiai įsijungti į visos Bažnyčios gyvenimą.[94]

Pagaliau pasauliečiai mielai tepadeda besivystančioms tautoms ūkinio ir visuomeninio gyvenimo srityse. Toji pagalba yra ypač girtina, kai ja siekiama sudaryti institucijas, susijusias su pagrindine visuomeninio gyvenimo santvarka, arba kai ji yra skirta formuoti atsakingiems valstybės asmenims.

Ypač verti pagyrimo tie pasauliečiai, kurie universitetuose arba mokslo institutuose savo istorinės ir religinės srities tyrinėjimais teikia žinias apie tautas ir jų religijas, padėdami Evangelijos šaukliams ir ruošdami kelią pokalbiui su nekrikščionimis.

Pasauliečiai broliškai tebendradarbiauja su krikščionimis ir nekrikščionimis, ypač su tarptautinių sambūrių nariais, visą laiką žiūrėdami, kad „kuriama žemiškoji bendruomenė visuomet būtų Viešpačiu pagrįsta ir į jį vedama".[95]

Visiems šiems uždaviniams vykdyti pasauliečiai yra reikalingi techninio ir dorinio paruošimo, kuris teiktinas tam tikslui skirtuose institutuose. Jų gyvenimas turėtų liudyti Kristų nekrikščionims, kaip sako apaštalas: „Elkitės be papiktinimo žydams, pagonims ir Dievo bažnyčiai, kaip ir aš viskuo visiems įtinku, neieškodamas, kas man naudinga, bet kas daugeliui, kad jie būtų išganyti" (1 Kor. 10, 32–33).

---

94 Plg. Pijaus XII encikl. **Evangelii praecones,** 510–514 psl. — Jono XXIII encikl. **Princeps Pastorum,** 851–852 psl.

95 Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 46 nr.

42. Giliai įsisąmoninę pareigą visur skleisti Dievo karalystę, Susirinkimo Tėvai drauge su popiežium iš širdies sveikina visus Evangelijos šauklius, o ypač tuos, kurie yra persekiojami dėl Kristaus, ir jungiasi su jų kentėjimais.[96]

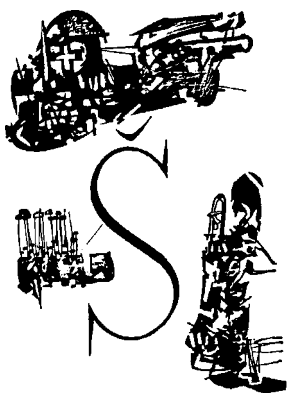
Ta pati meilė, kuria Kristus degė, yra apėmusi ir Susirinkimo Tėvus. Tačiau jie žino, kad vien Dievo galia ateina į šią žemę jo karalystė. Todėl drauge su visais krikščionimis jie meldžiasi, kad, užtariant apaštalų karalienei Mergelei Marijai, tautos kuo greičiau pažintų tiesą (plg. 1 Tim. 2, 4) ir Kristaus veide žėrinti Dievo garbės šviesa, veikiant Šventajai Dvasiai, suspindėtų visiems (plg. 2 Kor. 4, 6).

---

[96] Plg. Pijaus XII encikl. **Evangelii praecones,** 527 psl. — Jono XXIII encikl. **Princeps Pastorum,** 864 psl.

KRIKŠČIONIŠKASIS AUKLĖJIMAS

PAREIŠKIMAS

Įvadas

ventasis visuotinis Sinodas yra stropiai apsvarstęs didžią auklėjimo reikšmę žmogaus gyvenimui ir augančią jo įtaką mūsų meto visuomenės pažangai.[1] Iš tikrųjų, dabartinėse sąlygose jaunuomenės auklėjimas ir net tam tikras suaugusiųjų švietimas darosi vis lengvesnis, bet drauge ir būtinesnis. Mat, žmonės, kaskart labiau

[1] Tarp daugelio dokumentų, iškeliančių auklėjimo reikšmę, pirmoje eilėje plg. Benedikto XV apašt. laišką **Communes Litteras,** 1919 m. balandžio 10 d.: AAS 11 (1919), 172 psl. — Pijaus XI encikl. **Divini illius Magistri,** 49–86 psl. — Pijaus XII kalbą **Italijos Kata-**

įsisąmonindami savo vertybę ir uždavinius, nori vis aktyviau įsijungti į visuomeninį, ir ypač į ūkinį bei politinį gyvenimą.[2] O nuostabi technikos bei mokslinių tyrinėjimų pažanga, naujos visuomeninio bendravimo priemonės, neretai gausėjąs laisvalaikis įgalina juos lengviau pasinaudoti bendru dvasinės kultūros paveldėjimu ir, glaudėjant grupių ir net tautų santykiams, vienas kitą papildyti.

Visur stengiamasi auklėjimo darbą plėtoti. Iškeliamos ir viešais dokumentais pareiškiamos pagrindinės žmonių, ypač vaikų ir tėvų, teisės auklėjimo srityje.[3] Sparčiai augant mokinių skaičiui, plečiamos ir tobulinamos mokyklos, steigiamos naujos auklėjimo institucijos, nauja patirtimi vystomi auklėjimo ir švietimo metodai. Labai stengiamasi šviesti ir auklėti visus žmones, nors daugybei vaikų ir jaunuolių dar stinga net elementaraus švietimo, o pulkai kitų lieka be tinkamo auklėjimo, ugdančio tiesą ir meilę.

Norėdama įvykdyti savo dieviškojo steigėjo įsakymą — skelbti visiems žmonėms išganymo paslaptį ir visa at-

---

likų **Akcijos jaunuoliams**, 1946 m. balandžio 20 d.: **Discorsi e Radiomessaggi** VIII, 53–57 psl.; kalbą **Prancūzijos šeimų tėvams**, 1951 m. rugsėjo 18 d.: **Discorsi e Radiomessaggi** XIII, 241–245 psl. — Jono XXIII kalbą 30 m. sukaktuvių proga nuo encikl. **Divini illius Magistri** paskelbimo, 1959 m. gruodžio 30 d.: AAS 52 (1960), 57–59 psl. — Pauliaus VI kalbą **Bažnytinei Vadovybei Priklausančiųjų Institutų Federacijos (FIDAE) nariams**, 1963 m. gruodžio 30 d.: **Encicliche e Discorsi di Paolo VI**, I t., Roma 1964, 601–603 psl. Be to, plg. **Acta et Documenta Concilio Oecumenico Vaticano II apparando**, I ser., Antepraeparatoria, III t., 363–364, 370–371, 373–374 psl.

2 Plg. Jono XXIII encikl. **Mater et Magistra**, 413, 415–417, 424 psl.; encikl. **Pacem in terris**, 278 t. psl.

3 Plg. visuotinę žmogaus teisių deklaraciją (**Déclaration des droits de l'homme**), priimtą Jungtinių Tautų pilnaties posėdyje, 1948 m. gruodžio 10 d. Taip pat plg. **Déclaration des droits de l'enfant**, 1959 m. lapkričio 20 d.; **Protocole additionel à la convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales**, Paris, 1952 m. kovo 20 d. Apie tą visuotinę žmogaus teisių deklaraciją plg. Jono XXIII encikl. **Pacem in terris**, 295 t. psl.

naujinti Kristuje, šventoji Motina Bažnyčia privalo rūpintis ir pilnutiniu žemės gyvenimu, kiek jis yra susijęs su dangiškuoju pašaukimu;[4] tad ir auklėjimo veikla bei plėtojimas yra jos darbo dalis. Tuo remdamasis, šventasis Sinodas pateikia keletą pagrindinių dėsnių apie auklėjimą, ypač mokyklinį. Po Susirinkimo speciali komisija juos plačiau išvystys, o vyskupų konferencijos pritaikys atskirų vietų sąlygoms.

Teisė auklėtis; auklėjimo apimtis

1. Visi žmonės, kokia bebūtų jų rasė, padėtis arba amžius, dėl savo asmens vertybės turi neliečiamą teisę auklėjimosi,[5] atitinkančio kiekvieno siekiamą tikslą,[6] pritaikyto jo savumams, lyčiai, kultūrai bei paveldėtoms tradicijoms, tiesiančio kelią į brolišką bendravimą su kitomis tautomis tikrai vienybei ir taikai žemėje skleisti. Tikras auklėjimas formuoja asmenį, žiūrėdamas galutiniosios jo paskirties ir gerovės tų bendruomenių, kurių jis yra narys, ir kuriose vėliau, subrendęs, jis turės atsakingai veikti.

Tad pasinaudojant psichologijos, pedagogikos bei didaktikos pažanga, vaikams ir jaunuoliams turi būti padedama darniai išugdyti savo fizines, dorines ir protines galias, kad jie palaipsniui įsigytų vis tobulesnį atsakomybės jausmą, raginantį be paliovos tinkamai plėtoti savo gyvenimą ir siekti tikrosios laisvės, ryžtingai ir patvariai nugalint kliūtis. Taip pat reikia rūpintis pozityviu ir protingu, amžiui pritaikytu seksualiniu jų auklėjimu. Be to, privalu juos tinkamai ruošti visuomeniniam gyvenimui,

---

4 Plg. Jono XXIII encikl. **Mater et Magistra,** 402 psl. — II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 17 nr.

5 Pijus XII, **kalėdinė radijo kalba,** 1942: AAS 35 (1943), 12, 19 psl. Jonas XXIII, encikl. **Pacem in terris,** 259 psl. Plg. žmogaus teisių deklaracijas, nurodytas 3. išnašoje.

6 Plg. Pijaus encikl. **Divini illius Magistri,** 50 t. psl.

kad, įsigiję reikalingo ir naudingo išsilavinimo, galėtų aktyviai įsijungti į įvairias visuomenės grupes, pokalbiu atsiverti kitiems ir su noru dėtis prie bendrosios gerovės kėlimo.

Šventasis Sinodas taip pat pareiškia, jog vaikai ir jaunuoliai turi teisę būti skatinami teisinga sąžine žvelgti į dorines vertybes, patys už jas apsispręsti bei stengtis tobuliau pažinti ir pamilti Dievą. Todėl jis karštai prašo visus, kuriems yra pavesta vadovauti tautoms arba rūpintis auklėjimu, žiūrėti, kad ši šventa teisė niekados nebūtų iš jaunuomenės atimta. O Bažnyčios vaikus ragina didžiadvasiškai talkinkauti visokeriopam auklėjimo darbui, ypač kad kuo greičiau didžios auklėjimo ir švietimo gėrybės taptų prieinamos visiems viso pasaulio žmonėms.[7]

Krikščioniškasis auklėjimas

2. Visi krikščionys, kurie, atgimę iš Šventosios Dvasios ir tapę naujais kūriniais,[8] vadinasi ir yra Dievo vaikai, turi krikščioniškojo auklėjimo teisę. O tasai auklėjimas siekia ne tik tokio asmens subrandinimo, apie kurį ką tik kalbėjome, bet svarbiausia jam rūpi, kad pakrikštytieji, palaipsniui supažindinami su išganymo paslaptimi, vis labiau įsisąmonintų gautąją tikėjimo dovaną, išmoktų garbinti Dievą Tėvą dvasia ir tiesa (plg. Jn. 4, 23), ypač liturgijoje, įprastų tikrai teisiai ir šventai gyventi kaip nauji žmonės (plg. Efez. 4, 22–24) ir taip subręstų į tobulą Kristaus amžiaus pilnatvės pasiekusį žmogų (plg. Efez. 4, 13) bei prisidėtų prie Mistinio kūno augimo.

Be to, šis auklėjimas pratina pakrikštytuosius, įsisąmoninus savo pašaukimą, būti juose esančios vilties liu-

---

[7] Plg. Jono XXIII encikl. **Mater et Magistra,** 441 t. psl.
[8] Plg. Pijaus XI encikl. **Divini illius Magistri,** 83 psl.

dytojais (plg. 1 Petr. 3, 15) ir padėti sukrikščioninti pasaulį, kad prigimtosios vertybės, įglaustos į pilnutinę Kristaus atpirktojo žmogaus apimtį, tarnautų visos žmonijos gerovei.[9] Todėl šventasis Sinodas primena sielų ganytojams jų griežtą pareigą visa daryti, kad šiuo krikščioniškuoju auklėjimu galėtų pasinaudoti visi tikintieji, ypač jaunuoliai, kurie yra Bažnyčios viltis.[10]

Auklėjimo pareigos vykdytojai

3. Kadangi tėvai yra pašaukę vaikus gyventi, jie yra griežčiausiai įpareigoti juos ir auklėti. Todėl gimdytojus reikia laikyti pirmaisiais ir pagrindiniais auklėtojais.[11] Tėvų auklėjimas yra toks svarbus, kad, kur jo nėra, vargiai kas kitas gali jį atstoti.

Tėvų uždavinys yra sukurti tokią meile ir pagarba Dievui ir žmonėms dvelkiančią šeimos aplinką, kuri padėtų vaikams pilnutinai išsiauklėti asmeniniu ir visuomeniniu požiūriu. Tad šeima yra pirmoji mokykla visuomeninių dorybių, kurių reikia visoms bendruomenėms. Todėl ypač krikščionių šeimoje, praturtintoje moterystės sakramento malone ir uždaviniu, nuo pat ankstyvojo amžiaus privalu mokyti, kaip reikalauja per krikštą gautasis jų tikėjimas pažinti ir garbinti Dievą bei mylėti artimą. Krikščioniškoje šeimoje vaikai pirmiausia patiria ir kas yra sveika žmonių bendruomenė, ir kas yra Bažnyčia; joje palaipsniui jie įsijungia į valstybinę žmonių bendruomenę ir Dievo tautą. Tad gerai teįsisąmonina tėvai, kokia

---

9 Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia,** 36 nr.

10 Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Ganytojinės vyskupų pareigos Bažnyčioje,** 12–14 nr.

11 Plg. Pijaus XI encikl. **Divini illius Magistri,** 59 t. psl.; encikl. **Mit brennender Sorge,** 1937 m. kovo 14 d.: AAS 29 (1937), 164 t. psl. — Pijaus XII kalbą **I Italijos Katalikų Mokytojų Sąjungos (AIMC) suvažiavimo dalyviams,** 1946 m. rugsėjo 8 d.: **Discorsi e Radiomessaggi** VIII, 218 psl.

didelė yra tikrai krikščioniškos šeimos reikšmė Dievo tautos gyvenimui ir pažangai.[12]

Auklėjimui, kuris pirmoje eilėje yra šeimos uždavinys, reikia visuomenės pagalbos. Todėl šalia teisių, priklausančių tėvams bei kitiems asmenims, kuriems jie patiki auklėjimo dalį, tam tikros teisės ir pareigos tenka valstybei, kiek ji yra skirta tvarkyti bendriesiems žemiškosios gerovės reikalams. Valstybė privalo įvairiopai rūpintis jaunuomenės auklėjimu: saugoti tėvų bei kitų auklėtojų teises ir pareigas bei jiems padėti; kai tėvų ir kitų bendruomenių pastangos yra nepakankamos, vadovaujantis pagalbos principu, imtis auklėjimo darbo, suprantama, atsižvelgiant į gimdytojų pageidavimus; pagaliau, kiek reikalauja bendroji gerovė, steigti savo mokyklas ir institutus.[13]

Pagaliau auklėjimas yra Bažnyčios uždavinys ypatingu pagrindu: ne vien dėl to, kad ji yra pripažintina auklėti pajėgiančia žmonių bendruomene, bet ypatingai dėl to, kad jos pareiga yra rodyti visiems žmonėms išganymo kelią, perteikti tikintiesiems Kristaus gyvenimą ir nuolatos rūpestingai padėti jiems pasiekti to gyvenimo pilnatvę.[14] Todėl, kaip jų motina, Bažnyčia privalo siekti tokio šių savo vaikų auklėjimo, kuris pripildytų visą jų

---

[12] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 11 ir 35 nr.

[13] Plg. Pijaus XI encikl. **Divini illius Magistri,** 63 t. psl. — Pijaus XII **radijo kalbą**, 1941 m. birželio 1 d.: AAS 33 (1941), 200 psl.; kalbą **I Italijos Katalikų Mokytojų Sąjungos (AIMC) suvažiavimo dalyviams,** 1946 m. rugsėjo 8 d.: **Discorsi e Radiomessaggi** VIII, 218 psl. — Apie pagalbos principą plg. Jono XXIII encikl. **Pacem in terris**, 294 psl.

[14] Plg. Pijaus XI encikl. **Divini illius Magistri,** 53 t., 56 t. psl.; encikl. **Non abbiamo bisogno,** 1931 m. birželio 29 d.: AAS 23 (1931), 311 t. psl. — Pijaus XII Valstybės Sekretoriato laišką **28. Italijos Visuomeninei Savaitei,** 1955 m. rugsėjo 20 d.: **L'Osservatore Romano,** 1955 m. rugsėjo 29 d.

būtį Kristaus dvasios. O visoms tautoms Bažnyčia padeda puoselėti pilnutinį asmens išvystymą, kelti žemiškosios bendruomenės gerovę ir kurti žmoniškesnį pasaulį.[15]

Krikščioniškojo auklėjimo priemonės

4. Vykdydama auklėtojos uždavinį, Bažnyčia stengiasi panaudoti visas tinkamas priemones, ypač tas, kurios yra jai savos. Prie tokių pirmoj eilėj priklauso katechezė,[16] kuri nušviečia ir stiprina tikėjimą, ugdo Kristaus dvasios vadovaujamą gyvenimą, veda į sąmoningą ir aktyvų dalyvavimą liturginėje paslaptyje[17] ir skatina apaštališkai veikti. Bažnyčia taip pat vertina, stengiasi prisunkti savo dvasios bei sukilninti ir kitas priemones, kurios yra bendrojo žmonijos paveldėjimo dalis ir kurios labai daug prisideda prie vidinio ugdymo bei asmens formavimo. Prie tokių reikia priskirti visuomeninio bendravimo priemones,[18] įvairius dvasios ir kūno kultūros sambūrius, jaunimo organizacijas, o ypač mokyklas.

Mokyklų reikšmė

5. Tarp visų auklėjimo priemonių ypatinga vieta tenka mokyklai,[19] kuri, savo paskirtimi patvariai ir rūpes-

---

15 Bažnyčia aukštai vertina tas vietines, valstybines ir tarptautines vyresnybes, kurios įsisąmoninusios neatidėliotinus dabartinio meto reikalus, daro, kad kiekvienai tautai būtų prieinamos pilnesnio išsiauklėjimo ir kultūros gėrybės. Plg. Pauliaus VI kalbą **Jungtinėse Tautose**, 1965 m. spalio 4 d.: AAS 57 (1965), 877–885 psl.

16 Plg. Pijaus XI motu proprio **Orbem catholicum**, 1923 m. birželio 29 d.: AAS 15 (1923), 327–329 psl.; dekr. **Provide sane**, 1935 m. sausio 12 d.: AAS 27 (1935), 145–152 psl. — II Vatikano susirinkimo dekr. **Ganytojinės vyskupų pareigos Bažnyčioje**, 13 ir 14 nr.

17 Plg. II Vatikano susirinkimo konst. **Šventoji liturgija**, 14 nr.

18 Plg. II Vatikano susirinkimo dekr. **Visuomeninio bendravimo priemonės**, 13 ir 14 nr.

19 Plg. Pijaus XI encikl. **Divini illius Magistri**, 76 psl. — Pijaus XII kalbą **Bavarijos Katalikų Mokytojų Sąjungos nariams**, 1956 m. gruodžio 31 d.: **Discorsi e Radiomessaggi** XVIII, 746 psl.

tingai vystydama proto galias bei brandindama sugebėjimą spręsti, įveda į paveldėtą iš praėjusių kartų kultūros lobyną, ugdo vertybių nuovoką, paruošia profesijai. Suvesdama į artimą pažintį skirtingų sugebėjimų ir skirtingos padėties mokinius, ji taip pat deda pamatus vienas kito supratimui. Be to, mokykla yra tarsi centras, kurio veikimas bei pažanga įtraukia ir apjungia draugėn šeimas, mokytojus, įvairias kultūrines, politines bei religines organizacijas, valstybinę bendruomenę ir visą žmoniją.

Gražus ir nelengvas yra pašaukimas visų tų, kurie, padėdami tėvams atlikti savo pareigas ir atstovaudami visuomenei, imasi auklėjimo darbo mokyklose. Šis pašaukimas reikalauja ypatingų proto ir širdies gabumų, labai kruopštaus pasiruošimo, nuolatinio nusiteikimo atsinaujinti ir prisitaikyti.

Valstybės pareigos

6. Tėvai, kuriems vaikų auklėjimas yra pirmoji pareiga ir neliečiama teisė, privalo turėti pilną laisvę pasirinkti mokyklas. Todėl valstybė, kurios uždavinys yra saugoti ir ginti pilietines laisves, laikydamasi paskirstančiojo teisingumo turi rūpintis taip paskirstyti švietimo lėšas, kad tėvai galėtų iš tikrųjų laisvai, sekdami sąžinės balsu, pasirinkti savo vaikams mokyklas.[20]

Be to, valstybės uždavinys yra žiūrėti, kad visi piliečiai galėtų deramai pasinaudoti kultūrinėmis gėrybėmis ir būtų reikiamai paruošti atlikti pilietinėms pareigoms bei naudotis pilietinėmis teisėmis. Tad ji privalo saugoti vaikų atitinkamo auklėjimo mokykloje teisę, kontroliuoti mokytojų tinkamumą ir mokslo lygį, rūpintis mokinių

---

20 Plg. III Cincinačio provincinį susirinkimą, 1861 m.: **Collectio Lacensis** III, 1240, c/d — Pijaus XI encikl. **Divini illius Magistri,** 60, 63 t. psl.

sveikata ir apskritai plėtoti visą švietimo veiklą. Tačiau, tai darydama, ji privalo turėti prieš akis pagalbos principą ir vengti bet kokio mokyklų monopolio, kuris prieštarauja įgimtoms asmens teisėms, pačios kultūros pažangai bei sklidimui, piliečių santaikai ir daugelyje bendruomenių šiandien įsigalėjusiam daugialypiškumui.[21]

Šventasis Sinodas ragina krikščionis su noru padėti surasti tinkamus auklėjimo metodus ir nustatyti pažangią švietimo programą, ruošti mokytojus, sugebančius gerai auklėti jaunimą ir, ypač per tėvų organizacijas, ateiti į talką visam mokyklų darbui, pirmoje eilėje jose teiktinam doriniam auklėjimui.[22]

Dorinis ir religinis auklėjimas

7. Be to, Bažnyčia, gerai žinodama, kad ji įpareigota stropiai rūpintis visų savo vaikų doriniu ir religiniu auklėjimu, privalo rodyti ypatingą meilę ir ateiti į pagalbą daugybei lankiančiųjų nekatalikiškas mokyklas čia mokytojų ir vadovų gyvenimo pavyzdžiu, čia mokyklos draugų apaštalaujančia veikla,[23] o svarbiausia tų kunigų ir pasauliečių pastangomis, kurie moko juos išganymo tiesų, prisitaikydami prie auklėtinių amžiaus bei padėties, ir teikia dvasinę pagalbą, panaudodami aplinkybėms tinkamas priemones.

---

21 Plg. Pijaus XI encikl. **Divini illius Magistri**, 63 psl.; encikl. **Non abbiamo bisogno**, 1931 m. birželio 29 d.: AAS 23 (1931), 305 psl. — Pijaus XII Valstybės Sekretoriato laišką **28. Italijos Visuomeninei Savaitei**, 1955 m. rugsėjo 20 d.: **L'Osservatore Romano**, 1955 m. rugsėjo 29 d. — Pauliaus VI kalbą **Italijos Krikščionių Darbininkų Sąjungos (ACLI) nariams**, 1963 m. spalio 6 d.: **Encicliche e Discorsi di Paolo VI**, I t., Roma 1964, 230 psl.

22 Plg. Jono XXIII kalbą 30 m. sukaktuvių proga nuo encikl. **Divini illius Magistri** paskelbimo, 1959 m. gruodžio 31 d.: AAS 52 (1960), 57 psl.

23 Bažnyčia aukštai vertina apaštalavimą, kurio net tose mokyklose gali imtis katalikai mokytojai ir mokiniai.

Tėvams Bažnyčia primena jų griežtą pareigą sudaryti visas sąlygas arba net reikalauti, kad jų vaikai galėtų teikiamąja pagalba naudotis ir kad krikščioniškasis pasiruošimas eitų lygia greta su žmogiškuoju. Todėl ji labai vertina tas pasaulines vyresnybes ir bendruomenes, kurios, atsižvelgdamos į šiandieninės visuomenės daugialypiškumą ir gerbdamos priderančią tikėjimo laisvę, padeda šeimoms visose mokyklose taip auklėti vaikus, kaip reikalauja tėvų doriniai ir religiniai įsitikinimai.[24]

Katalikiškosios mokyklos

8. Bažnyčios veiklą švietimo srityje ypatingu būdu parodo katalikiškoji mokykla. Toji mokykla nemažiau už kitas siekia kultūrinių tikslų ir žmogiškojo jaunuolių ugdymo. Tačiau būdinga jai yra tai, kad ji stengiasi sukurti gaivia evangelinės laisvės ir meilės dvasia alsuojančią mokyklinės bendruomenės aplinką, padėti jaunuoliams kartu su savo asmenybės tobulinimu ugdyti savyje naują kūrinį, kuriuo tapo krikšto metu, ir pagaliau visą žmogiškąją kultūrą sieti su išganymu, kad mokinių įsigyjamos žinios apie pasaulį, gyvenimą ir žmogų būtų apšviečiamos tikėjimo.[25] Taip katalikiškoji mokykla, deramai prisitaikydama prie pažangiųjų laikų sąlygų, išmoko savo auklėtinius sėkmingai kelti žemiškosios bendruomenės gerovę ir tarnauti Dievo karalystės plėtimui, kad savo pa-

---

[24] Plg. Pijaus XII kalbą **Bavarijos Katalikų Mokytojų Sąjungos nariams**, 1956 m. gruodžio 31 d.: **Discorsi e Radiomessaggi** XVIII, 745 t. psl.

[25] Plg. I Vestminsterio provincinį susirinkimą, 1852 m.: **Collectio Lacensis** III, 1334 a/b — Pijaus XI encikl. **Divini illius Magistri**, 77 t. psl. — Pijaus XII kalbą **Bavarijos Katalikų Mokytojų Sąjungos nariams**, 1956 m. gruodžio 31 d.: **Discorsi e Radiomessaggi** XVIII, 746 psl. — Pauliaus VI kalbą **Bažnytinei Vadovybei Priklausančiųjų Institutų Federacijos (FIDAE) nariams**, 1963 m. gruodžio 30 d.: **Encicliche e Discorsi di Paolo VI**, I t., Roma 1964, 602 t. psl.

vyzdingu ir apaštališku gyvenimu jie taptų lyg išganingu žmonių bendruomenės raugu.

Kadangi katalikiškoji mokykla gali labai sėkmingai padėti Dievo tautai vykdyti savo misiją ir taip pat prisidėti prie abi puses praturtinančio Bažnyčios ir žmonių bendruomenės pokalbio, ji tebėra labai svarbus veiksnys ir dabartiniame pasaulyje. Todėl šis šventasis Sinodas iš naujo pabrėžia Bažnyčios teisę — jau iškeltą daugelyje mokančiosios jos vadovybės dokumentų[26] — laisvai steigti ir tvarkyti bet kokio pobūdžio ir laipsnio mokyklas. Jis kartu primena, kad tos teisės naudojimas nepaprastai daug prisideda prie sąžinės laisvės ir tėvų teisių gynimo bei prie pačios kultūros pažangos.

Mokytojai teatsimena, jog nuo jų daugiausia priklauso katalikiškosios mokyklos pajėgumas įgyvendinti savo tikslus ir planus.[27] Todėl tebūnie jie itin rūpestingai pasiruošę, su reikiamais pasaulinių ir religinių mokslų diplomais, gerai susipažinę su pažangia moderniųjų laikų pedagogika. Meilės ryšio jungiami tarpusavy ir su mokiniais, pilni apaštališkos dvasios, ir savo gyvenimu, ir mokymu tebūnie jie vienintelio Mokytojo Kristaus liudytojai. Ypač tesistengia bendradarbiauti su tėvais. Kartu su jais visame auklėjimo darbe teatsižvelgia į lyčių skirtumą ir į joms abiem Dievo apvaizdos skirtąją rolę šeimoje ir visuomenėje. Tesistengia ugdyti pačių mokinių

---

[26] Plg. visų pirma 1. išnašoje minimus dokumentus. Be to, šią Bažnyčios teisę iškelia įvairūs provinciniai susirinkimai. Ją taip pat pabrėžia daugelis paskutiniojo meto vyskupų konferencijų savo pareiškimuose.

[27] Plg. Pijaus XI encikl. **Divini illius Magistri**, 80 t. psl. — Pijaus XII kalbą **Italijos Vidurinių Mokyklų Katalikų Mokytojų Sąjungos (UCIIM) nariams**, 1954 m. sausio 5 d.: **Discorsi e Radiomessaggi** XV, 551–556 psl. — Jono XXIII kalbą **VI Italijos Katalikų Mokytojų Sąjungos (AICM) suvažiavimo dalyviams**, 1959 m. rugsėjo 5 d.: **Discorsi, Messaggi, Colloqui** I, Roma 1960, 427–431 psl.

iniciatyvą. Jiems, baigus mokyklą, ir toliau tepadeda savo patarimais, draugyste ar net sukurtomis ypatingomis draugijomis, pasižyminčiomis tikra Bažnyčios dvasia.

Šventasis Sinodas pareiškia, kad šitokių mokytojų darbas yra tikras apaštalavimas, nepaprastai tinkąs bei reikalingas ir mūsų laikams ir drauge tikrai tarnaująs pačiai visuomenei. O katalikams tėvams jis primena pareigą, kada tik gali ir kur gali, leisti savo vaikus į katalikiškas mokyklas, jas pagal išgales remti ir su jomis bendradarbiauti savo sūnų ir dukterų gerovei.[28]

Įvairios katalikiškųjų mokyklų rūšys

9. Visos mokyklos, kuriuo nors būdu priklausančios nuo Bažnyčios, turėtų kiek galint pilniau įgyvendinti šį katalikiškos mokyklos idealą, nors, pagal vietos sąlygas, jos gali būti vis kiek kitokios.[29] Bažnyčiai taip pat labai arti širdies yra ir nekatalikų mokinių lankomos katalikiškos mokyklos, ypač tose teritorijose, kur ji yra neseniai įsikūrusi.

Steigiant ir tvarkant katalikiškąsias mokyklas, turi būti atsižvelgiama į gyvenamojo meto reikalavimus. Todėl, nors ir toliau reikia plėtoti pradines ir vidurines mokyklas, kurios yra tarsi auklėjimo pamatas, reikia kreipti daug dėmesio taip pat ir į kitas, kurių ypatingai šaukiasi mūsų meto sąlygos. Tokios yra vadinamosios profesinės[30] bei techninės mokyklos, institutai šviesti suau-

---

28 Plg. Pijaus XII kalbą **Italijos Vidurinių Mokyklų Katalikų Mokytojų Sąjungos (UCIIM) nariams,** c. v., 555 psl.

29 Plg. Pauliaus VI kalbą **Tarptautinei Katalikiškojo Auklėjimo Įstaigai (OIEC),** 1964 m. vasario 25 d.: **Encicliche e Discorsi di Paolo VI,** II t., Roma 1964, 232 psl.

30 Plg. Pauliaus VI kalbą **Italijos Krikščionių Darbininkų Sąjungos (ACLI) nariams,** 1963 m. spalio 6 d.: **Encicliche e Discorsi di Paolo VI,** I t., Roma 1964, 229 psl.

gusiems, lavinti visuomeninės pagalbos darbuotojams, rūpintis tais, kuriems dėl prigimtinių trūkumų reikia ypatingos priežiūros, ir mokytojų seminarijos, ruošiančios religijos bei kitų dalykų dėstytojus.

Šventasis Sinodas karštai ragina ganytojus ir visus tikinčiuosius nesigailėti jokių aukų katalikiškosioms mokykloms remti, kad jos galėtų vis geriau atlikti savo uždavinį, o ypač aptarnauti tuos, kurie stokoja medžiaginių gėrybių, arba kuriems trūksta šeimos paramos ir meilės, arba kurie gyvena be tikėjimo dovanos.

Aukštosios katalikiškos mokyklos

10. Bažnyčia taip pat stropiai rūpinasi aukštosiomis mokyklomis, ypač universitetais. Ji planingai siekia, kad visose jos prižiūrimose šios rūšies institucijose atskiri dalykai būtų perteikiami, vadovaujantis jiems savais dėsniais, savais metodais ir moksliniam tyrinėjimui reikalinga laisve. Sekdama Bažnyčios mokytojų, ypač šv. Tomo Akviniečio pėdomis,[31] ji nori, kad studijuojantieji kaskart geriau suprastų įvairias mokslo sritis, būtų plačiai atvėrę akis pažangaus amžiaus problemoms bei atradimams ir kad giliau įžvelgtų, jog tikėjimas ir protas susitinka toje pačioje tiesoje. Taip krikščioniškoji pasaulėžiūra tartum viešu, pastoviu ir universaliu būdu yra įjungiama į visą aukštesnės kultūros kėlimo darbą ir tų aukštųjų mokslo įstaigų lankytojai formuojami taip, kad išeitų į gyvenimą turėdami žinių, pasiruošę perimti svarbiąsias visuomenės pareigas ir liudyti pasaulyje tikėjimą.[32]

---

[31] Plg. Pauliaus VI kalbą **VI tarptautinio tomistų kongreso dalyviams,** 1965 m. rugsėjo 10 d.: AAS 57 (1965), 788–792 psl.

[32] Plg. Pijaus XII kalbą **Prancūzijos aukštųjų katalikų institutų profesoriams ir studentams,** 1950 m. rugsėjo 21 d.: **Discorsi e Radiomessaggi** XII, 219–221 psl.; laišką **22. „Pax Romana" kongresui,** 1952 m. rugpiūčio 12 d.: **Discorsi e Radiomessaggi** XIV, 567–569 psl. — Jono XXIII kalbą **Katalikiškųjų Universitetų Federacijos na-**

Katalikiškuose universitetuose, kuriuose nėra atskiro teologijos fakulteto, tebūnie įsteigtas institutas arba katedra, kur būtų dėstoma teologija ir pasauliečiams studentams pritaikytu būdu. Kadangi įvairūs mokslai žengia pirmyn ypač specialiais moksliniais tyrinėjimais, tai aukštosiose katalikų mokyklose tebūnie kreipiamas ypatingas dėmesys į tuos institutus, kurie pirmoje eilėje tarnauja šitokiam moksliniam tyrinėjimui.

Šventasis Sinodas labai pataria plėtoti katalikiškus universitetus ir fakultetus, tinkamai paskirstytus po įvairias šalis. Tepasižymi jie ne skaičiumi, bet mokslo kokybe. Tebūnie jie lengvai prieinami gabesniems, nors ir ne taip turtingiems, studentams, ypač atvykstantiems iš naujųjų tautų.

Kadangi visuomenės ir pačios Bažnyčios ateitis labai artimai siejasi su aukštąsias mokyklas lankančio jaunimo išsiugdymu,[33] Bažnyčios ganytojams nepakanka uoliai rūpintis tik katalikų mokyklas lankančiųjų studentų dvasios gyvenimu. Siekdami visų savo vaikų dvasinio brendimo, bendrai pasitardami, vyskupai tesistengia, kad ir nekatalikiškuose universitetuose būtų katalikų studentų namai bei centrai, kuriuose gerai parinkti ir paruošti kunigai, vienuoliai ir pasauliečiai galėtų teikti nuolatinę pagalbą universitetą lankančio jaunimo sielai ir protui. Gabesni studentai, kurie atrodo tinkami dėstymo ir mokslinio tyrinėjimo darbui, ar jie lankytų katalikiškus, ar ki-

---

riams, 1959 m. balandžio 1 d.: **Discorsi, Messaggi, Colloqui** I, Roma 1960, 226–229 psl. — Pauliaus VI kalbą **Milano Katalikų Universiteto akademiniam senatui,** 1964 m. balandžio 5 d.: **Encicliche e Discorsi di Paolo VI,** II t., Roma 1964, 438–443 psl.

33 Plg. Pijaus XII kalbą **Romos Universiteto akademiniam senatui ir studentams,** 1952 m. birželio 15 d.: **Discorsi e Radiomessaggi** XIV, 208 psl.: „Vadovavimas rytojaus visuomenei yra pirmoje eilėje sudėtas į šiandieninių universiteto studentų dvasią ir širdį".

tokius universitetus, tebūnie ypač rūpestingai išmokslinami ir nukreipiami į profesūrą.

Teologinių mokslų fakultetai

11. Bažnyčia daug tikisi iš teologinių mokslų fakultetų veiklos.[34] Juk jiems ji patiki didžios svarbos pareigą: paruošti savuosius auklėtinius ne tik pastoraciniam darbui, bet ypač dėstyti aukštesniųjų bažnytinių studijų institutuose, savo pačių tyrinėjimais prisidėti prie tolimesnės šventųjų mokslų pažangos, prisiimti sunkesnius intelektualinio apaštalavimo uždavinius.

Pačiuose fakultetuose taip pat privalu išsamiau gilintis į įvairias teologijos sritis, kad vis geriau būtų suprastas šventasis Apreiškimas, plačiau atveriamas protėvių perduotasis krikščioniškosios išminties lobynas, plečiamas pokalbis su atsiskyrusiais broliais ir nekrikščionimis ir randamas atsakymas į mokslo pažangos iškeliamus klausimus.[35] Todėl bažnytiniai fakultetai, reikiamai peržiūrėję savo veikimo nuostatus, uoliai tesiekia teologijos ir su ja susijusių mokslų pažangos ir, panaudodami taip pat ir moderniuosius metodus bei priemones, tepadeda savo klausytojams imtis šiose srityse nuodugnesnių tyrinėjimų.

Mokyklų bendradarbiavimas

12. Šiandien vis daugiau bendradarbiaujama diecezinėje, valstybinėje ir tarptautinėje plotmėje. Auklėjimo srityje taip pat labai svarbu bendradarbiauti. Tad priva-

---

[34] Plg. Pijaus XI apašt. konst. **Deus Scientiarum Dominus,** 1931 m. gegužės 24 d.: AAS 23 (1931), 245–247 psl.

[35] Plg. Pijaus XII encikl. **Humani generis,** 568 t., 578 psl. — Pauliaus VI encikl. **Ecclesiam suam,** 637–659 psl. — II Vatikano susirinkimo dekr. **Ekumenizmas.**

lu visa padaryti, kad katalikškosios mokslo įstaigos derintų savo darbą ir veiktų bendrai su kitomis mokyklomis. Šitokio bendradarbiavimo reikalauja visos žmonių šeimos gerovė.[36]

Iš tokio darnesnio bendro veikimo reikia tikėtis gausesnių vaisių ypač aukštojo mokslo srityje. Todėl kiekviename universitete įvairūs fakultetai tepadeda vienas kitam, kiek jų dėstomieji dalykai leidžia. Ir patys universitetai tebendradarbiauja vieni su kitais, kartu suruošdami tarptautinius kongresus, pasidalydami atradimais, pasikeisdami kuriam laikui profesoriais ir imdamiesi kitokios iniciatyvos bendrai veiklai plėtoti.

Baigiamasis žodis

Šventasis Sinodas karštai ragina jaunuolius įsisąmoninti auklėtojo pareigų kilnumą ir būti didžiadvasiškai pasiruošusius jų imtis, ypač tose šalyse, kur dėl mokytojų stokos jaunimo auklėjimas atsiduria pavojuje.

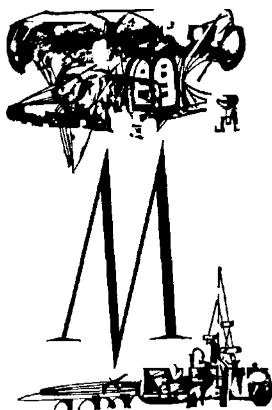
Tas pats Šventasis Sinodas taip pat pareiškia savo gilią padėką kunigams, vienuoliams, seserims ir pasauliečiams, kurie evangelišku pasišventimu atsideda prakilniam auklėjimo darbui įvairaus pobūdžio žmonėse, vidurinėse ir aukštosiose mokyklose ir ragina juos ištvermingai vykdyti savo uždavinį toliau bei stengtis taip įdiegti savo auklėtiniams Kristaus dvasią ir taip pasižymėti pedagoginėmis ir mokslinėmis žiniomis, kad ne tik padėtų atsinaujinti Bažnyčiai iš vidaus, bet kad taip pat išsaugotų ir dar labiau išryškintų palaimingą jos buvimą šiandieniniame pasaulyje, ypač intelektualų tarpe.

---

[36] Plg. Jono XXIII encikl. **Pacem in terris,** 284 psl. ir ištisai.

BAŽNYČIOS SANTYKIAI SU NEKRIKŠČIONIŲ RELIGIJOMIS

PAREIŠKIMAS

Įžanga

Mūsų metu, kai žmonija vis labiau vienijasi ir ryšiai tarp įvairių kraštų darosi vis glaudesni, Bažnyčia su didesniu atsidėjimu žvelgia į savo santykius su nekrikščionių religijomis. Vykdydama savo uždavinį — ugdyti vienybę ir meilę ne tik tarp atskirų žmonių, bet ir tarp tautų, pirmoje eilėje ji kreipia dėmesį į tai, kas visiems žmonėms yra bendra ir veda į tarpusavio draugystę.

Visi žmonės juk sudaro vieną bendruomenę. Viena yra visų kilmė, nes Dievas visą žmonių giminę apgyvendino žemės paviršiuje (plg. Apd. 17, 26). Vienas yra visų galutinis tikslas — Dievas. Jo apvaizda, jo rodomas gerumas ir išganymo planai apima visus (plg. Išm. 8, 1; Apd. 14, 17; Rom. 2, 6–7; 1 Tim. 2, 4), iki išrinktieji bus suburti šventajame mieste, kurį užlies Dievo spindesys ir kur tautos vaikščios jo dvasioje (plg. Apr. 21, 23 t.).

Įvairių religijų žmonės laukia atsakymo į slaptingas žmogiškosios būties mįsles, kurios ir šiandien, kaip kitados, skverbiasi į širdies gelmes. Kas yra žmogus? Kokia yra mūsų gyvenimo prasmė ir koks jo tikslas? Kas yra gėris ir kas nuodėmė? Iš kur kyla kančia ir kam ji skirta? Koks kelias veda į tikrąją laimę? Kas yra mirtis, teismas ir atlyginimas po mirties? Pagaliau, kas yra ta galutinė ir neišreiškiama paslaptis, supanti mūsų gyvenimą, iš kurios esame kilę ir į kurią veržiamės?

Įvairios nekrikščionių religijos

2. Nuo pat senovės iki mūsų dienų įvairiose tautose buvo vienaip ar kitaip įžvelgta paslaptinga jėga, glūdinti pasaulio būvyje ir žmogaus gyvenimo įvykiuose. Kartais užtinkame jose net aukščiausios Būtybės arba ir Tėvo pripažinimą. Tas pažinimas ir pripažinimas pripildo jų gyvenimą gilaus religinio jausmo. O su kultūros pažanga susijusios religijos į tuos pačius klausimus stengiasi atsakyti tikslesnėmis sąvokmos ir suprantamesne kalba. Taip induizmo sekėjai gilinasi į dieviškąją paslaptį ir ją išreiškia neišsemiama mitų gausa bei aštriamintės filosofijos užmojais. Jie ieško išsilaisvinimo iš mūsų slegiančios padėties arba įvairiopu asketiniu gyvenimu, arba giliu mąstymu, arba su meile ir pasitikėjimu glausdamiesi prie Dievo. Budizmas įvairiais savo pavidalais išpažįsta radi-

kalų šio kintančio pasaulio nepakankamumą ir moko, kokiu keliu, pamaldžiai ir pasitikinčiai gyvendami, žmonės gali prieiti tobulo išsilaisvinimo būsenos arba, remdamiesi savo jėgomis ar pagalba iš aukščiau, pasiekti aukščiausio apšvietimo. Panašiai ir kitos pasaulyje sutinkamos religijos stengiasi įvairiais būdais atsakyti į žmonių širdies nerimą, pasiūlydamos tam kelius, tai yra doktrinas, gyvenimo taisykles ir šventas apeigas.

Katalikų Bažnyčia neatmeta nieko, kas tose religijose yra teisinga ir šventa. Su nuoširdžia pagarba ji žvelgia į tuos veikimo ir gyvenimo būdus, į tuos nuostatus ir tiesas, kurie, nors daug kur skiriasi nuo jos pačios tikimų ir mokomų dalykų, tačiau neretai atspindi aną visus žmones apšviečiančią Tiesą. Tačiau kartu ji nuolat skelbia ir turi skelbti Kristų, kuris yra „kelias, tiesa ir gyvenimas" (Jn. 14, 6), kuriame žmonės randa religinio gyvenimo pilnatvę ir kuriame Dievas visa sutaikė su savimi (plg. 2 Kor. 5, 18–19).

Tad Bažnyčia ragina savo vaikus, kad sumaniai ir su meile kalbėdamiesi ir bendradarbiaudami su kitų religijų sekėjais ir šviesdami krikščioniškojo tikėjimo bei gyvenimo pavyzdžiu, pripažintų, išsaugotų ir ugdytų juose esantį dvasinį ir dorinį gėrį bei visuomenines-kultūrines vertybes.

Islamo religija

3. Bažnyčia taip pat su pagarba žvelgia į mahometonus, garbinančius vieną Dievą — gyvą ir esantį iš savęs, gailestingą ir visagalį dangaus bei žemės kūrėją,[1] kalbėjusį žmonėms. Jie stengiasi visa širdimi paklusti net slaptiems to Dievo nuosprendžiams, kaip jo klausė Abrao-

---

[1] Plg. šv. Grigaliaus VII **Epist. XXI ad Anzir (Nacir), regem Mauritaniae,** PL 148, 450 t.

mas, su kuriuo islamo tikėjimas taip mielai save sieja. Nors Jėzaus jie ir nepripažįsta Dievu, bet garbina jį kaip pranašą ir gerbia mergele likusią jo motiną Mariją bei kartais net pamaldžiai jos šaukiasi. Be to, jie laukia teismo dienos, kada Dievas atlygins visiems prikeltiesiems žmonėms. Todėl jie vertina dorą gyvenimą ir garbina Dievą ypač malda, išmalda ir pasninku.

Nors šimtmečių būvyje tarp krikščionių ir mahometonų buvo kilę daug nesantaikos ir priešiškumo, šventasis Sinodas ragina visus pamiršti praeitį, stengtis vienas kitą nuoširdžiai suprasti ir bendromis jėgomis saugoti bei nešti visiems žmonėms socialinį teisingumą, dorinį gėrį, taiką bei laisvę.

Žydų religija

4. Gilindamasis į Bažnyčios paslaptį, šis šventasis Sinodas prisimena ryšį, kuris Naujojo Testamento tautą dvasiškai jungia su Abraomo paderme.

Kristaus Bažnyčia juk pripažįsta, kad pagal išganomąjį Dievo planą jos tikėjimas ir išrinkimo pradžia sutinkama jau patriarchuose, Mozėje ir pranašuose. Ji išpažįsta, kad visi krikščionys, tikėjimu Abraomo vaikai (plg. Gal. 3, 7), buvo turėti mintyje pašaukiant tą patriarchą, o išrinktosios tautos išėjimas iš vergavimo žemės mistiniu būdu iš anksto vaizdavo Bažnyčios išganymą. Todėl Bažnyčia negali pamiršti, jog iš tos tautos, su kuria Dievas, parodydamas savo neapsakomą gailestingumą, teikėsi sudaryti Senąją Sandorą, ji yra gavusi Senojo Testamento apreiškimą ir kad ji semiasi maistą iš gerojo alyvmedžio šaknų, į kurių kamieną yra įskiepytos laukinės pagonių šakos (plg. Rom. 11, 17–24). Juk Bažnyčia tiki, kad Kristus, mūsų Taika, savo kryžiumi sutaikė žy-

dus ir pagonis ir iš abiejų savyje padarė viena (plg. Efez. 2, 14–16).

Bažnyčia taip pat turi prieš akis apaštalo Pauliaus žodžius apie savo tautiečius, „kuriems priklauso įsūnystė, ir garbė, ir sandora, ir įstatymdavystė, ir tarnavimas Dievui, ir pažadai, kuriems priklauso tėvai ir iš kurių kūnu yra kilęs Kristus“ (Rom. 9, 4–5), Mergelės Marijos sūnus. Ji prisimena, kad iš žydų tautos yra kilę apaštalai, Bažnyčios pamatai ir šulai, bei daugelis pirmųjų mokinių, kurie paskelbė pasauliui Kristaus Evangeliją.

Kaip Šventasis Raštas liudija, Jeruzalė nepažino savo aplankymo meto (plg. Lk. 19, 44), ir didelė dalis žydų Evangelijos nepriėmė, o ne vienas dargi priešinosi jos sklidimui (plg. Rom. 11, 28). Vis dėlto, kaip apaštalas sako, Dievui, kuris nesigaili duotųjų dovanų ir pašaukimo, žydai pasilieka labai brangūs dėl savo protėvių (plg. Rom. 11, 28–29).[2] Drauge su pranašais ir tuo pačiu apaštalu Bažnyčia laukia vienam Dievui težinomos dienos, kada visos tautos vienu balsu šauksis Viešpaties ir „tarnaus jam petys į petį“ (Sof. 3, 9; plg. Iz. 66, 23; Ps. 65, 4; Rom. 11, 11–32).

Kadangi toks gausus yra krikščionių ir žydų bendras dvasinis palikimas, šis šventasis Sinodas nori ugdyti ir skatinti jų abipusį pažinimą ir pagarbą, įsigyjamą ypač Šventojo Rašto teologinėmis studijomis bei brolišku pokalbiu.

Nors žydų vadovybė su savo šalininkais ir reikalavo Kristaus mirties (plg. Jn. 19, 6), bet tai, kas buvo įvykdyta jo kančios metu, negalima primesti nei visiems be skirtumo anuomet gyvenusiems žydams, nei šiandieniniams. Nors Bažnyčia yra naujoji Dievo tauta, žydai te-

---

[2] Plg. II Vatikano susirinkimo dogm. konst. **Bažnyčia**, 16 nr.

nebūnie pristatomi kaip Dievo atmestieji arba prakeiktieji, tarsi tai sektų iš Šventojo Rašto. Todėl visi težiūri, kad, aiškindami katekizmą arba skelbdami Dievo žodį, nemokytų ko nors, kas nesiderintų su Evangelijos tiesa ir Kristaus dvasia.

Be to, Bažnyčia, kuri atmeta visus bet kokių žmonių persekiojimus, atsimindama savo bendrą su žydais paveldėjimą ir vadovaudamasi ne politiniais motyvais, o evangeliška meile, apgailestauja bet kada ir bet kieno žydams rodytą neapykantą, jų persekiojimus bei kitokius antisemitizmo pasireiškimus.

Pagaliau Kristus, kaip Bažnyčia visuomet mokė ir tebemoko, degdamas didžia meile, laisvai pasirinko kančią ir mirtį už visų žmonių nuodėmes, kad visi pasiektų išganymą. Todėl Bažnyčios uždavinys yra skelbti Kristaus kryžių kaip visuotinės Dievo meilės ženklą ir visų malonių šaltinį.

Visuotinė brolybė

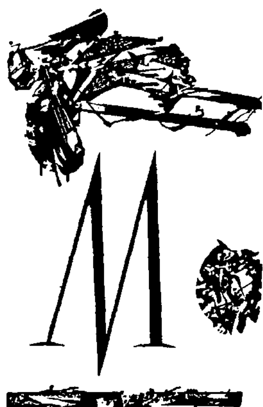
5. Negalime šauktis Dievo, visų Tėvo, jei atsisakome broliškai elgtis su kuriais nors žmonėmis, sukurtais būti jo paveikslu. Žmogaus santykiai su Dievu Tėvu ir broliais žmonėmis yra taip susiję, kad Šventasis Raštas sako: „Kas nemyli, tas nepažino Dievo“ (1 Jn. 4, 8).

Bažnyčia atmeta bet kokį žmonių nuvertinimą arba prievartavimą dėl rasės, spalvos, padėties ar religijos, kaip svetimą Kristaus dvasiai. Todėl šventasis Sinodas, eidamas apaštalų Petro ir Pauliaus pėdomis, karštai ragina visus krikščionis gražiai elgtis su pagonimis (plg. 1 Petr. 2, 12) ir, jei galima, kiek tai nuo jų priklauso, taikiai gyventi su visais žmonėmis (plg. Rom. 12, 18), kad tikrai būtų danguje esančiojo Tėvo vaikai (plg. Mt. 5, 45).

TIKĖJIMO LAISVĖ

PAREIŠKIMAS

ASMENS IR SAMBŪRIŲ VISUOMENINĖS IR PILIETINĖS TIKĖJIMO LAISVĖS TEISĖ

Įžanga

ūsų meto žmonės vis giliau įsisąmonina asmens vertybę.[1] Atsiranda vis daugiau reikalaujančių, kad bet ką darydami, žmonės patys apsispręstų ir atsakingai naudotųsi laisve, veiktų ne verčiami, o sąžinės vedami. Jie taip pat reikalauja apriboti pasaulinės valdžios teises,

---

[1] Plg. Jono XXIII encikl. **Pacem in terris**, 279, 265 psl. — Pijaus XII **kalėdinę kalbą**, 1944: AAS 37 (1945), 14 psl.

kad nebūtų perdaug siaurinama tauri asmens ir įvairių bendruomenių laisvė. Tos laisvės labiausiai reikalaujama dvasiniam žmogaus gėriui siekti, ypač kad būtų galima laisvai reikšti visuomenėje savo tikėjimą.

Rūpestingai atsižvelgdamas į minėtus troškimus ir norėdamas pareikšti, kaip labai jie derinasi su tiesa bei teisingumu, šis Vatikano Sinodas gilinasi į šventąją Bažnyčios tradiciją ir doktriną, iš kurių visuomet pasisemia naujų dalykų, darniai susietų su senaisiais.

Visų pirma šventasis Sinodas išpažįsta, jog pats Dievas yra žmonėms nurodęs kelią, kaip, jam tarnaudami, jie gali pasiekti išganymą ir laimę Kristuje. Tikime, jog šis vienintelis tikrasis kelias yra tikėjmas, kurio laikosi katalikiškoji ir apaštališkoji Bažnyčia ir kurį skelbti visiems žmonėms įpareigojo ją Viešpats Jėzus, sakydamas apaštalams: „Eikite tat ir mokykite visas tautas, krikštydami juos vardan Tėvo ir Sūnaus ir Šventosios Dvasios ir mokydami juos laikyti visa, ką tik esu jums sakęs“ (Mt. 28, 19–20). O žmonės visi privalo ieškoti tiesos, ypač tiesos apie Dievą ir jo Bažnyčią ir, pažinę ją, priimti ir jos laikytis.

Šventasis Sinodas taip pat išpažįsta, kad ši pareiga saisto žmonių sąžinę ir kad tiesa žmogų įtikina tik savo pačios veikimu švelniai, bet kartu ir galingai, įtaigodama jo protą. Toliau, kadangi žmonių reikalaujama garbinti Dievui tikėjimo laisvė reiškia laisvę nuo prievartos valstybėje, tai lieka visai nepaliestas tradicinis katalikybės mokslas apie žmonių ir bendruomenių dorines prievoles tikrajam tikėjimui ir vienintelei Kristaus Bažnyčiai

Pagaliau, kalbėdamas apie šią tikėjimo laisvę, šventasis Sinodas yra užsibrėžęs toliau plėtoti paskutiniųjų popiežių doktriną apie neliečiamas žmogaus asmens teises ir juridinę visuomenės santvarką.

Tikėjimo laisvės sąvoka ir pagrindas

2. Šis Vatikano Sinodas skelbia, jog asmuo turi tikėjimo laisvės teisę. Toji laisvė reiškia, kad tikėjimo srityje žmogui negali daryti prievartos kitas žmogus, visuomeninė grupė ar bet kokie žmonių vyresnieji. Kitais žodžiais, kiek leidžia teisėtos ribos, tikėjimo srityje niekas negali būti nei verčiamas elgtis prieš savo sąžinę, nei trukdomas ja sekti, darydamas bet ką privačiai arba viešai, vienas arba drauge su kitais. Be to, Susirinkimas pareiškia, jog tikėjimo laisvės teisė yra pagrįsta pačia žmogaus asmens vertybe, kuri pažįstama iš apreikštojo Dievo žodžio ir protu.[2] Ši asmens teisė į tikėjimo laisvę taip turi būti pripažįstama juridinėje visuomenės santvarkoje, kad pasidarytų pilietine teise.

Žmonės yra asmenys, apdovanoti protu bei laisva valia, ir dėl to atsakingi už save. Juos visus pati jų prigimtis traukia ir drauge doriškai įpareigoja ieškoti tiesos, ypatingai religijos srityje. Jie taip pat privalo pažintos tiesos laikytis ir pagal jos reikalavimus tvarkyti savo gyvenimą. Tą pareigą žmonės tik tuomet tegali vykdyti savo prigimtį atitinkančiu būdu, kai yra laisvi nuo psichologinės ir išorinės prievartos. Tad tikėjimo laisvė yra pagrįsta ne subjektyviu asmens nusistatymu, bet pačia jo prigimtimi. Todėl teisę būti neverčiamam turi ir tie asmenys, kurie nevykdo savo pareigos ieškoti ir laikytis tiesos; jei tik deramai išlaikoma viešoji tvarka, negalima kliudyti ta teise naudotis.

---

[2] Plg. Jono XXIII encikl. **Pacem in terris,** 260–261 psl. — Pijaus XII **kalėdinę radijo kalbą,** 1942: AAS 35 (1943), 19 psl. — Pijaus XI encikl. **Mit brennender Sorge,** 1937 m. kovo 14 d.: AAS 29 (1937), 160 psl. — Leono XIII encikl. **Libertas,** 1888 m. birželio 20 d.: **Leonis XIII Acta,** VIII t., 237–238 psl.

3. Dalykas dar labiau išryškėja, prisiminus, kad aukščiausioji žmogaus gyvenimo norma yra pats dieviškasis, amžinasis, objektyvus bei visuotinis įstatymas, kuriuo Dievas pagal savo išminties ir meilės planą tvarko, kreipia ir valdo visą pasaulį bei visus žmonių bendruomenės kelius. Dievas padaro žmogų šio savo įstatymo dalininku, kad, švelniu jo apvaizdos sutvarkymu, žmogus galėtų vis geriau ir geriau pažinti nekintančiąją tiesą.[2a] Todėl kiekvienas turi pareigą, taigi ir teisę, ieškoti religinės tiesos, kad, panaudodamas tinkamas priemones ir vadovaudamasis išmintimi, padarytų teisingus ir tikrus sąžinės sprendimus.

Tiesos reikia ieškoti žmogaus asmens vertybę ir visuomeninę jo prigimtį atitinkančiu būdu, taigi laisvai naudojantis mokymu ir švietimu, bendravimu bei pokalbiu, kur vieni kitiems išdėsto jų surastą tiesą arba tiesą, kurią jie tariasi suradę, kad tuo padėtų vieni kitiems jos ieškoti. O pažintą tiesą privalu savo paties apsisprendimu priimti ir jos tvirtai laikytis.

Dievo įstatymo reikalavimus žmogus suvokia ir pripažįsta savo sąžine. Jos balso jis privalo ištikimai klausyti bet ką veikdamas, kad galėtų pasiekti Dievą, savo tikslą. Todėl jis negali būti verčiamas ką nors daryti prieš savo sąžinę. Bet taip pat negalima trukdyti jam elgtis, kaip jo sąžinė reikalauja, ypač tikėjimo srityje. Juk pačia savo prigimtimi religija ypatingai yra reiškiama valingais ir laisvais vidiniais aktais, kuriais žmogus kreipiasi tiesiog į Dievą. Šios rūšies aktų grynai žmogiška vyresnybė

[2a] Plg. šv. Tomo **Summa Theol.** I–II, q. 91, a. 1; q. 93, a. 1–2.

negali nei įsakyti, nei uždrausti.[3] O visuomeninė žmogaus prigimtis reikalauja vidinius tikėjimo aktus pareikšti išorėje, religijos srityje bendrauti su kitais, išpažinti savo tikėjimą bendruomeniniu būdu. Todėl daroma neteisybė ir pažeidžiama pati Dievo nustatytoji santvarka, jeigu žmogui paneigiama laisvė reikšti visuomenėje savo tikėjimą, kai tuo jis neardo teisėtos viešosios tvarkos.

Be to, religiniai veiksmai, kuriais, vidinio apsisprendimo vedami, žmonės privačiai ir viešai kreipiasi į Dievą, savo prigimtimi stovi aukščiau žemiškųjų ir laikinųjų dalykų plotmės. Tad pasaulinė vyresnybė, kurios tikslas yra rūpintis bendrąja žemiška gerove, privalo taip pat pripažinti bei remti ir religinį piliečių gyvenimą. Tačiau pabrėžtina, jog ji peržengia savo ribas, jei užsimoja religinius veiksmus tvarkyti arba trukdyti.

Religinių bendruomenių laisvė

4. Laisvę arba neprievartavimą tikėjimo srityje paskiriems asmenims reikia pripažinti ir tuomet, kai jie veikia bendruomeniškai, nes religinių sambūrių reikalauja visuomeninė žmogaus ir pačios religijos prigimtis.

Taigi, jei tik nepažeidžiami teisėti viešosios tvarkos reikalavimai, religinėms bendruomenėms pačia teise turi būti palikta laisvė valdytis savais įstatymais, garbinti aukščiausiąją Būtybę viešomis apeigomis, padėti savo narių religinei veiklai ir doktrinai ir plėtoti institucijas, kurių nariai padeda vieni kitiems gyventi pagal savo tikėjimo reikalavimus.

Religinės bendruomenės taip pat turi teisę laisvai, nevaržomos valstybės įstatymų arba administracinių po-

---

[3] Plg. Jono XXIII encikl. **Pacem in terris**, 270 psl. — Pauliaus VI **radijo kalbą**, 1964 m. gruodžio 22 d.: AAS 57 (1965), 181–182 psl. — šv. Tomo **Summa Theol.** I–II, q. 91, a. 4 c.

tvarkių, rinkti, ruošti, paskirti bei perkelti savo pareigūnus, palaikyti ryšius su savo vadovybe ir su kitose pasaulio dalyse esančiomis religinėmis bendruomenėmis, įsiruošti tikėjimo tikslams tarnaujančius pastatus, įsigyti reikalingo turto ir juo naudotis.

Be to, religinės bendruomenės turi teisę netrukdomos viešai mokyti ir liudyti savo tikėjimą žodžiu ir raštu. Tačiau, skleidžiant tikėjimą ir įvedant jo papročius, visuomet vengtina bet kokių veiksmų, kurie dvelktų prievarta arba negarbingu, netinkamu įkalbinėjimu, ypač kai eina kalba apie mažiau apsišvietusius bei vargingesniuosius. Į tokį elgesį reikia žiūrėti kaip į piktnaudžiavimą savąja teise ir nepaisymą kitų teisių.

Tikėjimo laisvė taip pat reikalauja netrukdyti religinėms grupėms laisvai rodyti savojo mokslo pajėgumo visuomenei tvarkyti ir visai žmogiškajai veiklai sugyvinti. Pagaliau visuomenine žmogaus prigimtimi ir pačia religijos esme remiasi teisė, vadovaujantis savo tikėjimu, laisvai šaukti susirinkimus arba steigti auklėjimo, kultūros, labdaros bei socialinės veiklos organizacijas.

Religinė šeimos laisvė

5. Kadangi kiekviena šeima yra bendruomenė su savomis, pirminėmis teisėmis, tai visų šeimų teisė yra tvarkyti savo namų židinio religinį gyvenimą, kuriam vadovauja tėvai. Tėvai turi teisę pagal savo religinius įsitikinimus nustatyti, koks religinis švietimas teiktinas jų vaikams. Tad civilinė valdžia turi pripažinti tėvų teisę tikrai laisvai pasirinkti mokyklas arba kitas auklėjimo priemones, ir, dėl šio pasirinkimo laisvės, nevalia tiesiogiai arba netiesiogiai apsunkinti jų neteisingomis naštoms. Be to, tėvų teisės pažeidžiamos, jei vaikai verčiami lankyti pa-

mokas, neatitinkančias gimdytojų religinių įsitikinimų, arba jei visiems yra užmetamas vienintelis auklėjimo būdas, iš kurio yra visiškai išjungtas religinis formavimas.

Tikėjimo laisvės ugdymas

6. Kadangi bendroji gerovė, kuri yra visuomeninio gyvenimo sąlygų visuma, įgalinanti pilniau ir lengviau pasiekti savo tobulumą, ypač išauga galint naudotis žmogaus asmens teisėmis ir atlikti jo pareigas,[4] tai rūpintis tikėjimo laisvės teise privalo ir paskiri piliečiai, ir visuomeninės grupės, ir pasaulinė valdžia, ir Bažnyčia, ir kitos religinės bendruomenės, kiekvienas vis kitaip, žiūrint jų ypatingos pareigos bendrajam gėriui.

Saugoti ir ugdyti neliečiamas žmogaus teises yra esminė kiekvienos pasaulinės vyresnybės pareiga.[5] Todėl civilinė valdžia privalo teisingais įstatymais ir kitomis sėkmingomis priemonėmis saugoti visų piliečių tikėjimo laisvę ir sudaryti tinkamas sąlygas religiniam gyvenimui plėtotis, kad piliečiai iš tikrųjų galėtų naudotis ta tikėjimo laisve ir atlikti jo prievoles, o pati visuomenė džiaugtųsi teisingumo ir taikos gėrybėmis, kylančiomis iš žmonių ištikimybės Dievui ir jo šventajai valiai.[6]

Jei dėl ypatingų kurios nors tautos aplinkybių viena religinė bendruomenė yra specialiu būdu pripažįstama civiliniais valstybės įstatymais, reikia drauge pripažinti ir saugoti visų piliečių bei religinių bendruomenių teisę laisvai savo tikėjimą reikšti.

---

[4] Plg. Jono XXIII encikl. **Mater et Magistra,** 417 psl.; encikl. **Pacem in terris,** 273 psl.

[5] Plg. Jono XXIII encikl. **Pacem in terris,** 273–274 psl. — Pijaus XII **radijo kalbą,** 1941 m. birželio 1 d.: AAS 33 (1941), 200 psl.

[6] Plg. Leono XIII encikl. **Immortale Dei,** 1885 m. lapkričio 1 d.: ASS 18 (1885), 161 psl.

Pagaliau civilinė valdžia privalo žiūrėti, kad teisinė piliečių lygybė, kuri yra visos bendruomenės gerovės dalis, niekuomet nei viešai, nei slapta nebūtų pažeidžiama dėl religinių motyvų ir kad nebūtų jokios diskriminacijos.

Iš to seka, kad civilinei valdžiai nevalia varu, bauginimu ar kitomis priemonėmis versti piliečius išpažinti arba atmesti bet kokią religiją arba kam nors neleisti įsijungti į religinę bendruomenę arba iš jos išstoti. Juo labiau prieštaraujama Dievo valiai ir šventoms asmens bei tautų šeimos teisėms, kai kokiu nors būdu naudojama jėga tikėjimui griauti arba jį trukdyti visoje žmonijoje, kurioje nors šalyje ar kurioje nors gyventojų grupėje.

Tikėjimo laisvės ribos

7. Teisė laisvai reikšti savo tikėjimą įgyvendinama bendruomenėje, todėl jos naudojimą privalu tvarkyti tam tikromis normomis.

Naudojantis bet kokiomis laisvėmis, reikia laikytis asmeninio ir visuomeninio atsakingumo principo. Doros įstatymas įpareigoja paskirus žmones ir jų sambūrius, naudojantis savosiomis teisėmis, atsižvelgti ir į kitų teises, ir į savo prievoles kitiems, ir į visų bendrąją gerovę. Su visais reikia elgtis teisingai ir žmoniškai.

Be to, kadangi civilinė bendruomenė turi teisę gintis nuo blogybių, kurios gali kilti iš piktnaudžiavimo tikėjimo laisve, nuo jų apsaugoti pirmoje eilėje yra civilinės valdžios pareiga. Tačiau tai ji privalo atlikti ne savavaliaudama ar neteisingai remdama vieną pusę, o laikydamasi teisės normų, kurios atitinka objektyvinę dorovinę santvarką. Tos normos reikalingos, kad būtų sėkmingai saugomos ir taikingai derinamos visų piliečių teisės, kad būtų pakankamai rūpinamasi kilnia viešąja taika, kuri

yra teisingumu besiremiąs tvarkingas sugyvenimas, ir kad būtų reikiamai laikomasi viešosios dorovės. Visa tai yra pagrindinė bendrosios gerovės dalis, vadinama viešąja tvarka. Šiaipjau visuomenėje turi būti išlaikytas pilnos laisvės principas, kuris reikalauja pripažinti žmogui kuo daugiausia laisvės, apribojant ją tik, kada ir kiek tai reikalinga.

Mokymas naudotis laisve

8. Mūsų meto žmonės yra veikiami daugeriopo spaudimo ir yra atsidūrę pavojuje netekti galios laisvai vadovautis savo pačių sprendimu. Antra vertus, daugelis yra linkę laisvės vardu atmesti bet kokią priklausomybę nuo kitų ir mažai kreipti dėmesio į klusnumo pareigą.

Todėl šis Vatikano Sinodas ragina visus, ypač auklėtojus, stengtis taip išugdyti žmones, kad jie laikytųsi dorovės dėsnių, klausytų teisėtos valdžios ir pamėgtų tikrą laisvę; taigi žmones, kurie, spręsdami savo protu, remtųsi tiesos šviesa, veikdami vadovautųsi atsakomybės jausmu ir stengtųsi siekti to, kas yra tikra ir teisinga, noriai bendradarbiaudami su kitais.

Taigi tikėjimo laisvė turi taip pat padėti žmonėms atsakingiau vykdyti savo visuomeninio gyvenimo pareigas ir tam ji turi būti skirta.

II. Apreiškimo žvilgsnis į tikėjimo laisvę

Tikėjimo laisvės šaknys Apreiškime

9. Tai, ką šis Vatikano Sinodas skelbia apie tikėjimo laisvės teisę, yra pagrįsta asmens vertybe. Amžių patirtis pilniau atskleidė žmogaus protui, ko toji vertybė reikalauja. Ši laisvės doktrina taip pat turi savo šaknis Dievo

Apreiškime, todėl juo švenčiau privalo jos laikytis krikščionys.

Nors Apreiškimas tiesiogiai nemini laisvės nuo išorinės prievartos tikėjimo srityje teisės, tačiau jis nusako visą asmens vertybės apimtį, parodo, kaip Kristus gerbė žmogaus laisvę, susiduriant jam su pareiga tikėti Dievo žodžiu, ir atskleidžia mums dvasią, kurią ano didžiojo Mokytojo sekėjai privalo turėti bei kuria turi vadovautis kiekviename žingsnyje. Visa tai paryškina bendruosius principus, kuriais remiasi tikėjimo laisvės doktrina šiame pareiškime. Tikėjimo laisvė visuomenėje ypač pilnai derinasi su laisve, būdinga krikščioniškojo tikėjimo aktui.

Tikėjimo akto laisvė

10. Vienas iš pagrindinių katalikybės dėsnių sako, jog žmogus turi atsakyti Dievui laisvu tikėjimu; todėl niekas negali būti verčiamas priimti tikėjimą prieš savo norą.[7] Šį dėsnį, paimtą iš Dievo žodžio, nuolat skelbė Bažnyčios Tėvai.[8] Mat, tikėjimo aktas pačia savo prigimtimi

[7] Plg. **Kanoninio teisyno** 1351 kan. — Pijaus XII kalbą **Rotos tribunolo teisėjams ir kitiems pareigūnams**, 1946 m. spalio 6 d.: AAS 38 (1946), 394 psl.; encikl. **Mystici Corporis**, 243 psl.

[8] Plg. Laktancijaus **Divinarum Institutionum** V, 19: CSEL 19, 463–464, 465 usl.; PL 6, 614 ir 616 — šv. Ambraziejaus **Epist. ad Valentinianum Imp.** (Epist. 21): PL 16, 1005 — šv. Augustino **Contra litteras Petiliani**, II, 83: CSEL 52, 112 usl.; PL 43, 315; plg. **Decretum Gratiani**, C. 23, q. 5, c. 33 (Friedberg I, 939); **Epist.** 23: PL 33, 98; **Epist.** 34: PL 33, 132; **Epist.** 35: PL 33, 135 — šv. Grigaliaus Did. **Epist. ad Virgilium et Theodorum Episcopos Massiliae Galliarum**, Registrum Epistolarum I, 45: **Monumenta Germaniae Historica**, Epist. 1, 72 psl.; PL 77, 510–511; **Epist. ad Iohannem Episcopum Contantinopolitanum**, Registrum Epistolarum III, 52: **Monumenta Germaniae Historica**, Epist. 1, 210 psl.; PL 77, 649; plg. **Decretum Gratiani**, D. 45, c. 1 (Friedberg I, 160) — IV Toledo susirininkimo 57. sk.: Mansi 10, 633; plg. **Decretum Gratiani**, D. 45, c. 5 (Friedberg I, 161–162) — Klemensą III: **Litterae Decretales**: Decretalium collectiones X, V, 6, 9 (Friedberg II, 774) — Inocento III **Epist. ad Arelatensem Archiepiscopum**: Decretalium collectiones X, III, 42, 3 (Friedberg II, 646).

yra laisvas veiksmas, nes žmogus, Išganytojo Kristaus atpirktas ir pašauktas būti įsūnytu vaiku (plg. Efez. 1, 5), tik tuomet gali bendrauti su apsireiškiančiu Dievu, kai, Tėvo traukiamas (plg. Jn. 6, 44), jam nusilenkia protingu ir laisvu tikėjimu.

Taigi žmonėms statomas reikalavimas religijos srityje nedaryti jokios prievartos pilnai derinasi su tikėjimo esme. Tikėjimo laisvės pripažinimas nemažai padeda sukurti aplinkai, kurioje žmonės gali būti nekliudomai kviečiami į krikščionių tikėjimą, jį noriai priimti ir aktyviai visu savo gyvenimu jį išpažinti.

Kristaus ir apaštalų elgesys

11. Dievas šaukia žmones tarnauti jam dvasia ir tiesa, įpareigodamas sąžinę, bet nedarydamas prievartos. Jis atsižvelgia į kilnumą savo sukurtojo žmogaus asmens, kuris turi pats apsispręsti ir likti laisvas.

Tai ypač sušvito Jėzuje Kristuje, kuriame Dievas tobulai apreiškė save ir savo kelius. Kristus, mūsų Mokytojas ir Viešpats (plg. Jn. 13, 13), romus ir nuolankiaširdis (plg. Mt. 11, 29), kantriai traukė bei kvietė pas save mokinius (plg. Mt. 11, 28–30; Jn. 6, 67–68). Tiesa, jis rėmė ir patvirtino savo žodžius stebuklais; tačiau tai jis darė norėdamas sužadinti ir sustiprinti klausytojų tikėjimą, o ne juos priversti.[9] Taip, jis barė klausytojus už netikėjimą, bet nubausti juos paliko Dievui teismo dieną (plg. Mt. 11, 20–24; Rom. 12, 19–20; 2 Tes. 1, 8). Siųsdamas apaštalus į pasaulį, jis sakė: „Kas tikės ir bus pakrikštytas, tas bus išganytas; o kas netikės, bus pasmerktas" (Mk. 16, 16). Tačiau, žinodamas, kad drauge su kviečiais

---

[9] Plg. Mt. 9, 28–29; Mk. 9, 23–24; 6, 5–6. Plg. Pauliaus VI encikl. **Ecclesiam suam**, 642–643 psl.

yra pasėta ir raugių, jis liepė leisti abejiems augti iki piūties, kuri bus pasaulio pabaigoj (plg. Mt. 13, 30 ir 40–42).

Nenorėdamas būti politinis mesijas, valdąs jėga (plg. Mt. 4, 8–10; Jn. 6, 15), Kristus vadino save Žmogaus sūnumi, kuris atėjo, „kad jis pats tarnautų ir duotų savo gyvybę kaip atvadavimą už daugelį" (Mk. 10, 45). Jis elgėsi kaip tobulas Dievo tarnas (plg. Iz. 42, 1–4), kuris „nenulauš sutrintos nendrės ir neužgesins gruzdančio dagčio" (Mt. 12, 20). Jis pripažino civilinę valdžią ir jos teises, liepdamas mokėti ciesoriui mokestį. Tačiau jis aiškiai ragino pagerbti aukštesnes Dievo teises: „Atiduokite tat, kas ciesoriaus, ciesoriui, ir kas Dievo, Dievui" (Mt. 22, 21). Pagaliau jis baigė savo apreiškimą, ant kryžiaus apvainikuodamas atpirkimo darbą, kad juo atneštų žmonėms išganymą ir tikrąją laisvę. Jis liudijo tiesą (plg. Jn. 18, 3), tačiau prieštaraujantiems nenorėjo jos primesti jėga. Jo karalystė nekuriama kardo kirčiais (plg. Mt. 26, 51–53; Jn. 18, 36). Ji įsitvirtina tiesos liudijimu ir priėmimu, o auga meile, kuria ant kryžiaus pakeltasis Kristus traukia žmones prie savęs (plg. Jn. 12, 32).

Kristaus žodžio ir pavyzdžio išmokyti, tuo pačiu keliu ėjo ir apaštalai. Nuo pat pirmųjų Bažnyčios dienų Kristaus mokiniai stengėsi laimėti žmones Viešpačiui ne prievartos veiksmais ir ne Evangelijos nevertu gudravimu, bet ypatingai Dievo žodžio galia (plg. 1 Kor. 2, 3–5; 1 Tes. 2, 3–5). Jie drąsiai visiems skelbė žinią apie Gelbėtoją Dievą, „kuris nori, kad visi žmonės būtų išganyti ir pasiektų tiesos pažinimą" (1 Tim. 2, 4). Tačiau drauge jie gerbė silpnuosius, net jei šie klydo, tuo parodydami, jog „kiekvienas mūsų duos už save Dievui apyskaitą" (Rom. 14, 12)[10] ir kad dėl to privalo klausyti savo sąžinės.

---

[10] Plg. Rom. 14, 1–23; 1 Kor. 8, 9–13; 10, 23–33.

Kaip Kristus, taip ir apaštalai visuomet stengėsi liudyti Dievo tiesą; be baimės jie rodėsi prieš žmones bei vyresniuosius „ir skelbė su pasitikėjimu Dievo žodį“ (Apd. 4, 31; plg. Efez. 6, 19–20). Jie tvirtai tikėjo, kad Evangelija yra Dievo jėga išganyti kiekvienam tikinčiajam (plg. Rom. 1, 16). Paniekinę visus „kūniškus ginklus“ (plg. 2 Kor. 10, 4; 1 Tes. 5, 8–9), jie skelbė Dievo žodį, sekdami Kristaus romumo ir kuklumo pavyzdžiu. Jie pilnai pasikliovė dieviška to žodžio jėga sugriauti Dievui priešingoms galioms (plg. Efez. 6, 11–17) ir pastūmėti žmones, kad jie tikėtų Kristų ir jo klausytų (plg. 2 Kor. 10, 3–5).

Kaip Mokytojas, taip ir apaštalai pripažino teisėtą civilinę valdžią: „Nėra valdžios, kaip tik iš Dievo“ — moko apaštalas ir todėl įsako: „Kiekvienas tepasiduoda aukštesniosioms vyresnybėms; ... kas priešinasi valdžiai, tas priešinasi Dievo sutvarkymui“ (Rom. 13, 1–2; plg. 1 Petr. 2, 13–17). Tačiau jie taip pat nepabijojo prieštarauti civilinei valdžiai, jeigu ji ėjo prieš šventąją Dievo valią: „Dievo reikia labiau klausyti, kaip žmonių“ (Apd. 5, 29; plg. Apd. 4, 19–20). Šiuo keliu visais amžiais ir visame pasaulyje ėjo nesuskaitomi kankiniai ir tikintieji.

Bažnyčia — Kristaus ir apaštalų sekėja

12. Ištikima Evangelijos tiesai, Bažnyčia seka Kristaus ir apaštalų pėdomis, pripažindama, jog tikėjimo laisvės reikalavimas atitinka žmogaus kilnybę bei Dievo apreiškimą, ir tą laisvę ugdydama. Tą iš Mokytojo ir apaštalų gautą doktriną laiko būvyje ji saugojo ir perdavė iš kartos į kartą. Nors keliaujančios per besikaitaliojančius žmonių istorijos tarpsnius Dievo tautos elgesio būdas kartais ir ne taip derinosi su Evangelijos dvasia ar net

buvo jai priešingas, tačiau visuomet išliko nepaliesta Bažnyčios doktrina, jog niekas negali būti verčiamas tikėti.

Taip Evangelijos raugas ilgai veikė žmonių dvasią ir daug padėjo laiko būvyje pilniau pažinti asmens kilnybę ir subrandinti įsitikinimą, jog tikėjimo srityje valstybė privalo užtikrinti asmeniui saugumą nuo bet kokios prievartos.

Bažnyčios laisvė

13. Iš visų Bažnyčios, ir net visos žemiškosios bendruomenės, gerovės dalykų, kurie visur ir visada turi būti saugomi ir ginami nuo bet kokio pažeidimo, tikrai svarbiausias yra galėjimas Bažnyčiai naudotis tokia tikėjimo laisve, kokios reikia rūpintis žmonių išganymu.[11]

Toji laisvė yra šventa. Pats vienatinis Dievo Sūnus ją suteikė Bažnyčiai, įsigytai savo krauju. Ta laisvė Bažnyčiai yra taip būdinga, kad ją griaunantieji priešinasi Dievo valiai. Ji yra pagrindinis dėsnis santykiams tarp Bažnyčios ir pasaulinių valdovų bei visos civilinės santvarkos.

Žmonių bendruomenėje Bažnyčia reikalauja sau laisvės iš kiekvienos valdžios, kaip dvasinis autoritetas, kaip ta, kuri yra Viešpaties Kristaus įsteigta ir dieviškojo įsakymo įpareigota eiti į visą pasaulį ir skelbti Evangeliją visai kūrinijai (plg. Mk. 16, 15; Mt. 28, 18–20).[12] Ji taip pat reikalauja sau laisvės kaip sambūris žmonių, turinčių teisę gyventi valstybėje pagal krikščioniškojo mokslo nuostatus.[13]

---

[11] Plg. Leono XIII laišką **Officio sanctissimo,** 1887 m. gruodžio 22 d.: ASS 20 (1887), 269 psl.; laišką **Ex litteris,** 1887 m. balandžio 7 d.: ASS 19 (1886), 465 psl.

[12] Plg. Pijaus XII encikl. **Summi Pontificatus,** 1939 m. spalio 20 d.: AAS 31 (1939), 445–446 psl.

[13] Plg. Pijaus XI laišką **Firmissimam constantiam,** 1937 m. kovo 28 d.: AAS 29 (1937), 196 psl.

Iš tikrųjų, ir teisiškai ir gyvenime visą laiką nepriklausomai vykdyti savo dieviškąjį uždavinį Bažnyčia gali tik ten, kur tikėjimo laisvės principas yra ne tik paskelbtas žodžiu ir įstatymo patvirtintas, bet kur jis yra ir nuoširdžiai įgyvendintas. Šitokio nepriklausomumo Bažnyčios vyresnieji vis labiau ir labiau yra sau reikalavę.[14] Krikščionys, kaip ir kiti žmonės, turi pilietinę teisę nekliudomai elgtis pagal savo sąžinę. Tad tikroji Bažnyčios nepriklausomybė pilnai derinasi su ta tikėjimo laisve, kurios teisė turi būti pripažinta ir įstatymais garantuota visiems žmonėms bei jų bendruomenėms.

Bažnyčios uždavinys

14. Norėdama įvykdyti dieviškąjį įsakymą „Mokykite visas tautas“ (Mt. 28, 19), Katalikų Bažnyčia turi visa daryti, „kad Dievo žodis sklistų ir būtų šlovinamas“ (2 Tes. 3, 1). Todėl visų pirma ji ragina savo vaikus „melstis, prašyti, dėkoti už visus žmones... Tai yra gera ir patinka mūsų Išganytojui Dievui, kurs nori, kad visi žmonės būtų išganyti ir pasiektų tiesos pažinimą“ (1 Tim. 2, 1–4).

Formuodami savo sąžinę, krikščionys privalo stropiai žiūrėti šventojo ir tikrojo Bažnyčios mokslo.[15] Juk Kristaus noru Katalikų Bažnyčia yra tiesos mokytoja. Jai pavesta skelbti ir autoritetingai mokyti tiesą, kuri yra Kristus. Jos uždavinys taip pat savo autoritetu pasakyti ir patvirtinti dorovinius principus, plaukiančius iš pačios žmogaus prigimties. Krikščionys, be to, privalo stengtis išmintingai, „Šventąja Dvasia ir neveidmaininga meile,

---

[14] Plg. Pijaus XII kalbą **Ci riesce**, 1953 m. gruodžio 6 d.: AAS 45 (1953), 802 psl.

[15] Plg. Pijaus XII **radijo kalbą**, 1952 m. kovo 23 d.: AAS 44 (1952), 270–278 psl.

tiesos žodžiu" (2 Kor. 6, 6–7) bendrauti su tais, kurie Bažnyčiai nepriklauso, skleisti gyvenimo šviesą su visu pasitikėjimu (plg. Apd. 4, 29) ir apaštališka drąsa, bei būti pasiruošę net pralieti savo kraują.

Kristaus mokinys yra griežtai savo Mokytojo įpareigotas iš jo gautąją tiesą vis geriau pažinti, ištikimai skelbti, uoliai ginti, tačiau nenaudoti šiam tikslui priemonių, priešingų Evangelijos dvasiai. Kristaus meilė jį taip pat ragina meiliai, išmintingai ir kantriai elgtis su tais žmonėmis, kurie klaidingai tiki arba kurie tikėjimo nepažįsta.[16] Tad reikia žiūrėti ir pareigų Kristui, gaivinančiam Žodžiui, kurį reikia skelbti, ir asmens teisių, ir Dievo malonės, per Kristų duodamos žmogui, kuris kviečiamas laisvai priimti ir išpažinti tikėjimą.

Baigiamasis žodis

15. Taigi aišku, kad dabartinio meto žmonės trokšta laisvai išpažinti savo tikėjimą privačiame ir viešajame gyvenime. Tikėjimo laisvė netgi yra įrašyta į daugelio valstybių konstitucijas kaip pilietinė teisė ir iškilmingai pripažinta tarptautiniais dokumentais.[17] Tačiau netrūksta kraštų, kurių konstitucijomis, tiesa, pripažįstama tikėjimo laisvė, bet kuriuose valdantieji stengiasi atitraukti piliečius nuo religijos, o religinių bendruomenių gyvenimą kiek galėdami apsunkinti ir išstatyti į pavojų.

Su džiaugsmu sveikindamos anuos guodžiančius mūsų meto ženklus ir su liūdesiu pasisakydamas prieš šiuos apgailėtinus faktus, šventasis Sinodas ragina katalikus ir prašo visus žmones su didžiausiu atsidėjimu apsvarstyti, kaip labai tikėjimo laisvė yra reikalinga ypač dabartinėse

---

[16] Plg. Jono XXIII encikl. **Pacem in terris**, 299–300 psl.
[17] Plg. t.p., 295–296 psl.

žmonijos sąlygose. Juk visos tautos kaskart labiau suartėja, skirtingų kultūrų ir religijų žmones jungia vis glaudesni ryšiai, pagaliau didėja kiekvieno asmeninės atsakomybės jausmas. Tad norint kurti ir stiprinti taikų bei darnų žmonių tarpusavio sugyvenimą, reikia, kad visame pasaulyje tikėjimo laisvė būtų įstatymų apsaugota ir kad būtų laikomasi aukščiausiųjų asmens pareigų ir teisių laisvai gyventi savo religija visuomenėje.

Teduoda Dievas ir visų Tėvas, kad žmonių šeima, stropiai saugodama tikėjimo laisvę visuomenėje, Kristaus malone ir Šventosios Dvasios galia pasiektų aną kilniąją bei amžinąją „Dievo vaikų garbės laisvę“ (Rom. 8, 21).

PREL. IGNAS ALBAVIČIUS
šios knygos mecenatas

Prel. Ignas Albavičius

Gimė 1890 m. liepos mėn. 29 d. Lazdijuose, Lietuvoje, ir ten baigė pradžios mokyklą. Gimnaziją lankė Novorosijske, Kunigų Seminariją Seinuose (1907–1912). Kunigu įšventintas 1912 m. gruodžio mėn. 21 d. Studijas gilino Gregorianumo universitete Romoje (1912–1914) ir ten įsigijo filosofijos licencijato laipsnį. Toliau tęsti studijas sutrukdė Didysis karas, užklupęs 1914 m. vasarą atvykusį į J. A. Valstybes. Pasiliko darbuotis Čikagos, Ill., vyskupijoje. 1914–1918 m. buvo šv. Jurgio parapijos vikaras, 1918–1940 m. Dievo Apvaizdos parapijos klebonas Čikagoje (1927 m. ten pastatydino bažnyčią) ir 1940–1966 m. Šv. Antano parapijos Cicero, Ill., klebonas (pastatydino mokyklą). 1966 m. kovo 4 d. išėjo į pensiją išsitarnavusio klebono titulu. 1954 m. liepos mėn. 7 d. Šv. Tėvo buvo pakeltas prelatu Right Reverend titulu. Šalia tiesioginės pastoracijos gyvai reiškėsi visuomeniniame darbe. Nuo 1920 metų yra ėjęs L. K. Federacijos pirmininko, iždininko ir vicepirmininko pareigas, nuo 1942 m. ALT-o narys, vienas BALF-o organizatorių. Ilgametis Katalikų Spaudos Draugijos, leidžiančios „Draugą", pirmininkas. Uolus lietuviškųjų vienuolijų ir draugijų, Šv. Kazimiero Kolegijos Romoje bei kitų lietuviškų institucijų ir darbų rėmėjas.